

Catàleg dels materials arqueològics de la Torre dels Encantats

Col·lecció del Museu d'Arenys de Mar

CATÀLEG DELS MATERIALS ARQUEOLÒGICS
DE LA TORRE DELS ENCANTATS
Col·lecció del Museu d'Arenys de Mar

CATÁLOGO DE LOS MATERIALES ARQUEOLÓGICOS
DE LA TORRE DELS ENCANTATS
Colección del Museu d'Arenys de Mar

CATÀLEG DELS MATERIALS ARQUEOLÒGICS DE LA TORRE DELS ENCANTATS

Col·lecció del Museu d'Arenys de Mar

Edita:	Ajuntament d'Arenys de Mar - Museu d'Arenys de Mar
Coordinació general:	Neus Ribas San Emeterio
Direcció científica:	Dr. Ignasi Garcés
Estudi i documentació:	Ignasi Garcés, Felip Masó i Ramon Bruguera
Assessorament documental:	Arqueonet Cultura
Autors dels articles:	© 2013 Ignasi Garcés © 2013 Felip Masó © 2013 Ramon Bruguera
Correcció lingüística:	Mercè Loire
Fotografies:	David Castañeda, Mercè Loire, Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar, Museu d'Arenys de Mar i Arrels Cultura
Dibuixos:	David García
Disseny gràfic i maquetació:	Santi Artigas D.I.

Coberta: Gerra ibèrica, número de registre 3721. Museu d'Arenys de Mar. Fotografia de David Castañeda

Podreu accedir a la versió digital d'aquesta publicació a: <http://museu.arenysdemar.cat>

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autoria i la titularitat dels drets (Museu d'Arenys de Mar i autors/res identificats amb CC) i no se'n faci un ús comercial. Si transformeu aquesta obra per generar una nova obra derivada, heu de distribuir-la amb una llicència igual a la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

SUMARI

Presentació	7
Joan Miquel Llodrà, regidor de Cultura	
Introducció	8
Ignasi Garcés, Felip Masó i Ramon Bruguera	
La Torre dels Encantats en el context històric de la Laietània	10
Ignasi Garcés	
Les veus del poblat. Historiografia i estudis sobre la Torre dels Encantats	16
Felip Masó	
L'excavació d'una gran sitja/pou a la campanya 1949-50	
(Segons la correspondència entre J.M. Pons i Guri i J. de C. Serra-Ràfols)	24
Ramon Bruguera	
Els documents epigràfics de la Torre dels Encantats	32
Ignasi Garcés	
Catalogació	
Ceràmiques d'importació	39
Ceràmiques de vernís negre	46
Ceràmiques comunes	89
Àmfores púniques, gregues i itàliques	100
Ceràmiques ibèriques modelades a torn	111
Ceràmiques reduïdes	114
Ceràmiques oxidades	122
Ceràmiques pintades	153
Àmfores	167
Ceràmiques ibèriques modelades a mà	175
Eines i altres objectes	219
<i>Pondera</i> i fusaioles	222
Objectes metàl·lics	247
Objectes lítics	264
Objectes d'os, vidre i elements constructius	269
Fauna i malacologia	275
Annex: Peces excloses del catàleg	279
Bibliografia	283
Textos traduïts	288

Presentació

JOAN MIQUEL LLODRÀ NOGUERAS

Regidor de Cultura de l'Ajuntament d'Arenys de Mar

Un dels equipaments més dinàmics d'Arenys de Mar és, sens dubte, el seu museu –el nostre museu– del que enguany, tot i que els seus orígens es remunten a uns quants anys enrere, en celebrem el trentè aniversari. Posseïdor d'importants col·leccions, exhibides a les sales o conservades als magatzems –puntes, minerals i peces vinculades a la història local i comarcal, entre d'altres–, el Museu d'Arenys de Mar destaca pel nombre d'activitats dutes a terme al llarg de l'any, moltes més de les que els seus visitants puguin imaginar-se. I és que una de les principals activitats del seu museu, com els d'arreu, passa de portes endins, en arxius i biblioteques. Ens referim a la investigació, una tasca que a nivell general potser resulti menys vistosa o atractiva que visites comentades, tallers o cursets, però que és igual de profitosa i, per sobre de tot, necessària. El museu ha d'assegurar la conservació del patrimoni artístic i històric comú, de tots, que li ha estat confiat, per a gaudi de les actuals i futures generacions, i afavorir-ne tant com pugui la difusió. Al mateix temps cal, però, estudiar i documentar-lo, tasques en les quals, no cal dir-ho, la catalogació és tan fonamental com indispensable.

Tenir a les mans el catàleg del fons arqueològic del poblat ibèric de la Torre dels Encantats és un esdeveniment que ens ha d'omplir a tots de satisfacció. En primer lloc perquè deixa palès que el nostre mu-

seu, lluny de ser un cementiri estèril de records del passat, ancorat en el temps, és ben viu, amb la mirada posada en el demà, amb un munt de projectes que, de mica en mica, van essent realitats. En segon lloc, i més important, perquè aquest catàleg és el primer estudi complet, exhaustiu i científic, de tots els objectes procedents d'aquest destacat jaciment: una obra que culmina, en alguns aspectes, i complementa, en altres, els diversos treballs publicats a l'entorn d'aquest assentament iber al llarg dels anys –i ja en fa cent trenta de les primeres excavacions. L'elaboració d'aquest compendi era, per tant, una feina pendent no només des del punt de vista científic sinó també com a homenatge a tots aquells, molts arenyencs i també caldetencs, que han dedicat moltes estones de la seva vida a recuperar de l'oblit aquest vell i bell racó de la nostra geografia municipal i històrica, des de l'àmbit acadèmic –penso especialment en Josep M. Pons i Guri i José Luis Maya– i, com no, des de l'associatiu. Enhorabona als arqueòlegs Ramon Bruguera, Ignasi Garcés i Felip Massó que, en estreta col·laboració amb el Museu d'Arenys de Mar i l'Arxiu Històric Fidel Fita, han fet possible que avui puguem gaudir d'aquest catàleg, un pas més en el coneixement dels nostres orígens. Aquest catàleg no és la fi del camí, n'és tan sols el principi...

Arenys de Mar, setembre de 2013

Introducció

Tal i com ens explica la literatura clàssica, el grec Ulisses va haver de sofrir un llarg periple per a poder tornar a la seva estimada Ítaca. Amb l'estudi dels materials de la Torre dels Encantats, dipositats al Museu d'Arenys de Mar, ha passat quelcom força similar a la història d'Homer: ells també han hagut de fer un llarg camí abans no han vist la llum.

La major part d'aquests materials van ser descoberts durant les campanyes realitzades als anys cinquanta del segle passat. Una vegada finalitzades, J.M. Pons i Guri va començar a preparar una monografia del jaciment, les làmines que es conserven a l'Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar en són testimoni. Malauradament, la monografia mai es va arribar a publicar per una sèrie de desavinences que, avui dia, ja queden molt llunyanes.

Durant la dècada dels seixanta el jaciment va esdevenir tot un referent, del qual s'escribia a les publicacions especialitzades de l'època. Aquesta flama, però, es va anar apagant amb el transcurs del anys, tornant-se un complet desconegut als ulls de les noves generacions. Un dels autors d'aquesta publicació recorda que, en una trobada amb membres del Museu de Mataró, als anys noranta del segle passat, un dels assistents va arribar a comentar que la Torre dels Encantats era considerat com un poblat ibèric fantasma, ja no tant pel joc de paraules que ens dóna el seu nom, sinó perquè dels importats treballs realitzats gairebé no se'n coneixia res.

Aquesta anècdota sols apunta una sòlida realitat que va romandre al llarg de molts anys: el coneixement que es tenia del més important poblat costaner la-

ietà era pràcticament nul. És més, l'interès que van demostrar alguns investigadors pel jaciment no va suposar pas la seva sortida de l'oblit.

Els infortunis també hi van contribuir: en el tombant del segle XXI el professor José Luis Maya aconseguia endegar un estudi que, d'una banda, procedia al dibuix dels objectes guardats en el Museu d'Arenys de Mar, i d'una altra encarregava a l'arqueòleg Joan Francès un projecte d'intervencions futures; però una irreparable malaltia estroncà aquells plans de recuperació.

En els últims anys, el Museu d'Arenys de Mar i l'Associació Arrels Cultura de Caldes d'Estrac han realitzat una sèrie d'accions que comprenen, entre altres, passejades, exposicions i publicacions, totes elles encaminades a reivindicar la importància d'aquest jaciment i a apropar-lo als veïns de Caldes, d'Arenys de Mar i de tot el país. Precisament aquesta és la finalitat del present catàleg: donar a conèixer, amb una categorització actualitzada, aquestes troballes obtingudes i dipositades al Museu d'Arenys de Mar, així com finalitzar una de les dues tasques que traçà José Luis Maya.

La primera part del llibre consta de quatre articles sobre el jaciment. El primer situa el poblat dins el seu context històric, formant part de la Laietània, i descriuint quina era la seva relació amb els altres poblats ibèrics i forans. El segon ens transporta a la seva història, a través de diferents cites de persones relacionades, d'una manera o altra, amb la Torre dels Encantats. El tercer ens acosta la correspondència entre Josep Maria Pons i Guri i Josep de Calasanç Serra-Ràfols durant els anys 1949-50, on s'hi poden apreciar diversos aspectes d'aquesta campanya. Per últim, es presenta

un recull de la rica epigrafia (ibèrica, púnica, grega i llatina) apareguda en aquest jaciment, i que ha despertat l'interès d'alguns estudiosos.

El catàleg pròpiament dit ocupa la segona part del llibre. Les peces han estat classificades en els següents grups i ordre: ceràmica d'importació, ceràmica ibèrica a torn, ceràmica ibèrica a mà, eines i altres objectes i fauna i malacologia. Els números de registre de les peces són variats ja que l'inventari s'ha realitzat seguint criteris científics però en diferents etapes. A més a més, dins de cada grup, les peces han estat classificades per categories i formes. Al final del catàleg, hi ha un annex amb els números d'aquelles peces que no s'hi han inclòs pel fet de ser reiteratives d'una mateixa categoria.

Tant de bo que l'interessant conjunt que presentem en aquest volum pugui despertar, en un futur, l'in-

terès d'investigadors i institucions en fer un re-estudi de les estructures excavades i, també, una ampliació dels treballs cap a les zones no excavades.

Els nostres agraïments a Neus Ribas, directora del Museu d'Arenys de Mar, per haver-nos confiat la realització d'aquest treball; a Hug Palou, director de l'Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar, per les facilitats que ens ha proporcionat per consultar la documentació de la Torre dels Encantats; a David García Rubert, per l'ajuda gràfica; a David Castañeda, per les fotografies; a Santi Artigas pel disseny i maquetació; a Anna Maria Rauret, per facilitar-nos documentació inèdita, i a Joan Sanmartí, per les orientacions sobre el jaciment.

Els autors

Felip Masó, Ignasi Garcés i Ramon Bruguera

La Torre dels Encantats en el context històric de la Laietània

IGNASI GARCÉS

Professor agregat del Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia, Universitat de Barcelona

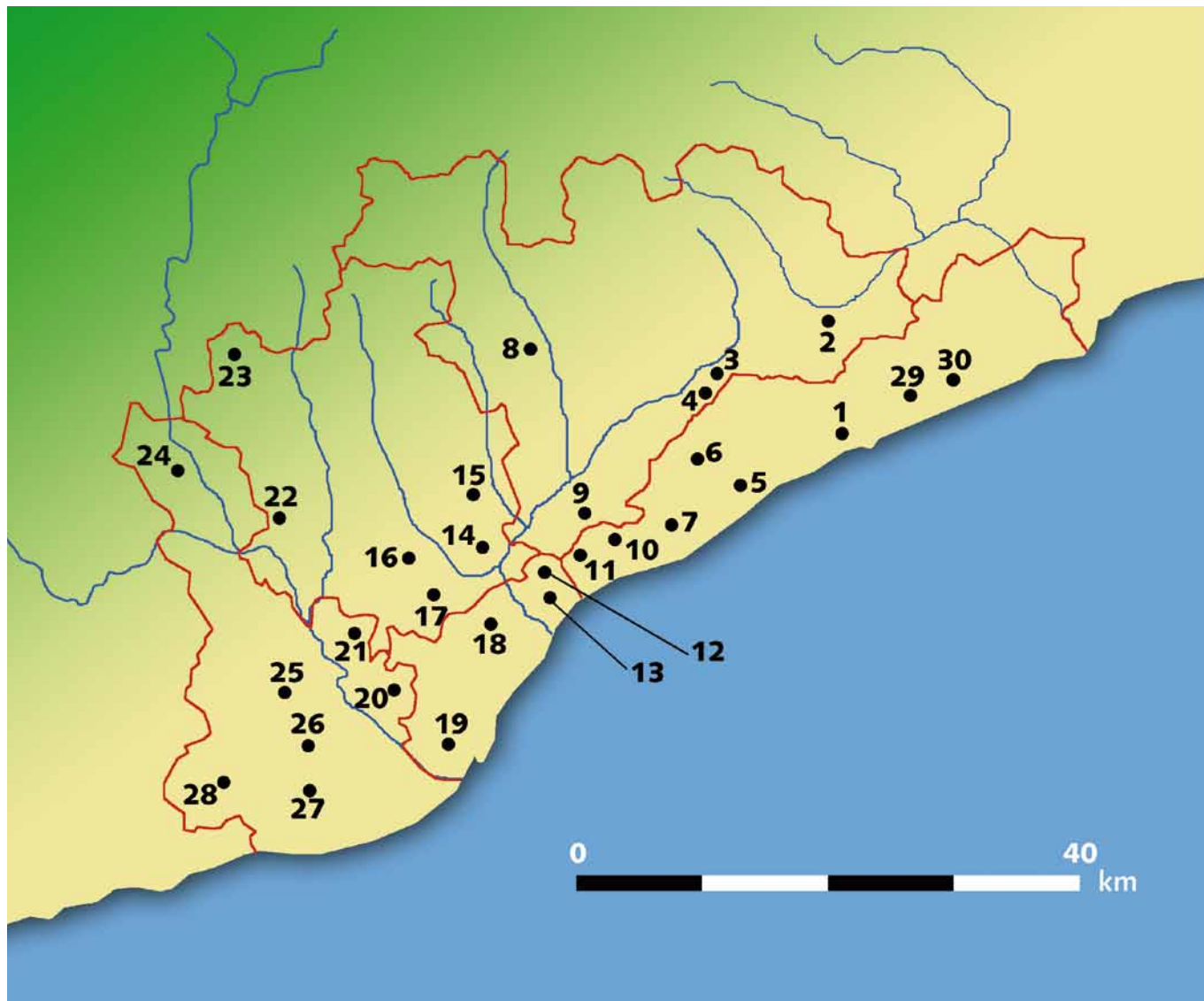
Corria l'any 218 aC, s'havia iniciat la Segona Guerra entre romans i cartaginesos i un exèrcit romà arribava per primera vegada a terres catalanes. En aquell moment a la costa central hi habitava un poble, els laietans, el qual formava part d'un conjunt d'entitats que compartien afinitats lingüístiques i culturals. Eren els ibers, que s'estenien per la façana mediterrània peninsular, des del riu Erau, en el migdia francès, tot continuant per Catalunya, part oriental d'Aragó, el País Valencià, Albacete i Múrcia fins a l'extrem oriental d'Andalusia.

Coneixem l'existència dels laietans pels escriptors grecs que visqueren en temps del domini romà, però es tracta d'una documentació breu i problemàtica. El primer autor que els esmenta és el geògraf Estrabó (65 aC-20 dC): *“Tota la costa, entre Gibraltar i Tarragona, escasseja en ports, mentre que des de Tarragona és rica en ports i fèrtil, i l'habiten els laietans, lartolaïetes i altres pobles fins a Empúries”* (3, 4, 8). Estrabó no va visitar mai la península Ibèrica i allò que diu ho copia d'escriptors anteriors, com l'historiador Polibi, que va viure a mitjans del segle II aC, o els viatgers Posidoni i Artemidor, ambdós de principis del segle I aC. Amb posterioritat, també es referiren a ells alguns autors romans, com Plini el Vell (23-79 dC) (*NH*, 3, 4, 21), o grecs, com Ptolemeu (segle II dC), que parlen de Laietània, una *regio* administrativa romana

no necessàriament idèntica a l'antiga entitat ibèrica. Tot i això, sembla coherent proposar que els laietans habitaven les actuals comarques del Maresme, els dos Vallès fins a la Serra Prelitoral, el Barcelonès i el Baix Llobregat, i que els límits geogràfics anaven des del riu Tordera fins al massís del Garraf. Ptolemeu (2, 6, 18) indica que *Blandae* (Blanes, la Selva) també era laietana, sense que sigui possible saber si es tracta d'un error o d'una modificació d'època romana. En qualsevol cas, la situació geogràfica d'Arenys de Mar s'escau amb claredat dintre de l'àmbit laietà i, alhora, en una interessant posició fronterera amb altres dues formacions: els indigets de la costa nord catalana, i els ausetans que, tot i tenir el seu centre a la Plana de Vic, sembla que controlaven un tram de la Tordera, una bona via de contacte entre la costa i l'interior. Si volem saber més coses dels antics laietans necessitem acudir al coneixement arqueològic.

La formació dels laietans

Abans dels ibers, a la fase avançada de la prehistòria anomenada neolític, es vivia en cabanes aïllades o en petites agrupacions, reflex de comunitats dedicades a l'agricultura i la ramaderia; la situació no canvià durant l'edat del bronze. La troballa de destrals de pedra polida a la Torre dels Encantats pot indicar que

Principals nuclis laietans (segles VI-I aC). 1. Torre dels Encantats o Turó del Castellar (Arenys de Mar); 2. Puig Castell (Vallgorguina); 3. Can Rossell (Llinars del Vallès); 4. Turó del Vent (Llinars del Vallès); 5. Burriac (Cabrera de Mar); 6. Céllecs (Orius); 7. La Cadira del Bisbe (Premià de Dalt); 8. La Torre Roja (Caldes de Montbui); 9. Castellruf (Santa Maria de Martorelles); 10. Turó de Montgat (Montgat); 11. Turó d'en Boscà (Badalona); 12. Puig Castellar (Santa Coloma de Gramanet); 13. Can Calvet (Santa Coloma de Gramanet); 14. Les Maleses (Montcada i Reixac); 15.

Granja Solei (Santa Perpètua de Mogoda); 16. Pla de la Bruguera (Cerdanyola del Vallès); 17. Can Xercavins (Cerdanyola del Vallès); 18. Turó de la Rovira (Barcelona); 19. Montjuïc (Barcelona); 20. La Penya del Moro (Sant Just Desvern); 21. Santa Creu d'Olorda (Molins de Rei); 22. Can Fatjó (Rubí); 23. Rellinars (Rellinars); 24. El Castell (Esparraguera); 25. Puig Castellar (Sant Vicenç dels Horts); 26. Sant Ramon (Sant Boi de Llobregat); 27. El Calamot (Gavà); 28. Puig Castellar (Begues); 29. Puig Castell (Sant Cebrià de Vallalta); 30. Montpalau (Pineda de Mar).

el lloc va ser ocupat en algun d'aquests moments; però no es pot descartar tampoc que les destrals fossin recollides pels ibers tot atribuint-les-hi propietats màgiques, segons una pràctica constatada en altres llocs. A les veïnes planes vallesanes i empordaneses es detecta, entre el segle IX aC i la primera meitat del segle VI aC, un increment en el nombre de tombes, indicatiu d'un augment demogràfic, del fixament de les poblacions i d'una millora en la producció agrícola. Des del segle VII aC s'afegeix la gradual adopció de la metal·lúrgia del ferro i el contacte amb els navegants fenicis que visiten les costes catalanes. Poc després, a inicis del segle VI aC, els grecs funden la colònia d'Empúries a la costa empordanesa.

La necessitat d'aconseguir terres, derivada de l'augment demogràfic, i el control de l'incipient tràfic comercial exterior devien ser llavor d'uns inicis de desigualtat social, de l'aparició de la competència entre els grups i dels cabdillatges locals; els canvis culminaren amb la formació de la cultura ibèrica. Dins d'aquesta podem distingir un període antic (550-400 aC), caracteritzat per la formació de comunitats d'àmbit regional, com ara els laietans. Allò més visible fou el començament de la fabricació de ceràmiques amb l'ajuda del torn de terrisser, és a dir, en tallers i no en àmbits domèstics com fins aleshores; altres oficis també s'especialitzaren i es disposà d'un ampli ventall d'eines de ferro. I també d'armes, que mostren l'aparició d'elits guerreres, acompanyades dels llinatges i d'ideologies aristocràtiques. Les cabanes foren substituïdes per complexes cases rectangulars, construïdes amb pedra i terra i arranjades en carrers. Un altre element destacable fou l'aparició, en punts elevats i de control estratègic del territori, de grans assentaments fortificats. Justament en la fase final d'aquest període, des de 450 aC, es daten les ceràmiques d'importació més antigues identificades a

La muntanya del Puig Castellar, avui poblada de pins entre els quals sobresurt la medieval Torre dels Encantats, ha estat històricament un excel·lent punt de control de la costa.

la Torre dels Encantats, que orienten com, tot i ésser mal coneguts els seus orígens, aquests s'han de vincular amb el procés formatiu laietà.

La plenitud dels laietans

En el període ibèric ple (400-200 aC) va tenir lloc el màxim desenvolupament de la cultura ibèrica, dotada ara d'una nova eina: una escriptura pròpia que ha deixat diversos exemples a la Torre dels Encantats. En aquesta època es manifesta la jerarquització del territori i la formació de centres urbans. A l'àrea

laietana la primacia correspon al nucli de la muntanya de Burriac (Cabrera de Mar), emplaçada al bell mig del Maresme i amb una extensió de 10 ha. Si es calcula la distància entre Burriac i altres centres equivalents com Ullastret (Baix Empordà), pels indigets, Tarragona, pels cossetans, El Cogulló (Sallent, Bages), pels lacetans, i El Turó del Montgròs (El Brull, Osona), pels ausetans, es dedueix el territori laietà d'uns 2.000 km² coincident, a grans trets, amb els escriptors antics. En aquesta època s'ompliren les planes i els vessants aptes per al conreu amb multitud de pe-

tits emplaçaments, centres productors d'aliments que, quan s'han pogut documentar, han mostrat una extensió entre els 60 m² i 0,5 ha. Un dels pocs del qual es té informació detallada és Can Xercavins (Cerdanyola del Vallès, Vallès Occidental).

Entre la grandària de Burriac i la modèstia d'aquestes granges i petites aldees se situen tres tipus d'habitats intermedis: les ciutadelles, les aldees fortificades i les ciutats de segon ordre. Les ciutadelles són centres de menys de mitja ha. dotats de sòlides fortificacions que controlen llocs de pas. A la Laietània es coneixen malament, però es pot acudir a l'exemple cossetà d'Alorda Park (Calafell, Baix Penedès). Les aldees fortificades són nuclis de població majors, entre 0,5 i 1 ha, envoltades de defenses simples, sovint d'un mur perimetral, i dedicades a la producció mixta, agropecuària i artesanal; entre els laietans un cas excavat seria El Puig Castellar (Santa Coloma de Gramenet, Barcelonès). Finalment, les ciutats de segon ordre juguen un paper de capitalitat comarcal i sovint presenten fortificacions dotades de muralles i torres. Aquest seria el cas d'Adarró (Vilanova i la Geltrú, Garraf), d'unes 4 ha, el nucli major de la Cossetània oriental; del Turó d'en Boscà (Badalona, Barcelonès), amb 2 ha, important centre del Maresme occidental; del Turó de Ca n'Oliver (Cerdanyola del Vallès), d'1,5 ha, el més destacat del Vallès Occidental; i de La Torre dels Encantats, de 4 ha, el més important del Maresme oriental. La Torre es troba a uns quinze quilòmetres de Burriac, la mateixa distància que hi ha entre Burriac i El Turó d'en Boscà, i entre aquest i El Turó de Ca n'Oliver. Els nuclis de segon ordre formarien, així, una mena de cordó defensiu en els límits laietans. No és possible saber quants habitants va arribar a reunir Els Encantats, tampoc s'ha demostrat que tot el recinte arribés a estar edificat, les antigues excavacions només abasten 900 m² i és molt allò que ignorem. La proposta més raonable és

Pesos de teler trobats en les excavacions de la Torre dels Encantats. Una mostra de l'activitat tèxtil ibèrica.

considerar una densitat de 400 habitants per ha en els nuclis de poblament concentrat, això comportaria una notable població d'un es 1.500 persones, però insistim que cal prudència amb aquests càlculs.

En el període ibèric ple determinats emplaçaments ibèrics també serviren com a centres receptors de les collites i es dotaren de conjunts de sitges, uns dipòsits excavats al subsòl. Les antigues intervencions a la Torre dels Encantats van evidenciar algunes sitges, també presents a Burriac i a l'important centre de Montjuïc (Barcelona). Els ibers produïen cereals (ordi i blat), i allà on hi ha ordi es fa cervesa. No es pot descartar el coneixement de la vinya, ni d'una incipient producció d'oli o de l'aprofitament de fruiters. La ramaderia coneixia l'ovella, la cabra, el porc, la vaca i el cavall. La pesca està documentada a la Torre dels Encantats per la presència d'hams de bronze i ploms de pesos de xarxa, també ho està la recol·lecció de marisc. En canvi, la cacera esdevingué un passatemps

aristocràtic. Ferrers i orfebres perfeccionaren les seves tècniques, mostra d'això és la varietat d'eines de ferro documentades i algunes fibules de bronze destinades a subjectar la roba. Segons indiquen les fonts literàries, als ibers els agradava lluir acurats vestits, que també eren símbol d'un estatus social. A banda de la llana, es coneix un taller de lli al Coll del Moro (Gandesa, Terra Alta) i una tintoreria a Sant Miquel d'Olèrdola (Alt Penedès). La producció tèxtil era una activitat bàsicament femenina, repartida arreu dels hàbitats, també a la Torre dels Encantats, com mostra la col·lecció de fusaioles, peces de terrissa que feien de topall d'un fus de fusta dedicat al filat, i els *pondera*, paraula llatina que designa els pesos de teler d'argila cuita. Els habitatges estaven dotats de varies habitacions: un espai de llar i pernoctació, un altre de magatzem i, de vegades, un de treball; ocasionalment hi havia cases més complexes. A l'interior tenia lloc la mòlta de cereals amb l'ajuda d'un invent ibèric:

el molí rotatori de dues peces; a la Torre se'n coneix un fabricat en pedra porosa. Els productes importats (vi, oli, metalls i ceràmiques de qualitat) procedien de diverses contrades mediterrànies. No tenim dades sobre les pràctiques funeràries dels antics pobladors dels Encantats; de fet, a la Laietània només n'hi ha a la necròpolis de Burriac (Cabrera de Mar).

De laietans a romans

Roma va vèncer Cartago a finals del segle III aC, en el marc d'aquest conflicte els ibers adoptaren l'ús de la moneda. La consolidació del domini romà, després de la gran revolta ibèrica sufocada per Cató el 195 aC, i

la conversió d'Hispania en territori provincial, porten a una darrera fase cultural: el període ibèric tardà o iberoromà (200-40 aC). S'ha escrit que durant aquest la Torre dels Encantats es despoblà i es tornà a repoblar, però opinem que això no es va produir, segons orienten els materials de la col·lecció d'Arenys. Arreu del món ibèric, la primera meitat del segle II aC és una etapa mal documentada, encara que per contra, és seguida d'una recuperació demogràfica i econòmica.

En el nou escenari la diversitat d'importacions cedeix davant l'empenta dels productes itàlics: són freqüents les àmfores amb vi i oli i vasos de vernís negre campanians. No obstant, la vida quotidiana no es veu modificada, fins i tot ara s'impulsa un centre productor de ferro a la Torre dels Encantats. Bona part de les ceràmiques ordinàries i dels grafitis ibèrics daten d'aquesta època.

De forma gradual els romans s'anaven implantant en el territori i el modificaven. Primer van ser els campaments militars, després el traçat de vies a finals del segle II aC, el seguiren la fundació de la ciutat de *Baetulo* (Badalona), a la frontissa del 100 aC, i la d'*Iluro* (Mataró), a la primera meitat del segle I aC, i, en especial, la implantació rural de nous models productius, com les *villae* especialitzades en la producció de vi, des del segon quart del segle I aC. Mentre, els laietans havien iniciat un camí d'integració. Vers els anys 50-25 aC no tenien raó d'ésser les antigues ciutats secundàries, ni tan sols tenia sentit ja viure en llocs encimbellats i la Torre dels Encantats fou abandonada.

Part superior d'una àmfora grecoitàlica d'època romana (11414) trobada a la Torre dels Encantats. Encara avui es poden observar restes d'una inscripció pintada al coll.

Les veus del poblat

Historiografia i estudis sobre la Torre dels Encantats

FELIP MASÓ

Llicenciat en Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia per la U.B.

Introducció

El conjunt arqueològic de la Torre dels Encantats es troba a l'extrem sud-oest del terme municipal d'Arenys de Mar, tocant a la població de Caldes d'Estrac, amb unes coordenades de 2°31'53" de longitud est i 41°34'43" de latitud. Consta de tres elements: el poblat ibèric, datat entre mitjans del segle V i mitjans del segle I aC, la torre de guaita medieval del segle XIII (reforçada amb una fortificació del segle XVI) i quatre búnquers de la Guerra Civil Espanyola, tots situats dalt d'un turó a 68 m.s.n.m.

Existeixen referències escrites de la torre des del segle XVIII, com la que menciona, amb ocasió de la guerra de Successió, l'historiador Pere de Masriera citat pel Mossèn Josep Palomer: *"Y quando las tropas del Archiduque se apoderaron de la Ciudad, el general Villalón, uno de los jefes de la tropa de Felipe de Anjou, y ayudante del Birrey Velasco, se escapó por la puerta del Ángel y marchó en dirección a Francia, perseguido por las tropas vencedoras. Llegó a las cercanías de Areñs el día 11 de Octubre y se alojó en una Torre situada en un punto elevado antes de entrar en la población, la qual Torre fué edificada en el siglo pasado para seguro contra los piratas..."* (Palomer 1919, p. 3). En aquest text la torre no porta associat cap altre qualificatiu que el del seu emplaçament. Més endavant, en un document del 1742 es diu que *"notantse no haberhi lloc a vigilancia se*

acordá ab conséns de tots dexar las guardas de la Torra del Pujol y que sols hi visqui en Joan Vinardell ab sa familia, tots ells d'Estrach." (Palomer, 1919, p. 3). El *pujol* a què es refereix el text era el Puig Castellar, segons com se'l coneixia en època medieval. No serà fins al 1765 que trobem per primer cop el nom actual d'Encantats per referir-se a la torre: *"los honorables senyors reunits miraren de utilizar las murallas caxaladas del volt de la Torra de los Encantats per posarhi canóns per foguejar de lluny á los piratas."* (Palomer, 1919, p. 3). Des d'aquell moment sempre ha estat coneguda amb aquest apel·latiu envoltat de llegendes.

Evidentment, aleshores encara ningú no sospitava que a poca distància de la superfície es trobaven les restes del poblat ibèric, amb part de les pedres del qual es va aixecar la pròpia torre. Caldria esperar encara un segle perquè es donés a conèixer la seva existència gràcies als treballs del metge i historiador vigatà Joaquim Salarich, resident al municipi de Caldes i impulsor de les primeres actuacions al turó. Des d'aquest primer moment, la historiografia del poblat ibèric de la Torre dels Encantats ha estat sempre complicada. En primer lloc, pel moment del seu descobriment en el segle XIX, una època en la que l'arqueologia estava encara en mans d'aficionats sense mètode i on allò que prevalia era més les troballes que no l'estudi i anàlisi en conjunt, fent que les primeres investigacions i descobriments estiguessin mancats del rigor científic actual, amb la conseqüent

Vista del Puig Castellar i la Torre dels Encantats des del mar, 1920 (Arxiu Arrels Cultura)

pèrdua d'una valuosíssima informació avui ja irrecuperable. De tot plegat es lamentava ja al 1932 el que seria futur director de les excavacions, en J.M. Pons i Guri: *“La majoria d'aquest fragments de ceràmica, escampats ça i enllà, procedeixen de les desgraciades excavacions fetes pels volts de l'any 1882 en les sitges que constituïen la necròpolis del poblat i de les quals tan sols s'ha pogut averiguar l'emplaçament d'una. La falta de tècnica i la ignorància ocasionaren aleshores la destrucció de la ceràmica en bon estat i han impedit també fer posteriorment una excavació metòdica i científica de la dita necròpolis”* (Pons i Guri, 1932, p. 3). En segon lloc, tal i com comenta en mateix Pons i Guri: *“El poblat està destrossant-se per l'actuació del*

temps, a causa de la utilització de les seves pedres per a d'altres construccions i, sobretot, per les tasques de cultiu en aquell indret, les quals són causa de que es vagin destruint les parts que no serveixen d'ensems per contenció de terreny” (Pons i Guri, 1932, p.2). Per si això fos poc, quan als anys 30 es comencen a dur a terme les primeres investigacions en època moderna, aquestes es veuen interrompudes per l'esclat de la Guerra Civil Espanyola, que tindrà efectes directes sobre el jaciment amb la destrucció d'alguns dels murs per utilitzar els carreus com a material constructiu de bateries i búnquers. I, finalment, perquè quan de nou són represos els treballs durant els anys 40 i 50, aquests només es limiten a petites intervenci-

ons d'urgència que mai s'acabaran per consolidar de forma regular, entre d'altres coses perquè el poblat es troba en una propietat privada amb la dificultat que això implica. Des d'aleshores, i tot i els esforços d'institucions, com els Ajuntaments d'Arenys de Mar i de Caldes d'Estrac, associacions de voluntaris, com Arrels Cultura, o iniciatives acadèmiques, com les del desaparegut Dr. José Luís Maya de la Universitat de Barcelona, cap altra intervenció arqueològica ha estat duta a terme en el poblat, si bé els treballs de camp han estat substituïts per investigacions a partir dels materials trobats durant les campanyes prèvies, donant com a resultat una bona quantitat de ressenyes, articles, monografies i fins i tot, alguns capítols de tesis de llicenciatura i doctorals.

Les primeres actuacions (1881-1930). Les pedres comencen a parlar

Tot i la problemàtica historiografia del jaciment, la documentació recuperada del poblat i el seu estudi posterior permet fer-nos una idea aproximada de la seva història i importància. En primer lloc, destaquen les seves grans dimensions; en una ponència realitzada per Pons i Guri informa que els seus treballs *“afecten un sector d'uns nou-cents metres quadrats, a la part nord-est del poblat, probablement un barri industrial, eixamplament de la part primitiva, que representa 1/30 part de la superfície total.”* (Duran i Cañameras, 1950, 60). Aquesta gran extensió ve corroborada per estudis posteriors que calculen l'extensió total del poblat en uns 20.000 metres quadrats (Olesti, 1995, 492), o fins i tot en 40.000 metres quadrats (Asensio *et al.* 1998, 376).

Les primeres actuacions realitzades al poblat van ser les dutes a terme el 5 de juliol de 1881 per Joaquim Salarich i els socis de l'Associació Excursionista la Catalanista; segons el seu propi butlletí publicat l'agost

de 1881: *“En lo poble d'Estrach, vulgarment Caldetes, foren cordialment rebuts per nostre soci delegat lo diligent historiògraf y entusiasta catalanista Sr. Salarich, metje de dita població, qui'ls acompanyà deseguit al turó que s'alsa al N.E. de la vila y al cim del qual hi ha la Torre nomenada dels Encantats, punt abont devien ferse les excavacions que eren primordial objecte de l'excursió. Arribats allí se procedí acte seguit (y prévia la vénia que habia ja concedit lo propietari del terreno) á obrir varias valls ó petites trinxeras en la direcció que'ls mateixos qye conrebuhan aquells camps indicaren se solien trobar restos de obra antiga. Lo resultat, si be no correspongué en absolut á lo que s'esperaba, fou suficient pera deixar confirmada la existencia en aquell punt, en antics temps tal volta anteriors à la dominació romana, d'una població nombrosa.”* (Anònim, 1881).

La troballa de nombroses restes de grans vasos ceràmics va confondre Salarich i els excursionistes, que van interpretar en un primer moment que aquestes eren les restes d'urnes funeràries i, en conseqüència, es tractava d'una necròpolis: *“S'en trobaren, en particular, omplint una fossa trevallada en la roca que's descobrí á uns dos pams de fondaria, que feyan suposar eran de grans vasos que habian contingut restos ó cendres de cadavres.”* (Anònim, 1881). Però posteriorment, una revisió dels materials va fer-los canviar de parer: *“La abundancia de los restos cerámicos nos había hecho creer en la existencia de una gran fosa donde sería enterrada en el época que nos ocupa, la población romana de Caldetas; la variedad empero de restos, no solo de ánforas sino también de platos, fuentes, etc. de barro grosero de unas, de pasta finísima los otros, y todos mezclados y confundidos con los procedentes de los tiempos primitivos, nos hizo ver lo equivocado de nuestra idea y creímos deber adherirnos al dictamen de una comisión especial nombrada por la Asociación Catalanista de Excursionistas Cien-*

Retrat de Joaquim Salarich (MAM)

tíficos para estudiar los indicados restos, dice así “Una vez examinados los pequeños fragmentos de cerámica, hierro y demás objetos, y atendidas las explicaciones de V., -el autor,- ha opinado que en el lugar donde han sido hallados aquellos debería haber existido alguna villa ó rica vivienda, perteneciente a la época romana más esplendorosa, pues si bien lo que se tuvo a la vista es indudablemente romano, presenta ciertas reminiscencias del arte griego...” (Salarich, 1882, 31-32).

El mateix any Salarich va localitzar i excavar cinc sitges, el material de les quals va ser estudiat en col·laboració amb J.M. Pellicer i uns quants voluntaris de Mataró, tot i que les discrepàncies entre ambdós van fer que es publicuessin els resultats de forma independent, mentre que les peces trobades es van dipositar al Museu Diocesà de Vic. Les conclusions sobre la funció de les sitges també van ser disperses: mentre que per a uns es tractava d'estructures d'en-

terrament corresponents a una necròpolis, per a d'altres, com Pellicer, eren sitges per a l'emmagatzematge de blat, tal i com demostra contundentment: *“Muy diferentes son, sin embargo, las consecuencias que sacamos de las que él sacó, por ser diferente el criterio que nos guía”* (Pellicer, 1887, 92); *“Negamos por consiguiente que el podio de Castellar tuviese tal carácter”* (de cementiri) (Pellicer, 1887, 94, nota 1); *“Siendo la opinión corriente y muy fundada que esta clase de excavaciones (les sitges) sirvieron para guardar frutos y cereales, natural es que la adoptáramos los que primero escribimos sobre las del podio Castellar”* (Pellicer, 1887, 95); per rematar amb una total rotunditat: *“(..) la absoluta carencia de restos humanos, la multitud en cambio de huesos de diversos animales y tantos útiles nunca dedicados a símbolos funerarios, fueron tantos datos que no nos dejaron afirmar en esta sentencia.”* (Pellicer, 1887, 95).

La disputa per saber de quin tipus de jaciment es tractava (necròpolis, vil·la romana o assentament ibèric), es va estendre en el temps amb partidaris pels dos bàndols; així, l'historiador J. Maspons defensava que es tractava d'una vil·la romana: *“Dels dipòsits per blats y altres grans, de les velles sitges, no hi ha dupte que se-n troban exemplars prop dels castros y torres dels cims de les montanyes y en altres llocs de prop les viles”* (Maspons, 1893, 468), mentre que el també historiador J. de C. Serra-Ràfols creia que era un poblament ibèric. Finalment, amb la prospecció realitzada l'any 1930 per part de J.M. Pons i Guri, Marià Ribas, F. Prat i Mn. Salvador Riera, s'arribà a la conclusió de que les restes trobades pertanyien a un poblament ibèric, tal i com esmenten en els títols de les seves ressenyes: *“El poblament ibèric del Turó Castellar”*, article de M. Ribas publicat al *Diari de Mataró* el 27 de juliol, i *“Un poblament ibèric al terme d'Arenys”*, article de J.M. Pons i Guri al diari d'Arenys *Oreig* núm. 16: *“Per acabar, felicitem efusivament a l'autor (M. Ribas) per*

haver donat a conèixer com a poblat el que sols era conegut com a necròpolis pels estudis de Salarich i de Pellicer, fent que el nom del poblat d'Arenys s'ajunti a les demés estacions ibèriques de la comarca, Puig Castellar, Cèllechs, Castell Ruf, Alfar, Burriach, Argentona, Cabrils i Montpalau.” (Pons i Guri, 1932, p. 3). Així també ho recull la primera *Carta Arqueològica de España* de l'any 1945, publicada per M. Almagro, J. Colominas i el mateix J. de C. Serra-Ràfols: *“En el término de Arenys de Mar, pero tocando al de Caldes de Estrac o Caldetas, se eleva el Turó de Castellar, coronado por una gran torre cilíndrica medie-*

val, conocida con el nombre de Torre dels Encantats, con el que es denominado también el poblado ibérico allí existente.” (Almagro et al. 1945, 35).

Les excavacions de J.M. Pons i Guri (1935, 1944, 1949-50 i 1957). Les veus es fan més fortes

Amb els prometedors resultats d'aquesta prospecció, Pons i Guri va aconseguir el permís per re-excavar el poblat l'abril de 1935 amb la troballa d'una nova sitja. Però l'arribada de la guerra parilitzà els treballs que no es van re-emprendre fins que entre el 27-29

Primera excavació, 2 d'octubre de 1949 (Foto AHFF)

Excavació al Sector Est, febrer de 1950 (Foto AHFF)

Carrer pavimentat
(Foto AHFF)

J.M. Pons i Guri encapçalant la visita a les
excavacions, 9 d'abril de 1950 (Foto AHFF)

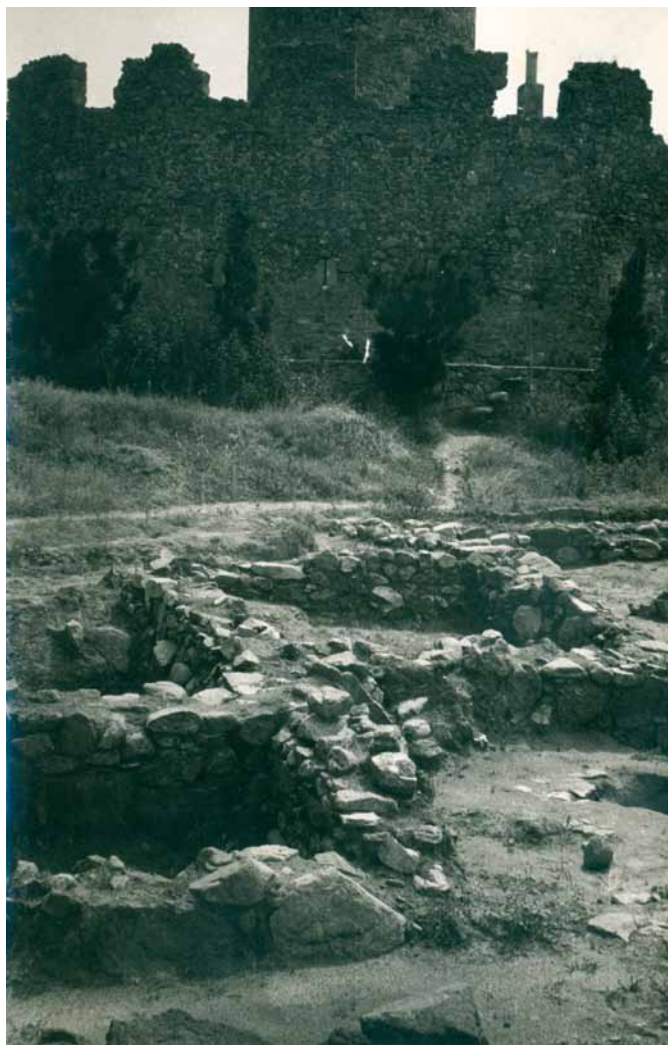
Conjunt d'estructures descobertes en l'excavació al Sector Central, abril de 1957 (Foto AHFF)

d'agost de 1944 es va fer una excavació d'urgència d'una sitja que amenaçava ser destruïda per uns moviments de terra, i d'on va destacar la troballa d'un *solifereum* fragmentat.

Les dues campanyes més importants dirigides per Pons i Guri van ser les del 1949-50 i la del 1957 (co-dirigida amb E. Ripoll), durant les quals es van localitzar més sitges i part de l'estructura urbana i industrial del poblat (foneria de ferro). Aquests resultats, però, no van aparèixer sinó en petits apunts de publicacions locals com *Vida Parroquial*, on potser exageren una mica la importància de les troballes: “*Prosiguen*

desde hace unos tres meses los trabajos que dirige la Comisaría Local de Excavaciones, en el paraje de la Torre “dels Encantats” de este término municipal. (...) a más de los restos de habitación humana, como son cerámica y utensilios, aparecen las antiguas construcciones, calles y un granero de grandes proporciones, ejemplar único en España.” (Anònim, 1950). En realitat, aquest gran graner avui en dia ha estat reinterpretat com un forn de calç: “*Durant aquesta campanya, a la zona es va excavar una gran estructura interpretada com una sitja, tot i que, per les seves característiques, no s'assemblava a les anteriors. Avui*

dia, la hipòtesi més plausible sobre aquesta estructura és un forn de calç d'època medieval” (Bruguera, 2007, 10). La versió més detallada de les troballes de l'excavació de 1957 és la que presenten R. Batista i R. Martín Tobías on, a més de descriure els sectors excavats i les troballes fetes, mencionen que: “Los materiales proporcionados por esta excavación, que

Excavació del Sector Central, abril de 1957 (Foto AHFF)

están en curso de estudio para su próxima aparición, junto con los de la anterior campaña, han pasado a formar parte del recién inaugurado Museo Municipal de Arenys de Mar” (Batista, Martín Tobías 1959, 275).

De Pons i Guri fins a l'actualitat (1957-2013). Les noves veus

Des d'aquesta darrera cita i fins a l'actualitat, cap altra intervenció arqueològica ha estat feta al poblat, si bé l'estudi dels seus materials ha estat sempre present en l'àmbit científic i acadèmic, amb una llarga llista d'articles i monografies fetes per arqueòlegs, historiadors, estudiants i professors universitaris que han intentat seguir donant veu a les pedres i a les restes del poblat. Però tot i haver passat més de 130 anys des de la seva primera excavació, encara són vàlides les paraules del seu primer excavador, en Joaquim Salarich, quan deia que: “*Tal vez nuevos descubrimientos y hallazgos más completos darán nueva luz sobre un punto verdaderamente interesante.*” (Salarich 1882, 31-32). No hi ha cap dubte que el poblat és més que interessant, i que noves intervencions arqueològiques posarien de relleu la seva més que segura importància en el context històric de la Laietània. Esperem que aviat noves generacions segueixin sent les veus que facin parlar les pedres del poblat ibèric de la Torre dels Encantats.

L'excavació d'una gran sitja/pou a la campanya 1949-50

(Segons la correspondència entre J.M. Pons i Guri i J. de C. Serra Ràfols)¹

RAMON BRUGUERA

Llicenciat en Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia per la U.B.

En aquest capítol es vol donar a conèixer la correspondència entre Josep Maria Pons i Guri i Josep de Calassanç Serra-Ràfols durant la campanya d'excavacions de 1949-50 a la Torre dels Encantats, en la que gran part de l'atenció la cospa la troballa d'una estructura de grans dimensions, font de controvèrsia tots aquests anys.

J.M. Pons i Guri va defensar que era una sitja, però aquestes cartes ens mostren que durant l'excavació va tenir dubtes sobre si aquesta era la veritable funció de l'estructura. La seva forma, diferent de la resta de sitges excavades al poblat, i la presència de restes blanques van ser les fonts d'aquesta incertesa.

A partir dels arguments del Sr. Ramos, va anar acceptant que era una sitja. Fins i tot va trobar explicacions a fets com que la sortida del gra fos fora muralla, apuntant que la sitja va ser feta després de la pacificació portada a terme per Cató (principis segle II aC). Però posteriorment, alguns estudiosos com Martín Tobias, van aportar informació addicional, com la troballa de ceràmica medieval dins d'aquesta sitja, que van mantenir viva aquesta problemàtica (Martín 1960, 112).

1. Voldria expressar el meu agraïment a l'Arxiu Històric Fidel Fita (AHFF) d'Arenys de Mar i a l'Arxiu de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) per les facilitats per consultar les cartes i altra documentació relacionada.

En els anys noranta, José Luis Maya va defensar que aquesta estructura semblava més un forn que no pas una sitja. Arran d'aquesta visió, el tríptic de les passejades al jaciment, organitzades per l'associació Arrels Cultura de Caldes d'Estrac, dona la denominació de forn/sitja a aquesta estructura.

Observant tota la informació recollida al llarg dels anys, podem afirmar que aquesta estructura podria ser un forn de calç, possiblement utilitzat durant la construcció de la torre medieval. Els forns de calç solen fer-se en pendent i, com es veu a la secció, tenen la boca a la part inferior del pendent.

La cova seria la *boca* per on s'introduïa la llenya, mentre el clot dins de la cova seria l'*olla* on es cremava la llenya. Tota aquesta part seria la *cambra de combustió*, la qual cosa quedaria palesa amb la troballa de cendres durant l'excavació. La gran obertura circular-cilíndrica feta de pedres seria el *canó* o *cambra de càrrega*, que és on es disposen les capes de pedra calcària. Les parets de pedra estarien revestides d'una capa d'argila, avui perduda, que tindria la funció d'evitar que la calor marxés per les juntes. El *capell* és la part superior, que no s'ha conservat (*Figura 1*).

Per finalitzar, les restes de color groc devien ser calç, ja que agafa un color groc daurat quan està cuita.

Era el mes de desembre de 1949 quan es va iniciar la primera campanya d'excavacions al poblat de la Torre dels Encantats. Empesos pel gran nombre de restes visibles que van resultar d'una anterior campanya sols de prospecció (Pons i Guri, 1938), es va decidir treballar la zona nord des del desembre de

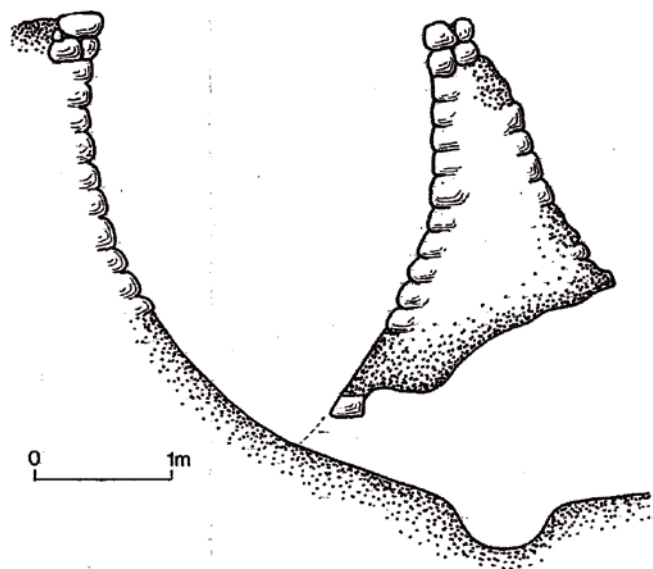

Figura 1. Secció de la polèmica sitja (dibuix de J.M. Pons i Guri dipositat a l'AHFF)

1949 fins al febrer de 1950. Les troballes resultants van ser extraordinàries: habitacions, diverses sitges, una de les quals de grans dimensions i, fins i tot, una foneria de ferro.

Tot i que no ha arribat als nostres dies, se sap amb certesa que J.M. Pons i Guri portava un diari d'excavacions; d'allò que sí disposem, però, és de

les plantes i d'algunes de les seccions de les zones excavades, conservades a l'Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar, i també de bona part dels materials trobats a l'excavació i conservats al Museu d'Arenys de Mar. Malgrat que aquests testimonis ens poden aportar una valuosa informació per a conèixer aquest jaciment, hi ha una important font que ens permet aprofundir en la seva magnitud i en el que va arribar a representar, sobretot en el cas de l'excavació de la sitja de grans dimensions. Parlem de la correspondència que van mantenir J.M. Pons i Guri i J. de C. Serra-Ràfols, que es troba dipositada a l'Institut d'Estudis Catalans de Barcelona. Algunes còpies d'aquests originals són a l'Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar, conservades encara en el paper de calc amb el què es van realitzar en el seu dia.

Però, com neix aquesta correspondència? Quin paper hi jugava J. de C. Serra-Ràfols en aquesta excavació? Un cop acabada la guerra, es va crear la *Comissaria General de Excavaciones Arqueológicas*. Dirigida per Julio Martínez Santaolalla, cada província disposava de la seva *Comissaria Provincial* que, en el cas de Barcelona, estava dirigida per Epifani de Fortuny, baró d'Esponellà, el secretari del qual era Serra-Ràfols. Aquestes comissaries provincials estaven compostes, a la seva vegada, per diversos comissaris locals, essent el d'Arenys J.M. Pons i Guri, tot i que la seva àrea d'actuació va arribar a abastar tot l'Alt Maresme (Bonamusa 2002, 128).

J.M. Pons i Guri i J. de C. Serra-Ràfols tenien un doble lligam: primer de tot els unia una gran amistat i, segon i encara més rellevant, el càrrec del què disposava J. de C. Serra-Ràfols, desenvolupant tasques de suport i assessorament a les excavacions de la província. Ambdós factors van confluïr en tot un seguit de resultats, els quals han quedat reflectits en aquesta correspondència.

Les cartes de Pons i Guri a Serra-Ràfols

Carta del 3-12-1949

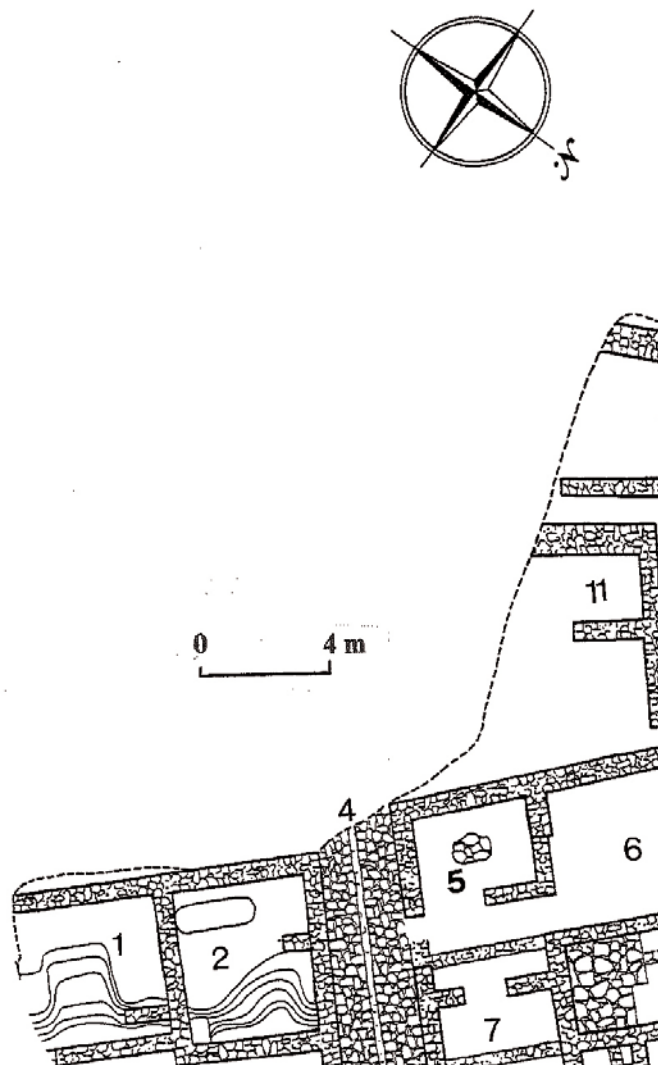
Els treballs van començar amb l'excavació de quatre cales. La seva ubicació no va ser casual: arran dels treballs dels anys trenta, les cales es van realitzar on existia la sospita de la presència de parets. Les cales A i B, situades a la part més nord-oest, van resultar poc fondes (0,5 m), conservant unes parets de 2-3,5 pams sobre el paviment antic des d'on arranquen. La resta de cales eren més fondes, amb unes parets més altes.

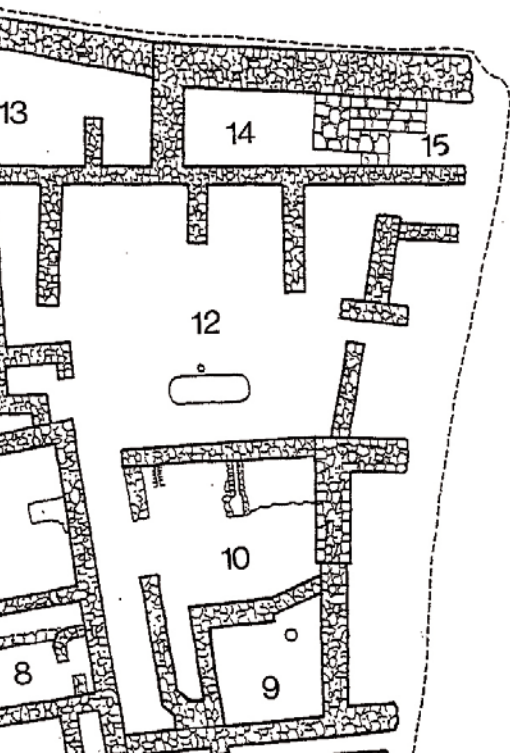
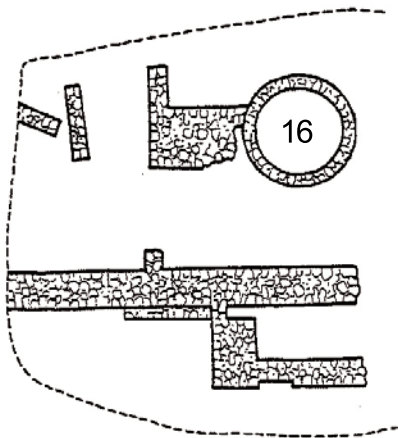
És important remarcar que, des d'un primer moment, a la cala A hi destacava la troballa d'una mena de pou, amb unes parets exteriors de 3 pams i una fondària interior de 2 m (tot i que no es podia concretar del tot) (*Figura 3*). Aquesta estructura estava plena de grans pedres i una mica de terra (*Figura 2, estructura núm. 16*).

Amb totes aquestes troballes, J.M. Pons i Guri va proposar a J. de C. Serra-Ràfols una visita a l'excavació el 8 de desembre. El motiu d'aquesta cita era, d'una banda, poder aclarir alguns dubtes però, sobretot, J.M. Pons i Guri volia desvetllar la incògnita que presentava el fet que l'argila que revestia les parets del pou tingués un color més vermellós que no pas el fang utilitzat en la construcció dels murs del poblat.

Aquesta carta també ens mostra una preocupació que esdevindrà una constant durant tota la campanya d'excavacions: la vessant econòmica. A principis de desembre, el banc no té cap notícia sobre els diners per a poder pagar l'excavació. Finalment, aquests treballs foren sufragats amb diners públics i aportacions particulars. Referent a aquestes últimes, encara es conserva, a l'Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar, un rebut de 500 pessetes, corresponent a un donatiu de Don Felipe Ferrer.

Figura 2. Planta de l'excavació dels anys 1949-50 (dibuix de J.M. Pons i Guri dipositat a l'AHFF)

Carta del 16-12-1949

Aquesta carta no ens desvetlla si Serra-Ràfols va anar finalment a visitar el jaciment el dia 8, però sí que hi consta una altra proposta de visita per al dia 22.

Les parets apareixien a mesura que s'avançava en l'excavació de les diverses cales. De bon principi, J.M. Pons i Guri va entreveure que, molt probablement, algunes d'elles acabarien coincidint i destacava que estaven molt ben construïdes (amb pedra i fang).

També informava que el material de les cales A i B era molt escàs, però no pas el de la cala D, on hi va aparèixer ceràmica campaniana (tres fragments amb estampilles), ceràmica àtica de figures roges, àmfors gregues, àmfora ibèrica, fragments de tègula, grans claus de ferro i algun bocí de ceràmica a mà.

Una altra de les tasques sobre la qual escriu és la instrucció al personal de l'excavació: la manca de feina en el ram de la construcció li va permetre contractar paletes en comptes de mers peons i, fins i tot, mitjançant un constructor, els va poder arribar a assegurar, quedant així cobert el risc en qualsevol accident que es pogués produir. Es va començar a buidar el pou.

Bones notícies econòmiques: es va rebre una transferència de 1.000 pessetes de part de J. de C. Serra-Ràfols.

Carta del 26-12-1949

Els treballs de la sitja continuaven amb el propòsit de trobar la sortida, tot i que, a mesura que s'anava baixant, quedava palès que estava una mica desviada. És en aquest moment i per primera vegada, que es cita la troballa d'una substància blanca, que està barrejada amb la terra.

Aquesta no va ser l'única troballa a l'interior de la sitja. També es va trobar el crani d'un mamífer de mandíbula superior allargada, el qual J.M. Pons i Guri va atribuir, en un primer moment, a una rata. Per a

Figura 3. Boca de la polèmica sitja (fotografia de J.M. Pons i Guri dipositada a l'AHFF)

contrastar-ho amb una segona opinió, el va enviar al veterinari del poble que, gràcies als seus coneixements de zoologia, va fer que aquesta col·laboració puntual es repetís en altres troballes faunístiques que es van donar al jaciment.

Aquesta visió multidisciplinària es va tornar a reflectir quan la substància blanca es va analitzar al laboratori local, tot i que d'una forma molt elemental. Les anàlisis no van donar el resultat esperat, per la qual cosa se'n van aconsellar unes de morfològiques per a poder obtenir una informació més acurada. Per aquest motiu, amb calma i amb l'ajuda d'una lupa, J.M. Pons

i Guri va arribar a observar minuciosament la forma d'algun gra allargat i també de fragments de petites làmines, similars al sègol. Però al més petit contacte en intentar separar-les es van destruir, raó per la qual va provar de fer l'operació amb una fulla nova d'afaitar, aplicant-hi posteriorment un bany de parafina.

De tornada a la sitja, J.M. Pons i Guri no es va atrevir a eixamplar-la fins que no va arribar el mestre d'obres ja que va pensar que, si ho feia en forma de vall, de dalt a baix, la integritat de la sitja podia perillar i, si la seguia en cova, podia provocar-ne l'esfondrament. La gran solució podria ser fer un revestiment de fus-

ta, opció que resultava del tot inviable perquè comportaria gastar tot el pressupost del què es disposava.

Carta 9-1-1950

L'arribada de 1.000 pts, enviades per J. de C. Serra-Ràfols, van suposar un respir per a la situació econòmica de l'excavació.

Els treballs es van ampliar a les zones anomenades E i F (*Figura 2, habitacions 5-8*) que presentaven similituds a la zona D; en aquest nou espai hi destacava la troballa d'una rampa empedrada al costat de les parets E (*Figura 2, habitacions 5 i 7*) que donava accés a la zona D. A causa de l'aparició del carrer, les tasques d'excavació van seguir en direcció SE, deixant a la vista l'empedrat. En una etapa posterior també es van excavar les habitacions de l'altra banda del carrer (*Figura 2, habitacions 1-3*). Les troballes materials de la zona E-F més destacades van ser una campaneta de bronze, monedes i una llàntia, entre altres.

Sobre la sitja gran, van començar a aparèixer dubtes, fonamentalment sobre la seva veritable funció. J.M. Pons i Guri trobava encertats els arguments donats pel Sr. Ramos que, tot i que no resolien algunes incògnites, defensaven en tot moment que el pou era una sitja. Contra aquesta afirmació hi tenim, en primer lloc, la seva secció cilíndrica i el seu sistema de recollida de gra, gens habituals en una estructura d'aquest tipus. A més, tot tornant a les restes blanques trobades al llarg de l'excavació, la revisió de les notes que en va prendre va fer que indaguéis, preguntant fins i tot als paletes, si hi havia quelcom que li poguéis donar alguna certesa sobre aquest argument, cosa que finalment no va aconseguir.

En aquest precís moment, els treballs estaven afectant el marge on els nivells dels recintes s'entreguen a la muralla, aquesta última localitzada a la prospecció de l'any 1930. El seu mur perimetral ja no existia perquè, durant la Guerra Civil, havia estat des-

muntat per a fer defenses de costa a la platja de la Musclera. El resultat va ser la troballa de les pedres de la muralla barrejades amb la terra, i de seguida ja apareixia el sauló als costats. Això sí, es trobava l'entrada de la cova (sortida de la sitja) (*Figura 4*). També en destacava l'extracció de terra cendrosa i de la ja coneguda substància blanca, en el conducte de sortida i al terra de la cova. A terra, sota el marge i a l'alçada de l'entrada, van aparèixer unes pedres ben situades que podien haver estat un esglaó o la tanca d'aquesta zona.

Els citats treballs van comportar l'esfondrament de la zona perquè la part superior de la cova no era estable, tot i que en un primer moment s'aguantava. Seguint les indicacions del Sr. Ramos, es va plantejar si la paret que tancaria el gra no estaria al terror, sinó que podria ser de pedra, com la situada a un metre, i que la cambra podria allargar-se fins a connectar amb aquest mur. Aquesta era la línia d'actuació en aquest moment: comprovar si l'alineació de les pedres era la base d'una paret.

Carta 21-1-1950

Curiosament, sabem que aquesta carta té dues versions, ja que ambdues es conserven a l'Arxiu Històric Fidel Fita d'Arenys de Mar. A l'Institut d'Estudis Catalans tan sols se'n conserva una, que és la que va rebre J. de C. Serra-Ràfols, amb una estratigrafia més detallada i una informació acurada sobre la sitja que ens ocupa.

Van continuar les excavacions a les zones E i F, tot i que aquestes estaven pendents d'un fil, tot esperant les ajudes que li havien d'arribar des d'Arenys de Mar. Si observem la planimetria, deduïm que, finalment, aquest suport econòmic sí que es devia materialitzar.

L'excavació minuciosa dels departaments o cambres 1 (empedrat), 2 (núm. 7 de la planta) i 4 (núm. 8 de la planta) va comportar l'obtenció d'una bona estra-

tigrafia, confirmant-se que les cases eren anteriors a l'empedrat: les habitacions quedaven en un nivell inferior, situació que els habitants del poblat van resoldre construint noves parets i realitzant aportacions de terra per apujar els paviments. Es va comprovar també que, un cop netejat, el carrer disposava d'un desguàs central.

La resta de pedres al marge no confirmava la possibilitat que es pogués tractar de la tanca de la cova del gra, cosa que va fer que J.M. Pons i Guri seguís efectuant proves sobre el terreny, els resultats de les quals li van fer pensar en la utilització d'una porta de fusta, fàcilment movable, per a poder retenir el gra. A més, i tornant a la misteriosa substància que trobava en el fons de la sitja, al conducte i fins i tot, al buidat, la va fer examinar per un enginyer agrònom que va determinar que no era blat. L'expert opinava que es tractava de carbonat de calç, produït per les filtracions d'aigua i sedimentat de forma esponjosa. Tot i que J.M. Pons i Guri estava esperant les notícies de les anàlisis de Madrid, tal i com preguntava a Serra-Ràfols en aquesta carta, ell va fer estudiar la substància a l'alcalde del moment, de professió apotecari. Els resultats van ser afirmatius: donaven una reacció pròpia dels carbonats.

Carta sense data

Amb certesa sabem que és posterior a les altres, perquè ja s'hi esmenta la troballa del taller metal·lúrgic. Precisament, aquesta estructura acabada d'excavar va ser gravada per a formar part de la pel·lícula *Laietania*, a càrrec del Cine Fòrum. Amb el pas del temps, aquesta filmació s'ha convertit en un testimoni important i únic, ja que la zona va patir, pocs dies després, atacs vandàlics que van desfigurar per complet la seva fisonomia.

Es va anar preparant l'exposició sobre les excavacions, prevista inicialment del 8 al 18 de març de 1950, i que

Figura 4. Segons Pons i Guri en la part inferior de l'estructura hi havia la sortida del gra (fotografia de J.M. Pons i Guri dipositada a l'AHFF)

volia que inaugurés el Comissari General, Sr. Santaolalla, amb maquetes i peces restaurades per J.M. Pons i Guri i pel Museu Arqueològic de Barcelona. Avui dia sabem que l'exposició es va celebrar als mesos d'abril i maig, i que Santaolalla no va arribar a assistir-hi (Anònim 1950c). En aquests moments, estem davant dels últims dies de l'excavació, que s'acabava tot i que la situació econòmica era un desastre.

Els documents epigràfics de la Torre dels Encantats

IGNASI GARCÉS

Professor agregat del Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia, Universitat de Barcelona

El coneixement actual del nucli ibèric de la Torre dels Encantats deriva d'antigues intervencions no sistemàtiques, agreujades per la pèrdua posterior de diversos objectes, en particular d'inscripcions i monedes. Tot i aquest advers punt de partida, es pot recuperar una part de la informació que en el seu dia s'obtingué amb la lectura directa de les peces conservades o bé de diversa documentació generada. Inscripcions i monedes orienten de forma significativa sobre l'activitat econòmica i les relacions exteriors de la comunitat humana que hi habità entre els segles V i I aC, una època caracteritzada per una complexa interrelació mediterrània.

Si als epígrafs conservats al Museu sumem aquells avui perduts, però dels que en tenim notícia, sumem un total de 40 casos repartits damunt 35 objectes. Es tracta de paraules isolades, fragments de paraules, inicials o simples marques. Malgrat la seva brevetat, la sorpresa deriva del fet que coincideixen quatre tipus d'escriptura: púnica (també dita cartaginesa), grega, llatina i ibèrica; com era d'esperar, la majoria d'inscripcions corresponen a la darrera, essent les altres testimonials, i gairebé accidentals. Una varietat així només acostuma a trobar-se en punts d'intercanvi destacats, com la grega Empúries o la púnica Eivissa.

Algunes de les inscripcions de la Torre dels Encantats han estat esmentades i reproduïdes en diversos treballs des de mitjan segle XX, aquest és el cas de la inscripció llatina **MAR**. El primer estudiós que va tractar part dels grafitis ibèrics fou l'alemany J. Untermann, el qual en va incloure onze en els seus *Monumenta* (Untermann 1990), amb les numeracions C.6.1-11, segons la correspondència que li facilitaren M. Mayer i I. Rodà el 1985. De forma paral·lela J.M. Pons i Guri va realitzar, cap a 1957, calcs de 23 grafitis que va reunir en una làmina mai publicada i que, l'any 2000, i ja en avançada edat, cedí al professor M. Almagro Gorbea, de la *Real Academia de la Historia*, per a que la portés a impremta (Almagro Gorbea 2003 = AL); l'editor hi va afegir comentaris sense realitzar una autòpsia. Durant la tardor de 2012, mentre efectuàvem la revisió de les inscripcions conservades al Museu d'Arenys de Mar, vàrem tenir notícia d'una versió de dita làmina amb 28 grafitis composada per l'arqueòleg R. Martín Tobías quan aquest realitzava la seva tesi de llicenciatura (Martín Tobías 1960 = MT). Aquesta segona làmina també va restar inèdita i hem pogut accedir-hi gràcies a la gentilesa de la seva vídua, Dra. A.M. Rauret. Els calcs de Pons i Guri i Martín Tobías són les úniques evidències que disposem de les inscripcions perdudes.

En el cas de les monedes, la documentació disponible indica que se'n trobaren un total de 39, de les quals només se'n conserva una que esdevé il·legible, per la qual cosa el comentari que en podem fer aquí és limitat. Es trobaren monedes romanes, ibèriques, gaditanes i eivissenques, però aquesta diversitat és enganyosa: era Roma qui introduïa la pràctica monetària a Hispania durant els segles II-I aC, respectant llengües i iconografies indígenes.

Inscripcions púniques

Una inscripció en aquesta grafia apareix en el fons extern d'un bol de ceràmica de vernís negre d'Atenes (3723), forma Lamb. 22. El grafit es va efectuar amb traç segur i, com correspon a aquesta escriptura, es llegeix de dreta a esquerra: *šm*. Almagro (AL 4A) considera una marca o l'abreviatura d'un nom personal derivat d'un teònim, com *šidqmlqart* (Melcart és Just) i, sense haver vist el suport indica una datació en els segles IV-III aC, però el vas s'escau en 425-300 aC (Py 1993, 126). El tipus de signes emprats concorden amb les variants dels segles V-III aC trobades a l'Egeu, Abidos i Sidó (Garbini 1988, 94-97), amb les localitzades al sud-est de la península Ibèrica (Fuentes 1986, 02.03) i amb el mallorquí Peci del Sec (Fuentes 1986, 10.18, 10.26 i 12.12). La inscripció confirma les relacions comercials d'Eivissa amb la costa catalana.

Almagro (AL 5A = MT 18) també considera púnic un grafit sobre un vas de ceràmica de vernís negre i llegeix: *š*. No hem pogut identificar-lo.

Inscripcions gregues

El petit fragment 3751 correspon al fons d'un bol, segurament de la forma Roses 12, que conté a l'interior una cartela amb la marca grega $\text{IQN}\cdot\Sigma$. Pertany al taller de NIKIA-IQN, així anomenat perquè presenta indistintament una d'aquestes dues paraules en mar-

ques sovint encreuades. Es tracta d'una producció de la ciutat grega de *Rodhe* (Roses, Alt Empordà) (Castanyer *et al.* 1993, 543; Puig, 2006), que decorava els bols amb unes palmetes característiques de les que es coneixen tres casos en el catàleg i dos més entre els materials de la Torre dels Encantats guardats al MAC Barcelona, un d'ells amb la cartela NIKIA (Sanmartí 1993, figs. 4.3 i 5). Segells idèntics, en forma de creu de costats arrodonits i llegenda $\text{IQN}\cdot\Sigma$, es coneixen a Empúries (Sanmartí Gregó 1978, n. 233) i a la mateixa Roses (Puig 2006, 402 i 450, marca n. 44, figs. 8.24.5, 8.170.1 i 3). Data dels anys 250-200 aC.

També s'ha assenyalat un possible grafit grec sobre el fons extern d'un bol de vernís negre (42, AL 69A). Almagro llegeix les inicials ΠΒ, o tal vegada ΠΔΔ com a numeral 20. En l'original s'observa que el primer signe no presenta el traç superior tan llarg com el calc; també es pot corregir el suport: no es tracta d'un vas àtic sinó d'una producció campaniana A tardana, fet que rebaixa la cronologia a 125-50 aC. Ambdues observacions obren la possibilitat de les inicials llatines PB. En el costat oposat li acompanya un segon grafit, una *i* ibèrica. El fet que el fons d'un vas contingui grafits en dues llengües no és inusual entre escriptures en contacte: a Empúries es coneix el fons d'un vas àtic amb dues inscripcions, grega i ibèrica (Almagro Basch 1952, 77-78).

Inscripcions ibèriques

L'epigrafia ibèrica, com calia esperar, és abundosa però comporta un problema afegit, que no és altre que els ibers, després d'un procés històric conegut com a romanització, van adoptar la llengua llatina dels vencedors i van perdre la seva parla ancestral. Avui és possible llegir les inscripcions ibèriques, un sistema d'escriptura desxifrat per M. Gómez Moreno el 1922 i en constant correcció, però no és possible entendre el seu significat. Les agrupem per suports.

En ceràmica campaniana A antiga (225-175 aC) trobem dos casos. El primer és un fons de bol (3793, C.6.11) que conserva dues lletres separades: **ja ta**], que també es podrien llegir: **ja r**] o **ju ta**], la cara interna presenta una roseta impresa de set pètals amb punt central; i un fons de plat de peix Lamb. 23 amb una **i** (3958 AL 80A). La campaniana A tardana (125-50 aC) presenta més casos, fins a set: el fons d'un bol amb una **i** (3686, AL 69A), esmentat en parlar dels grafitis grecs; (3719, C.6.7), amb un final de paraula que conserva dos signes insegurs: **]*s**; (3957, AL 76A), amb una lletra **ti**; (10558, AL 89A), amb dos signes, un en cada superfície, de difícil lectura: (a) **ka** o **ku** i (b) **a** o **f**; (10352, AL 72A), amb una marca aspa o lletra **da**; (10612, MT 19?), amb la lletra **a**]; i (10681) amb dos signes oposats: **ti** i **s**, i amb la raresa de no aparèixer en cap làmina.

Entre els fragments informes de campaniana A trobem (10554, C.6.4), amb un final de paraula: **jkatin**; el segment **kati** és un formant de noms personals documentat dues vegades a Azaila (Terol) (E.1.387-388), també en la forma **karkankati** (C.8.8) de Puig Castellar (Sta. Coloma de Gramanet, Barcelonès), i en **katalir'talar'i** (B.23.14) d'una inscripció rupestre d'Ossejà (Cerdanya francesa) (Moncunill 2006, 52). També és informe (10610, C.6.8, AL 81A, MT 17), amb dos signes al final de paraula: **]*i**.

Damunt de ceràmica campaniana B (125-50 aC) hi ha tres casos. El primer és un plat forma Lamb. 5, amb un gran grafit (10808, AL 70A, MT 2) que Almagro llegeix **n** perquè els calcs així ho presenten, però l'autòpsia indica **ki**, variant **ki1** (Untermann 1990, 246), o una marca anepigràfica. El segon és un plat afí (10609), amb una marca estel o una lletra **ta**, que es venia considerant una **ti** (AL 77A). El tercer és un bol forma Lamb. 3 (10611, AL 75), amb la lletra **be**.

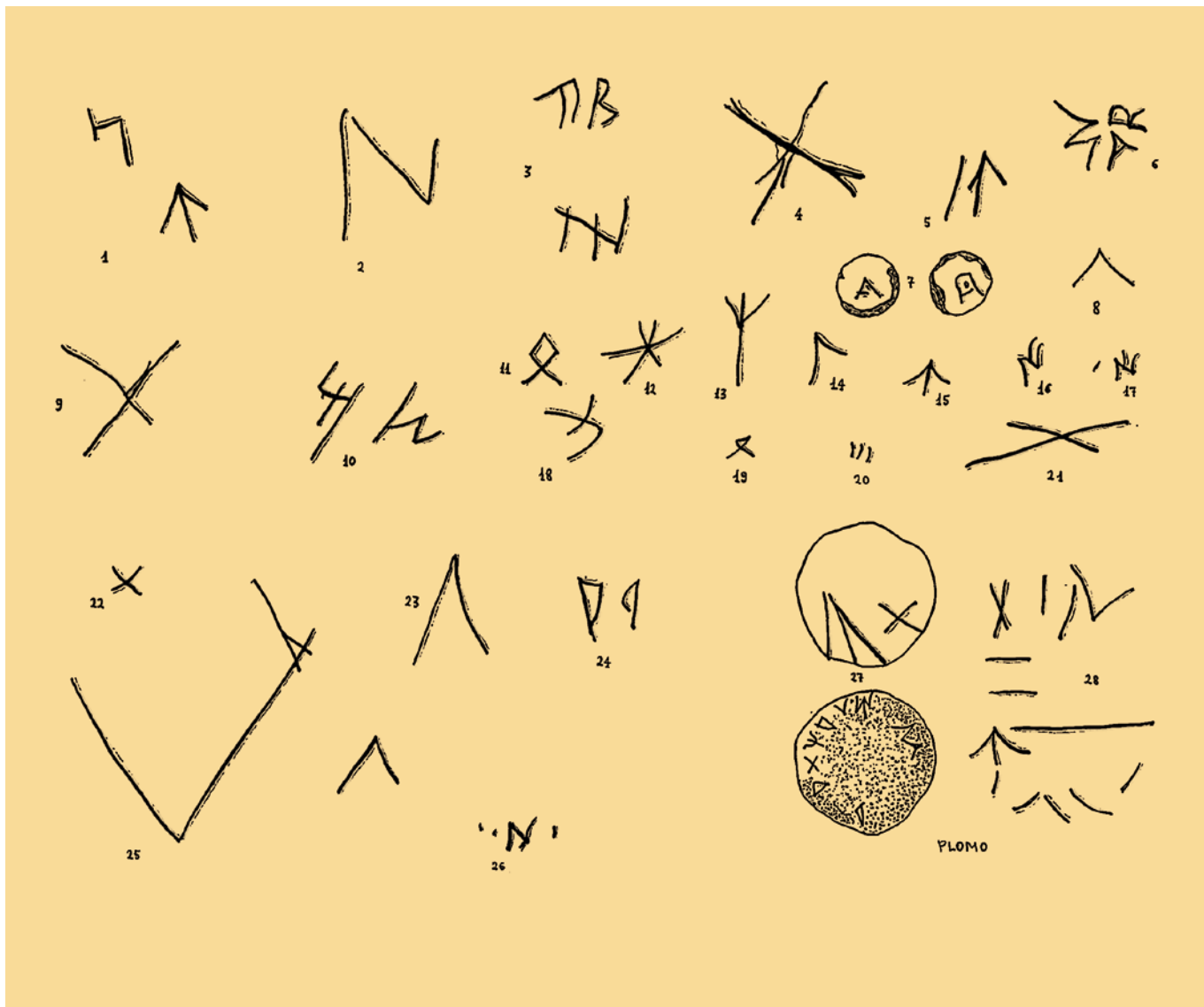
La inscripció ubicada en el suport més modern de la Torre dels Encantats seria la que es troba en un

fons de ceràmica aretina de vernís negre (3684) (50-25 aC), amb les lletres **bal**, millor que la lectura **bau** (AL 73A).

Hi havia també grafitis sobre fragments ceràmics de vernís negre avui perduts que no es poden adscriure ara a cap tipus específic. Aquest és el cas de C.6.10, amb la inscripció dubtosa: **sba** o **kiba** o **baki** o **bas**, però que, si correspongués a MT 1, el segon signe podria ser **u** i aleshores llegir-se **su** o **us**. També ho és de la marca aspa o signe **da**, que s'indica dues vegades (AL 71A = MT 9, i 86A = MT 22), de la marca **v** o lletra **l** en tres ocasions (AL 74A, 82A = MT 14 i 85A = MT 23), de la marca fletxa o vocal **u** (AL 79A = MT 15) i de la molt especulativa lletra **ti** (AL 78A = MT 20).

Els grafitis ibèrics poden trobar-se en altres ceràmiques, com ara un fragment d'àmfora itàlica (10659, C.6.9) amb el començament de paraula: ***ka**] feta amb grans lletres. També poden aparèixer damunt objectes comuns, com el petit vas gris de la costa catalana amb dues lletres al fons extern: **ar** (3714, C.6.3), abreviatura d'un nom personal. El suport és un bol afí a la forma 30 d'Ullastret (Rodríguez Villalba 2003), d'ampla cronologia (400-200 aC), similar a exemplars de la necròpolis de Cabrera de Mar (Maresme) (Barberà 1970, 134, n. 7178, fig. 18). Altre suport és la ceràmica oxidada, amb els fragments informes: (3716, C.6.5), que conserva la part central d'una paraula: **jne**]; o (C.6.6, AL 84A, MT 26), avui no localitzable i amb un final de paraula: **ken**.

Dos objectes de plom, avui perduts, contien inscripcions. Un era un disc (C.6.1, AL 87A, MT 27) de 35 mm de diàmetre, del qual hom ignora el pes, tal vegada un *pondus* o una fitxa. En l'anvers presentava una inscripció circular i en el revers marques. Amb dificultat, Untermann llegia (a) **a****tirtal*ar** / (b) **ol l l**, però Almagro, sobre un calc diferent, proposava (a) **ja?atatir?nm?lka**/ / (b) **tuta**. Si ho comparem amb MT

Calc inèdit dels grafitis sobre ceràmiques i ploms que va efectuar R. Martín Tobías (1960) amb notes cedides per J. M. Pons i Gurí

27 es repeteix (b), però la lectura de l'anvers seria (a) **ja*atagir*m*ika**]. En síntesi, cap dels dibuixos permet una lectura segura. El segon objecte era una plaqueta allargada amb signes en les dues cares (C.6.2, 88A, MT 28), en l'anvers Untermann llegia **taban**, corregit per Almagro a **tabal**, però el calc MT torna a dir **taban**; coincidim amb Almagro quan descarta la lectura **ka** en el revers i opta per una marca.

Inscripcions llatines

A banda del possible cas esmentat en parlar de l'epigrafia grega, hi ha una nansa d'àmfora (3710) amb una cartela rectangular, que conté en relleu les lletres: ANTIO. La forma **И** és resultat de no preveure en el segell la impressió. Correspon a l'abreviatura del nom d'origen grec *Antio(chus)*. Altra nansa amb la inscripció ANTIO va ésser trobada a finals del segle XIX a Mont Éryx (Segesta, Sicília) (Desy, 1989, p. 159 n. 1249), però en tractar-se d'una troballa de superfície no ens aclareix ni el tipus d'àmfora ni la cronologia. *Antiochus* era un dels operaris de condició servil que produïen àmfors en la regió suditàlica d'Apúlia durant la República romana tardana, àmfors que exportaven oli arreu la Mediterrània Occidental. Resulta més difícil saber si el nostre estampador també va emprar segells afins al llarg de la seva vida o són el resultat d'altres productors portadors d'idèntic nom. Per això no es pot descartar una relació amb la marca ANTIO trobada en dos exemplars en Bedjam (Tunísia) (Desy, 1989, n. 1261) i en un tercer guardat en el Museu de Bolonya (Itàlia) (Desy, 1989, n. 167), en aquests casos sobre àmfors Lamb. 2, que orienten una data de 100-50 aC; també es documenta la marca ANTIOC sobre l'espalla d'una àmfora trobada en les excavacions d'Uzita (Tunísia) (Desy, 1989, n. 303).

Si la inscripció anterior tant pot ésser grega com llatina, car *Antio* s'escriu igual en ambdues escriptures,

no es dóna aquest problema amb el grafit sobre un fons de ceràmica campaniana B de Cales, possiblement de la forma Lamb. 8 (3712), on es pot llegir **MAR**, efectuat amb lletres segures que s'adapten a l'espai disponible. La **M** és molt ampla, pròpia de l'epigrafia romana republicana fins a August (Stylow, 1995, p. 222), la **A** no presenta angles en el traç d'unió i la **R** apareix normalitzada. Suport i característiques indiquen una data de 125-50 aC. Es tracta de l'abreviació d'un nom que pot ser reconstruït de diferents formes: *Mar(cellus)*, *Mar(cius)*, *Mar(cus)* o *Mar(ius)*, entre d'altres, i que indicaria una marca de propietat o l'acció d'un expenedor itàlic.

En el coll d'una àmfora greco-itàlica del tipus LWd i cronologia en 200-125 aC, encara que molt esvaït, es conserva un *titulus pictus* (anotació pintada) en vermell. Sembla identificar-se en dues línies C·L[/ T[--. Aquestes anotacions indicaven l'any de la producció o altres característiques del vi contingut.

Monedes

Les excavacions van proporcionar una notable col·lecció de monedes que, malauradament, ha desaparegut. El grup més nombrós el constituïen trenta monedes ibèriques de deu seques diferents, les més representades eren les considerades laietanes (**ilduro** i **laiesken**), així com la seca de **kesse** (Tarragona), que va tenir una gran difusió. La resta del conjunt eren quatre monedes romanes, dues púniques d'*Ebusus* (Eivissa) i una fenícia de *Gades* (Cadis). També hi havia dos exemplars il·legibles, un dels quals encara es conserva al Museu d'Arenys de Mar. Totes aquestes monedes corresponen als segles II-I aC.

ANTIO

CERÀMIQUES D'IMPORTACIÓ

CERÁMICAS DE IMPORTACIÓN

Ceràmiques d'importació

IGNASI GARCÉS

Una de les produccions ceràmiques més destacades d'aquesta categoria són els vasos de vernís negre. El nom prové del seu aspecte, aconseguit gràcies a l'aplicació a les superfícies d'una fina pel·lícula d'argila molt depurada que cristal·litzava durant el procés de cocció, el resultat eren recipients lluentos i vistosos, una moda grega que van adoptar diverses poblacions mediterrànies. Aquests vasos eren destinats al servei del vi, car el color hi era escaient, o del menjar, que a bon segur destacava sobre el fons, i en origen resultaven un substitut econòmic de les selectives vaixelles de plata, que a l'antiguitat (i ara també) tendien a ennegrir-se. Tot i ser de terrissa, a la Torre dels Encantats eren importacions que reforçaven el prestigi social dels seus posseïdors. Un fragment àtic amb figures de la campanya de 1957, avui al Museu Arqueològic de Barcelona, ja va ésser publicat per G. Trias (1967, 241-242). Més tard J. Sanmartí (1993) va donar a conèixer un ampli conjunt de ceràmiques llises; l'estudi de la col·lecció del Museu d'Arenys de Mar coincideix amb aquests dos treballs i, com ja s'havia apuntat (Bruguera *et al.* 2004, 19-21), el complementa.

Les sèries més antigues provenen d'Atenes i són també les de millor qualitat perquè el vernís és dens i aplicat a pinzell. Destaca una *cílix* (copa ampla amb dues nanses horitzontals) del tipus *delicate class* (3745), dita així per la finor de les parets i les decoracions incises, fabricada en el darrer quart del segle V aC.

De vegades la decoració es limita a senzilles fulles d'heura del color del fons del vas, com la vora d'un *escif* (copa fonda) (3757), de finals del segle V aC.

Altres vasos pertanyen a l'estil de les figures roges, que s'aconseguia envernissant el fons i deixant motius en el color natural del vas. Dins d'aquest trobem un fons de copa *stemless* decorada a la seva cara interna amb un noi (3685) que recorda la producció del Pintor de Viena 116, així anomenat per un vas guardat en aquella ciutat. El jove apareix mirant a la dreta, amb abundant cabell, un ull i una cella molt marcats, va vestit amb un *himation* i té el braç dret aixecat, possiblement assenyalant un altar no conservat. També mereixen comentari el peu d'un *cràter de campana* (gran recipient dedicat a barrejar vi i aigua) (10507), i la tapadora d'una *lecànide* (capsa que en origen guardava estris femenins) decorada amb una atleta (10340). Aquests tres vasos daten de la primera meitat del segle IV aC. Davant la decadència pictòrica, els vasos àtics sovint reprenen solucions llises, com l'escif de parets corbades forma Lamb. 43 (3744), o el bol Lamb. 22 (3723). En aquest segon, de data avançada, s'observa la substitució de la decoració pintada per les palmetes impreses. En conjunt, les importacions àtiques no són gaire abundoses.

Des del segle III aC les importacions augmenten i vénen de tallers occidentals, que apliquen el vernís per immersió; tot i ser negre, resulta de pitjor qualitat i presenta algun matís secundari. Un obrador minoritari és el *Taller de les petites estampilles*, dit així perquè decora els vasos amb quatre diminutes marques circulars (10506 i 10529). Es tracta d'un centre situat a la regió del Laci, al nord de Roma. En volum guanyen els tallers de la més propera ciutat grega de *Rhode* (Roses).

Cerámicas de importación

IGNASI GARCÉS

Una de las producciones cerámicas más destacadas de esta categoría son los vasos de barniz negro. El nombre procede de su aspecto, conseguido gracias a la aplicación en las superficies de una fina película de arcilla muy depurada que cristalizaba durante el proceso de cocción, el resultado eran recipientes relucientes y vistosos, una moda griega que adoptaron diversas poblaciones mediterráneas. Estos vasos estaban destinados al servicio del vino, ya que el color era el adecuado, o de la comida, que seguramente destacaba sobre la base, y en origen resultaban un sustituto económico de las selectas vajillas de plata, que en la antigüedad (y ahora también) tendían a ennegrecerse. Aún siendo de alfarería, en la *Torre dels Encantats* eran importaciones que reforzaban el prestigio social de sus poseedores. Un fragmento ático con figuras de la campaña de 1957, hoy en el Museo Arqueológico de Barcelona, ya fue publicado por G. Trias (1967, p. 241-242). Más tarde J. Sanmartí (1993) dio a conocer un amplio conjunto de cerámicas lisas; el estudio de la colección del Museo de Arenys de Mar coincide con estos dos trabajos y, como ya se había apuntado (Bruquera *et al.*, 2004, p. 19-21), lo complementa.

Las series más antiguas proceden de Atenas y son también las de mejor calidad porque el barniz es denso y aplicado con pincel. Destaca una cálica (copa ancha con dos asas horizontales) del tipo *delicate class* (3745), denominada así por la finura de las paredes y las decoraciones incisas, fabricada en el último cuarto del siglo V aC.

A veces la decoración se limita a sencillas hojas de hiedra del color de la base del vaso, como el borde de un esquifo (copa profunda) (3757), de finales del siglo V aC.

Otros vasos pertenecen al estilo de las figuras rojas, que se conseguía barnizando el fondo y dejando motivos en el color natural del vaso. En este encontramos una base de copa *stemless* decorada en su cara interna con un muchacho (3685) que recuerda la producción del Pintor de Viena 116, así denominado por un vaso guardado en aquella ciudad. El joven aparece mirando a la derecha, con abundante cabello, un ojo y una ceja muy marcadas, viste con un *himation* y tiene el brazo derecho levantado, posiblemente señalando un altar no conservado. También merecen comentario el pie de un cráter de campana (gran recipiente dedicado a mezclar vino y agua) (10507), y la tapa de una *lekane* (caja que en origen guardaba utensilios femeninos) decorada con un atleta (10340). Estos tres vasos datan de la primera mitad del siglo IV aC. Frente a la decadencia pictórica, los vasos áticos a menudo adoptan soluciones lisas, como el esquifo de paredes curvas forma Lamb. 43 (3744), o el bol Lamb. 22 (3723). En este segundo, de fecha avanzada, se observa la sustitución de la decoración pintada por las palmetas impresas. En conjunto, las importaciones áticas no son demasiado abundantes.

Desde el siglo III aC las importaciones aumentan y proceden de talleres occidentales, que aplican el barniz por inmersión; aunque es negro, resulta de

Trobem el bol petit Roses 11 decorat amb una roseta central. Si s'observa amb atenció, es veurà que té variants: 6 pètals de llàgrima que alternen amb petits punts (3683); 6 pètals similars i fines línies sense punts (10493); punt central i set pètals triangulars (10529); 5 pètals triangulars coronats amb punts (3746 i 10500) i 6 pètals sense botó central (10494). També hi ha diversos bols grans Roses 12, que presenten decoracions de palmetes impreses acompanyades d'estries fetes amb rodeta: la sèrie de les *Tres palmetes radials* (3750 i 10519), freqüent en contextos de finals del segle III aC; la sèrie *Nikia-Ion* amb la marca en creu d'alguna d'aquestes paraules gregues (3751), i identificable també per posseir palmetes amb fulles coronades per grups de tres punts (3752, 10501 i 10559). Finalment, també es documenta el *plat de peix*, de vora penjant i cassoleta central, forma Roses 80.

Amb la conquesta romana té lloc l'arribada massiva de la Campaniana A. Fabricada a la badia de Nàpols, presenta pastes vermelloses i vernissos d'aspecte iridescent, amb formes i decoracions ja vistes. La sèrie antiga, que data de les dues darreres dècades del segle III i les dues primeres del II aC, és de millor qualitat, li segueix la mitjana, corresponent als tres últims quarts del segle II aC. Està representada pel petit vas Lamb. 34b; dues vores de copes sense nanses Lamb. 28, sis fons decorats amb roseta central (3682, 3686, 3797, 10351, 10512 i 10524); tres vores del bol Lamb. 27a-b, associables a fons amb palmetes i estries (10565); dues vores de bol profund Lamb. 31b, sovint amb la característica decoració de dues bandes de pintura blanca a l'interior (10549-10550 i 10555); un bol de parts rectes Lamb. 33b; quatre fragments de copes amb nanses verticals Morel 68, i tres del *plat de peix* Lamb. 23. Hi ha també deu petits fragments decorats amb palmetes diferents i dos més amb estries. És més rar un fons (3748) que combina unes estampilles circulars amb solcs incisos, d'un taller no identificat però imitador de la Campaniana A.

A mitjans del segle II aC comença a arribar la Campaniana B, una ceràmica amb noves formes, pastes clares, vernissos densos i amb una substitució de les decoracions impreses per solcs i estries fetes amb rodeta. De la B "autèntica", fabricada a Etrúria, no en trobem exemplars però sí grans quantitats de la seva imitadora de Cales, al nord de Campània, abundosa entre el darrer terç del segle II aC i els tres primers quarts del segle I aC (calena mitjana i tardana). Són produccions d'aspecte metàl·lic i vernissos poc consistents. El servei el formen el plat rectilini Lamb. 5 decorat amb estries (10808), la peanya d'un platet elevat Lamb. 4 (10492), els bols Lamb. 8a amb cercles d'estries (3678, 3712 i 10522), les deu copes sense nanses Lamb. 1, quatre copes fondes sense nanses Lamb. 2, tres exemplars de la píxide coneguda com *tinter* o Lamb. 3, un de la gerreta Lamb. 10 (10508) i els deu fragments atribuïbles a copes amb nanses verticals geminades Pasquinucci 127/Morel 3120.

Entre les acaballes del segle II i la primera meitat del segle I aC les produccions calenes comparteixen mercat amb la Campaniana A tardana, que adopta la simplificació formal i decorativa. Es tracta de vasos adotzenats, de parets gruixudes, com el bol Morel 113 (3707), una vora de bol Lamb. 27 i diversos fons de bols i pàteres decorats amb solcs o llisos. Un dels recipients més moderns, de mitjans del segle I aC, i que recupera certa qualitat en el vernís, és un plat Lamb. 5 d'Arezzo (Etrúria), decorat amb flors de lotus quadrangulars i rodetes d'estria (3684). La Torre dels Encantats es va despoblar quan finalitzava la moda de les ceràmiques de vernís negre i estaven a punt de fer la seva aparició les sigil·lades de vernís vermell.

Les vistoses ceràmiques de vernís negre no van ser les úniques importacions que arribaren a la Torre dels Encantats, sovint ho feien acompanyades de modestes quantitats d'altres productes. Aquest és el cas d'un petit bol de vernís vermell tipus Kuass fabricat a l'entorn

peor calidad y presenta algún matiz secundario. Un obrador minoritario es el *Taller de las pequeñas estampillas*, denominado así porque decora los vasos con cuatro diminutas marcas circulares (10506 y 10529). Se trata de un centro situado en la región del Lacio, al norte de Roma. En volumen ganan los talleres de la más próxima ciudad griega de Rhode (Rosas). Encontramos el bol pequeño Rosas 11 decorado con una roseta central. Si se observa con atención, se verá que tiene variantes: 6 pétalos de lágrima que alternan con pequeños puntos (3683); 6 pétalos similares y finas líneas sin puntos (10493); punto central y siete pétalos triangulares (10529); 5 pétalos triangulares coronados con puntos (3746 y 10500) y 6 pétalos sin botón central (10494). También hay diversos bols grandes Rosas 12, que presentan decoraciones de palmetas impresas acompañadas de estrías realizadas con rodillo: la serie de las *Tres palmetas radiales* (3750 y 10519), frecuente en contextos de finales del siglo III aC; la serie Nikia-Ion con la marca en cruz de alguna de estas palabras griegas (3751), e identificable también por poseer palmetas con hojas coronadas por grupos de tres puntos (3752, 10501 y 10559). Finalmente, también se documenta el plato de pescado, de borde colgante y cazuela central, forma Rosas 80.

Con la conquista romana tiene lugar la llegada masiva de la campaniense A. Fabricada en la bahía de Nápoles, presenta pastas rojizas y barnices de aspecto iridiscente, con formas y decoraciones ya vistas. La serie antigua, que data de las dos últimas décadas del siglo III y las dos primeras del II aC, es de mejor calidad, le sigue la mediana, correspondiente a los tres últimos cuartos del siglo II aC. Está representada por el pequeño vaso Lamb. 34b; dos bordes de copas sin asas Lamb. 28, seis bases decoradas con roseta central (3682, 3686, 3797, 10351, 10512 y 10524); tres bordes del bol Lamb. 27a-b,

asociables a bases con palmetas y estrías (10565); dos bordes de bol profundo Lamb. 31b, a menudo con la característica decoración de dos bandas de pintura blanca en el interior (10549, 10550 y 10555); un bol de paredes rectas Lamb. 33b; cuatro fragmentos de copas con asas verticales Morel 68, y tres del plato de pescado Lamb. 23. Hay también diez pequeños fragmentos decorados con palmetas diferentes y dos más con estrías. Resulta más rara, una base (3748) que combina unas estampillas circulares con surcos incisos, de un taller no identificado pero imitador de la campaniense A.

A mediados del siglo II aC empezó a llegar la campaniense B, una cerámica con nuevas formas, pastas claras, barnices densos y con una sustitución de las decoraciones impresas por surcos y estrías realizadas con ruedecilla. De la B “auténtica”, fabricada en Etruria, no encontramos ejemplares pero si grandes cantidades de su imitadora de Cales, al norte de Campania, abundante entre el último tercio del siglo II aC y los tres primeros cuartos del siglo I aC (calena mediana y tardía). Son producciones de aspecto metálico y barnices poco consistentes. El servicio lo forman el plato rectilíneo Lamb. 5 decorado con estrías (10808), la peana de un platillo elevado Lamb. 4 (10492), los bols Lamb. 8a con círculos de estrías (3678, 3712 i 10522), las diez copas sin asas Lamb. 1, cuatro copas hondas sin asas Lamb. 2, tres ejemplares de la *píxis* conocida como tintero o Lamb. 3, uno de la jarrita Lamb. 10 (10508) y los diez fragmentos atribuibles a copas con asas verticales geminadas Pasquinucci 127/Morel 3120.

Entre finales del siglo II y la primera mitad del siglo I aC las producciones de Cales comparten mercado con la campaniense A tardía, que adopta la simplificación formal y decorativa. Se trata de vasos adocenados, de paredes gruesas, como el bol

de Cadis durant el segle III aC, que imita una forma àtica però afegeix la tradició del vernís roig fenici. Altres ceràmiques de taula són els gobelets de parets fines, dits així pel gruix mil·limètric de les seves parets. Es tracta de vasos cilíndrics, similars als gots actuals, fabricats a Itàlia durant els segles II-I aC; aquests vasos assoliren tant d'èxit que acabaren per ésser imitats a la costa catalana durant el segle I aC.

Ceràmiques de funció més modesta són la gerra cartaginesa i alguns morters púnico-ebussitans, recipients dedicats a la preparació d'aliments. Els morters de l'antiguitat, a diferència dels actuals, funcionaven per fregament, per això els ceramistes incloïen partícules de pedra a la seva superfície interna.

Altres objectes de funció utilitària són les llànties, amb vernís o sense, emprades per contenir una mica d'oli, que era abocat pel forat del disc central, i que impregnava un ble de fibra vegetal disposat en el bec, el qual s'encenia. A la col·lecció se'n documenten cinc d'època romano-republicana: dues de la forma Ricci E, produïda a la badia de Nàpols, altres dues de tipus Ricci B, d'origen incert, i un exemplar de la forma Ricci H, de cronologia precisa dins la primera meitat del segle I aC i ben documentada a la ciutat de Roma.

Els ungüentaris són petits vasos en forma de fus que

contenien olis perfumats o ungüents. Per la seva funció no tenen gran capacitat i consten d'un llarg coll que facilitava l'acurat abocament del car producte que guardaven. Hi ha vuit exemplars de formes variades i cronologia romano-republicana. En el moment final de la Torre dels Encantats també arriben els primers ungüentaris fabricats en vidre bufat, que tenien l'avantatge de permetre observar-ne el contingut.

Si amb els ungüentaris allò important no era el vas sinó el producte, amb més raó esdevé el mateix amb les àmfores, els grans envasos de l'antiguitat. Pels tipus trobats als Encantats, el producte més demanat era el vi de qualitat, sense que això invalidi una previsible producció local. Les àmfores indiquen una procedència variada i dilatada en el temps: de l'entorn grec marsellès es poden identificar una nansa i uns pocs fragments; l'àmbit cartaginès està millor representat per tapadores, algunes vores d'àmfores d'Eivissa i d'altres indrets del Mediterrani central; encara són més abundants les de procedència itàlica posteriors a la conquesta romana. En aquest darrer grup trobem les àmfores greco-itàliques, amb algun exemplar conservat gairebé sencer, també les seves continuadores, les àmfores itàliques, sovint de l'àrea tirrènica i, en menor mesura, adriàtica, en aquest cas amb indicis epigràfics i potser contenidora d'oli.

Morel 113 (3707), un borde de bol Lamb. 27 y diversas bases de bols y páteras decoradas con surcos o lisos. Uno de los recipientes más modernos, de mediados del siglo I aC, y que recupera cierta calidad en el barniz, es un plato Lamb. 5 de Arezzo (Etruria), decorado con flores de loto cuadrangulares y rodetas-rodillos de estría (3684). La *Torre dels Encantats* se despobló cuando finalizaba la moda de las cerámicas de barniz negro y estaban a punto de hacer su aparición las sigillatas de barniz rojo.

Las vistosas cerámicas de barniz negro no fueron las únicas importaciones que llegaron a la *Torre dels Encantats*, a menudo lo hacían acompañadas de modestas cantidades de otros productos. Este es el caso de un pequeño bol de barniz rojo tipo Kuass fabricado en el entorno de Cádiz durante el siglo III aC, que imita una forma ática pero añade la tradición del barniz rojo fenicio. Otras cerámicas de mesa son los cubiletes de paredes finas, denominados así por el grueso milimétrico de sus paredes. Se trata de vasos cilíndricos, similares a los vasos actuales, fabricados en Italia durante los siglos II-I aC; estos vasos tuvieron tanto éxito que acabaron por ser imitados en la costa catalana durante el siglo I aC.

Cerámicas de función más modesta son la jarra cartaginesa y algunos morteros púnico-ebusitanos, recipientes dedicados a la preparación de alimentos. Los morteros de la antigüedad, a diferencia de los actuales, funcionaban por fregamiento, por eso los ceramistas incluyen partículas de piedra en su superficie interna.

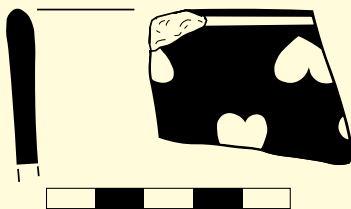
Otros objetos de función utilitaria son las lucernas, con o sin barniz, utilizadas para contener un poco de aceite, que era vertido por el agujero del disco central, y que impregnaba una mecha de fibra vegetal colocada en el pico, el cual se encendía. En la

colección se documentan cinco de época romano-republicana: dos de la forma Ricci E, producida en la bahía de Nápoles, otras dos de tipo Ricci B, de origen incierto, y un ejemplar de la forma Ricci H, de cronología precisa en la primera mitad del siglo I aC y bien documentada en la ciudad de Roma.

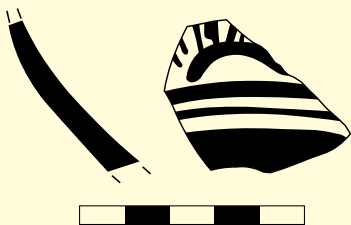
Los ungüentarios son pequeños vasos en forma de huso que contenían aceites perfumados o ungüentos. Por su función no tienen gran capacidad y constan de un largo cuello que facilitaba el vertido del caro producto que guardaban. Hay ocho ejemplares de formas variadas y cronología romano-republicana. En el momento final de la *Torre dels Encantats* también llegan los primeros ungüentarios fabricados en vidrio soplado, que tenían la ventaja de permitir observar su contenido.

Si con los ungüentarios lo importante no era el vaso sino el producto, con más razón pasa lo mismo con las ánforas, los grandes envases de la antigüedad. Por los tipos encontrados en *els Encantats*, el producto más solicitado era el vino de calidad, sin que eso invalide una previsible producción local. Las ánforas indican una procedencia variada y dilatada en el tiempo: del entorno griego marsellés se pueden identificar un asa y unos pocos fragmentos; el ámbito cartaginés está mejor representado por tapaderas, algunos bordes de ánforas de Ibiza y de otros lugares del Mediterráneo central; aún son más abundantes las de procedencia itálica posteriores a la conquista romana. En este último grupo encontramos las ánforas greco-itálicas, con algún ejemplar conservado casi entero, también sus continuadoras, las ánforas itálicas, a menudo del área tirrénica y, en menor medida, adriática, en este caso con indicios epigráficos y a lo mejor contenedor de aceite.

Ceràmiques de vernís negre

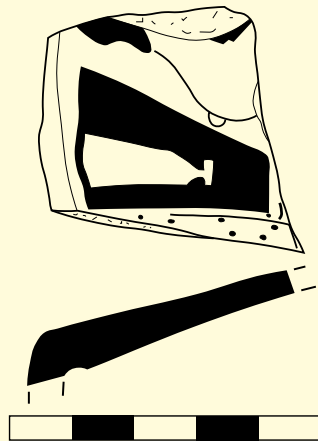
Núm. de registre 3757
Nom de l'objecte copa
Categoria àtica de figures roges
Forma escif
Dimensions 3 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 425-375 a.C
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada i depurada. Vernís negre brillant, ben aplicat, dens en la superfície interior i quelcom diluït en l'exterior. Decoració en la part superior de la superfície externa d'un fris de fulles d'heura.
Descripció *Fragmento de borde. Pasta dura, anaranjada y depurada. Barniz negro brillante y bien aplicado, denso en la superficie interior y algún fragmento diluido en el exterior. Decoración en la parte superior de la superficie externa de un friso de hojas de hiedra.*

Núm. de registre 10806
Nom de l'objecte copa
Categoria àtica de figures roges
Forma escif
Dimensions 4,3 x 3,2 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 400-300 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada i depurada. Vernís negre brillant, no gaire dens. Decorat amb l'extrem inferior d'una palmeta i bandes horitzontals.
Descripció *Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada y depurada. Barniz negro brillante, no muy denso. Decorado en el extremo inferior con una palmeta y bandas horizontales.*

Núm. de registre 10340
Nom de l'objecte tapadora
Categoria àtica de figures roges
Forma lekànide
Dimensions 4,9 x 3,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 400-350 a.C.
Descripció Fragment de carena. Pasta dura, ataronjada, depurada. Vernís negre brillant, dens i ben aplicat. Decorat amb una escena gimnàstica: a l'esquerra es conserven les cames i el sexe d'un noi despulrat, segurament un atleta; davant seu, al terra, hi ha representat un objecte esquemàtic, tal vegada un ungüetari dels emprats en els gimnasos, al seu davant hi ha una figura vestida marcada per línies i punts no identificable.
Descripció *Fragmento de carena. Pasta dura, anaranjada y depurada. Barniz negro, brillante, denso y bien aplicado. Decorado con una escena gimnástica: a la izquierda se conservan las piernas y el sexo de un muchacho desnudo, seguramente un atleta. Delante suyo, en el suelo está representado un objeto esquemático, quizás un unguentario de los que se utilizaban en los gimnasios. Delante suyo se ve una figura marcada por líneas y puntos no identificable.*

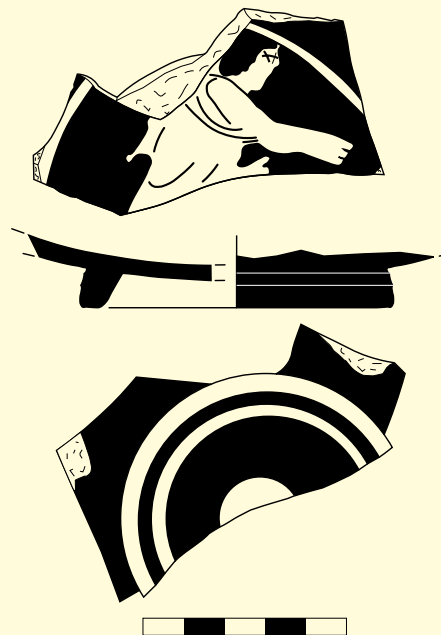

Núm. de registre 3685
Nom de l'objecte copa
Categoria àtica de figures roges
Forma stemless plain rim
Dimensions 2 x 9 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 400-350 a.C.

Descripció Fragment de base d'una cília. Pasta dura, ataronjada, amb desgriquant inapreciable. Vernís negre, lluent i ben aplicat. Decoració afí al Pintor de Viena I 16: en el fons intern un noi vestit amb un himation que mira a dreta i té un braç extés que sobresurt per damunt del vestit i possiblement assenjala un altar no conservat; representat amb abundós cabell, un ull i la cella, i els llavis amb vernís dil·luït; en la cara externa del vas hi ha cercles concèntrics en reserva.

Descripción Fragmento de base de una cília. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante inapreciable. Barniz negro, brillante y bien aplicado. Decoración afín al Pintor de Viena I 16: en la zona inferior en el interior, un muchacho vestido con un himation que mira hacia la derecha y tiene un brazo extendido que sobresale por encima del vestido, posiblemente señala un altar no conservado; representado con abundante cabello, un ojo y la ceja, y los labios con barniz diluido y en la cara externa del vaso hay círculos concéntricos en reserva.

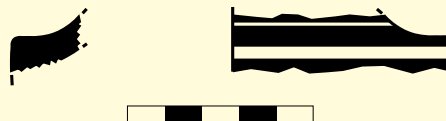
Bibliografía: Solías 1983, 8; Bruguera et al. 2004, portada i lám. 3, 3.

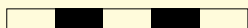
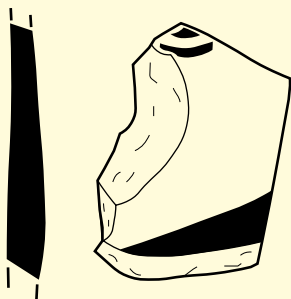

Núm. de registre 10827
Nom de l'objecte indeterminat
Categoria àtica de figures roges
Forma indeterminada
Dimensions 1,8 x 4,4 x 1,1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 425-300 a.C.

Descripció Fragment de base del peu. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgriquant inapreciable. Vernís negre brillant, dens i ben aplicat.

Descripción Fragmento de la base del pie. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasante inapreciable. Barniz negro brillante, denso y bien aplicado.

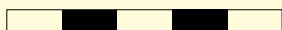
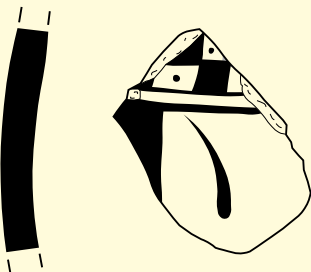
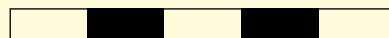
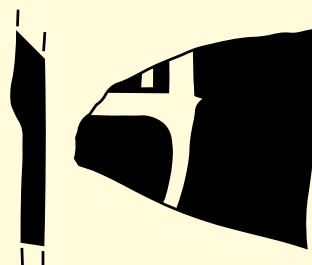

Núm. de registre 10505
Nom de l'objecte indeterminat
Categoria àtica de figures roges
Forma indeterminada
Dimensions 5,5 x 3,5 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 425-300 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada clara i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre brillant, espès i ben aplicat. Decoració conservada de bandes i zones de reserva.
Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada clara y con desgrasante inapreciable. Barniz negro brillante, espeso y bien aplicado. Decoración conservada de bandas y zonas de reserva.*

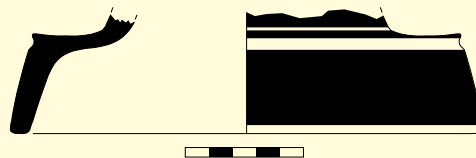

Núm. de registre 10504
Nom de l'objecte indeterminat
Categoria àtica de figures roges
Forma indeterminada
Dimensions 2,5 x 3,1 x 0,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 425-300 a.C.
Descripció Fragment de carena d'un vas indeterminat. Pasta dura, ataronjada clara i depurada. Vernís brillant, dens i ben aplicat. Decoració no definible.
Descripción *Fragmento de carena de un vaso indeterminado. Pasta dura, anaranjada, clara y depurada. Barniz negro brillante, denso y bien aplicado. Decoración no definida.*

Núm. de registre 10339
Nom de l'objecte indeterminat
Categoria àtica de figures roges
Forma indeterminada
Dimensions 4 x 2,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 425-300 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada i depurada. Vernís negre, brillant, espès i ben aplicat. Decoració en dos registres, en el superior un tema d'escacs amb punts en els quadrats en reserva; el registre inferior conté mètopes i en l'espai en reserva presenta un traç corbat.
Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada y depurada. Barniz negro, brillante, espeso y bien aplicado. Decoración en dos registros, en el superior un tema de ajedrez con puntos en los cuadrados en reserva; el registro inferior contiene metopas y en el espacio en reserva presenta un trazo curvado.*

Núm. de registre 10507
Nom de l'objecte cràter
Categoria àtica de figures roges
Forma cràter
Dimensions 5,5 x 10 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 400-350 a.C.
Descripció Fragment de base. Pasta dura, ataronjada clara i amb desgreixant

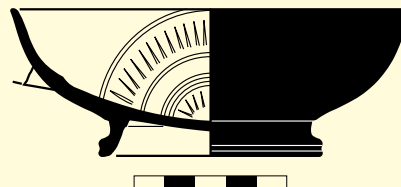
inapreciable. Vernís negre brillant, parcialment perdut. Decorada al llarg de la superfície interior amb diverses línies en reserva, mentre la superfície exterior del fons apareix completament lliure de vernís.

Descripció *Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada clara y con desgrasante inapreciable. Barniz negro brillante, parcialmente perdido. Decorado a lo largo de la superficie exterior de la base aparece completamente libre de barniz.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 3, 9.

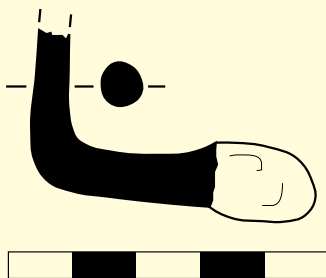
Núm. de registre 3745
Nom de l'objecte copa
Categoria àtica de vernís negre
Forma cíclica
Dimensions 5 x 13 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 425-400 a.C.
Descripció Cílica mancada de nanses, parcialment restaurada. Pasta dura,

ataronjada clara i depurada. Vernís negre brillant, de bona qualitat, que en algunes zones no ha estat ben aplicat, com la base del peu. Decoració interior amb cercles concèntrics incisos i línies perpendiculars a aquests fetes amb rodeta.

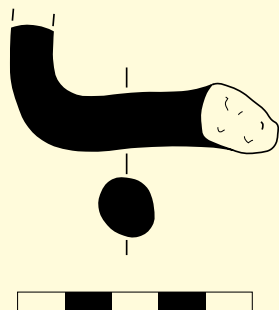
Descripció *Cílica a la que le faltan las asas, parcialmente restaurada. Pasta dura, anaranjada, clara y depurada. Barniz negro brillante, de buena calidad, que en algunas zonas no ha sido bien aplicatdo, como la base del pie. Decoración interior con círculos concéntricos incisos y líneas perpendiculares realizadas con rodillo.*

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVIII; Bruguera et al. 2004, lám. 3, 4.

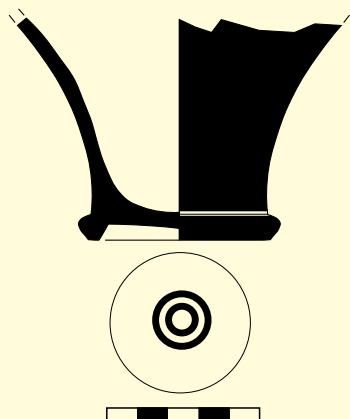

Núm. de registre 10510
Nom de l'objecte copa
Categoria àtica de vernís negre
Forma cíclica
Dimensions 4,5 x 2,8 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 450-325 a.C.
Descripció Fragment de nansa. Pasta dura, ataronjada i depurada. Vernís negre brillant que cobreix tota la superfície.

Descripció *Fragmento de asa. Pasta dura, anaranjada y depurada. Barniz negro brillante que cubre toda la superficie.*

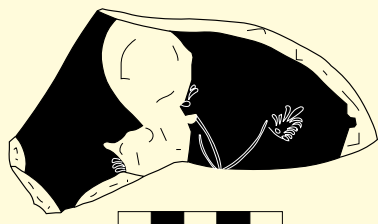

Núm. de registre	10499
Nom de l'objecte	copa
Categoria	àtica de vernís negre
Forma	cílica
Dimensions	5,1 x 2,9 x 1,2 cm
Material i tècnica	ceràmica a torn
Producció	grega
Cronologia	450-325 a.C.
Descripció	Fragment de nansa. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat.
Descripció	<i>Fragmento de asa. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate.</i>

Núm. de registre	3744
Nom de l'objecte	copa
Categoria	àtica de vernís negre
Forma	Lamboglia 43
Dimensions	7,5 x 10 cm
Material i tècnica	ceràmica a torn
Producció	grega
Cronologia	400-300 a.C.
Descripció	Fragment del fons. Pasta dura, ataronjada, amb traces de mica en el desgreixant. Vernís negre brillant, dens i ben aplicat; en el fons intern el vernís esdevé vermellós com a conseqüència de l'apilament al forn. Decoració de cercles concèntrics en la base externa.
Descripció	<i>Fragmento de la base. Pasta dura, anaranjada, con restos de mica en el desgrasante. Barniz negro brillante, denso y bien aplicado; en la base interna el barniz se vuelve rojizo como consecuencia del apilamiento en el horno. Decoración de círculos concéntricos en la base externa.</i>

Bibliografia: Bruguera et al. 2004, lám. 3, 2.

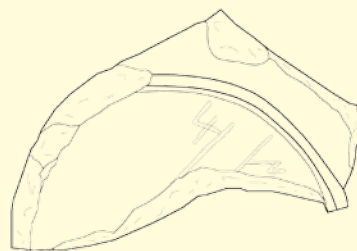

Núm. de registre 3723
Nom de l'objecte bol
Categoria àtica de vernís negre
Forma Lamboglia 22
Dimensions 11,3 x 6 x 2 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 400-300 a.C.
Descripció Fragment

corresponent al fons d'una pàtera. Pasta dura, ataronjada i ben depurada. Vernís negre espès i lluent, amb zones de reserva, ben conservat. Decoració impresa en la superfície interna del vas formada per palmetes defectuosament entrelaçades per línies corbades i encerclades per tres bandes concèntriques d'estries efectuades amb rodeta. En la superfície externa hi ha un grafit púnic:]šm.

Descripció *Fragmento correspondiente al fondo de una patera. Pasta dura, anaranjada y bien depurada. Barniz negro espeso y brillante con zonas de reserva bien conservadas. Decoración impresa en la superficie interna del vaso formada por palmetas defectuosamente entrelazadas por líneas curvas y rodeadas por tres bandas concéntricas de estrías efectuadas con rodete - rollo . En la superficie externa hay un grafito púnico:]šm.*

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 10; Solías 1983, 10; Almagro Gorbea 2003, 89; Bruguera et al. 2004, 21.

Núm. de registre 10815
Nom de l'objecte bol
Categoria àtica de vernís negre
Forma Lamboglia 24
Dimensions 3,3 x 7,3 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 400-300 a.C.

Descripció Petit bol amb unguació en reserva en la base del peu. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgredant inapreciable. Vernís negre lluent, mal conservat a l'interior.

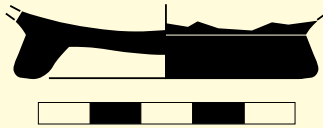
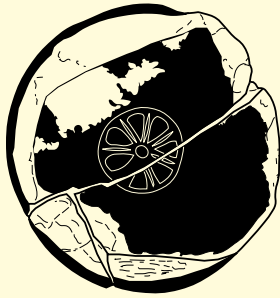
Descripció *Pequeño bol con unguación en reserva en la base del pie. Pasta dura, anaranjada rojiza y con desgrasante inapreciable. Barniz negro brillante, mal conservado en el interior.*

Núm. de registre 3799
Nom de l'objecte bol
Categoria àtica de vernís negre
Forma indeterminada
Dimensions 3,5 x 0,2 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 425-300 a.C.

Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada i depurada. Decoració de palmetes impreses unides amb filets incisos i cercle intern de línies corbes.

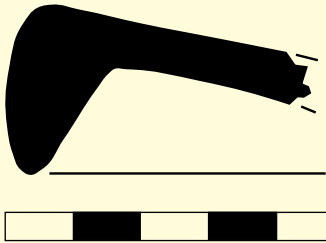
Descripció *Fragmento informe. Pasta dura, anarajada y depurada. Decoración de palmetas impresas unidas con pequeñas líneas incisas y círculo interno de líneas curvadas.*

Núm. de registre 10351
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de Roses
Forma indeterminada
Dimensions diàm. base: 5,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.

Descripció Fragment de base. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgreixant fi de mica daurada. Vernís negre mat, mal conservat, inexistent a la part inferior de la base i amb ditades a la superfície exterior del peu. Decoració en el fons intern d'una roseta circular impresa de set pètals separats per estams, sèrie Bc.

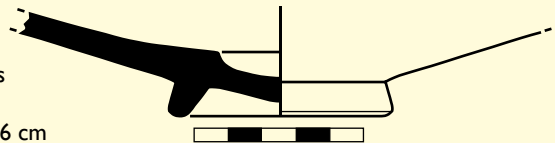
Descripción Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada rojiza y con desgrasante fino de mica dorada. Barniz negro mate, mal conservado, inexistente en la parte inferior de la base y con marcas de dedos en la superficie exterior del pie. Decoración en la base interior de una roseta circular impresa de siete pétalos separados por estambres serie Bc.

Núm. de registre 10523
Nom de l'objecte plat
Categoria taller de Roses
Forma Roses 80
Dimensions 2,2 x 6,8 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un plat de peix. Pasta dura, ataronjada rosada i depurada. Vernís negre dens, amb reflexos metàl·lics.

Descripción Fragmento de borde de un plato de pescado. Pasta dura, anaranjada rosada y depurada. Barniz negro denso, con reflejos metálicos.

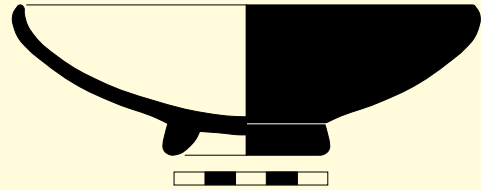
Núm. de registre 10828
Nom de l'objecte plat
Categoria taller de Roses
Forma Roses 80
Dimensions 2,5 x 12,5 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.

Descripció Fragment de base d'un plat de peix. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant fi de mica daurada. Vernís negre amb reflexos, dens, desgastat i amb presència de ditades en el fons de la superfície exterior.

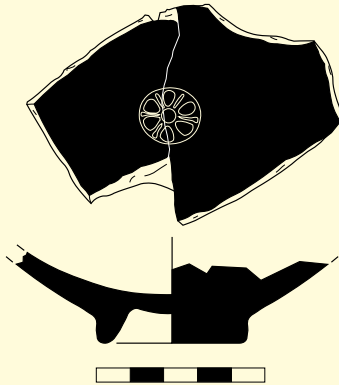
Descripción Fragmento de la base de un plato de pescado. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante fino de mica dorada. Barniz negro con reflejos, denso, desgastado y con presencia de huellas de dedos en el fondo de la superficie exterior.

Núm. de registre 3746
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de Roses
Forma Roses II
Dimensions 5 x 15 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.

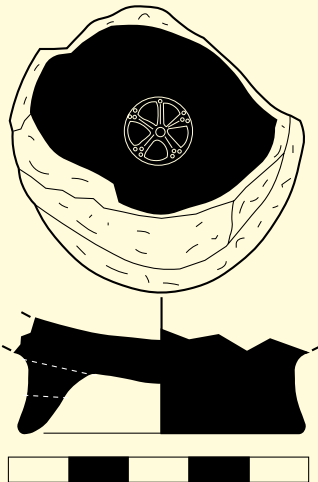

Descripció Bol gairebé sencer. Pasta dura, ataronjada. Vernís lleument brillant. Decorat al fons intern amb una petita roseta impresa de cinc pètals separats per estams.
Descripción *Bol prácticamente entero. Pasta dura, anaranjada. Barniz ligeramente brillante. Decorado en la base interior con una pequeña roseta impresa de cinco pétalos separados por estambres.*

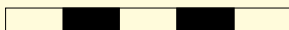
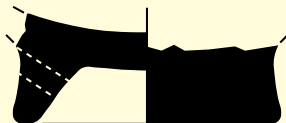
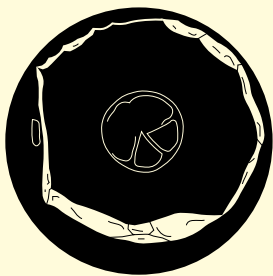
Núm. de registre 10493
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de Roses
Forma Roses II
Dimensions 2,7 x 8,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.

Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada rosada i amb desgreixant molt fi de mica daurada. Vernís negre molt perdut. Decoració en la superfície interna d'una gran roseta central impresa, amb sis pètals separats per estams, tipus Ac.
Descripción *Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada rosada y con desgrasante muy fino de mica dorada. Barniz negro que prácticamente ha desaparecido. Decoración en la superficie interna de una gran roseta central impresa, con seis pétalos separados por estambres impresos, tipos Ac.*

Núm. de registre 10500
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de Roses
Forma Roses II
Dimensions 1,7 x 4,4 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.

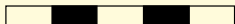
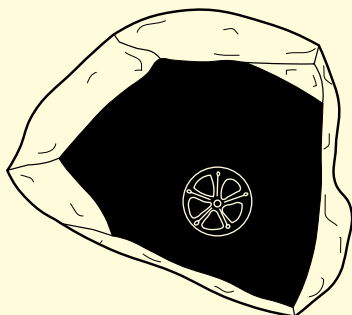
Descripció Fragment de base d'un bol. Pasta dura, beis clar i amb desgreixant abundant fi de mica daurada i calcari petit. Vernís negre amb reflexos metàl·lics, perdut en la superfície exterior de la base i amb ditades d'aplicació. Decoració d'una roseta circular impresa de cinc pètals separats per estams i grups de tres punts, tipus Bb. Un orifici travessa el peu, realitzat amb la finalitat de penjar-lo.
Descripción: *Fragmento de la base de un bol. Pasta dura, beis clara y con abundante desgrasante fino de mica dorada y calcárea pequeña. Barniz negro con reflejos metálicos, perdido en la superficie exterior de la base y con señales de dedos por aplicación. Decoración de una roseta circular impresa de cinco pétalos separados por estambres y grupos de tres puntos, tipo Bb. El orificio que cruza el pie ha sido realizado la finalidad de colgarlo.*

Núm. de registre 10494
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de Roses
Forma Roses II
Dimensions 1,7 x 4,4 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.

Descripció Fragment de base. Pasta poc dura, beix clar, amb desgreixant abundant de mica daurada i elements calcaris petits. Vernís negre pràcticament perdut, tot i que es poden apreciar marques de ditades en la superfície exterior de la base. Decoració de roseta circular de sis pètals, mal impresa, sèrie F. Presenta un orifici post-cocció en el peu per penjar el vas.

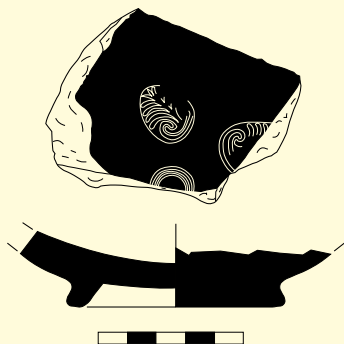
Descripción Fragmento de una base. Pasta poco dura, beis claro, con abundante desgrasante de mica dorada y elementos calcareos pequeños. Barniz negro prácticamente desaparecido, aunque se pueden apreciar marcas de dedos en la superficie exterior de la base. Decoración de roseta circular de seis pétalos, mal impresa, serie F. Presenta un orificio post-cocción en el pie per para colgar el vaso.

Núm. de registre 3683
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de Roses
Forma Roses II
Dimensions 1,5 x 7,5 x 7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.

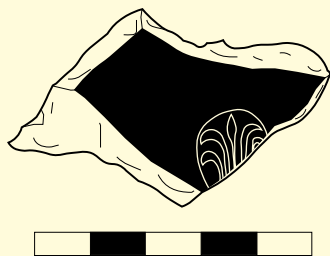
Descripció Fragment informe de la base d'un bol. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre amb reflexos, dens però quelcom gastat, Decorat amb una petita roseta impresa de cinc pètals separats per estams, sèrie Ac i l'extrem d'un cercle concèntric amb decoració de rodeta.

Descripción Fragmento informe de la base de un bol. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro con reflejos, denso pero algo gastado. Decorado con una pequeña roseta impresa de cinco pétalos separados por estambres serie Ac y el extremo de un círculo concéntrico con decoración de rodillo.

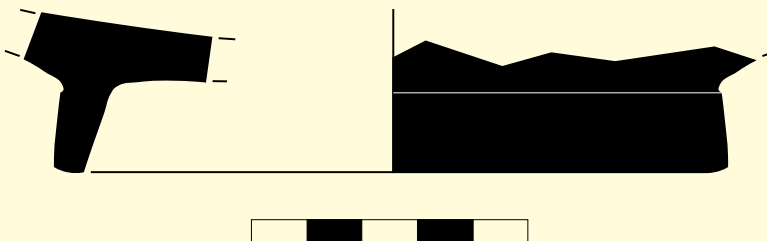
Núm. de registre 3750
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de les tres palmetes radials
Forma Roses 12
Dimensions 2 x 7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.
Descripció Fragment del fons d'un bol. Pasta dura, beix i amb desgreixant abundant de mica daurada petita. Vernís negre, molt perdut. Decoració en la superfície interna formada per tres palmetes radials, de les quals se'n conserven dues.

Descripció *Fragmento de la base de un bol. Pasta dura, beis y con desgrasante abundante de mica dorada pequeña. Barniz negro muy perdido. Decoración en la superficie interna formada por tres palmetas radiales, de las cuales se conservan dos.*

Núm. de registre 10519
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de les tres palmetes radials
Forma Roses 12
Dimensions 2,8 x 5,8 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.
Descripció Fragment de base d'un bol. Pasta dura, beix i amb abundant desgreixant de mica daurada fina. Vernís negre mat, molt perdut en la superfície interior, que en la superfície exterior ha adquirit una tonalitat marronosa com a conseqüència de d'apilament en el forn de coccó. Decorada amb restes d'una palmeta impresa.

Descripció *Fragmento de la base de un bol. Pasta dura, beis y con abundante desgrasante de mica dorada fina. Barniz negro mate, muy perdido en la superficie interior, que en la superficie exterior ha adquirido una tonalidad marrón como consecuencia del apilamiento en el horno de cocción. Decorada con restos de una palmeta impresa.*

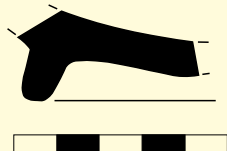
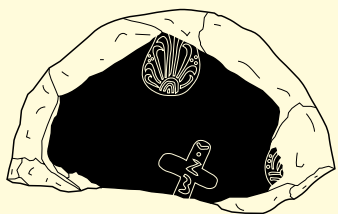

Núm. de registre 3751
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de Nikia-Ion
Forma Roses 12
Dimensions 2 x 7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 250-200 a.C.

Descripció Base d'un bol. Pasta dura, ataronjada i depurada. Vernís negre brillant, ben aplicat i dens. Decoració formada de palmetes d'extremes girats i amb tres punts, disposades radialment damunt un cercle fet amb rodeta d'estries mal conservat, i amb una creu al centre que conté la marca en grec: IWN-C.

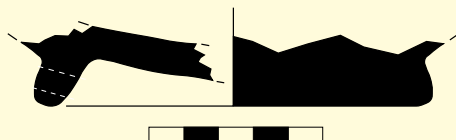
Descripción Base de un bol. Pasta dura, anaranjada y depurada. Barniz negro brillante, bien aplicado y denso. Decoración formada de palmetas de extremos girados y con tres puntos, dispuestos radialmente sobre un círculo realizado con un rodillo de estrías mal estado, y con una cruz en el centro que tiene la marca en griego: IWN-C.

Núm. de registre 3752
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de Nikia-Ion
Forma Roses 12
Dimensions 3 x 8,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-250 a.C.

Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada, amb desgredant molt fi de mica daurada. Vernís negre espès, amb reflexos, marques de ditades en la superfície exterior del peu i esquerdes resultat de la cocció. Decoració en el fons intern de palmetes estampades, amb les característiques fulles d'extremes girats i grups de tres punts, disposades de forma radial al voltant d'un cercle fet amb rodeta. En el peu es va practicar un orifici, segurament per poder penjar el vas.

Descripción Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante muy fino de mica dorada. Barniz negro espeso, con reflejos, marcas de dedos en la superficie exterior del pie y estrías resultado de la cocció. Decoración en la base interior de palmetas estampadas, con las características hojas de extremos girados y grupos de tres puntos, dispuestos de forma radial alrededor de un círculo realizado con rodillo. En el pie se realizó un orificio, seguramente para poder colgar el vas.

Núm. de registre 10559
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de Nikia-Ion
Forma Roses 12
Dimensions 2,1 x 7,7 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 250-200 a.C.

Descripció Fragment de la base d'un bol. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgreixat petit de mica fina. Vernís negre de reflexos metàl·lics, ben aplicat. Decoració formada per palmetes impreses d'extrems girats amb grups de tres punts en la part superior; situades damunt dei cercles concèntrics d'estries fetes a rodeta.

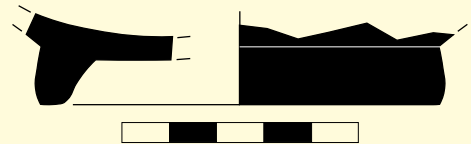
Descripción Fragmento de la base de un bol. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasante pequeño de mica fina. Barniz negro de reflejos metálicos, bien aplicado. Decoración formada por palmetas impresas de extremos girados con grupos de tres puntos en la parte superior, situados encima de círculos concéntricos de estrias realizadas con rodillo.

Núm. de registre 10501
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de Nikia-Ion
Forma Roses 12
Dimensions 2,1 x 3,1 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 250-200 a.C.

Descripció Fragment de base d'un bol. Pasta dura, beix quelcom ataronjada i amb abundant desgreixant fi de mica daurada. Vernís negre quasi totalment perdut. Decoració impresa en la superfície interior: conserva una palmeta i restes d'una altra, també restes de decoració d'estries fetes amb rodeta.

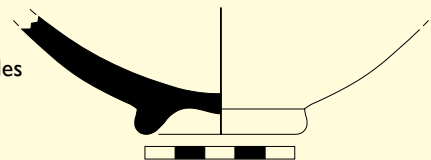
Descripción Fragmento de la base de un bol. Pasta dura, beis algo anaranjada y con abundante desgrasante fino de mica dorada. Barniz negro casi totalmente perdido. Decoración impresa en la superficie interior: conserva una palmeta y restos de otra, también restos de decoración de estrias realizadas con rodillo.

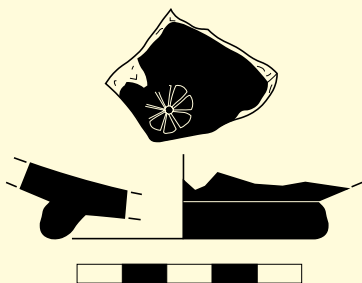

Núm. de registre 10529
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de les petites estampilles
Forma indeterminada
Dimensions 3,3 x 7,7 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 275-225 a.C.

Descripció Fragment de base d'un bol. Pasta dura, beix ataronjada clara, amb desgreixat micaci petit i abundant. El vernís s'ha perdut. Decoració de petites formes circulars estampades, de les quals es conserven restes de tres.

Descripción Fragmento de la base de un bol. Pasta dura, beis anaranjada clara, con desgrasante de mica pequeño y abundante. El barniz se ha perdido. Decoración de pequeñas formas circulares estampadas, de las cuales se conservan restos de tres.

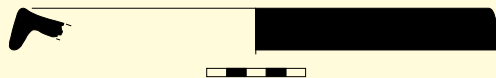

Núm. de registre 10506
Nom de l'objecte bol
Categoria taller de les petites estampilles
Forma indeterminada
Dimensions 1,5 x 2,8 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 275-225 a.C.
Descripció Fragment de base d'un bol. Pasta dura, beix fosc, amb desgredant micaci petit i abundós. Vernís negre mat, dens i amb ditades en la superfície exterior de la base. Decoració conservada d'una estampilla circular en posició no central.

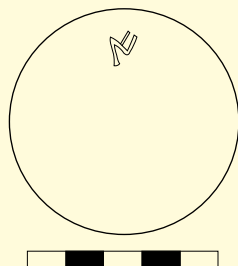
Descripció *Fragmento de la base de un bol. Pasta dura, beis oscuro, con desgrasante de mica pequeño y abundante. Barniz negro mate, denso y con huellas de dedos en la superficie exterior de la base. Decoración conservada de una pequeña rosa circular en posición no central.*

Núm. de registre 10502
Nom de l'objecte plat
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 23
Dimensions 8,8 x 2,2 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-175 a.C.

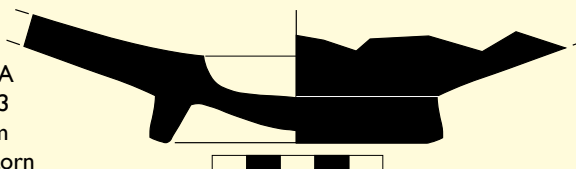

Descripció Fragment de vora d'un plat de peix. Pasta dura, marró vermellosa i amb desgredant inapreciable. Vernís negre amb reflexos, desigual en densitat.

Descripció *Fragmento del borde de un plato de pescado. Pasta dura, marrón rojizo y con desgrasante inapreciable. Barniz negro con reflejos, desigual en densidad.*

Núm. de registre 3958
Nom de l'objecte plat
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 23
Dimensions 10 x 12,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-175 a.C.

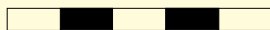
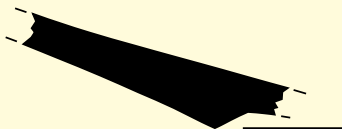

Descripció Fragment de fons de plat de peix. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgredant calcari petit. Vernís negre brillant, gastat i esquerdat per excés de cocció. En la base externa hi ha un grafit que recorda la lletra ibèrica i.

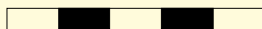
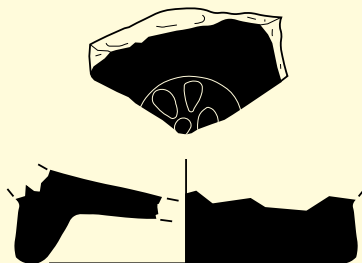
Descripció *Fragmento de la base de un plato de pescado. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasante calcáreo pequeño. Barniz negro brillante, gastado y fracturado per exceso de cocción. En la base externa hay un grafito que recuerda la letra ibérica i.*

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 16; Almagro 2003, 181, 80A; Bruguera et al. 2004, lám. 3, 6.

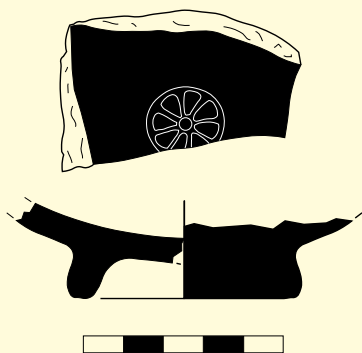
Núm. de registre 3796
Nom de l'objecte plat
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 23
Dimensions 4,8 x 2 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-175 a.C.
Descripció Fragment de vora d'un plat de peix. Pasta dura, ataronjada quelcom rosada, amb fins desgreixants micacis i calcaris. Vernís negre mat, lleugerament iriscent, mal conservat.
Descripción Fragmento del borde de un plato de pescado. Pasta dura, anaranjada algo rosada, con finos desgrasantes de mica y calcáreos. Barniz negro mate, ligeramente iridiscente, mal conservado.

Núm. de registre 10518
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 5,5 x 4,7 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment informe proper al fons. Pasta dura, ataronjada i amb fins desgreixants micacis. Vernís negre mat, molt perdut. Decorat amb una palmeta impresa en la superfície interna.
Descripción Fragmento informe próximo a la base. Pasta dura, anaranjada y con finos desgrasantes de mica. Barniz negro mate, muy perdido. Decorado con una palmeta impresa en la superficie interior.

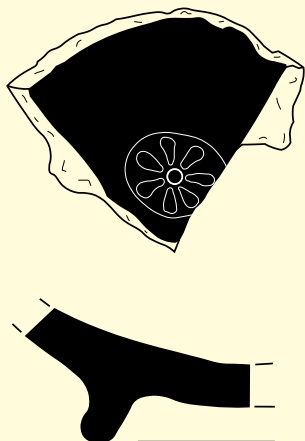
Núm. de registre 10512
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 1,7 x 4 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, molt perdut, amb ditades en la superfície exterior del peu. Decorada en la superfície interior amb una roseta central impresa.
Descripción Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, muy perdido, con huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Decorada en la superficie interior con una roseta central impresa.

Núm. de registre 10524
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 2,2 x 6,1 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de base d'un bol. Pasta dura, marronosa fosca i amb fi desgreixant calcari. Vernís negre mat, dens i amb presència de ditades en la superfície exterior del peu. Decoració d'una roseta impresa de vuit pètals en el fons intern.

Descripción *Fragmento de la base de un bol. Pasta dura, amarronada oscura y con fino desgrasante calcáreo. Barniz negro mate, denso y con presencia de huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Decoración de una roseta impresa de ocho pétalos en el fondo interior.*

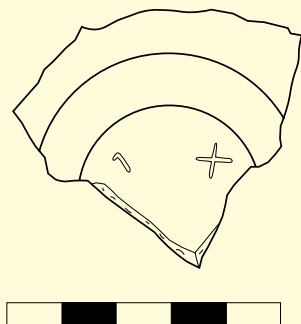

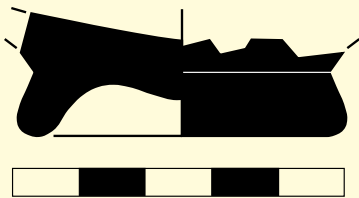
Núm. de registre 3797
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 5 x 2,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de base d'un bol. Pasta dura, vermellova marronosa i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, amb ditades en la superfície exterior del peu. Decoració en el fons l'interior d'una gran roseta central impresa de set pètals, molt desgastada. En la superfície exterior dels fon coné un grafit ibèric:]a ta[, vel]ta r[, vel]u ta[.

Descripción *Fragmento de la base de un bol. Pasta dura, marrón rojiza y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, con huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Decoración en la base interna de una gran roseta central impresa de siete pétalos, muy desgastada. En la superficie exterior del fondo aparece un grafito ibérico:]a ta[, vel]ta r[, vel]u ta[.*

Bibliografía: Untermann 1990, C.6.11; Panosa 1999, 277.

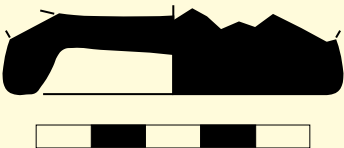
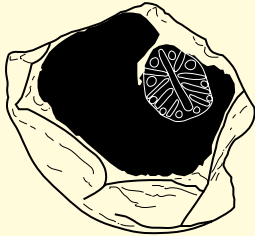

Núm. de registre 3682
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 5,5 x 5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de base pertanyent a un bol. Pasta dura, marró vermellosa i amb presència abundant de desgreixants micacis i calcaris petits. Vernís negre mat, dens i amb ditades a la superfície exterior del peu, absent en la superfície exterior de la base. Decoració en l'interior del vas d'una roseta impresa amb sis pètals i petits cercles entre ells.

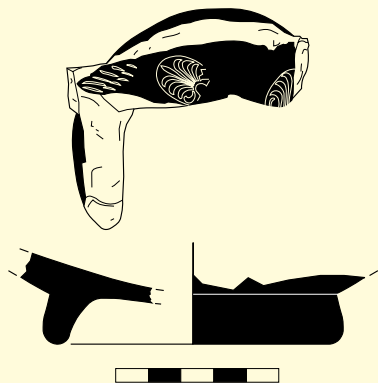
Descripción *Fragmento de base perteneciente a un bol. Pasta dura, marrón rojiza y con presencia abundante de desgrasantes de mica y calcáreos pequeños. Barniz negro mate, denso y con huellas de dedos en la superficie exterior del pie, ausente en la superficie exterior de la base. Decoración en el interior del bol de una roseta impresa con seis pétalos y pequeños círculos entre ellos.*

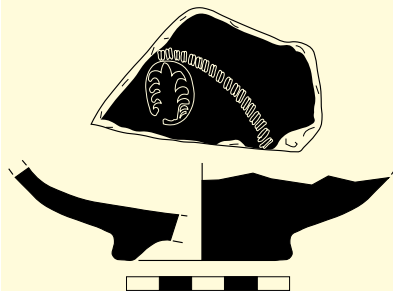
Núm. de registre 3798
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada, amb abundant presència de mica platejada i daurada fina. Vernís negre mat, dens, perdut en la superfície inferior de la base i amb ditades en la superfície exterior del peu. Decoració interior en forma de palmeta central esquemàtica amb tiges rectilínies i punts entre elles.

Descripción *Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada, con abundante presencia de mica plateada y dorada fina. Barniz negro mate, denso, perdido en la superficie inferior de la base y con huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Decoración interior en forma de palmeta central esquemática con tallos rectilíneos y puntos entre ellos.*

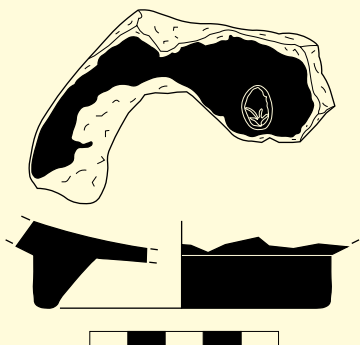
Núm. de registre 10514
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 2,8 x 8,5 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant gairebé inapreciable. Vernís negre amb reflexos, que en la superfície interior de la base evidencia l'apilament en el forn i amb marques de ditades en la superfície exterior del peu. Decoració en la superfície interior de grans palmetes radials i doble solc d'estries efectuades a rodeta.
Descripción Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante casi inapreciable. Barniz negro con reflejos, que en la superficie interior de la base evidencia el apilamiento en el horno y con marcas de huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Decoración en la superficie interior de grandes palmetas radiales y doble surco de estrias efectuadas con rodillo.

Núm. de registre 10515
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 2,1 x 7 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant de mica petita. Vernís negre, amb reflexos i ditades en la superfície exterior de la base. Decoració impresa de palmetes grans, de les quals es conserva una, i cercles concèntrics de rodeta d'estries.
Descripción Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante de mica pequeña. Barniz negro, con reflejos y huellas de dedos en la superficie exterior de la base. Decoración impresa de palmetas grandes, de las cuales se conserva una y círculos concéntricos de rodillo de estrias.

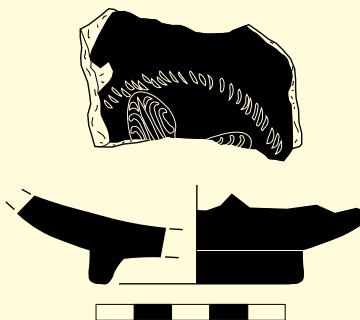
Núm. de registre 10560
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 2,6 x 8 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada rosada i amb desgreixant fi micaci. Vernís negre mat, amb marques de ditades en la superfície exterior del peu. Decorada en origen amb quatre palmetes radials de les que es conserva una i part d'altres dues, i un doble cercle de rodeta d'estries.
Descripción Fragmento de base. Pasta dura, naranja rosada y con desgrasante fino de mica. Barniz negro mate, con marcas de huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Decorada en origen con cuatro palmetas radiales de las que se conserva una y parte de otras dos, y un doble círculo a rodillo de estrias.

Núm. de registre 10562
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 2,1 x 8,6 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada i amb desgredant calcari petit i en poca quantitat. Vernís negre mat, molt perdut a la part inferior de la base i amb ditades en la superfície externa del peu. Decorada amb una petita palmeta radial.

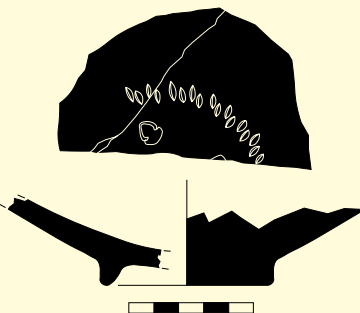
Descripción *Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante calcáreo pequeño y en poca cantidad. Barniz negro mate, muy perdido en la parte inferior de la base y con huellas de dedos en la superficie externa del pie. Decorada con una pequeña palmeta radial.*

Núm. de registre 10564
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 6,2 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada i amb desgredant inapreciable. Vernís mat amb alguns reflexos i ditades en la superfície exterior del peu. Decoració de grans palmetes radials i cercle concèntric realitzat amb estríes a rodeta.

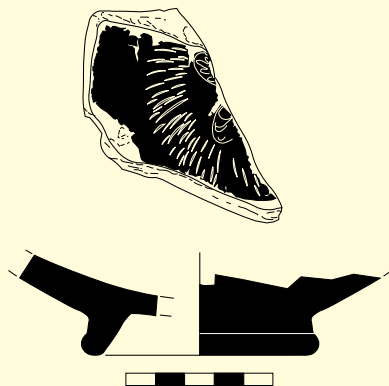
Descripción *Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz mate con algunos reflejos y huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Decoración de grandes palmetas radiales y círculo concéntrico realizado con estrías con rodillo.*

Núm. de registre 10567
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 3,5 x 10 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de fons. Pasta dura, vermella clara i amb desgredant fi de mica daurada. Vernís negre mat. Decoració de petites palmetes radials i un cercle d'estríes fet amb rodeta.

Descripción *Fragmento de base. Pasta dura, roja clara y con desgrasante fino de mica dorada. Barniz negro mate. Decoración de pequeñas palmetas radiales y un círculo de estrías realizado con rodillo.*

Núm. de registre 10563
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 3,9 x 4,8 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada i amb desgredant inapreciable. Vernís negre mat, mal conservat. Decoració d'una porció d'una de les palmetes que, disposades de forma radial, embel·lien la superfície interior del vas i també restes d'una estria feta amb rodeta.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, mal conservado. Decoración de una porción de una de las palmetas que, dispuestas de forma radial, embellecían la superficie interior del vaso y también restos de una estria realizada con rodillo.*

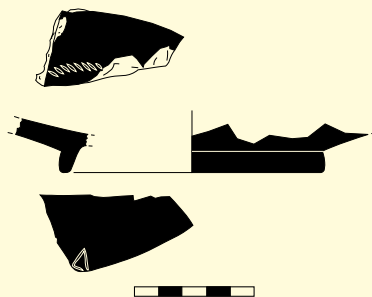

Núm. de registre 10561
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 2,1 x 8 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment de fons. Pasta dura, rosada i amb desgredant inapreciable. Vernís negre lleugerament brillant, mal conservat. Decoració gastada, formada per una sèrie de palmetes radials impreses envoltades d'una banda d'estries incises fetes a rodeta.

Descripción *Fragmento de base. Pasta dura, rosada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro ligeramente brillante, mal conservado. Decoración gastada, formada por una serie de palmetas radiales impresas rodeadas de una banda de estrias incisas realizadas con rodillo.*

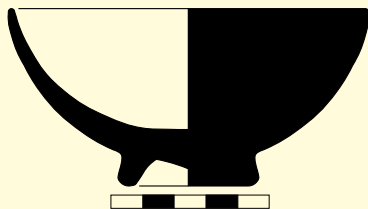
Núm. de registre 10566
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 2,8 x 4,4 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment de fons. Pasta dura, de color marronós i amb desgredant de mica petita. Vernís mat, amb marques de ditades en la superfície exterior del peu i un cercle de color marró en la superfície interior de la peça, producte de l'apilament durant la cocció. Decoració de cercles concèntrics fets amb rodeta d'estries.

Descripción *Fragmento de base. Pasta dura, de color marrón y con desgrasante de mica pequeña. Barniz mate, con marcas de dedos en la superficie exterior del pie y un círculo de color marrón en la superficie interior de la pieza, producto de estar apilado durante la cocción. Decoración de círculos concéntricos realizados con rodillo de estrias.*

Núm. de registre 10612
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 1,7 x 6,3 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment del fons. Pasta dura, vermellosa i amb desgreixant pràcticament inapreciable. Vernís negre mat, amb escasos reflexos i ditades en la superfície exterior del peu. Conserva restes de decoració d'estries de rodeta en l'interior. En la superfície exterior s'aprecia una lletra ibèrica grafitada: **a**].

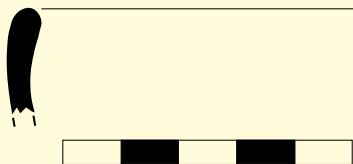
Descripción *Fragmento de la base. Pasta dura, rojiza y con desgrasante prácticamente inapreciable. Barniz negro mate, con escasos reflejos y huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Conserva restos de decoración de estrías de rodillo en el interior. En la superficie exterior se aprecia una letra ibérica grafitada: a].*

Núm. de registre 3707
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Morel 113
Dimensions 5 x 11 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 175-100 a.C.
Descripció Bol restaurat. Pasta dura, beix granatós, sense desgreixant apreciable. Vernís negre mat, perdut en algunes zones, amb ditades prop de la base.

Descripción *Bol restaurado. Pasta dura, beis granatosa, sin desgrasante apreciable. Barniz negro mate, perdido en algunas zonas, con huellas de dedos cerca de la base.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, 17.

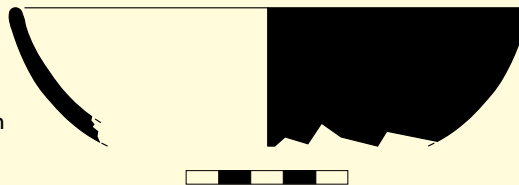
Núm. de registre 10546
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 27
Dimensions 1,8 x 4 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat.

Descripción *Fragmento del borde de un bol. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate.*

Núm. de registre 10552
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 27
Dimensions 5,1 x 4,9 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de la vora d'un bol. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb petits desgreixats micacis. Vernís negre amb reflexos metàl·lics i restes d'allisat en la superfície externa.

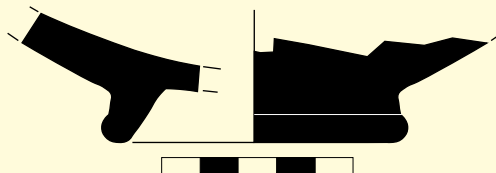
Descripción Fragmento del borde de un bol. Pasta dura, naranja rojiza y con pequeños desgrasantes de mica. Barniz negro con reflejos metálicos y restos de alisado en la superficie externa.

Núm. de registre 10565
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 27
Dimensions 2,9 x 6,2 x 8,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb presència esporàdica de mica daurada molt fina. Vernís negre, quelcom brillant, en la base apareixen ditades. Decoració de palmetes radials envoltades d'un ample cercle efectuat amb una rodeta estriada.

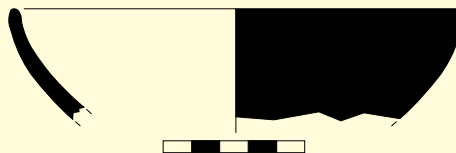
Descripción Fragmento de base. Pasta dura, naranja rojiza y con presencia esporádica de mica dorada muy fina. Barniz negro, algo brillante, en la base aparecen huellas de dedos. Decoración de palmetas radiales rodeadas de un amplio círculo realizado con un rodillo estriado.

Núm. de registre 10551
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 27
Dimensions 4,9 x 6,9 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de la vora d'un bol. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant micaci petit. Vernís negre mat amb reflexos metàl·lics.

Descripción Fragmento del borde de un bol. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante de mica pequeño. Barniz negro mate con reflejos metálicos.

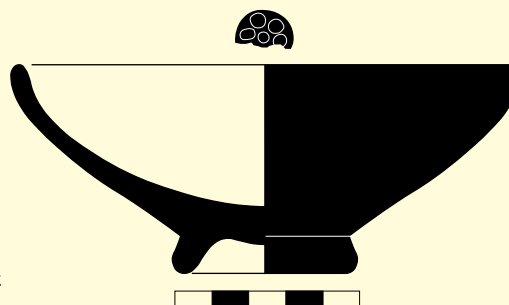

Núm. de registre 3681
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 27b
Dimensions 5,5 x 12 x 11 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Bol sencer. Pasta dura, rugosa, ataronjada i amb desgraixant de mica. Vernís mat, fi, ben adherit, que ha estat tractat modernament amb algun producte que l'ha alterat. Decorat amb una roseta mal impresa formada per un cercle central i pètals circulars.

Descripción Bol entero. Pasta dura, rugosa, anaranjada y con desgrasante de mica. Barniz mate, fino, bien adherido, que ha sido tratado posteriormente con algún producto que lo ha alterado. Decorado con una roseta mal impresa formada por un círculo central y pétalos circulares.

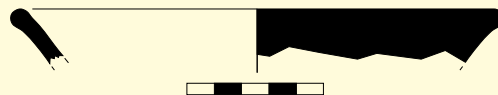
Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 3, 7.

Núm. de registre 10509
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 28
Dimensions 1,8 x 3,7 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixat inapreciable. Vernís negre mat.

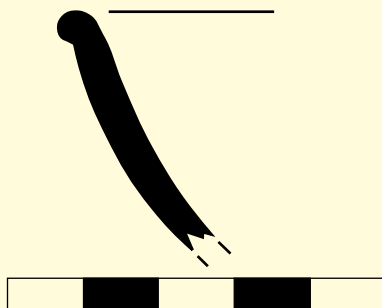
Descripción Fragmento del borde de un bol. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate.

Núm. de registre 10535
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 28
Dimensions 3,4 x 4,2 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un bol amb el llavi exvasat. Pasta dura, marró i amb desgreixants micacis i calcaris petits. Vernís negre dens i amb reflex blavós.

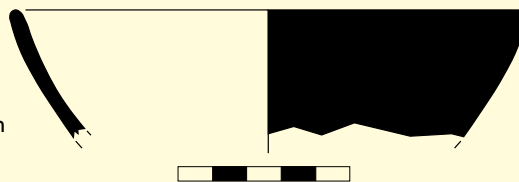
Descripción Fragmento del borde de un bol con el labio exvasado. Pasta dura, marrón y con desgrasantes de mica y calcáreo pequeño. Barniz negro denso y con reflejo azulado.

Núm. de registre 10532
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 31
Dimensions 4,1 x 3,8 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, ataronjada i amb fins desgreixants micacis. Vernís negre quelcom marronós i mat.

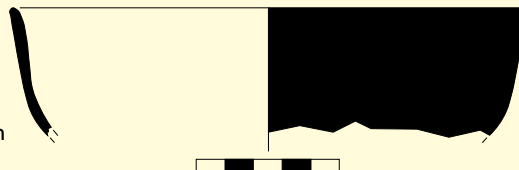
Descripción Fragmento del borde de un bol. Pasta dura, anaranjada y con finos desgrasantes de mica. Barniz negro algo amarronado y mate.

Núm. de registre 10548
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 31
Dimensions 4,6 x 4,3 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de la part superior d'un bol. Pasta dura, ataronjada i amb fi desgreixant micaci. Vernís negre mat, dens i amb reflexos.

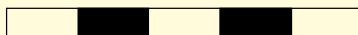
Descripción Fragmento de la parte superior de un bol. Pasta dura, anaranjada y con fino desgrasante de mica. Barniz negro mate, denso y con reflejos.

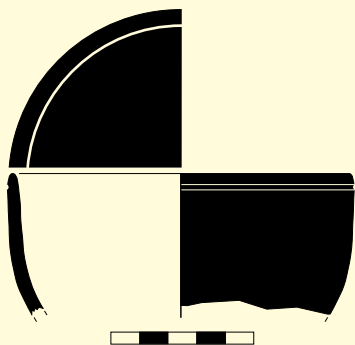

Núm. de registre 10544
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 31b
Dimensions 4,2 x 4,5 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, marronosa i amb desgreixant de mica daurada fina. Vernís negre mat amb alguns reflexos. Decoració de dues bandes horitzontals pintades en blanc en la superfície interior.

Descripción Fragmento del borde de un bol. Pasta dura, amarronada y con desgrasante de mica dorada fina. Barniz negro mate con algunos reflejos. Decoración de dos bandas horizontales pintadas en blanco en la superficie interior.

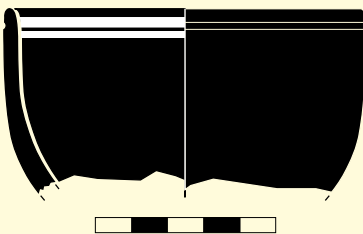

Núm. de registre 10549
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 31b
Dimensions 5,2 x 3,3 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgreixant inapreciable, conserva marques de tornajat en ambdues cares. Decoració en la superfície interior presenta dues bandes horitzontals amb pintura blanca.

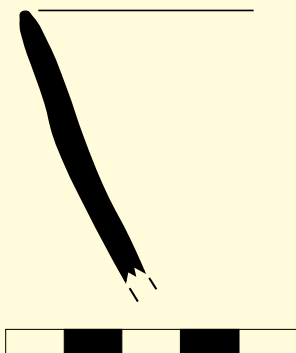
Descripción Fragmento del borde de un bol. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasante inapreciable, conserva marcas de torneado en ambas caras. Decoración en la superficie interior presenta dos bandas horizontales con pintura blanca.

Núm. de registre 10550
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 31b
Dimensions 5,1 x 3,7 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de la vora d'un bol. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat amb reflexos blavosos. Decoració d'un solc acanalat en la superfície externa prop del llavi i dues bandes horitzontals de pintura blanca en l'interior; també prop del llavi.

Descripción Fragmento del borde de un bol. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate con reflejos azulados. Decoración de un surco acanalado en la superficie externa cerca del labio y dos bandas horizontales de pintura blanca en el interior, también cerca del labio.

Núm. de registre 10555
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 31b
Dimensions 5,8 x 4,6 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

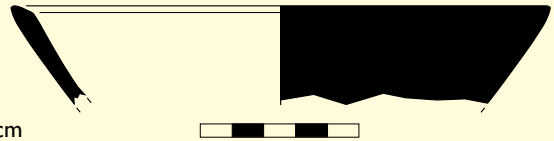
Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. Vernís marró negrós i mat. Decoració d'un solc acanalat en la superfície externa prop del llavi i dues bandes horitzontals pintades en blanc en la superfície interior.

Descripción Fragmento del borde de un bol. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz marrón negruzco y mate. Decoración de un surco acanalado en la superficie externa cerca del labio y dos bandas horizontales pintadas en blanco en la superficie interior.

Núm. de registre 10545
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 33c
Dimensions 3,5 x 4,5 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre amb algun reflex, ben conservat.

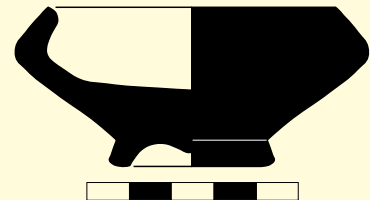
Descripción Fragmento del borde de un bol. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro con algun reflejo, bien conservado.

Núm. de registre 3708
Nom de l'objecte petit bol
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 34b
Dimensions 3,5 x 8,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 200-100 a.C.

Descripció Vasset sencer. Pasta dura, vermellosa, amb alguna partícula de mica en el desgreixant. Vernís negre dens, lleugerament brillant, irregularment conservat i amb ditades sobre la superfície exterior del peu.

Descripción Vasito entero. Pasta dura, rojiza con alguna partícula de mica en el desgrasante. Barniz negro denso, ligeramente brillante, irregularmente conservado y con huellas de dedos sobre la superficie exterior del pie.

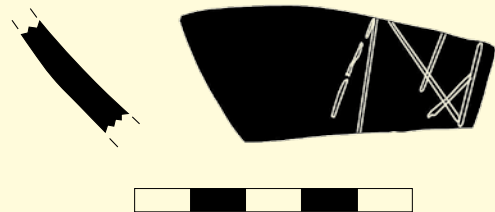

Núm. de registre 10610
Nom de l'objecte vas
Categoria campaniana A
Forma indeterminada
Dimensions 5,5 x 2,6 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-50 a.C.

Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. En la superfície exterior presenta restes d'un grafit ibèric, possiblement una i.

Descripción Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. En la superficie exterior presenta restos de un grafito ibérico, posiblemente una i.

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 17; Mayer Rodà 15; Untermann 1990, C.6.8; Panosa 1999, 276; Almagro 2003, 182, 81A.

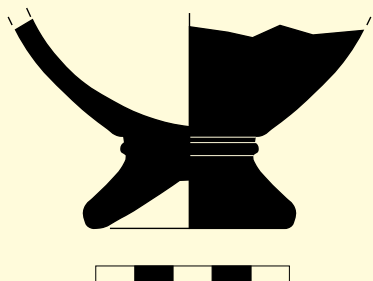

Núm. de registre 10511
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana A
Forma Morel 68
Dimensions 3 x 2,8 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Fragment de nansa bífida amb anella en la part superior. Pasta dura, de color vermellós rosat i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, molt perdut.

Descripción *Fragmento de asa bífida con anilla en la parte superior. Pasta dura, de color rojo rosado y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, prácticamente desaparecido.*

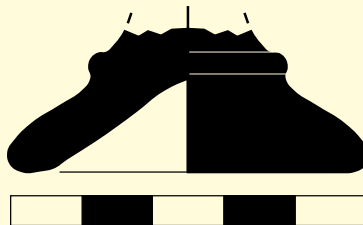

Núm. de registre 10495
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana A
Forma Morel 68
Dimensions 5 x 6 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Part inferior d'una copa. Pasta dura, ataronjada clara i amb abundant desengreixant de mica daurada petita. Vernís negre mat i amb ditades en la part inferior.

Descripción *Parte inferior de una copa. Pasta dura, anaranjada clara y con abundante desgrasante de mica dorada pequeña. Barniz negro mate y con huellas de dedos en la parte inferior.*

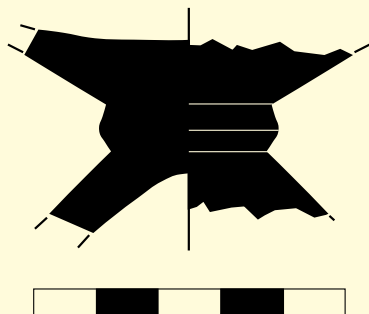
Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 3, 5.

Núm. de registre 10527
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana A
Forma Morel 68
Dimensions 2 x 5,1 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.

Descripció Part inferior d'una copa. Pasta dura, ataronjada clara i amb abundant desengreixant de mica daurada petita. Vernís negre mat i amb ditades en la part inferior.

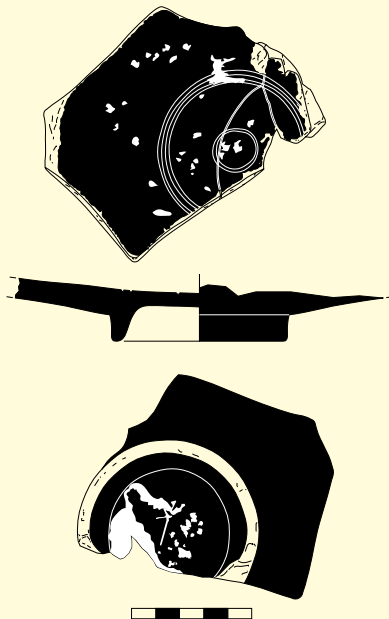
Descripción *Parte inferior de una copa. Pasta dura, anaranjada clara y con abundante desgrasante de mica dorada pequeña. Barniz negro mate y con huellas de dedos en la parte inferior.*

Núm. de registre 10525
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana A
Forma Morel 68
Dimensions 3 x 5 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment de base. Pasta dura, beis marró i amb desgredant micaci petit abundant. Vernís negre dens, amb reflexos metàl·lics.
Descripció *Fragmento de base. Pasta dura, beis marrón y con desgrasante de mica pequeño y abundante. Barniz negro denso, con reflejos metálicos.*

Núm. de registre 10526
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana A
Forma Morel 68
Dimensions 1,4 x 3,7 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Fragment de base. Pasta dura, ataronjada i amb desgredant inapreciable. Vernís negre mat, ben aplicat i amb marques de ditades a la superfície externa.
Descripció *Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, bien aplicado y con marcas de dedos en la superficie externa.*

Núm. de registre 3795
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana A
Forma Lamboglia 68 / Morel 3131
Dimensions 5 x 4 cms.
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 220-100 a.C.
Descripció Nansa. Pasta dura, ataronjada i amb desgredant inapreciable. Vernís negre lleugerament marronós i mat. La nansa té una tira dorsal de reforç i en la part superior decoració en forma d'anell amb una creu incisa.
Descripció *Asa. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro ligeramente amarronado y mate. La asa tiene una tira dorsal de refuerzo y en la parte superior decoración en forma de anillo con una cruz incisa.*

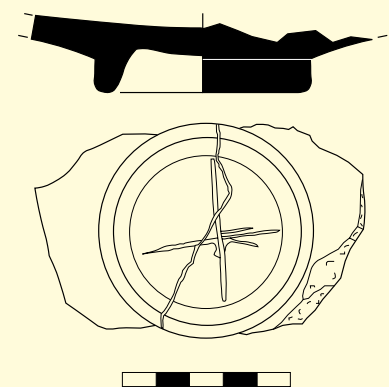

Núm. de registre 3957
Nom de l'objecte plat
Categoria campaniana A tardana
Forma indeterminada
Dimensions 10 x 7,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-40 a.C.
Descripció Fragment de fons d'un plat. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant

minúscul de mica platejada en mitjana quantitat. Vernís negre mat, amb reflexos i ditades en la superfície exterior del peu. Decoració en la part interna de cercles concèntrics incisos i la coloració marronosa derivada de l'apilament durant la cocció. En el fons intern presenta el grafit ibèric **ti**.

Descripción *Fragmento de la base de un plato. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante minúsculo de mica plateada en cantidad mediana. Barniz negro mate, con reflejos y huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Decoración en la parte interna de círculos concéntricos incisos y la coloración amarillada derivada del apilamiento durante la cocción. En el fondo interior presenta el grafito ibérico **ti**.*

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 13; Almagro 2003, 181, 76A.

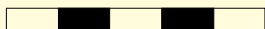
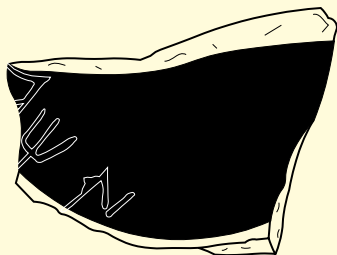

Núm. de registre 10352
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A tardana
Forma indeterminada
Dimensions 6,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-40 a.C.

Descripció Fragment de fons d'un bol. Pasta dura, marronosa i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre dens, quelcom brillant, amb restes de ditades en la superfície exterior del peu. Presenta un grafit en forma de creu que omple tota la a la superfície exterior del fons del vas, possible lletra ibèrica **da**.

Descripción *Fragmento de base de un bol. Pasta dura, amarillada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro denso, algo brillante, con restos de huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Presenta un grafito en forma de cruz que llena toda la superficie exterior del fondo del vaso, posible letra ibérica **da**.*

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 4; Almagro 2003, 180, 72A.

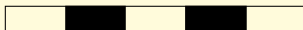
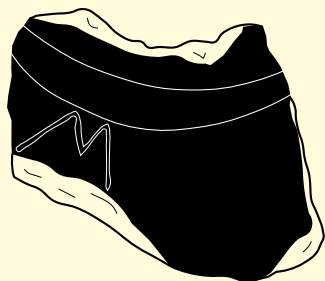

Núm. de registre 3720
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A tardana
Forma indeterminada
Dimensions 3,5 x 5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-40 a.C.

Descripció Fragment informe, segurament d'un fons de bol. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat. Decoració de dos cercles concèntrics incisos en la superfície interior. En la superfície exterior hi ha una paraula ibèrica grafitada:]katin.

Descripción Fragmento informe, seguramente de una base de bol. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate. Decoración de dos círculos concéntricos incisos en la superficie interior. La superficie exterior presenta el grafito de una palabra ibérica:]katin.

Bibliografía: Siles 1985, 340; Untermann 1990, C.6.4; Panosa 1999, 276.

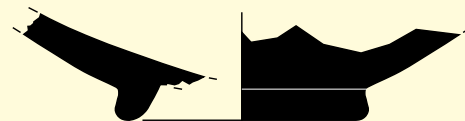

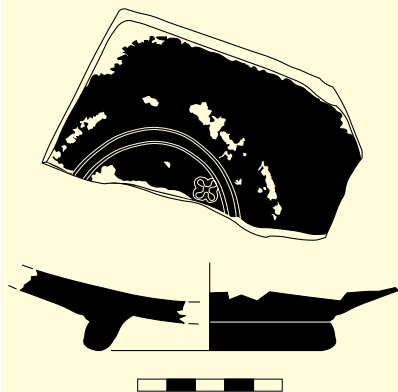
Núm. de registre 3719
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A tardana
Forma indeterminada
Dimensions 4 x 5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-40 a.C.

Descripció Fragment de fons. Pasta dura, vermellosa, amb desgreixant pràcticament inapreciable. Vernís negre amb reflexos i ditades en la superfície exterior del peu. Decoració de dos solcs circulars incisos de forma circular. En la superfície exterior, al damunt de la línia de contacte entre el peu i el cos, hi ha un grafit ibèric:]ś.

Descripción Fragmento de base. Pasta dura, rojiza, con desgrasante prácticamente inapreciable. Barniz negro con reflejos y huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Decoración de dos surcos circulares incisos de forma circular. En la superficie exterior, sobre la línea de contacto entre el pie y el cuerpo, hay un grafito ibérico:]ś.

Bibliografía: Untermann 1990, C.6.7; Panosa 1999, 276.

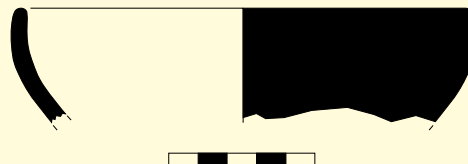

Núm. de registre 3748
Nom de l'objecte bol
Categoria producció indeterminada
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 10 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-100 a.C.
Descripció Fragment de fons. Pasta dura, beix marró, sense desgreixant apreciable. Vernís negre mat, amb cercle marró d'apilament. Decoració formada per dos solcs incisos concèntrics i dues petites estampetes conservades de les quatre originals, en forma de petites rosetes de quatre pètals.

Descripción Fragmento de base. Pasta dura, beis marrón, sin desgrasante apreciable. Barniz negro mate, con círculo marrón de apilamiento. Decoración formada por dos surcos incisos concéntricos y dos pequeñas estampetes conservadas de las cuatro originales, en forma de pequeñas rosetas de cuatro pétalos.

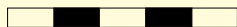
Núm. de registre 10503
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A tardana
Forma Lamboglia 27
Dimensions 4,3 x 9 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-40 a.C.
Descripció Fragment de vora. Pasta de fractura roma, ataronjada i amb petits desgreixants calcaris i micacis. Vernís negre marronós, diluït i en part perdut.
Descripción Fragmento de borde. Pasta de factura roma, anaranjada y con pequeños desgrasantes calcáreos y de mica. Barniz negro amarronado, diluido y en parte desaparecido.

Núm. de registre 3686
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana A tardana
Forma Lamboglia 27
Dimensions 3 x 11 x 10 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-40 a.C.
Descripció Fragment de base de bol. Pasta dura, rugosa, ataronjada vermellosa fosca i amb desgreixant fi de mica. Vernís negre poc dens, amb marques de ditades al peu. Decoració de dos cercles concèntrics incisos, una mica irregulars, en el fon intern. El fons extern conté dos grafitis: una lletra ibèrica i, gran i isolada, i, oposats i més petits, dos signes difícils de determinar: poden ser les lletres gregues pi, beta o les llatines PB.

Descripción Fragmento de base de bol. Pasta dura, rugosa, naranja rojiza oscura y con desgrasante fino de mica. Barniz negro poco denso, con marcas de dedos en el pie. Decoración de dos círculos concéntricos incisos, un poco irregulares, en la base interior. La base exterior contiene dos grafitos: una letra ibérica i, grande y aislada, y, opuestos y más pequeños, dos signos difíciles de determinar: pueden ser las letras griegas pi, beta o las latinas PB.

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 3; Almagro 2003, 179, 69A.

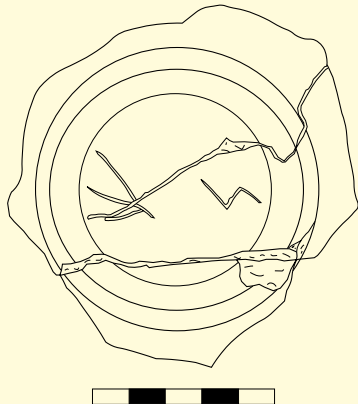
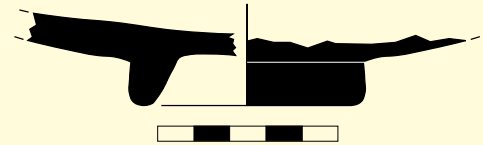

Núm. de registre 10558
Nom de l'objecte vas
Categoria campaniana A tardana
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 7,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-40 a.C.

Descripció Fragment del fons de base d'una pàtera. Pasta dura, vermellosa amb desgredixant inapreciable. Vernís negre amb reflexos metàl·lics, ben aplicat tret de la superfície exterior de la base, que presenta ditades. Decoració formada per tres solcs circulars concèntrics a la superfície interior. Conté un grafit a la superfície exterior, possiblement la lletra ibèrica: **ka**.

Descripción Fragmento de la base de una pàtera. Pasta dura, rojiza con desgrasante inapreciable. Barniz negro con reflejos metálicos, bien aplicado excepto en superficie exterior de la base, que presenta huellas de dedos. Decoración formada por tres surcos circulares concéntricos en la superficie interior. Contiene un grafito en la superficie exterior, posiblemente la letra ibérica: **ka**.

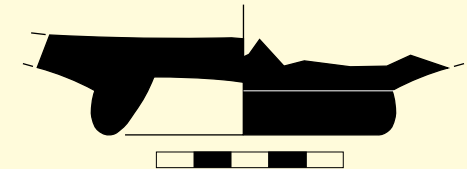
Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 7; Almagro 2003, 184, 89A.

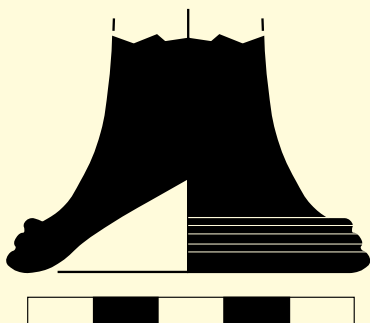

Núm. de registre 10681
Nom de l'objecte vas
Categoria campaniana A tardana
Forma indeterminada
Dimensions 2,5 x 10 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-40 a.C.

Descripció Base de pàtera. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgredixant calcari. Vernís negre dens i brillant, tot i que el tornejat provoca una aparença general quelcom grollera, amb ditades en la superfície exterior del peu. Presenta dos grafits ibèrics en la superfície exterior de la base: **ti** i **s**.

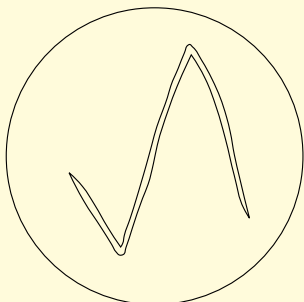
Descripción Base de pàtera. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasante calcáreo. Barniz negro denso y brillante, aunque el torneado le da un aspecto algo grosero en general, con huellas de dedos en la superficie exterior del pie. Presenta dos grafitos ibéricos en la superficie exterior de la base: **ti** y **s**.

Núm. de registre 10492
Nom de l'objecte pàtera
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 4
Dimensions 3,6 x 5,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-50 a.C.
Descripció Campaniana B de Cales. Peu de petita pàtera amb motlures a la base. Pasta dura, polsosa, beix clar i amb desengreixant inapreciable. Vernís mat amb aiguades i desgastat en algunes zones.

Descripción *Campaniana B de Cales. Pie de pàtera pequeña con molduras en la base. Pasta dura, polvorienta, beis claro y con desengrasante inapreciable. Barniz mate con aguadas y desgastado en algunas zonas.*

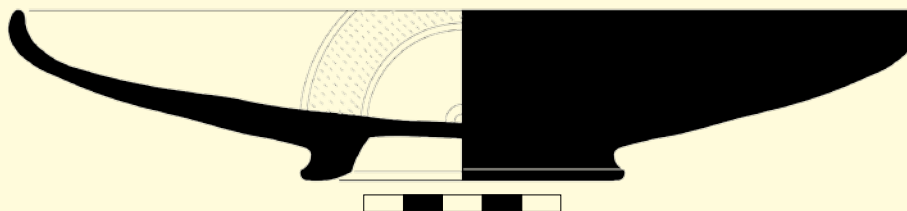

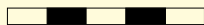
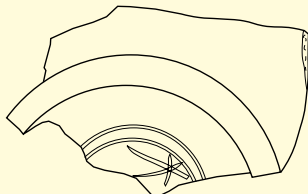
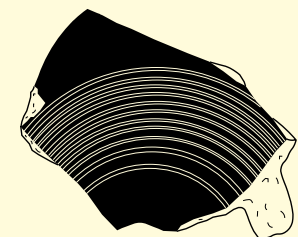
Núm. de registre 10808
Nom de l'objecte pàtera
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 5
Dimensions 4,2 x 24,5 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Gran pàtera de vernís negre conservada pràcticament sencera. Pasta dura, beix i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, desigual, desgastat en les zones de contacte i amb ditades en la base externa. Decoració de cercles concèntrics que emmarquen una banda d'estries a rodeta. En la part externa inferior té un grafiti que recorda la lletra ibèrica *ki*.

Descripción *Gran pàtera de barniz negro conservada prácticamente entera. Pasta dura, beis y con desengrasante inapreciable. Barniz negro mate, desigual, desgastado en las zonas de contacto y con huellas de dedos en la base externa. Decoración de círculos concéntricos que emmarcan una banda de estrias realizadas con rodillo. En la parte externa inferior tiene un grafito que recuerda la letra ibérica ki.*

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 2; Almagro 2003, 179, 70A; Bruguera et al. 2004, lám. 3, 11.

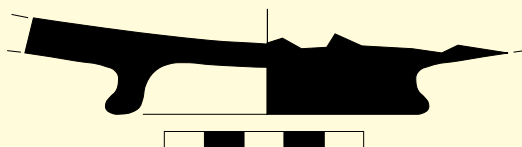

Núm. de registre 10609
Nom de l'objecte pàtera
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 5/7
Dimensions 2,3 x 6,5 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de base d'una pàtera. Pasta dura, beix i depurada. Vernís negre mat, amb ditades en la superfície exterior del peu. La superfície interna del fons està decorada amb dos solcs acanalats concèntrics que emmarquen una banda d'estries a rodeta. En la part inferior externa mostra un grafit en forma d'estel o de lletra ibèrica **ta**.

Descripción Fragmento de base de una pátera. Pasta dura, beis y depurada. Barniz negro mate, con huellas de dedos en la superficie exterior del pie. La superficie interior de la base está decorada con dos surcos acanalados concéntricos que emmarcan una banda de estrías realizada con rodillo. En la parte inferior exterior muestra un grafito en forma de estrella o de letra ibérica **ta**.

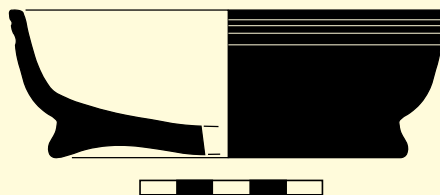
Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 12; Almagro 2003, 181, 77A.

Núm. de registre 10496
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia I
Dimensions 4,2 x 10,3 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Perfil sencer. Pasta dura, beix fosc i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, mal aplicat, amb ditades en la superfície externa. Decoració en la superfície interior de tres solcs circulars concèntrics i en la superfície externa dos suaus acanalants una mica irregulars i aprop del llavi.

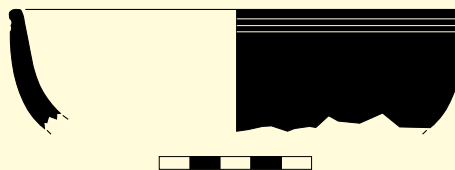
Descripción Perfil entero. Pasta dura, beis oscuro y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, mal aplicado, con huellas de dedos en la superficie externa. Decoración en la superficie interior de tres surcos circulares concéntricos y en la superficie externa dos suaves acanalados un poco irregulares y cerca del labio.

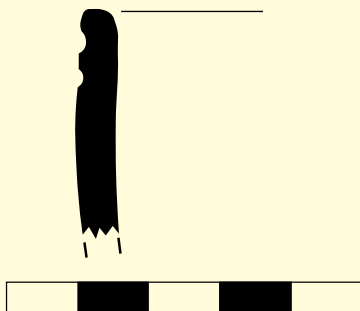

Núm. de registre 10533
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia I
Dimensions 3,9 x 5,6 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, beix amb petits desgreixants calcaris i micacis. Vernís negre mat, marronós i dens.

Descripción Fragmento de borde de un bol. Pasta dura, beis con pequeños desgrasantes calcáreos y de mica. Barniz negro mate, amarronado y denso.

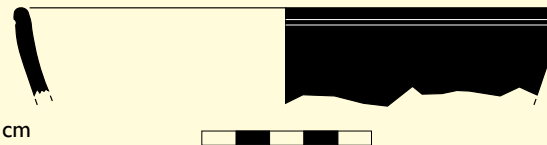

Núm. de registre 10536
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia I
Dimensions 3,3 x 2,5 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.
Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, beix i amb fins desgreixants calcaris i micacis. Vernís negre mat i dens. Presenta dos acanalats profunds, paral·lels i horitzontals, a la part superior de la superfície exterior prop del llavi.

Descripción *Fragmento de borde de un bol. Pasta dura, beis y con finos desgrasantes calcáreos y de mica. Barniz negro mate y denso. Presenta dos acanalados profundos, paralelos y horizontales, en la parte superior de la superficie exterior cerca del labio.*

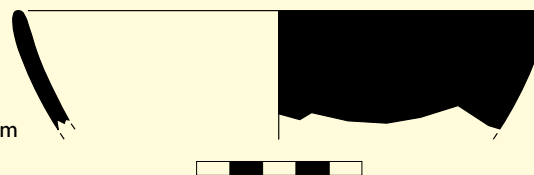
Núm. de registre 10540
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia I
Dimensions 2,4 x 4,2 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, beix i amb fins desgreixants calcaris i micacis. Vernís negre mat i dens. Presenta un acanalat horitzontals, a la part superior de la superfície exterior prop del llavi.

Descripción *Fragmento de borde de un bol. Pasta dura, beis y con finos desgrasantes calcáreos y de mica. Barniz negro mate y denso. Presenta acanalados horizontales, en la parte superior de la superficie exterior cerca del labio.*

Núm. de registre 10541
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia I
Dimensions 3,8 x 5,7 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

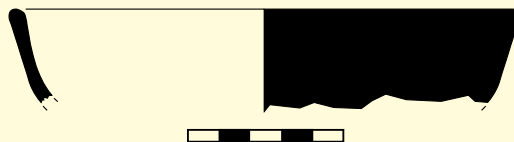
Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, beix i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, lleugerament iriscent.

Descripción *Fragmento de borde de un bol. Pasta dura, beis y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, ligeramente iriscente.*

Núm. de registre 10543
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia I
Dimensions 3 x 5,7 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, beix i amb desgredant inapreciable. Vernís negre mat amb alguns reflexos.

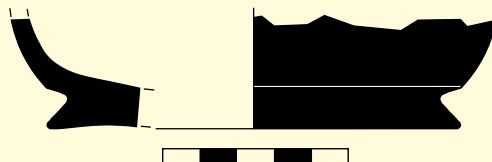
Descripció *Fragmento de borde de un bol. Pasta dura, beis y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate con algunos reflejos.*

Núm. de registre 10557
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia I
Dimensions 3 x 6,6 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de la base d'un bol. Pasta dura, beix, depurada. Vernís negre mat, amb reflexos metàl·lics i ditades en la superfície exterior del peu.

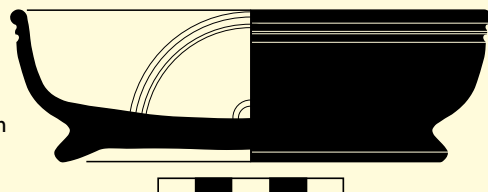
Descripció *Fragmento de la base de un bol. Pasta dura, beis, depurada. Barniz negro mate, con reflejos metálicos y con huellas de dedos en la superficie exterior del pie.*

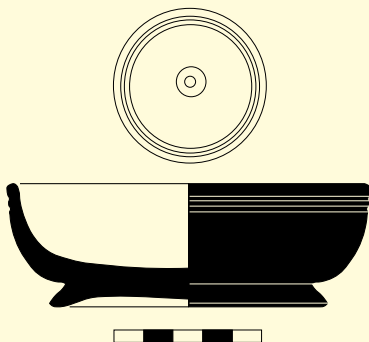
Núm. de registre 10810
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia I
Dimensions 3,8 x 12,5 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Bol de perfil sencer, restaurat. Pasta dura, beix i amb desgredant inapreciable. Vernís negre marronós, amb aparença d'aigües. Decoració de dos cercles concèntrics incisos en la superfície interior i un punt central.

Descripció *Bol de perfil entero, restaurado. Pasta dura, beis y con desgrasante inapreciable. Barniz negro amarronado, con aspecto de aguas. Decoración de dos círculos concéntricos incisos en la superficie interior y un punto central.*

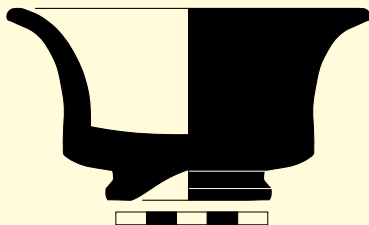

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 3, 8.

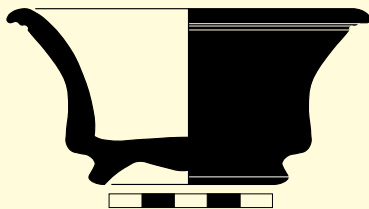
Núm. de registre 3677
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 1
Dimensions 4 x 12,5 x 12,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-50 a.C.
Descripció Campaniana B de Cales. Bol restaurat. Pasta dura, beix. Vernís negre marronós, desigual i lleugerament brillant. Marques de ditades en la superfície exterior; a prop de la base. Decoració interior de dos solcs concèntrics i punt central.
Descripción *Campaniana B de Cales. Bol restaurado. Pasta dura, beis. Barniz negro amarronado, desigual y ligeramente brillante. Marcas de dedos en la superficie exterior, cerca de la base. Decoración interior de dos surcos concéntricos y punto central.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, 17 i lám. 3, 8.

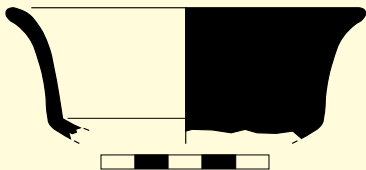
Núm. de registre 3679
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 2
Dimensions 6,5 x 11,5 x 11,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-50 a.C.
Descripció Campaniana B de Cales. Bol molt restaurat. Pasta dura, beix lleugerament ataronjada, sense desgreixant apreciable. Vernís negre mat, ben aplicat, dens i amb ditades a prop del peu.
Descripción *Campaniana B de Cales. Bol muy restaurado. Pasta dura, beis ligeramente anaranjada, sin desgrasante apreciable. Barniz negro mate, bien aplicado, denso y con huellas de dedos cerca del pie.*

Bibliografía: Martín 1960, 17 i lám. XXVIII.

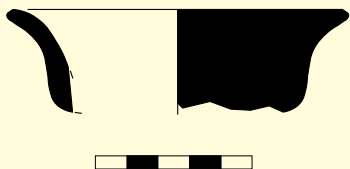

Núm. de registre 3680
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 2
Dimensions 5,2 x 10,5 x 10,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-50 a.C.
Descripció Campaniana B de Cales. Vas restaurat, conserva el perfil sencer. Pasta dura, beix, amb desgreixant inapreciable. Vernís negre de tonalitat marronosa, mat, que cobreix tota la superfície, en general dens però menys intens en algunes zones i amb ditades a la base externa.
Descripción *Campaniana B de Cales. Vaso restaurado, conserva el perfil entero. Pasta dura, beis, con desgrasante inapreciable. Barniz negro de tonalidad amarronada, mate, que cubre toda la superficie, en general denso pero menos intenso en algunas zonas y con huellas de dedos en la base externa.*

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVIII; Bruguera et al. 2004, 17 i lám. 3, 10.

Núm. de registre 10534
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 2
Dimensions 3,5 x 5,7 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.
Descripció Fragment de la part superior d'un bol. Pasta dura, rosada i amb desgreixant micaci. Vernís negre mat i dens.
Descripción *Fragmento de la parte superior de un bol. Pasta dura, rosada y con desgrasante de mica. Barniz negro mate y denso.*

Núm. de registre 10811
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 2
Dimensions 4,5 x 10 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.
Descripció Bol de vernís negre del qual s'ha restaurat tota la base. Pasta dura, beix fosc i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, ben aplicat i dens.
Descripción *Bol de barniz negro del cual se ha restaurado toda la base. Pasta dura, beis oscuro y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, bien aplicado y denso.*

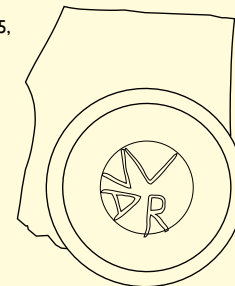
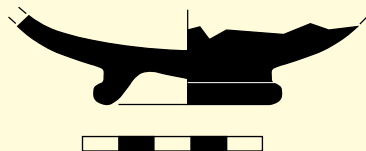
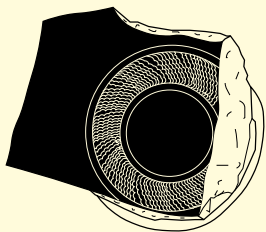

Núm. de registre 3712
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 8
Dimensions 1,5 x 7,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-50 a.C.

Descripció Campaniana B de Cales. Fragment de base d'un bol. Pasta dura, beix i amb desgreixant calcari fi. Vernís negre dens, brillant, amb ditades en la superfície externa i marca interna d'apilament durant el procés de cocció. La superfície interior presenta decoració de dos solcs concèntrics que emmarquen una banda a rodeta. En el fons extern hi ha un grafit llatí: MAR.

Descripción Campaniana B de Cales. Fragmento de base de un bol. Pasta dura, beis y con desgrasante calcáreo fino. Barniz negro denso, brillante, con huellas de dedos en la superficie externa y marca interna de apilamiento durante el proceso de cocción. La superficie interior presenta decoración de dos surcos concéntricos que emmarcan una banda con rodillo. En el fondo externo hay un grafito latino: MAR.

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 6; Serra-Ràfols 1968, 15; Solías 1983, 10; Olesti 1995, 492; Abascal, Gimeno 2000, 85, 65a; Almagro 2003, 178.

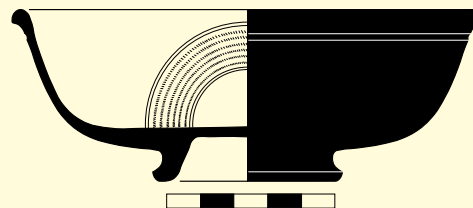

Núm. de registre 3678
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 8
Dimensions 5,5 x 13,5 x 13,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-50 a.C.

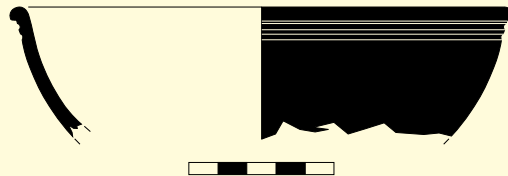
Descripció Campaniana B de Cales. Bol gairebé sencer, restaurat. Pasta dura, beix. Vernís negre ben aplicat, quelcom brillant i amb ditades prop de la base. Decoració interior de dos solcs concèntrics que emmarquen una sèrie d'estries a rodeta.

Descripción Campaniana B de Cales. Bol practicamente entero, restaurado. Pasta dura, beis. Barniz negro bien aplicado, algo brillante y con huellas de dedos cerca de la base. Decoración interior de dos surcos concéntricos que emmarcan una serie de estrías realizadas con rodillo.

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 3, 9.

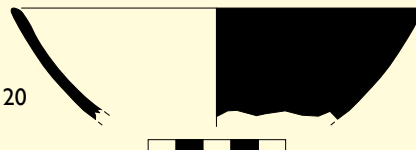
Núm. de registre 10522
Nom de l'objecte bol
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 8
Dimensions 5 x 8,5 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-75 a.C.

Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, rosada i amb desgredixant inapreciable. Vernís negre mat amb reflexes metàl·lics blavosos. En la superfície exterior i prop del llavi, presenta un parell d'acanalats horitzontals i paral·lels.

Descripció *Fragmento de borde de un bol. Pasta dura, rosada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate con reflejos metálicos azulados. En la superficie exterior y cerca del labio, presenta un par de acanalados horizontales y paralelos.*

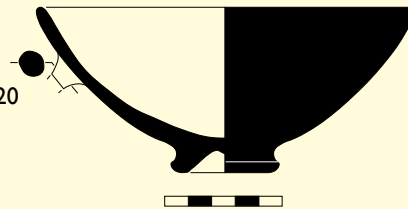
Núm. de registre 10531
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana B
Forma Pasquinucci 127 / Morel 3120
Dimensions 4,8 x 5,7 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de vora de llavi aprimat d'una copa. Pasta dura, beix ataronjada i amb desgredixant inapreciable. Vernís negre, mat, espès i una mica granulós.

Descripció *Fragmento de borde de labio reducido de una copa. Pasta dura, beis anaranjada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro, mate, espeso y un poco granuloso.*

Núm. de registre 10809
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana B
Forma Pasquinucci 127 / Morel 3120
Dimensions 7,8 x 16 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

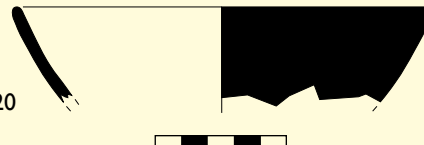

Descripció Copa de vernís negre, restaurada, no conserva les anses. Pasta dura, rosada, amb desgredixant inapreciable. Vernís negre de reflex blavós, dens excepte a la base, on mostra marques de ditades.

Descripció *Copa de barniz negro, restaurada, no conserva las asas. Pasta dura, rosada, con desgrasante inapreciable. Barniz negro de reflejo azuloso, denso excepto en la base, donde muestra marcas de dedos.*

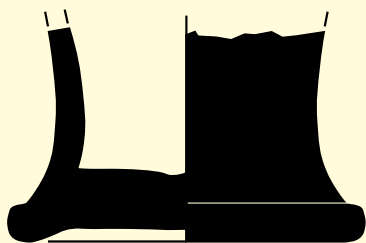
Bibliografia: Bruguera et al. 2004, lám. 3, 12.

Núm. de registre 10547
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana B
Forma Pasquinucci 127 / Morel 3120
Dimensions 4,3 x 6,7 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de la vora d'una copa. Pasta dura, grogenca ataronjada i amb desgreixant petit de mica daurada. Vernís negre mat, dens i amb reflexos metàl·lics.

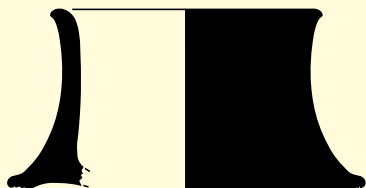
Descripción *Fragmento del borde de una copa. Pasta dura, amarilla anaranjada y con desgrasante pequeño de mica dorada. Barniz negro mate, denso y con reflejos metálicos.*

Núm. de registre 10807
Nom de l'objecte vas
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 3
Dimensions 3,7 x 4,5 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Vas mancat de la vora, molt restaurat. Pasta dura, beix fosc i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, marronós, en part perdut i no gaire espès.

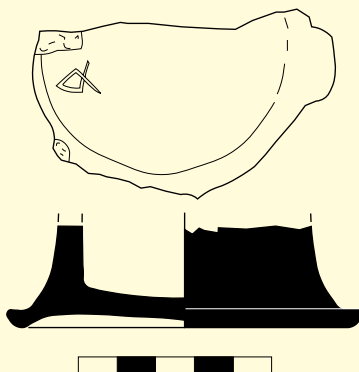
Descripción *Vaso sin borde, muy restaurado. Pasta dura, beis oscuro y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, amarronado, en parte perdido y no muy espeso.*

Núm. de registre 10513
Nom de l'objecte vas
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 3
Dimensions 4 x 4,5 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Perfil sencer corresponent a un vas anomenat "tinter", del qual no es conserva el fons. Pasta dura, beix, depurada. Vernís negre mat de reflex blavós.

Descripción *Perfil entero correspondiente a un vaso denominado "tintero", del cual no se conserva el fondo. Pasta dura, beige, depurada. Barniz negro mate de reflejo azulado.*

Núm. de registre 10611
Nom de l'objecte vas
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 3
Dimensions 2,7 x 8,2 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de fons. Pasta dura, marró i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, ben aplicat i sense reflexos. En la superfície externa de la base conté un grafit ibèric que representa la lletra **be**.

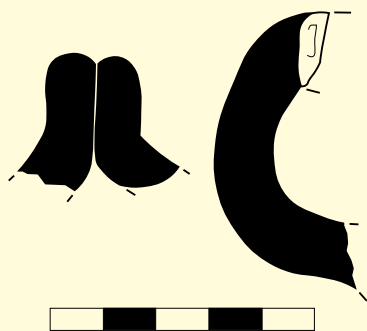
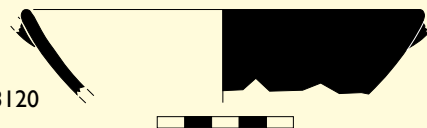
Descripción Fragmento de base. Pasta dura, marrón y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, bien aplicado y sin reflejos. En la superficie externa de la base contiene un grafito ibérico que representa la letra **be**.

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 11; Almagro 2003, 180-181, 75A.

Núm. de registre 10530
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana B
Forma Pasquinucci 127 / Morel 3120
Dimensions 3,7 x 5 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de vora d'una copa que conserva l'arrencament de la nansa. Pasta dura, beix i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat.

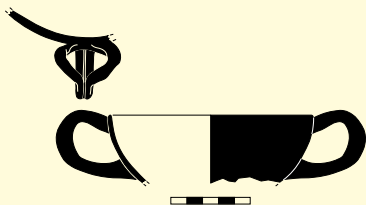
Descripción Fragmento de borde de una copa que conserva el principio de la asa. Pasta dura, beis y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate.

Núm. de registre 10498
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana B
Forma Pasquinucci 127 / Morel 3120
Dimensions 5 x 1,7 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de nansa vertical amb la part superior que s'obre en forma de bucle, pertanyent a una copa. Pasta dura, beix i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, lleugerament marronós.

Descripción Fragmento de asa vertical con la parte superior que se abre en forma de bucle, perteneciente a una copa. Pasta dura, beis y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, ligeramente amarronado.

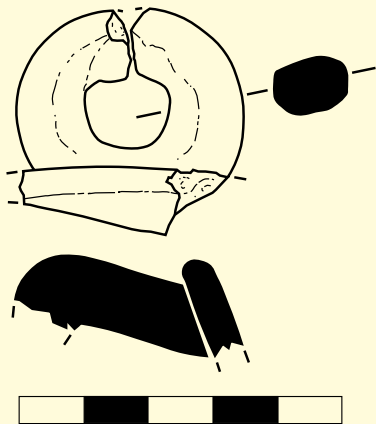
Núm. de registre 10516
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana B
Forma Pasquinucci 127 / Morel 3120
Dimensions 5 x 7,3 x 0,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.
Descripció Fragment de vora d'una copa amb nansa vertical doble, que en la part superior s'obre en forma de bucle. Pasta dura, rosada i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, lleugerament marronós.

Descripción *Fragmento de borde de una copa con asa vertical doble, que en la parte superior se abre en forma de bucle. Pasta dura, rosada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, ligeramente amarronado.*

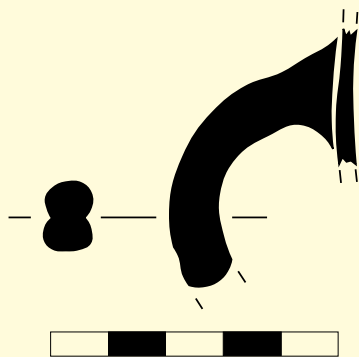
Núm. de registre 10517
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana B
Forma Pasquinucci 127 / Morel 3120
Dimensions 4,6 x 2,5 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.
Descripció Fragment de vora d'una copa amb nansa vertical doble, que en la part superior s'obre en forma de bucle. Pasta dura, beix i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, desgastat.

Descripción *Fragmento de borde de una copa con asa vertical doble, que en la parte superior se abre en forma de bucle. Pasta dura, beis y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, desgastado.*

Núm. de registre 10520
Nom de l'objecte copa
Categoria campaniana B
Forma Pasquinucci 127 / Morel 3120
Dimensions 1,3 x 3 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.
Descripció Fragment de vora d'una copa amb nansa horitzontal amb la part superior que s'obre en forma de bucle. Pasta dura, rosada i amb desgreixant inapreciable. Vernís negre mat, lleugerament marronós.

Descripción *Fragmento de borde de una copa con asa horizontal con la parte superior que se abre en forma de bucle. Pasta dura, rosada y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mate, ligeramente amarronado.*

Núm. de registre 10508
Nom de l'objecte gerra
Categoria campaniana B
Forma Lamboglia 10
Dimensions 4,2 x 0,9 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-25 a.C.

Descripció Fragment de nansa d'una gerreta. Pasta dura, beix i amb desgredant pràcticament inapreciable. Vernís negre mat i dens.

Descripció *Fragmento de asa de una jarra pequeña. Pasta dura, beis y con desgrasante prácticamente inapreciable. Barniz negro mate y denso.*

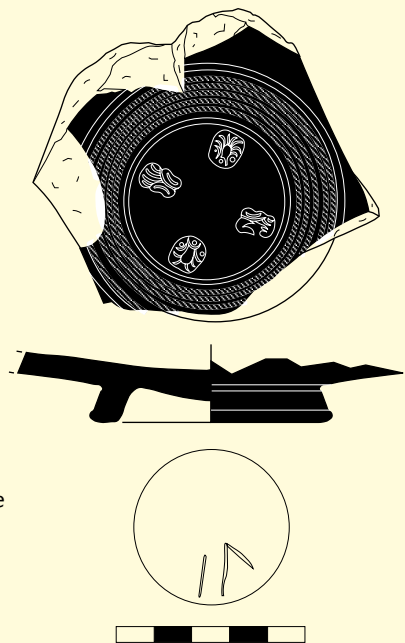

Núm. de registre 3684
Nom de l'objecte plat
Categoria aretina de vernís negre
Forma Lamboglia 5
Dimensions 2 x 9 x 8,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 50-25 a.C.

Descripció Fragment de fons i peu. Pasta molt fina, dura, beix rosada, amb desgraxants molt petits de mica. Vernís negre espès, satinat, lluent i de bona qualitat. Decoració en el fons intern: un solc circular, quatre petites palmetes disposades en creu i un cercle d'estries a rodeta delimitat per dos solcs acanalats. En el fons extern conté el grafit ibèric **bal**.

Descripció *Fragmento de base y pie. Pasta muy fina, dura, beis rosada, con desgrasantes muy pequeños de mica. Barniz negro espeso, satinado, brillante y de buena calidad. Decoración en la base interna: un surco circular, cuatro pequeñas palmetas dispuestas en cruz y un círculo de estrias realizados con rodete-rollo delimitado por dos surcos acanalados. En el base externa contiene el grafito ibérico **bal**.*

Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVII, 5; Almagro 2003, 180 73A.

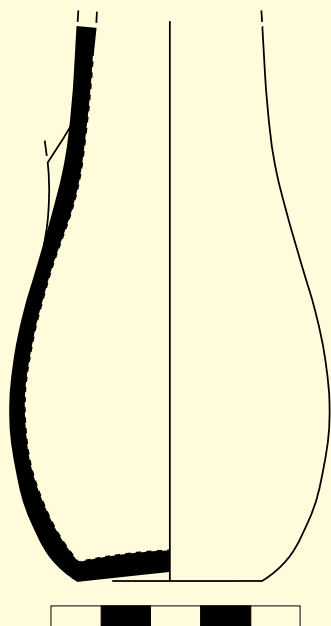
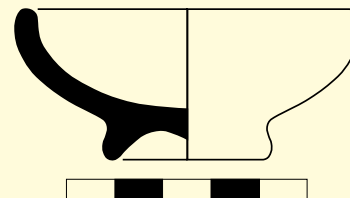
Ceràmiques comunes

Núm. de registre 10812
Nom de l'objecte bol
Categoria vernís vermell de Kuass
Forma IXa
Dimensions 3 x 7 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció feníci-púnica
Cronologia 300-200 a.C.

Descripció Petit bol gairebé sencer, avui restaurat. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. Superfícies amb vernís ataronjat vermellós dens però perdut en moltes zones.

Descripción *Pequeño bol prácticamente entero, hoy restaurado. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Superficies con barniz anaranjado rojizo denso pero perdido en muchas zonas.*

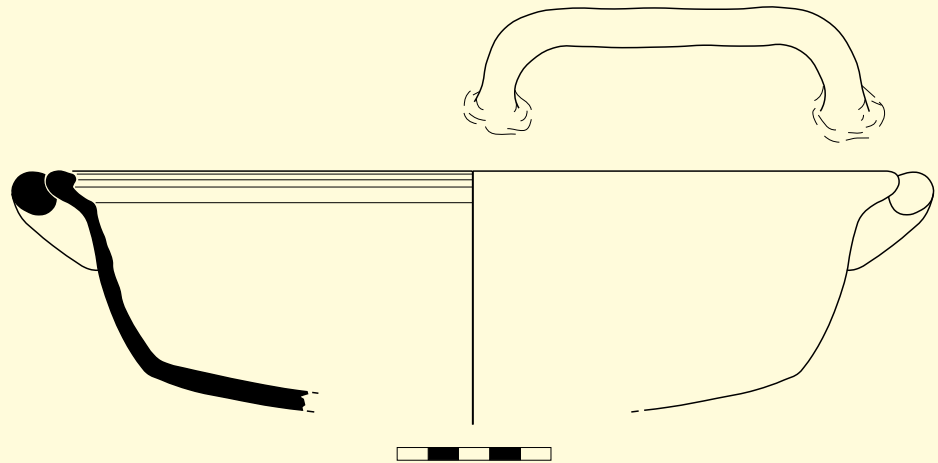
Núm. de registre 3747
Nom de l'objecte gerra
Categoria comuna púnico-ebusitana
Forma IB 13
Dimensions 11,2 x 6,5 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció feníci-púnica
Cronologia 300-200 a.C.

Descripció Part inferior i arrencament de nansa d'una gerreta. Pasta ratllable amb l'ungla, ataronjada fosca, amb desgreixants fins de mica platejada i calcari. Acabat poc allisat.

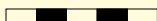
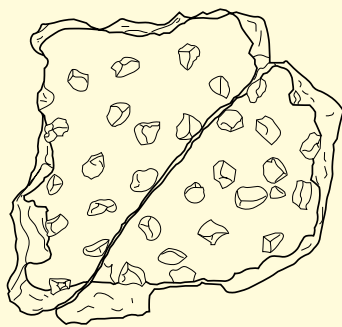
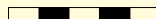
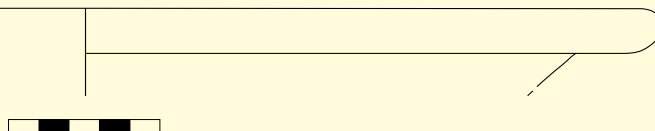
Descripción *Parte inferior y principio de asa de una jarra pequeña. Pasta rallada con la uña, anaranjada oscura, con desgrasantes finos de mica plateada y calcareo. Acabado poco alisado.*

Bibliografía: Serra-Ràfols 1968, 17.

Núm. de registre 3705
Nom de l'objecte cassola
Categoria ceràmica oxidada
Forma lopas
Dimensions 8 x 29 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció púnica
Cronologia 400-200 aC
Descripció Cassola fonda amb una nansa horitzontal conservada, restaurada l'altra.
Pasta dura, marró fosca i amb desgreixant fi de mica platejada i calcari mitjà. Superfície allisada.
Descripción *Cazuela honda que conserva una asa horizontal, y la otra restaurada.*
Pasta dura, marrón oscura y con desgrasante fino de mica plateada y calcáreo de tamaño mediano. Superficie alisada.

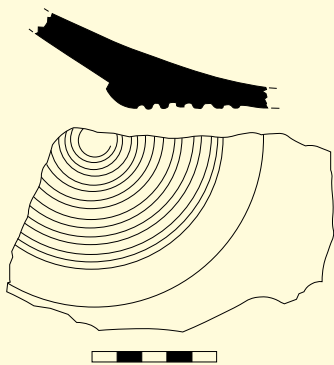

Núm. de registre 3758
Nom de l'objecte morter
Categoria púnico-ebusitana
Forma indeterminada
Dimensions 3 x 8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció fenício-púnica
Cronologia 300-200 a.C.
Descripció Fragment de vora i part del cos. Pasta dura, de nucli ataronjat i superfícies rosades, amb abundant desgreixant calcari i argilós petit i mica platejada fina.
Descripción *Fragmento de borde y parte del cuerpo. Pasta dura, de núcleo anaranjado y superficies rosadas, con abundante desgrasante calcáreo y arcilloso pequeño y mica plateada fina.*

Núm. de registre 3728
Nom de l'objecte morter
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 12 x 11,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció fenício-púnica
Cronologia 300-200 a.C.
Descripció Fragment de base d'un morter. Pasta dura, de color beix marró, amb desgreixant gran de quars i mitjà de calcari i mica daurada. En la superfície interna es troba inserida sèrie de pedres de quars de 7 mm de diàmetre, disposades regularment, amb la finalitat d'augmentar el grau de fricció.
Descripción *Fragmento de base de un mortero. Pasta dura, de color beis marrón, con desgrasante grande de cuarzo y tamaño medio de calcárea y mica dorada. En la superficie interna se encuentra inserida una serie de piedras de cuarzo de 7mm de diámetro, dispuestas regularmente, con la finalidad de aumentar el grado de fricción.*

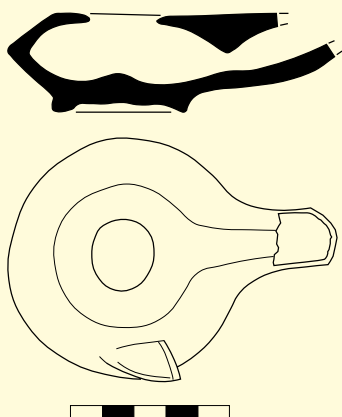
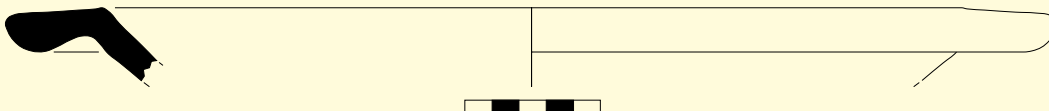
Núm. de registre 3759
Nom de l'objecte morter
Categoria púnico-ebusitana
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 13 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció fenício-púnica
Cronologia 300-200 a.C.
Descripció Fragment de base. Pasta dura, beix ataronjada. En la superfície interior disposa de llimadures de ferro i en la superfície exterior una sèrie de cercles incisos concèntrics.
Descripció *Fragmento de base. Pasta dura, beis anaranjada. En la superfície interior dispone de laminas de hierro y en la superfície exterior una serie de círculos incisos concéntricos.*

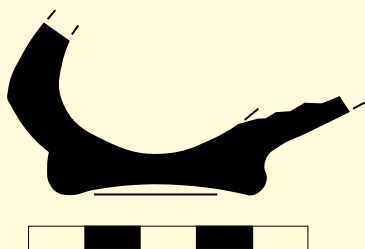
Núm. de registre 10410
Nom de l'objecte morter
Categoria púnico-ebusitana
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 8,7 x 1,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció fenício-púnica
Cronologia 300-100 a.C.
Descripció Fragment de base. Pasta dura, beix ataronjada. En la superfície interior disposa de llimadures de ferro i en la superfície exterior una sèrie de cercles incisos concèntrics.
Descripció *Fragmento de base. Pasta dura, beis anaranjada. En la superfície interior dispone de láminas de hierro y en la superfície exterior una serie de círculos incisos concéntricos.*

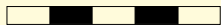
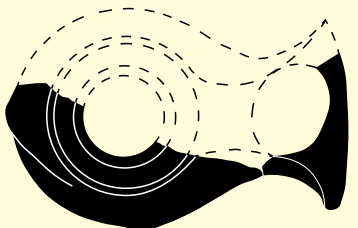
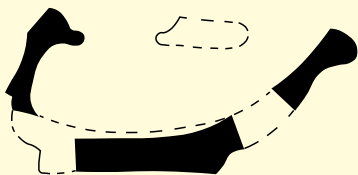
Núm. de registre 10490
Nom de l'objecte morter
Categoria púnico-ebusitana
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 8,6 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció fenício-púnica
Cronologia 300-200 a.C.
Descripció Fragment de vora. Pasta un xic polsosa, ataronjada rosada i amb desgredixant gran calçari i petit de mica daurada.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta un poco polvorienta, naranja rosada y con desgrasante grande calcáreo y pequeño de mica dorada.*

Núm. de registre 3706
Nom de l'objecte llàntia
Categoria llàntia republicana
Forma imitació de Ricci B
Dimensions 3 x 10 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 200-50 a.C.
Descripció Llàntia de cos troncocònic, apèndix lateral, peu baix amb punt de torn, disc obert i bec curt en part trencat. Pasta dura, grisa, amb fi desgredixant calçari i acabat de les superfícies poc acurat.
Descripción *Lucerna de cuerpo troncocónico, apéndice lateral, pie bajo con punto de torno, disco abierto y pico corto en parte roto. Pasta dura, gris, con fino desgrasante calcáreo y acabado de las superficies poco cuidado.*
 Bibliografía: Martín 1960, lám. XXIX.

Núm. de registre 10497
Nom de l'objecte llàntia
Categoria llàntia republicana
Forma possible Ricci B
Dimensions 3,2 x 5,8 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 200-50 a.C.
Descripció Fragment de cos troncocònic amb peu baix. Pasta dura, ataronjada fosca i amb desgredixant inapreciable. Vernís negre mal conservat.
Descripción *Fragmento de cuerpo troncocónico con pie bajo. Pasta dura, anaranjada oscura y con desgrasante inapreciable. Barniz negro mal conservado.*

Núm. de registre 10350

Nom de l'objecte llàntia

Categoria llàntia republicana

Forma Ricci E

Dimensions 4 x 8 x 5 cm

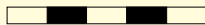
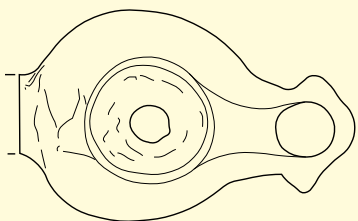
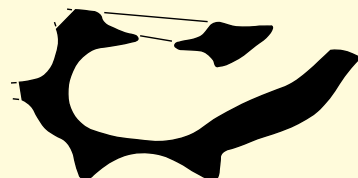
Material i tècnica ceràmica a torn

Producció romana

Cronologia 200-50 a.C.

Descripció Llàntia parcialment restaurada, bicònica, amb peu baix, nansa d'anella, disc circular amb orifici ample amb motllura, bec curt en forma d'enclusa i orifici del ble ample. Pasta rosada. Vernís mat, mal aplicat i gastat.

Descripción *Lucerna parcialmente restaurada, bicónica, con pie bajo, asa de anilla, disco circular con orificio amplio con moldura, pico corto en forma de enclusa y orificio para la mecha amplio. Pasta rosada. Barniz mate, mal aplicado y gastado.*

Núm. de registre 10330

Nom de l'objecte llàntia

Categoria llàntia republicana

Forma Ricci E

Dimensions 4,1 x 5,4 cm

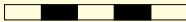
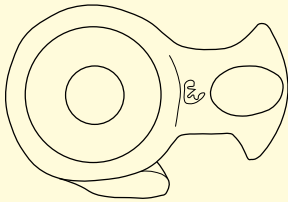
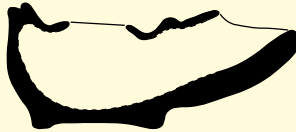
Material i tècnica ceràmica a torn

Producció romana

Cronologia 200-50 a.C.

Descripció Llàntia només mancada de la nansa, que era en anella, cos troncocònic, peu, disc circular amb motllura, bec curt i signes de cremació en l'extrem del forat del ble, segurament de l'ús. Pasta dura, anaranjada, amb desgreixants micacis i calcaris petits. Vernís negre mat, mal aplicat.

Descripción *Lucerna a la que sólo le falta el asa, que era en anilla, cuerpo troncocónico, pie, disco circular con moldura, pico corto y signos de cremación en el extremo del agujero de la mecha, seguramente del uso. Pasta dura, anaranjada, con desgrasantes micáceos y calcáreos pequeños. Barniz negro mate, mal aplicado.*

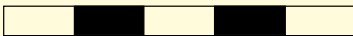
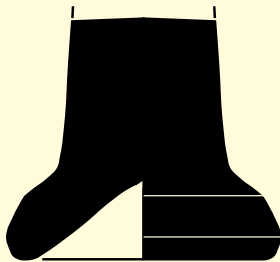

Núm. de registre 3688
Nom de l'objecte llàntia
Categoria llàntia republicana
Forma Ricci H
Dimensions 8 x 5 x 3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 100-40 a.C.

Descripció Llàntia de cos cilíndric, peu baix, disc circular amb gran orifici d'alimentació, bec llarg acabat en forma d'enclusa i agafador en apèndix lateral. Pasta ataronjada, amb desgriexant esquistós i calcari petit, ha perdut el vernís, del qual resten traces. Conté una petita marca quadrangular amb l'anomenat signe de Tanit, mal impresa, en l'arrencament del bec i abans del forat del ble.

Descripción *Lucerna de cuerpo cilíndrico, pie bajo, disco circular con gran orificio de alimentación, pico largo acabado en forma de enclusa y agarrador en apéndice lateral. Pasta anaranjada, con desgrasante de esquisto y calcáreo pequeño, ha perdido el barniz, del cual quedan rastros. Contiene una pequeña marca cuadrangular con el denominado signo de Tanit, mal impreso, en el principio del pico y antes del agujero de la mecha.*

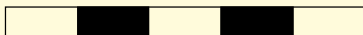
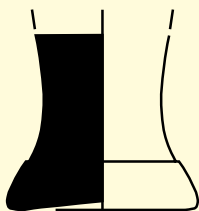
Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 3, 14.

Núm. de registre 10491
Nom de l'objecte ungüentari
Categoria ungüentari republicà
Forma sèrie B
Dimensions 3,6 x 4,1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 200-50 a.C.

Descripció Peu d'ungüentari de base massissa. Pasta dura, rosada i amb desgriexant inapreciable. El vernís pràcticament ha desaparegut.

Descripción *Pie de ungüentario de base maciza. Pasta dura, rosada y con desgrasante inapreciable. El barniz prácticamente ha desaparecido.*

Núm. de registre 10568

Nom de l'objecte ungüentari

Categoria ungüentari republicà

Forma sèrie B

Dimensions 2,3 x 2,6 x 1,5 cm

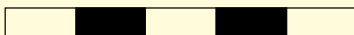
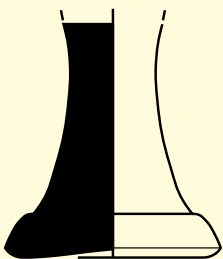
Material i tècnica ceràmica a torn

Producció romana

Cronologia 200-50 a.C.

Descripció Fragment de peu motllurat. Pasta ratllable amb l'ungla, ataronjada i amb desgrexant fi de mica platejada i calcari. Superfície allisada.

Descripción *Fragmento de pie moldurado. Pasta rallada con la uña, anaranjada y con desgrasante fino calcáreo y de mica plateada. Superficie alisada.*

Núm. de registre 10569

Nom de l'objecte ungüentari

Categoria ungüentari republicà

Forma sèrie B

Dimensions 3,4 x 3,1 x 0,9 cm

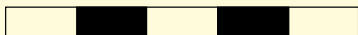
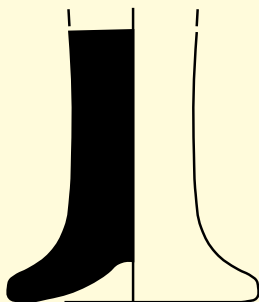
Material i tècnica ceràmica a torn

Producció romana

Cronologia 200-50 a.C.

Descripció Fragment de peu motllurat. Pasta dura, beix ataronjada i amb desgrexant fi de mica platejada i calcari. Superfície allisada.

Descripción *Fragmento de pie moldurado. Pasta dura, beis anaranjada y con desgrasante fino calcáreo y de mica plateada. Superficie alisada.*

Núm. de registre 10570

Nom de l'objecte ungüentari

Categoria ungüentari republicà

Forma sèrie B

Dimensions 4 x 3,2 x 1,9 cm

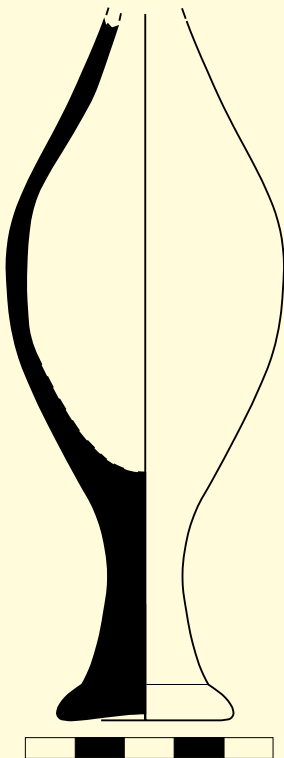
Material i tècnica ceràmica a torn

Producció romana

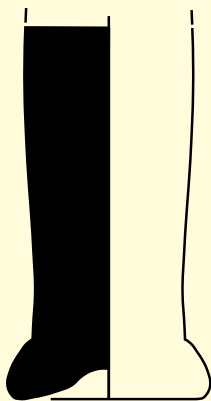
Cronologia 200-50 a.C.

Descripció Fragment de peu lleugerament motllurat. Pasta dura, ataronjada vermelloso i amb desgrexants fins calcari i esquistós. Acabat rugós.

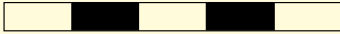
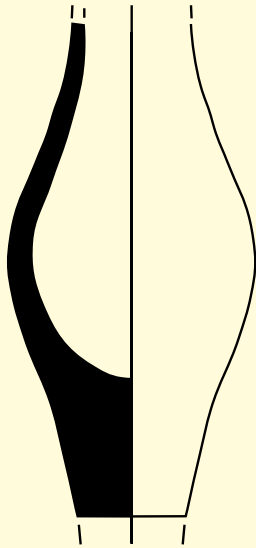
Descripción *Fragmento de pie ligeramente moldurado. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasantes finos calcáreos y de esquisto. Acabado rugoso.*

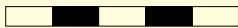
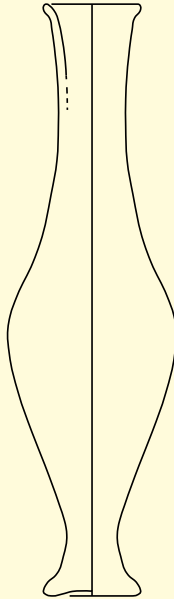
Núm. de registre 3709
Nom de l'objecte ungüentari
Categoria ungüentari republicà
Forma B3
Dimensions 17 x 17,5 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 200-125 a.C.
Descripció Fragment del fons amb peu motllurat. Pasta dura, grisa fosca i amb desgreixant fi de mica platejada i calcari. Exterior allisat.
Descripción *Fragmento de la base con pie moldurado. Pasta dura, gris oscura y con desgrasante fino de mica plateada y calcáreo. Exterior alisado.*

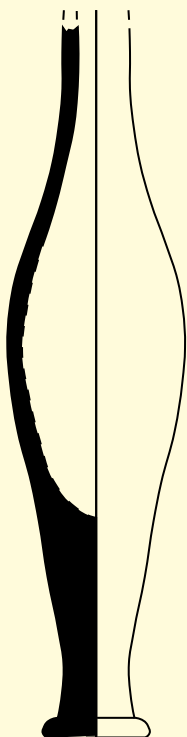
Núm. de registre 10354
Nom de l'objecte ungüentari
Categoria ungüentari republicà
Forma B6
Dimensions 5 x 2,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 200-50 a.C.
Descripció Fragment de peu. Pasta de tacte aspre, ataronjada i amb abundant desgreixant esquistós petit i de mica daurada. Superfícies rugoses.
Descripción *Fragmento de pie. Pasta de tacto áspero, anaranjada y con abundante desgrasante de esquistó pequeño y de mica dorada. Superficies rugosas.*

- Núm. de registre** 10571
Nom de l'objecte ungüentari
Categoria ungüentari republicà
Forma B6
Dimensions 7,6 x 3,7 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 200-50 a.C.
Descripció Fragment de cos fusiform. Pasta tova, ataronjada i amb desgreixants petits de mica platejada i calçari. Superfície allisada.
Descripción *Fragmento de cuerpo fusiforme. Pasta blanda, anaranjada y con desgrasantes pequeños calcáreos y de mica plateada. Superficie alisada.*

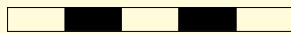
- Núm. de registre** 3715
Nom de l'objecte ungüentari
Categoria ungüentari republicà
Forma B7
Dimensions 12 x 3,5
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 200-50 a.C.
Descripció Ungüentari fusiform de coll llarg i peu motllurat. Pasta dura, marró gris, amb desgreixant fi calçari i de mica platejada.
Descripción *Unguentario fusiforme de cuello largo y pie moldurado. Pasta dura, marrón grisácea, con desgrasante fino calcáreo y de mica plateada.*
Bibliografía: Martín 1960, lám. XXIX; Bruguera et al. 2004, lám. 4, 11.

Núm. de registre 10347
Nom de l'objecte unguentari
Categoria unguentari republicà
Forma B6
Dimensions 12,2 x 3,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 200-50 a.C.

Descripció Unguentari fusiform, trencat en la vora, de coll llarg i peu motllurat. Pasta un xic polsosa, ataronjada, amb desgreixant petit i abundant de mica daurada i calcari. Superfície allisada amb engalba marró.

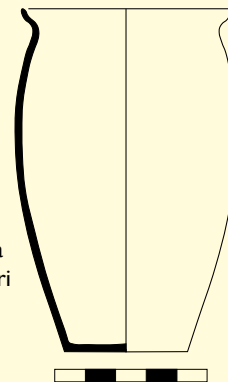
Descripción *Unguentario fusiforme, roto en el borde, de cuello largo y pie moldurado. Pasta un poco polvorienta, anaranjada, con desgrasante pequeño y abundante de mica dorada y calcáreo. Superficie alisada con engobe marrón.*

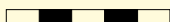
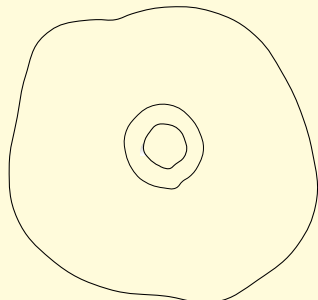
Núm. de registre 3704
Nom de l'objecte gobelet
Categoria parets fines
Forma Mayet II
Dimensions 11,5 x 7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 125-50 a.C.
Descripció Gobelet sencer, restaurat. Pasta dura, ataronjada en la part superior i fumada en el terç inferior; conté desgreixant calcari fi.

Descripción *Cubilete entero, restaurado. Pasta dura, anaranjada en la parte superior y ahumada en el tercio inferior; contiene desgrasante calcáreo fino.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, 19 i lám. 3, 13.

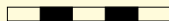
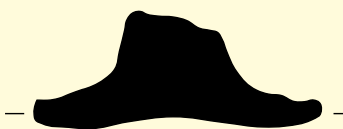
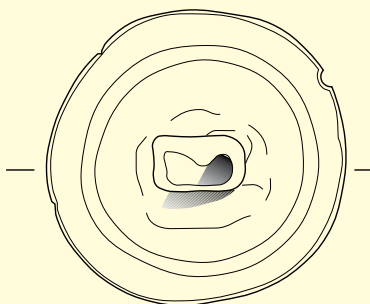

Àmfores púniques, gregues i itàliques

Núm. de registre	3755
Nom de l'objecte	tap d'àmfora
Categoria	púnica oxidada
Forma	indeterminada
Dimensions	9,10 diàmetre 2,30, diàmetre agafador
Material i tècnica	ceràmica a torn
Producció	fenício-púnica
Cronologia	300-200 a.C.
Descripció	Tapadora amb agafador en forma de botó. Pasta ratllable, beix groguenca, amb desgredixant petit i abundant de partícules calcàries i altres negres i vermelles.
Descripción	<i>Tapadera con asa en forma de botón. Pasta rallable, beis amarillenta, con desgrasante pequeño y abundante de partículas calcáreas y otras negruzcas y rojas.</i>

Bibliografía: Albiol et al. 2006, 22 i fig. 5,3.

Núm. de registre	3756
Nom de l'objecte	tap d'àmfora
Categoria	púnica oxidada
Forma	indeterminada
Dimensions	8,70 diàmetre, 3cm diàmetre agafador
Material i tècnica	ceràmica a torn
Producció	fenício-púnica
Cronologia	300-200 a.C.
Descripció	Tapadora amb agafador rectangular i tornejat irregular. Pasta dura, groguenca ataronjada, amb desgredixant petit i abundant de partícules calcàries i altres negres i vermelles.
Descripción	<i>Tapadera con asa rectangular y torneado irregular. Pasta dura, amarilla anaranjada, con desgrasante pequeño y abundante de partículas calcáreas y otras negruzcas y rojizas.</i>

Bibliografía: Albiol et al. 2006, 22 i fig. 5,4.

Núm. de registre 10656
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnica-centremediterrània
Forma indeterminada
Dimensions 6,1 x 4 x 1,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció feníció-púnica
Cronologia 450-100 a.C.
Descripció Fragment informe, probablement de la part inferior d'una àmfora. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant abundant de partícules calcàries. Restes d'engalba groguenca en la superfície, molt perduda.

Descripción *Fragmento informe, probablemente de la parte inferior de una ánfora. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante abundante de partículas calcáreas. Restos de engobe amarillento en la superficie, muy perdido.*

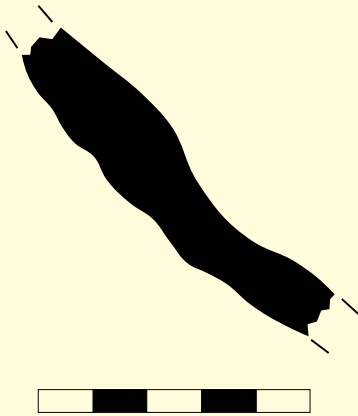
Núm. de registre 10657
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnica-centremediterrània
Forma indeterminada
Dimensions 6,5 x 5,9 x 1,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció feníció-púnica
Cronologia 450-100 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta un xic polsosa, rosada a l'interior i ataronjada clara a l'exterior, amb desgreixant abundant i petit de mica platejada i calcari.

Descripción *Fragmento informe. Pasta un poco polvorienta, rosada en el interior y anaranjada clara en el exterior, con desgrasante abundante y pequeño calcáreo y de mica plateada.*

Núm. de registre 10658
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnica-centremediterrània
Forma indeterminada
Dimensions 7 x 10 x 1,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció feníció-púnica
Cronologia 450-100 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta un xic polsosa, rosada a l'interior i ataronjada clara a l'exterior, amb desgreixant abundant i petit de mica platejada i calcari.

Descripción *Fragmento informe. Pasta un poco polvorienta, rosada en el interior y anaranjada clara en el exterior, con desgrasante abundante y pequeño calcáreo y de mica plateada.*

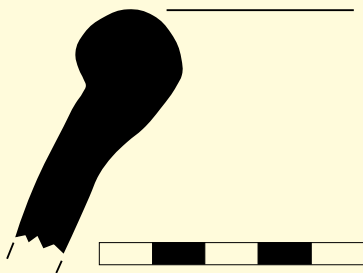
Núm. de registre 10736
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnica-centremediterrània
Forma indeterminada
Dimensions 5,8 x 3,2 x 2,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció fenício-púnica
Cronologia 450-100 a.C.
Descripció Fragment de nansa de secció pseudocircular. Pasta dura, de nucli rosat i superfícies beix, i amb desgreixant petit calcari i micaci platejat.
Descripción *Fragmento de asa de sección pseudocircular. Pasta dura, de núcleo rosado y superficies beis, y con desgrasante pequeño calcáreo y de mica plateada.*

Núm. de registre 10821
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnica-centremediterrània
Forma indeterminada
Dimensions 7,4 x 7,3 x 1,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció fenício-púnica
Cronologia 450-100 a.C.
Descripció Fragment informe probablement de la part inferior d'una àmfora centremediterrània. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant abundant de partícules negres petites, vermelloses i micàcies. Amplis acanalats de tornejat en la superfície exterior.
Descripción *Fragmento informe probablemente de la parte inferior de una ánfora centromediterránea. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante abundante de partículas pequeñas negruzcas y rojizas de mica. Amplios acanalados de torneado en la superficie exterior.*
Bibliografía: Albiol et al. 2006, 23.

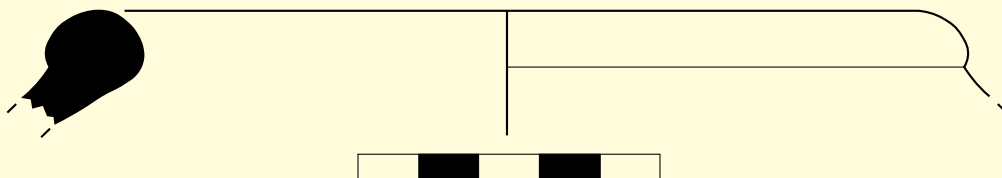
Núm. de registre 10480
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnica-centremediterrània
Forma indeterminada
Dimensions 6,5 x 3,5 x 1,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció fenício-púnica
Cronologia 450-100 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta dura, aspre al tacte, ataronjada clara i amb desgreixant de mica daurada petita i partícules d'esquist grans. La superfície exterior conté engalba groga verdosa clara.
Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, áspera al tacto, anaranjada clara y con desgrasante de mica dorada pequeña y partículas de esquist grandes. La superficie exterior contiene engobe amarillo verdoso claro.*

Núm. de registre 3749
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnica-centremediterrània
Forma indeterminada
Dimensions 8 x 5,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció fenício-púnica
Cronologia 450-100 a.C.
Descripció Fragment de nansa d'àmfora púnica centremediterrània. Secció ovalada. Pasta dura, ataronjada rosada.
Descripción *Fragmento de asa de ánfora púnica centromediterránea. Sección ovalada. Pasta dura, naranja rosada.*

Núm. de registre 3753
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnico-ebusitana
Forma T.8.I.I.I.
Dimensions 2 x 5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció fenício-púnica
Cronologia 400-300 a.C.
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada rosada, amb abundant desgreixant de mica platejada i calcari.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura naranja rosada, con abundante desgrasante calcáreo y de mica plateada.*

Núm. de registre 10463
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnico-ebusitana
Forma T.I.3.2.3.
Dimensions 1,9 x 5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció fenício-púnica
Cronologia 450-400 a.C.
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada rosada i amb abundant desgreixant calcari gran i fines partícules de mica platejada.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, naranja rosada y con abundante desgrasante calcáreo grande y finas partículas de mica plateada.*

Núm. de registre 3754
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnico-ebusitana
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció feníció-púnica
Cronologia 300-200 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta un xic polsosa, marró, amb evidents marques de tornejat a l'exterior, desgreixant de mica platejada abundant i calcari petit.
Descripción *Fragmento informe. Pasta un poco polvorienta marrón, con evidentes marcas de torneado en el exterior, desgrasante de mica plateada abundante y calcáreo pequeño.*

Núm. de registre 10479
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnico-ebusitana
Forma indeterminada
Dimensions 6 x 6,1 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció feníció-púnica
Cronologia 450-100 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta un xic polsosa, rosada, amb evidents marques de tornejat a l'exterior, desgreixant de mica platejada abundant i calcari petit.
Descripción *Fragmento informe. Pasta un poco polvorienta rosada, con evidentes marcas de torneado en el exterior, desgrasante de mica plateada abundante y calcareo pequeño.*

Núm. de registre 10482
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnica-ebusitana
Forma indeterminada
Dimensions 5,3 x 2,5 x 1,1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció feníció-púnica
Cronologia 450-100 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta un xic polsosa, beix, amb evidents marques de tornejat a l'exterior, desgreixant de mica platejada abundant i calcari petit.
Descripción *Fragmento informe. Pasta un poco polvorienta beis, con evidentes marcas de torneado en el exterior, desgrasante de mica plateada abundante y calcáreo pequeño.*

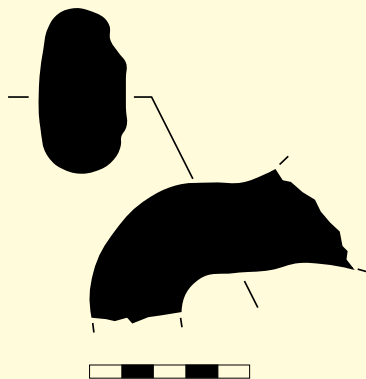
Núm. de registre 10820
Nom de l'objecte àmfora
Categoria púnico-ebusitana
Forma indeterminada
Dimensions 6,8 x 8,6 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció feníció-púnica
Cronologia 450-100 a.C.
Descripció Fragment de paret. Pasta dura, amb la superfície un xic polsosa amb engalba marró i evidents marques de tornejat a l'exterior. Presenta abundant desgreixant petit de mica platejada i de calcari.
Descripción *Fragmento de pared. Pasta dura, con la superficie un poco polvorienta con un engobe marrón y evidentes marcas de torneado en el exterior. Presenta abundante desgrasante pequeño de mica plateada y de calcáreo.*

Núm. de registre 10660
Nom de l'objecte àmfora
Categoria massaliota
Forma indeterminada
Dimensions 3 x 7,8 x 3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 450-200 a.C.
Descripció Fragment de vora. Pasta ratllable amb l'ungla, beix clar i amb desgreixant format per abundants partícules micàcies daurades i platejades grans.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta rallable con la uña, beis clara y con desgrasante formado por abundantes partículas de mica dorada y plateada grandes.*

Núm. de registre 10661
Nom de l'objecte àmfora
Categoria massaliota
Forma indeterminada
Dimensions 3 x 7,8 x 3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 450-200 a.C.
Descripció Petit fragment de vora. Pasta tova, beix clara i amb desgreixant d'abundants partícules de mica daurada i platejada.
Descripción *Pequeño fragmento de borde. Pasta blanda, beis clara y con desgrasante de abundantes partículas de mica doradas y plateadas.*

Núm. de registre 10662
Nom de l'objecte àmfora
Categoria massaliota
Forma indeterminada
Dimensions 4,3 x 9,3 x 1,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 450-200 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta ratllable amb l'ungla, beix clar i amb desgreixant d'abundants partícules micàcies daurades i platejades grans.
Descripción *Fragmento informe. Pasta rallada con la uña, beis clara y con desgrasante de abundantes partículas de mica doradas y plateadas grandes.*
Bibliografía: Albiol et al. 2006, 23

Núm. de registre 10663
Nom de l'objecte àmfora
Categoria massaliota
Forma indeterminada
Dimensions 4,7 x 4,2 x 1,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 450-200 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta ratllable amb l'ungla, beix clar i amb desgreixant d'abundants partícules micàcies daurades i platejades grans.
Descripción *Fragmento informe. Pasta rallada con la uña, beis claro y con desgrasante de abundantes partículas de mica doradas y plateadas grandes.*
Bibliografía: Albiol et al. 2006, 23

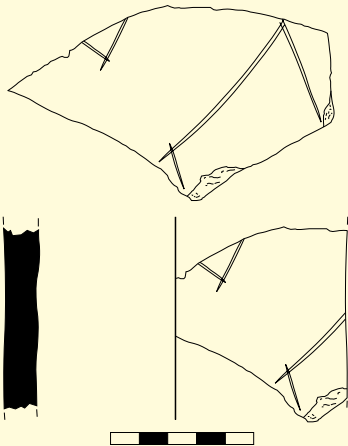

Núm. de registre 3760
Nom de l'objecte àmfora
Categoria massaliota
Forma indeterminada
Dimensions 5 x 8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció grega
Cronologia 300-200 a.C.
Descripció Fragment de nansa d'àmfora massaliota. Pasta dura, beix clar, amb abundós desgreixant gran de mica platejada i petit calcari, de mica daurada i de partícules vermelloses.
Descripción *Fragmento de asa d'àmfora masaliota. Pasta dura, beis claro, con abundante desgrasante grande de mica plateada y pequeño calcáreo, de mica dorada y de partículas rojizas.*
Bibliografía: Albiol et al. 2006, 23.

- Núm. de registre** 11414
Nom de l'objecte àmfora
Categoria grecoitàlica
Forma LWd
Dimensions 90 cm alçada x 13 cm diàm. Boca
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 300-150 aC
Descripció Àmfora grecoitàlica LWd amb el pivot i una de les nanses reconstruïts. Pasta dura, ben cuita i de color general groguenc, amb abundant desgreixant de partícules inferiors a 1 mm de color negre.
Descripción *Àmfora grecoitàlica LWd con el pivote y una de las asas reconstruida. Pasta dura, bien cocida y de color amarillento con abundante desgrasante de partículas de menos de 1mm. de color negro.*

Bibliografia: Bruguera et al. 2004, lám. 1, 7.

- Núm. de registre** 10659
Nom de l'objecte àmfora
Categoria grecoitàlica
Forma indeterminada
Dimensions 6,5 x 10,6 x 1,1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 300-150 a.C.
Descripció Fragment informe. Pasta dura, de superfície interior ataronjada i exterior beix, desgreixant abundant de calcari, mica daurada i olivina. Conté un grafit incís indeterminable format per llargues línies diagonals.
Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, de superficie interior anaranjada y exterior beis, desgrasante calcáreo abundante de mica dorada y olivina. Contiene un grafito inciso indeterminable formado por largas líneas diagonales.*

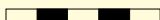
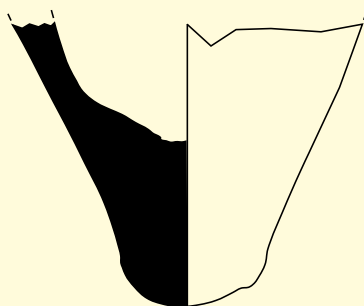
Bibliografia: Martín 1960, lám. XXVII, 25.

Núm. de registre 3710
Nom de l'objecte àmfora
Categoria grecoitàlica
Forma indeterminada
Dimensions 10 x 4,7 x 2,3 cm; cartel·la: 6 x 1,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 300-100 a.C.
Descripció Fragment de nansa. Pasta rosada, dura, rugosa, amb desgreixant de calç, mica i olivina. Engalba exterior groguenca. Conté un segell en grec: ANTIO, dins d'una cartel·la rectangular, que segurament correspon a l'antropònim *Antio(cus)*. Longitud total lletres: 4,8 cm; amplada total lletres: 0,7 cm.

Descripció *Fragmento de asa. Pasta rosada, dura, rugosa, con desgrasante de cal, mica y olivina. Engobe exterior amarillento. Contiene un sello en griego: ANTIO, en una cartela rectangular, que seguramente corresponde al antropónimo Antio(cus). Longitud total letras: 4,8 cm; ancho total letras: 0,7 cm.*

Bibliografia: Martín 1960, lám. XXVIII; Bruguera et al. 2004, 21; Albiol et al. 2006, 24 i fig. 6,5.

Núm. de registre 10333
Nom de l'objecte àmfora
Categoria grecoitàlica
Forma indeterminada
Dimensions 5 x 5 cm.
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció romana
Cronologia 300-100 a.C.
Descripció Fragment de pivot. Pasta rugosa, vermellosa al nucli i superfície interior, amb engalba externa de color beix i desgreixant de nombroses partícules de calç i olivina.

Descripció *Fragmento de pivote. Pasta rugosa, rojiza en el núcleo y superficie interior, con engobe externo de color beis y desgrasante de numerosas partículas de cal y olivina.*

Bibliografia: Albiol et al. 2006, 22 i fig. 6,3.

CERÀMIQUES IBÈRIQUES
MODELADES A TORN

CERÁMICAS IBÉRICAS
MOLDEADAS EN TORNO

Ceràmiques ibèriques modelades a torn

IGNASI GARCÉS

Els ibers assoliren un gran domini en la fabricació de vasos a torn, per això els antics pobladors de la Torre dels Encantats feien servir majoritàriament aquests recipients a taula i en el magatzem, mentre relegaven els vasos modelats a mà de tradició prehistòrica a funcions de cuina. Això no vol dir que tots els vasos corrents fossin produïts prop del poblat, es podien intercanviar a nivell regional, i més lluny, però el coneixement dels centres productors i les seves cronologies no es troba encara prou desenvolupat.

Un tipus minoritari és la ceràmica grisa. Per la forma, alguns bols corresponen a limitades sèries artesanals del segle IV aC, però la majoria són del grup “de la costa catalana”, dels segles III-I aC: petits bols, *escifs* (copes), diminuts “vasos de joguina” i les característiques gerretes bicòniques. En algun cas puntual l'origen pot concretar-se a la zona empordanesa. Durant la fase final del poblat (segle I aC) trobem imitacions de gobelets itàlics de parets fines (forma Mayet II) fets al litoral català.

Esdevenen més abundants en nombre les ceràmiques ibèriques de tonalitats clares, són també més diversificades en formes i mides, i sovint és difícil distingir si pertanyen al període ple o al tardà perquè les formes perduren. Algunes poden formar part, indistintament, del servei de taula o de cuina: escifs, tasses *mesomphalos* (amb el fons umbilicat), bols i plats/tapadora. Hi ha una gran varietat de contenidors de líquids de mida mitjana: gerros d'una nansa i gerres de dues; també de vasos de magatzem: tenalles de vora de coll de cigne, *askoi* (vasos amb broc), grans

tenalles amb nanses de secció triple, *dolia* (grans contenidors) i un rodet de rusc. Altre cas singular és una lопас (plat amb nanses per coure el peix) que imita una forma itàlica. Un subgrup notable, amb 133 vores identificades, el formen les àmfores ibèriques, envasos contenidors de productes fabricats al litoral ibèric. És tracta, però, de fragments molt petits, per això aquest catàleg només recull uns pocs casos.

Les ceràmiques amb pintura vermellosa d'òxid fèrric no són gaire abundants. A diferència de les de la Catalunya meridional o del País Valencià, les decoracions són senzilles i geomètriques: bandes i semicercles o ones fets amb compàs de pinta múltiple. Hi ha formes de cronologia dilatada, com les tenalles de vora de coll de cigne, o el vaset ovoïdal que, per la seva factura, pot procedir del sud-est peninsular i pertànyer als segles III-II aC. Destaca el vas anomenat *càlat*, de parets rectes i vora plana, similar a un barret de copa a l'inrevés, que es popularitza en el període ibèric tardà. Hi ha un exemplar sencer (3108) de la forma B2 (220-150 aC) decorat amb dos registres, se'n coneix un altre a Mas Castell (Porqueres, Gironès) que inverteix l'ordre de les decoracions dels registres, ambdós semblen ser importacions de la Catalunya meridional. La majoria de càlats, però, són produccions emporitanes: els tipus cilíndrics A1 i A2 (180-125 aC), o de parets inclinades A3 (125-60 aC). Alguns fragments pintats disposen d'una base d'engalba blanca, no infreqüent en les darreres produccions.

Cerámicas ibéricas moldeadas en torno

IGNASI GARCÉS

Los íberos consiguieron un gran dominio en la fabricación de vasos a torno, por ello los antiguos pobladores de la *Torre dels Encantats* utilizaban mayoritariamente estos recipientes en la mesa y en el almacén, mientras relegaban los vasos modelados a mano de tradición prehistórica a funciones culinarias. Esto no quiere decir que todos los vasos corrientes fuesen producidos cerca del poblado, se podían intercambiar a nivel regional, y más lejos, pero el conocimiento de los centros productores y sus cronologías no se encuentra aún suficientemente desarrollado.

Un tipo minoritario es la cerámica gris. Por la forma, algunos bols corresponden a series artesanales limitadas del siglo IV aC, pero la mayoría son del grupo “de la costa catalana”, de los siglos III-I aC: pequeños bols, esquifos (copas), diminutos “vasos de juguete” (miniatura) y las características jarritas bicónicas. En algún caso puntual el origen puede concretarse en la zona ampurdanesa. Durante la fase final del poblado (siglo I aC) encontramos imitaciones de cubiletes itálicos de paredes finas (forma Mayet II) realizados en el litoral catalán.

Se convierten más abundantes en número las cerámicas ibéricas de tonalidades claras, son también más diversificadas en formas y medidas, y a menudo es difícil distinguir si pertenecían al período pleno o al tardío porque las formas perduran. Algunas pueden formar parte, indistintamente, del servicio de mesa o de cocina: *esquifos*, tazas *mesónfalas* (con la base umbilicada), bols y platos/tapadera. Hay una gran variedad de contenedores de líquidos de tamaño medio: jarras de un asa y jarras de dos; también

de vasos de almacenaje: tinajas de borde de cuello de cisne, *askoi* (vasos con caño), grandes tinajas con asas de sección triple, *dolium* (grandes contenedores) y un rodete de colmena. Otro caso singular es una *lopas* (plato con asas para cocer el pescado) que imita una forma itálica. Un subgrupo notable, con 133 bordes identificados, lo forman las ánforas ibéricas, envases contenedores de productos fabricados en el litoral ibérico. Se trata, sin embargo, de fragmentos muy pequeños, por ello este catálogo sólo recoge unos pocos casos.

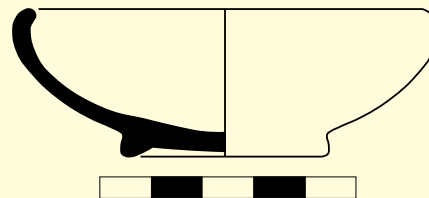
Las cerámicas con pintura rojiza de óxido de hierro no son muy abundantes. A diferencia de las de la Cataluña meridional o del País Valenciano, las decoraciones son sencillas y geométricas: bandas y semi-círculos u ondas realizadas con compás de brocha múltiple. Hay formas de cronología dilatada, como las tinajas de borde de cuello de cisne, o el vasito ovoidal que, por su factura, puede proceder del sudeste peninsular y pertenecer a los siglos III-II aC. Destaca el vaso denominado *kálatbos*, de paredes rectas y borde plano, similar a un sombrero de copa al revés, que se populariza en el período ibérico tardío. Hay un ejemplar entero (3108) de la forma B2 (220-150 aC) decorado con dos registros, se conoce otro en Mas Castell (Porqueres, Gironès) que invierte el orden de las decoraciones de los registros, ambos parecen ser importaciones de la Cataluña meridional. La mayoría de *kálatbos*, a pesar de todo, son producciones ampuritanas: los tipo cilíndricos A1 y A2 (180-125 aC), o de paredes inclinadas A3 (125-60 aC). Algunos fragmentos pintados disponen de una base de engobe blanco, que no escasea en las últimas producciones.

Ceràmiques reduïdes

Núm. de registre 10813
Nom de l'objecte bol
Categoria grisa costa catalana
Forma Rodríguez 30
Dimensions 3 x 8,2 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 350-50 aC

Descripció Petit bol conservat sencer. Pasta dura, grisa fosca i amb desgreixant petit de mica daurada i calcari.

Descripción *Pequeño bol que se conserva íntegro. Pasta dura, gris oscura y con desgrasante pequeño de mica dorada y calcáreo.*

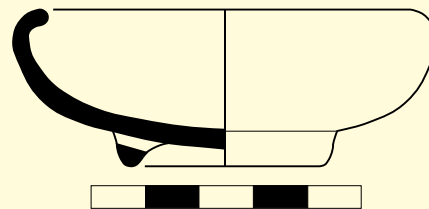

Núm. de registre 10814
Nom de l'objecte bol
Categoria grisa costa catalana
Forma Rodríguez 30
Dimensions 2,7 x 7,8 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 350-50 aC

Descripció Petit bol possiblement de juguina. Pasta dura, marró fosc amb desgreixant calcari fi i superfícies allisades. En el peu es van practicar dos forats per penjar el vas. Presenta evidències d'haver estat en contacte amb el foc.

Descripción *Pequeño bol posiblemente de juguete. Pasta dura, marrón oscuro con desgrasante calcáreo fino y superficies alisadas. En el pie se realizaron dos agujeros para colgar el bol. Presenta evidencias de haber estado en contacto con el fuego.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 4, 7.

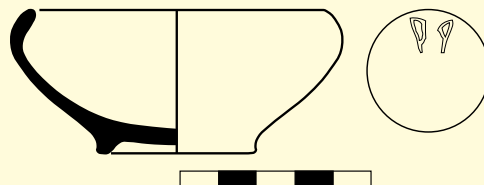

Núm. de registre 3714
Nom de l'objecte bol
Categoria grisa costa catalana
Forma Rodríguez 30
Dimensions 3,5 x 8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 350-50 aC

Descripció Petit bol de llavi reentrant i peu baix. Pasta dura, grisa fosca, amb desgreixants de mica platejada fina i calcari petit. Inscripció ibèrica grafitada en el fons extern: **ar**.

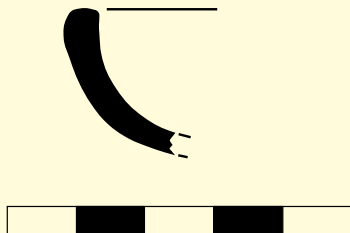
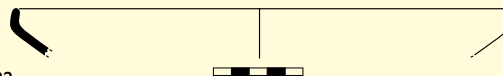
Descripción Pequeño bol de labio reentrante y pie bajo. Pasta dura, gris oscuro, con desgrasantes calcáreos pequeños y de mica plateada fina. Grafito ibérico inscrito en la base externa: **ar**.

Bibliografía: Martín, 1960 lám. XXVII, 24; Siles 1985, 60; Mayer, Rodà 18; Untermann 1990, C.6.3; Panosa 1999, 276; Almagro 2003, 182, 83A.

Núm. de registre 10457
Nom de l'objecte bol
Categoria grisa costa catalana
Forma indeterminada
Dimensions 1,3 x 4,5 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC

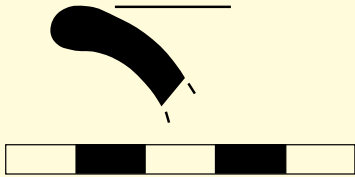
Descripció Vora d'un bol. Pasta dura, grisa i amb desgreixant de mica daurada fina.
Descripción Borde de un bol. Pasta dura, gris y con desgrasante de mica dorada fina.

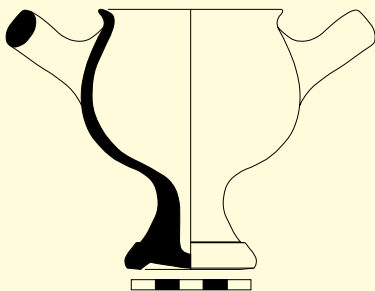
Núm. de registre 10650
Nom de l'objecte bol
Categoria grisa costa catalana
Forma indeterminada
Dimensions 2,3 x 2,6 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC

Descripció Fragment de vora d'un bol. Pasta dura, grisa fosca i amb desgreixant de mica platejada fina abundant. Disposa d'un forat posterior a la cocción, possiblement per facilitar la subjecció de la peça.

Descripción Fragmento de borde de un bol. Pasta dura, gris oscura y con desgrasante de mica plateada fina y abundante. Tiene un agujero posterior a la cocción, posiblemente para facilitar la sujeción de la pieza.

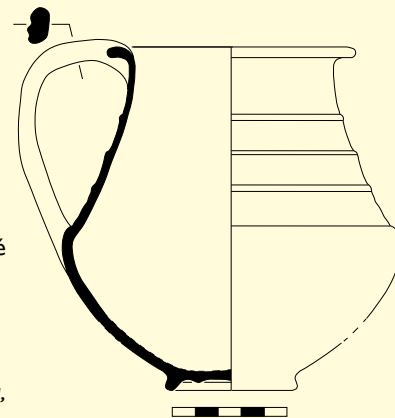
Núm. de registre 10651
Nom de l'objecte vas
Categoria grisa costa catalana
Forma indeterminada
Dimensions 1,5 x 3,1 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora exvasada i llavi arrodonit. Pasta dura, de nucli gris i superfícies negoses, amb desgredant petit de mica daurada.
Descripción *Fragmento de borde exvasado y labio redondeado. Pasta dura, de núcleo gris y superficies negruzcos, con desgrasante pequeño de mica dorada.*

Núm. de registre 10816
Nom de l'objecte copa
Categoria grisa costa catalana
Forma Rodríguez 15
Dimensions 12 x 18 x 0,5 cm. Dià m boca: 10 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 375-250 aC
Descripció Dos fragments d'un mateix vas que permeten reconstruir un perfil pràcticament sencer de la imitació d'escif. Pasta dura, grisa i amb desgredants fins calcaris i de mica daurada.
Descripción *Dos fragmentos de un mismo vaso que permite reconstruir un perfil prácticamente entero que imita un escifo. Pasta dura, gris y con desgrasantes finos calcáreos y de mica dorada.*
 Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 4, 10.

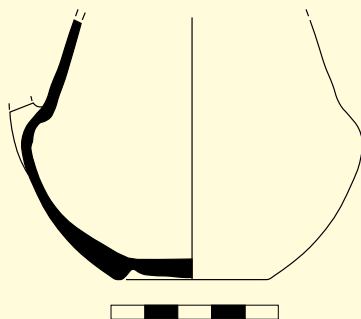
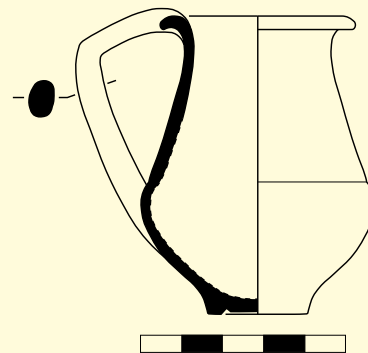

Núm. de registre 3690
Nom de l'objecte gerra
Categoria grisa costa catalana
Forma Rodríguez I
Dimensions 15 x 11 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 350-50 aC
Descripció Gerra bitroncocònica gairebé sencera, restaurada, lleugerament deformada. El coll conté tres motlures i la nansa és de secció en U. Pasta dura, ben cuita, color gris fosc i amb abundós desgredant calcarí fi.
Descripción *Jarra bitroncocónica casi entera, restaurada, ligeramente deformada. El cuello contiene tres molduras y asa de sección en U. Pasta dura, bien cocida, color gris oscuro y con abundante desgrasante calcáreo fino.*
 Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 4, 8.

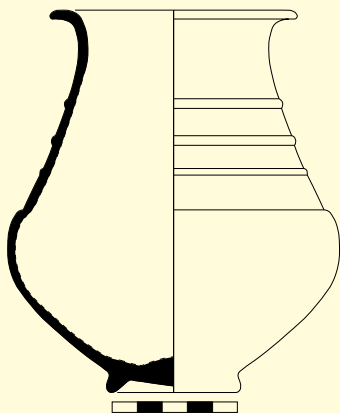

Núm. de registre 10337
Nom de l'objecte gerra
Categoria grisa costa catalana
Forma Rodríguez I
Dimensions 7,3 x 6 cm. Diàmb boca: 4,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 350-50 aC
Descripció Gerra bicònica de perfil sencer, restaurada. Pasta dura, grisa fosca, amb desgredant inapreciable, tornejat relativament bó i acabat acurat.
Descripción *Jarra bicónica de perfil entero, restaurada. Pasta dura, gris oscura, con desgrasante inapreciable, torneado relativamente bueno y acabado cuidado.*

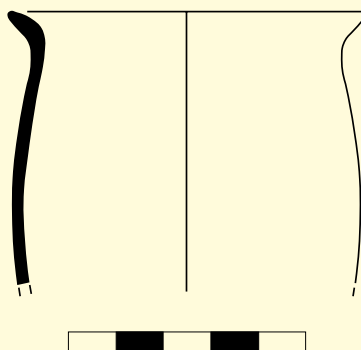
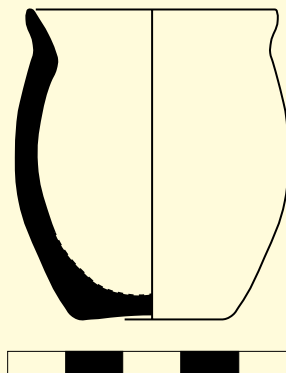
Núm. de registre 3689
Nom de l'objecte gerra
Categoria grisa costa catalana
Forma Rodríguez I
Dimensions 8 x 11 x 11 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 350-50 aC
Descripció Gerreta bicònica que conserva els dos terços inferiors i és mancada de vora i nansa. Pasta dura, grisa fosca, amb desgredant micaci petit. Superfícies cobertes per concrecions.
Descripción *Jarra bicónica que conserva los dos tercios inferiores y no conserva el borde y la asa. Pasta dura, gris oscura, con desgrasante de mica pequeño. Superficies cubiertas por concreciones.*

Núm. de registre 3691
Nom de l'objecte gerra
Categoria grisa costa catalana
Forma Rodríguez I
Dimensions 15,5 x 13 x 13 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 350-50 aC
Descripció Vas bicònic que conserva el perfil sencer llevat de la nansa, en l'actualitat restaurat. El llavi és exvasat i en la part superior del coll presenta tres motlures. Pasta dura, grisa clara, amb abundant desgredant fi de mica daurada i calcari. Superfícies allisades.
Descripción *Vaso bicónico que conserva el perfil entero excepto de la asa, en la actualidad restaurada. El labio es exvasado y en la parte superior del cuello presenta tres molduras. Pasta dura, gris claro, con abundante desgrasante fino de mica dorada y calcáreo. Superficies alisadas.*

Núm. de registre 3713
Nom de l'objecte gobelet
Categoria ibèrica reduïda
Forma Imitació Mayet II
Dimensions 5,5 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 125-50 aC
Descripció Petit gobelet de juguina que imita les parets fines. Pasta dura, grisa i amb desgreixant abundant de mica daurada fina.
Descripción *Pequeño cubilete de miniatura que imita los de paredes finas. Pasta dura, gris con desgrasante abundante de mica dorada fina.*

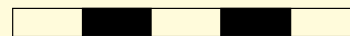
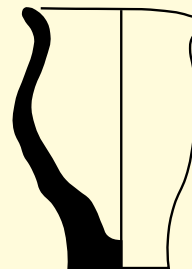

Núm. de registre 10332
Nom de l'objecte gobelet
Categoria imitació parets fines
Forma Mayet II
Dimensions 5,5 x 5 x 0,2 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibero-romana
Cronologia 125-50 a.C.
Descripció Part superior d'un gobelet. Pasta dura, ataronjada marró, amb desgreixant de mica daurada molt fi i algunes partícules calcàries petites. Marques de torn visibles en la superfície interior.
Descripción *Parte superior de un cubilete. Pasta dura, naranja amarronado, con desgrasante de mica dorada muy fino y algunas partículas calcáreas pequeñas. Marcas de torno visibles en la superficie interior.*

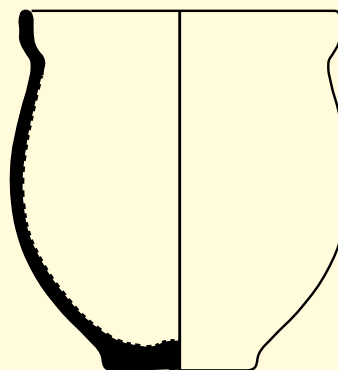

Núm. de registre 10374
Nom de l'objecte gobelet
Categoria imitació parets fines
Forma Mayet II
Dimensions 3,8 x 2,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibero-romana
Cronologia 100-50 a.C.
Descripció Petit gobelet de fireta sencer. Pasta dura, beis marronosa i amb desgreixant calcari petit.
Descripción *Pequeño cubilete de miniatura entero. Pasta dura, beis amarronada y con desgrasante calcáreo pequeño.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 2, 7.

Núm. de registre 3692
Nom de l'objecte gobelet
Categoria imitació parets fines
Forma Mayet II
Dimensions 9 x 7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibero-romana
Cronologia 125-50 a.C.
Descripció Gobelet gairebé sencer; imitació local de la forma Mayet II. Pasta dura, grisa i amb desgreixant fi calcari i de mica platejada.
Descripción *Cubilete casi entero, imitación local de la forma Mayet II. Pasta dura, gris y con desgrasante fino calcareo y de mica plateada.*

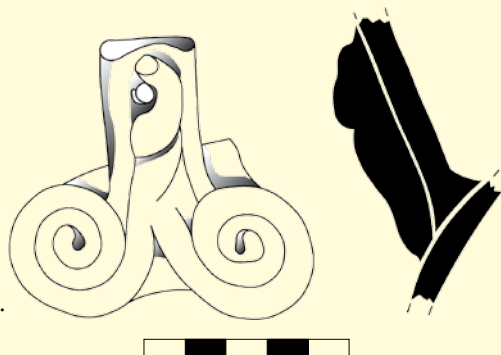

Núm. de registre 10341
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica reduïda
Forma indeterminada
Dimensions 3,6 x 7,2 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Nansa d'una gerra

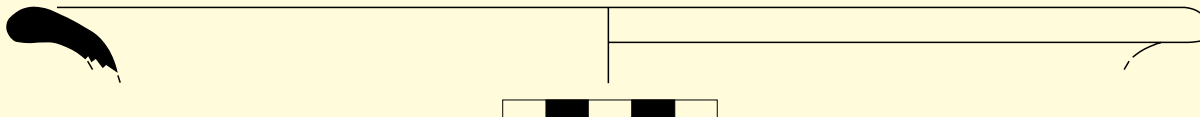
indeterminada. Pasta dura, grisa fosca amb desgredant petit calcari i de mica daurada. Damunt una nansa normal, de secció en U, s'ha disposat un parell de cordons de secció circular entrelaçats que, en arribar a la zona de contacte amb el vas es separen i es converteixen en dues grans espirals diposades a banda i banda de la nansa.

Descripció *Asa de una jarra indeterminada. Pasta dura, gris oscura, con desgrasante pequeño calcareo y de mica dorada. Encima una asa normal, de sección en U, se ha dispuesto un par de cordones de sección circular entrelazados que al llegar a la zona de contacto con el vaso se separan y se convierten en dos grandes espirales dispuestas a ambos lados de la asa.*

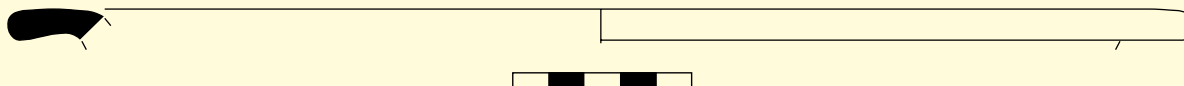

Núm. de registre 10465
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica reduïda
Forma indeterminada
Dimensions 2,6 x 5,6 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, de nucli gris i superfícies negroses, amb desgredant gran i abundant de mica daurada i calcari petit.

Descripció *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, de núcleo gris y superficies negruzcas, con desgrasante grande abundante de mica dorada y calcáreo pequeño.*

Núm. de registre	10794
Nom de l'objecte	gerra
Categoria	ibèrica reduïda
Forma	indeterminada
Dimensions	0,8 x 7,8 x 0,8 cm
Material i tècnica	ceràmica a torn
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC
Descripció	Fragment de vora exvasada. Pasta dura, grisa, amb desgreixant abundant i fi de mica platejada i calcari.
Descripción	<i>Fragmento de borde exvasado. Pasta dura gris, con desgrasante abundante y fino de mica plateada y calcáreo.</i>

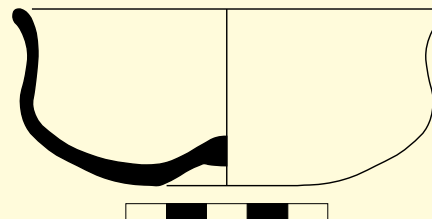
Ceràmiques oxidades

Núm. de registre	3711
Nom de l'objecte	tassa
Categoria	ibèrica oxidada
Forma	tassa amb fons umbilicat
Dimensions	4 x 10 cm
Material i tècnica	ceràmica a torn
Producció	ibèrica
Cronologia	200-100 aC

Descripció Tassa amb fons umbilicat, restaurada. Pasta dura, vermella granatosa, amb desgredant fi de mica daurada i calcari. Allisat exterior, les marques del torn són visibles a l'interior; conté tres línies ante cocturam en el fons intern.

Descripción Taza de pie umbilicado, restaurada. Pasta dura, roja granate, con desgrasante fino de mica dorada y calcáreo. Alisado exterior, las marcas del torno son visibles en el interior, contiene tres líneas anteriores a la cocción en la base interior.

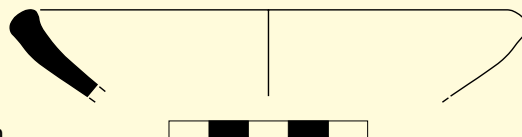
Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 4, 6.

Núm. de registre	10433
Nom de l'objecte	bol
Categoria	ibèrica oxidada
Forma	indeterminada
Dimensions	2,7 x 5 x 0,5 cm
Material i tècnica	ceràmica a torn
Producció	ibèrica
Cronologia	300-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli i superfície interior ataronjada vermellosa i exterior grisa, amb desgredants petits i abundants de mica platejada i calcari.

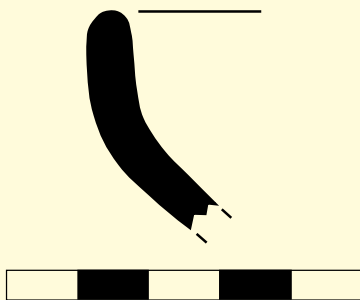
Descripción Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo y superficie interior naranja rojiza y exterior gris, con desgrasantes pequeños y abundantes de mica plateada y calcáreo.

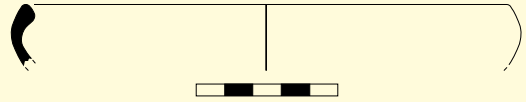
Núm. de registre	10434
Nom de l'objecte	bol
Categoria	ibèrica oxidada
Forma	indeterminada
Dimensions	3,2 x 3,5 x 0,6 cm
Material i tècnica	ceràmica a torn
Producció	ibèrica
Cronologia	300-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada rosada i amb desgredant fi i abundant de mica platejada i calcari.

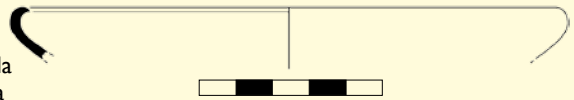
Descripción Fragmento de borde. Pasta dura, naranja rosada y con desgrasante fino y abundante de mica plateada y calcáreo.

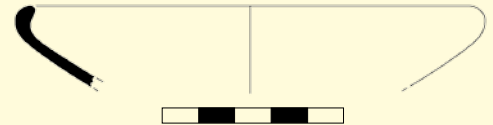
Núm. de registre 10443
Nom de l'objecte bol
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 6,7 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada i amb desgredant cacari i micaci fi.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante calcáreo y de mica fina.*

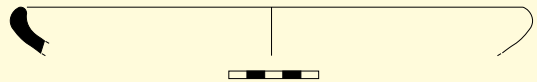
Núm. de registre 10458
Nom de l'objecte bol
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1 x 3,8 x 0,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgredant fi calcari.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasante fino calcáreo.*

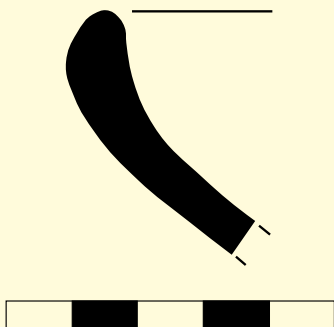

Núm. de registre 10459
Nom de l'objecte bol
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1,2 x 5,1 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Dos fragments de la part superior amb vora reentrant. Pasta dura, de nucli sandvitx, gris i grana, i superfícies ataronjades, amb desgredant de mica platejada abundant.
Descripción *Dos fragmentos de la parte superior con borde reentrante. Pasta dura, de núcleo sándwich, gris y grana. Superficies anaranjadas, con desgrasante de mica plateada abundante.*

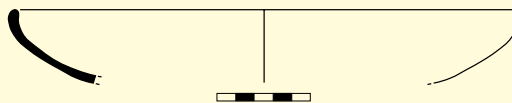
Núm. de registre 10464
Nom de l'objecte bol
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1,6 x 5,4 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de color beix fosc i amb desgredant abundant de mica daurada fina i calcari petit.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de color beis oscuro y con desgrasante abundante de mica dorada fina y calcáreo pequeño. de mica daurada fina i calcari petit.*

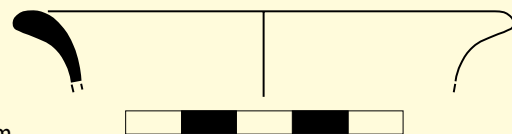

Núm. de registre 10432
Nom de l'objecte bol
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4 x 4,7 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada vermellosa, amb desgreixants mitjans i abundants de mica daurada i calcari.
Descripció *Fragmento de borde. Pasta dura, naranja rojiza, con desgrasantes de tamaño mediano y abundantes de mica dorada y calcáreo.*

Núm. de registre 10405
Nom de l'objecte bol
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,3 x 12,5 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura i molt depurada, marronosa, que presenta poc desgreixant fi de mica daurada.
Descripció *Fragmento de borde. Pasta dura y muy depurada, amarronada, que presenta poco desgrasante fino de mica dorada.*

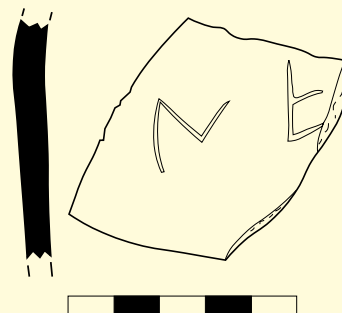

Núm. de registre 10652
Nom de l'objecte gerreta
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1,3 x 5,2 x 0,2 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant fi de mica platejada i calcari.
Descripció *Fragmento de borde. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante fino de mica plateada y calcáreo.*

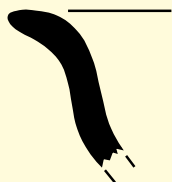

Núm. de registre 3716
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4 x 5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura de superfície interior grisa i superfície exterior ataronjada, amb desgredant petit de quars i mica platejada. La superfície exterior conté dues lletres ibèriques incises: **ne**[.

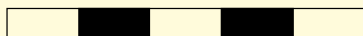
Descripción Fragmento informe. Pasta dura de superficie interior gris. Superficie exterior anaranjada, con desgrasante pequeño de cuarzo y mica plateada. La superficie exterior contiene dos letras ibéricas incisas: **ne**[.

Bibliografía: Solías 1983, 10; Siles 1985, 373; Untermann 1990, C.6.5; Panosa 1999, 276.

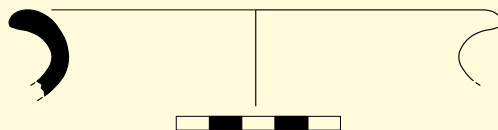
Núm. de registre 10450
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,5 x 4,4 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, ataronjada i amb desgredants calcari de mida gran i micaci platejat molt fi.

Descripción Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, anaranjada y con desgrasantes calcáreo de medida grande y de mica plateada muy fina.

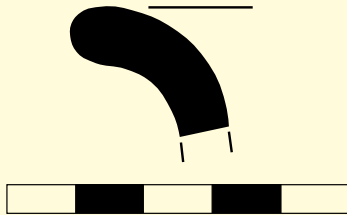
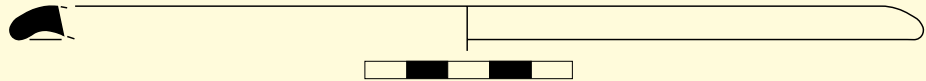

Núm. de registre 10431
Nom de l'objecte gerreta
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,2 x 9,5 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora d'un gran contenidor. Pasta dura, ataronjada i amb desgredant calcari de mida mitjana gran.

Descripción Fragmento de borde de un gran contenedor. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante calcáreo de medida mediana grande.

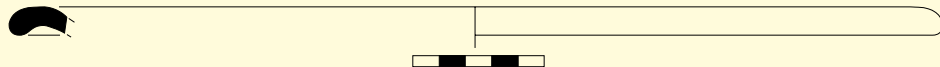

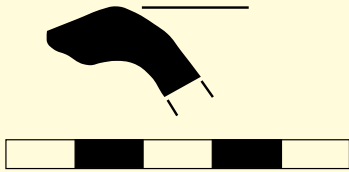
Núm. de registre 10452
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 0,8 x 6,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Petit fragment de vora. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant petit calcari i micaci platejat.
Descripción *Pequeño fragmento de borde. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante pequeño calcáreo y de mica plateado.*

Núm. de registre 10467
Nom de l'objecte gerreta
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,2 x 5,1 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb desgreixant petit calcari i micaci platejat.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo gris y superficie anaranjada, con desgrasante pequeño calcáreo y de mica plateada.*

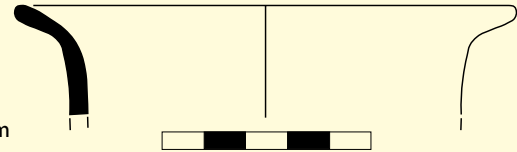
Núm. de registre 10469
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,5 x 4,2 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, beix i amb desgreixant abundant i fi de mica platejada.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, beis y con desgrasante abundante y fino de mica plateada.*

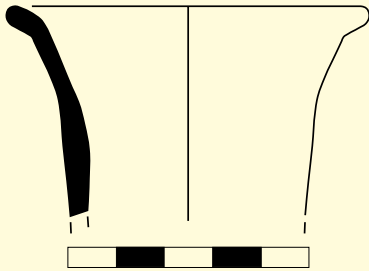

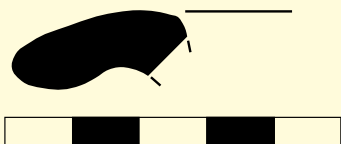
Núm. de registre 10472
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1 x 4 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixants petits calcari i micaci platejat.
Descripció *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, anaranjada y con desgrasantes pequeños calcáreo y de mica plateado.*

Núm. de registre 10473
Nom de l'objecte gerreta
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,5 x 4,3 x 0,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant petit de mica platejada i calcari.
Descripció *Fragmento de borde. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante pequeño de mica plateada y calcáreo.*

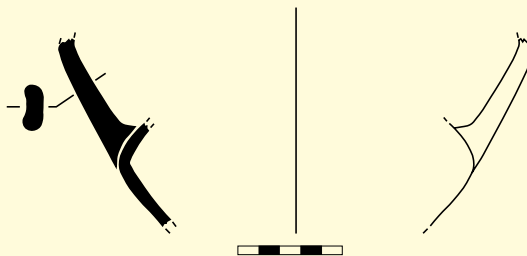
Núm. de registre 10478
Nom de l'objecte gerreta
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4,3 x 3,9 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Vora exvasada. Pasta dura de nucli gris i superfícies ataronjades i amb abundant desgreixant de mica daurada petita i menys de calcària.
Descripció *Borde exvasado. Pasta dura de núcleo gris y superficies anaranjadas y con abundante desgrasante de mica dorada pequeña y menos de calcáreo.*

Núm. de registre 10682
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1,2 x 6,5 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Petit fragment de vora. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant petit calcari i de mica platejada.
Descripció *Pequeño fragmento de borde. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante pequeño calcareo y de mica plateada.*

Núm. de registre 10390
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 9,5 x 1 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de carena marcada i arrencament de nansa de cinta. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb desgreixant fi calcari i de mica platejada.
Descripció *Fragmento de carena marcada y arranque de asa acintada. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, con desgrasante fino calcáreo y de mica plateada.*

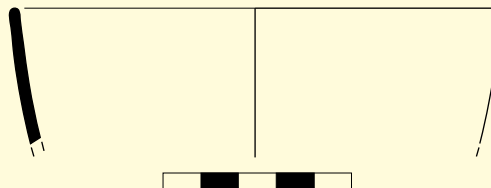

Núm. de registre 10653
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1,5 x 2,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb abundant desgreixant de mica daurada i calcari.
Descripció *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, con abundante desgrasante de mica dorada y calcáreo.*

Núm. de registre 10439
Nom de l'objecte vas rectilini
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 3,8 x 6,5 x 0,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 150-100 aC

Descripció Fragment de vora de llavi arrodonit. Pasta dura, ataronjada intensa, amb desgreixant petit de mica platejada i calcari.

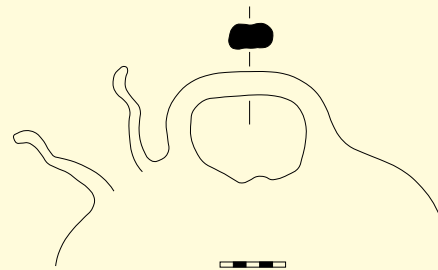
Descripción *Fragmento de borde de labio redondeado. Pasta dura, anaranjada intensa, con desgrasante pequeño de mica plateada y calcáreo.*

Núm. de registre 3792
Nom de l'objecte vas amb broc
Categoria ibèrica oxidada
Forma askos
Dimensions 31 x 30 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 400-200 aC

Descripció Vas de ceràmica ibèrica amb abocador i una nansa. Pasta dura, ataronjada i amarronada.

Descripción *Vaso de cerámica ibèrica con vertedor y una asa. Pasta dura, naranja amarronada.*

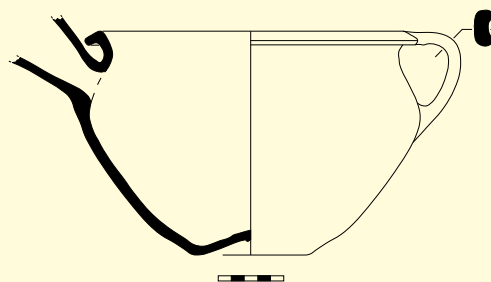

Núm. de registre 3762
Nom de l'objecte vas amb broc
Categoria ibèrica oxidada
Forma askos
Dimensions 33,5 x 24 x 19 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-200 aC

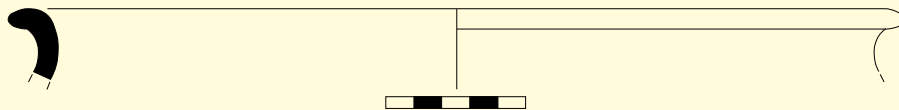
Descripció Vas amb vora exvasada del tipus coll d'ànec, una nansa de secció en U, un broc en l'extrem contrari, que es conserva trencat, i fons umbilicat. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades vermelloses, amb desgreixant petit calcari i de mica platejada.

Descripción *Vaso con borde exvasado del tipo cuello de pato, una asa de sección en U, un pitorro en el extremo contrario, que se conserva roto, y base umbilical. Pasta dura, de núcleo gris y superficies naranjas rojizas con desgrasante pequeño calcáreo y de mica plateada.*

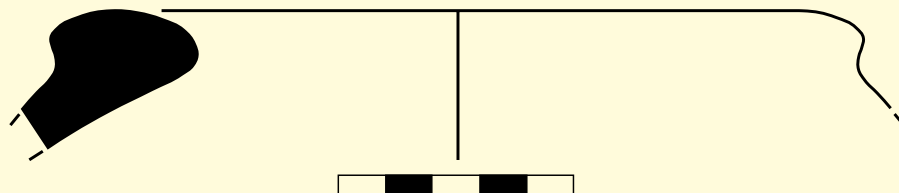
Bibliografía: Conde 1987, 29; Bruguera et al. 2004, lám. 2, 3.

Núm. de registre 10417
Nom de l'objecte vas contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,9 x 13,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora d'un vas contenidor. Pasta un xic polsosa, ataronjada i amb desgreixants fins de mica platejada abundant i calcari en menor proporció.
Descripción Fragmento de borde de un vaso contenedor. Pasta un poco polvorienta, anaranjada y con desgrasantes finos de mica plateada abundante y calcáreo en menor proporción.

Núm. de registre 10754
Nom de l'objecte vas contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,7 x 6,8 x 2 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Vora d'un gran contenidor ibèric tipus *dolium*. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjado-rosades i amb desgreixant calcari i micaci daurat.
Descripción Borde de un gran contenedor ibérico tipo *dolium*. Pasta dura, de núcleo gris y superficies naranjas rosadas y con desgrasante calcáreas y de mica dorada.

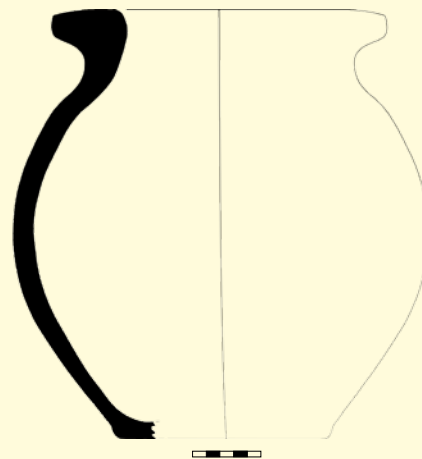

Núm. de registre 3781
Nom de l'objecte vas contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma dòlia
Dimensions 31 x 22,5 x 18 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 125-50 aC
Descripció Vas globular de vora regruixida i fons possiblement pla, avui restaurat. Pasta dura, marró amb zones grises i amb abundant desgredant gran de quars i petit calcari de mica daurada. Superfícies allisades sense gaire cura.

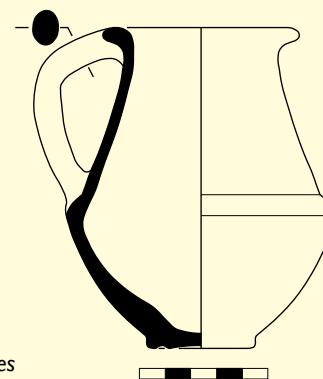
Descripció *Vaso globular de borde engrosado y base posiblemente plana hoy restaurado. Pasta dura, marrón con zonas grises y con abundante desgrasante grande de cuarzo y pequeño calcáreo y de mica dorada. Superficies alisadas poco cuidadas.*

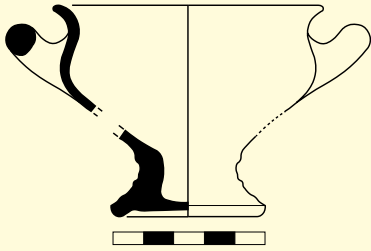
Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 2, 1.

Núm. de registre 3742
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 12 x 7,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-200 aC
Descripció Gerreta bicònica que imita les produccions grises de la costa catalana, amb peu baix i nansa de secció oval. Pasta dura, vermellosa i amb desgredant molt abundant calcari petit i de mica daurada. Acabat rugós.

Descripció *Jarrita bicónica que imita las producciones grises de la costa catalana, con pie bajo y asa de sección oval. Pasta dura, rojiza y con desgrasante muy abundante calcáreo pequeño y de mica dorada. Acabado rugoso.*

Núm. de registre 10346
Nom de l'objecte copa
Categoria ibèrica oxidada
Forma imitació d'escif vernís negre
Dimensions 6,7 x 7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-200 aC
Descripció Vas que imita un escif de vernís negre, conserva el perfil sencer i només una de les dues nanses. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant calcari fi. Tornejat marcat, sobretot en la part exterior del peu.

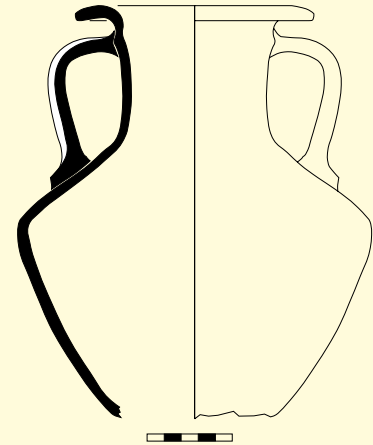
Descripción Vaso que imita un escifo de barniz negro, conserva el perfil entero y únicamente una de las dos asas. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante calcáreo fino. Torneado marcado, sobretodo en la parte exterior del pie.

Núm. de registre 3721
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 26 x 19,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-100 aC
Descripció Gerra de vora exvasada, coll ample i amb gir en la part superior; carena marcada i dues nanses oposades de secció geminada; li manca la base interna. Pasta dura, ataronjada grisàcia, amb desgreixant calcari gran i de mica daurada i platejada petita.

Descripción Jarra de borde exvasado, cuello amplio y con giro en la parte superior, carena marcada y dos asas opuestas de sección geminada; falta la base interior. Pasta dura, naranja grisácea con desgrasante calcáreo grande y de mica dorada y plateada pequeña.

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, 13 i lám. 4, 4.

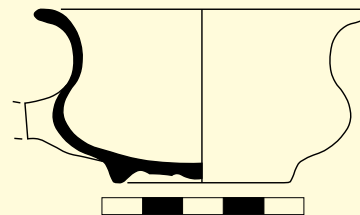

Núm. de registre 3740
Nom de l'objecte tassa
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4 x 8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-200 aC

Descripció Tassa amb arrencament de nansa avui problemàticament restaurada com a imitació d'èscif. Pasta dura, beix marró, amb abundós desgreixant de mica daurada fina i calcari.

Descripción Taza con arranque de asa hoy problemáticamente restaurada como una imitación de escifo. Pasta dura, beis amarronada, con abundante desgrasante de mica dorada fina y calcáreo.

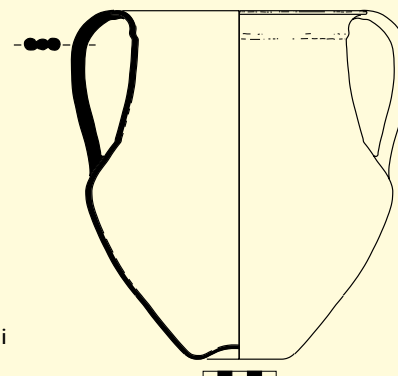
Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVIII.

Núm. de registre 3763
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 37 x 34 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Gran gerra bitroncocònica, amb la vora exvasada i dues nanses trigeminades oposades; el fons no es conserva; molt restaurada. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant petit calcari i de mica daurada fina.

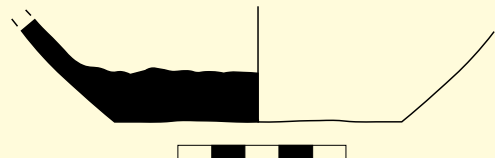
Descripción Gran jarra bitroncocónica, con el borde exvasado y dos asas trigeminadas opuestas; la base no se conserva; muy restaurada. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante pequeño calcáreo y de mica dorada fina.

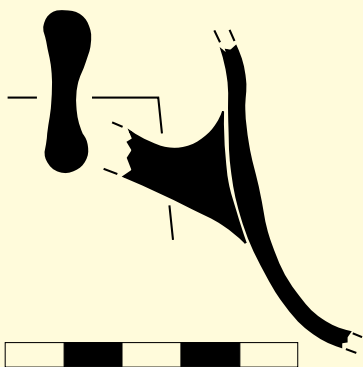

Núm. de registre 10353
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 7cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de base plana. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb abundants desgreixants fins de mica daurada i calcari.

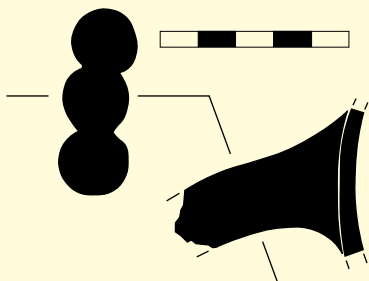
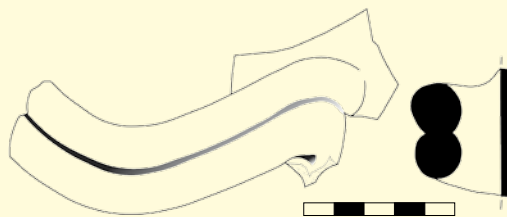
Descripción Fragmento de base plana. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, con abundantes desgrasantes finos de mica dorada y calcáreo.

Núm. de registre 10394
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 2,8 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de paret amb arrencament de nansa de cinta amb depressió dorsal. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixants fins calcaris i de mica platejada.
Descripció *Fragmento de pared con arranque de asa acintada con depresión dorsal. Pasta dura, anaranjada y con desgrasantes finos calcáreos y de mica plateada.*

Núm. de registre 10398
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 3,8 x 3,1 x 1,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de nansa horitzontal, ondulada i de secció geminada. Pasta dura, de nucli vermellós i superfícies ataronjades, amb desgreixants fins de mica platejada, mica daurada i calcari.
Descripció *Fragmento de asa horizontal, ondulada y de sección geminada. Pasta dura, de núcleo rojizo y superficies anaranjadas, con desgrasantes finos de mica plateada, mica dorada y calcáreo.*

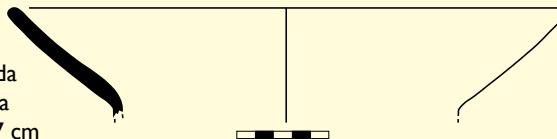

Núm. de registre 10399
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4,1 x 5,1 x 1,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de nansa de secció trigeminada pertanyent a un gran contenidor. Pasta dura, ataronjada, amb abundant desgreixant fi de mica platejada i calcari.
Descripció *Fragmento de asa de sección trigeminada perteneciente a un gran contenedor. Pasta dura, anaranjada, con abundante desgrasante fino de mica plateada y calcáreo.*

Núm. de registre 10403
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 8,3 x 12 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Gran fragment de vora exvasada. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb desgreixant abundant petit de mica daurada i calcari.

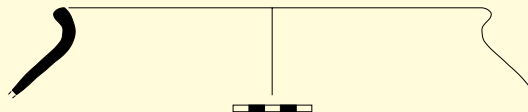
Descripción *Gran fragmento de borde exvasado. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, con desgrasante abundante pequeño de mica dorada y calcáreo.*

Núm. de registre 10404
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4,2 x 6 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de la part superior amb llavi exvasat. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb desgreixant abundant i petit de mica platejada i calcari.

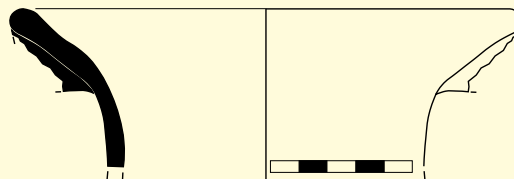
Descripción *Fragmento de la parte superior con labio exvasado. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, con desgrasante abundante y pequeño de mica plateada y calcáreo.*

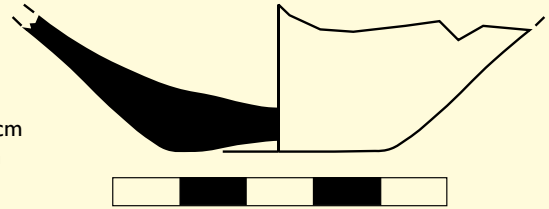
Núm. de registre 10409
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 7 x 8 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora exvasada amb el llavi arrodonit i arrencament d'una nansa. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb desgreixants petits de mica daurada i calcari.

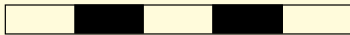
Descripción *Fragmento de borde exvasado con el labio redondeado y arranque de una asa. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, con desgrasantes pequeños de mica dorada y calcáreo.*

Núm. de registre 10411
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1,6 x 6,8 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de base. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant fi de mica daurada.
Descripción Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante fino de mica dorada.

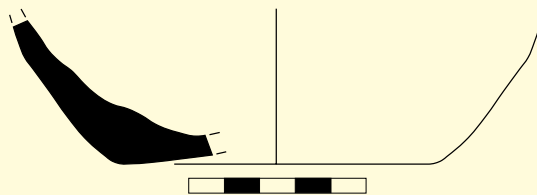
Núm. de registre 10412
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 8,2 x 5,7 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de carena amb arrancament de nansa amb solc dorsal. Pasta dura, de color sandvitx amb tonalitats gris i taronja, superfícies marrons i desgreixant calcari petit.
Descripción Fragmento de carena con arranque de asa con surco dorsal. Pasta dura, de color sándwich con tonalidades gris y naranja, superficies marrones y desgrasante calcáreo pequeño.

Núm. de registre 10414
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4 x 6 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de base plana. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb abundants desgreixants fins de mica platejada.

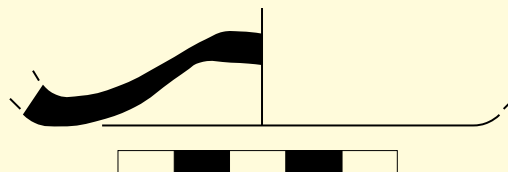
Descripción *Fragmento de base plana. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, con abundantes desgrasantes finos de mica plateada..*

Núm. de registre 10415
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1,8 x 6,5 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de base umbilicada. Pasta dura, gris al nucli i superfície exterior ataronjada i interior vermellova, amb abundant desgreixant fi de mica platejada.

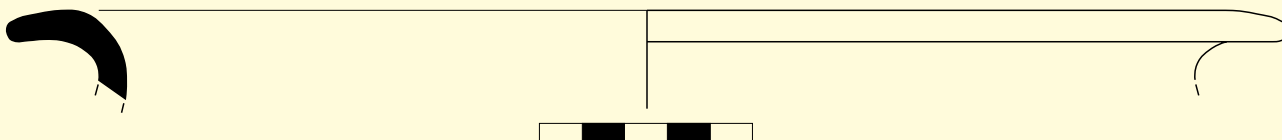
Descripción *Fragmento de base umbilicada. Pasta dura, gris en el núcleo y superficie exterior anaranjada e interior rojiza, con abundante desgrasante fino de mica plateada.*

Núm. de registre 10416
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1,7 x 2,9 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, ataronjada i amb abundant desgreixant fi de mica platejada i daurada.

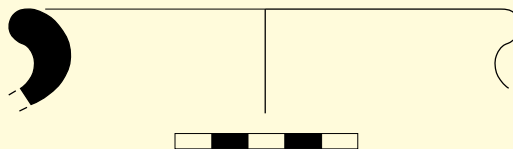
Descripción *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, anaranjada y con abundante desgrasante fino de mica plateada y dorada.*

Núm. de registre 10418
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,4 x 8,8 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora exvasada i engruixida. Pasta dura, ataronjada rosada, amb desgredant de mica platejada fina i calcari petit.

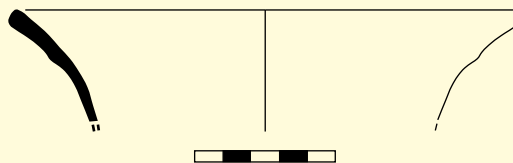
Descripción *Fragmento de borde exvasado y engrandecido. Pasta dura, naranja rosada, con desgrasante de mica plateada fina y calcáreo pequeño.*

Núm. de registre 10481
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4,6 x 5,9 x 0,2 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada i amb desgredant de mica platejada fina.

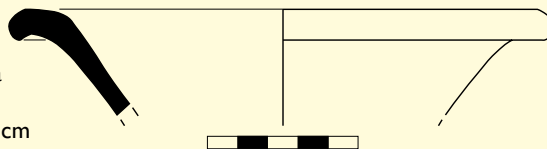
Descripción *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, anaranjada y con abundante desgrasante fino de mica plateada y dorada.*

Núm. de registre 10435
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4,8 x 6,5 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, de nucli sandvitx i superfícies marrons, amb abundant desgredant calcari petit i mica platejada fina.

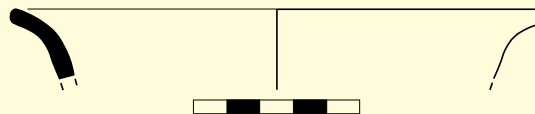
Descripción *Fragmento de borde exvasado y engrandecido. Pasta dura, naranja rosada, con desgrasante de mica plateada fina y calcáreo pequeño.*

Núm. de registre 10429
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,7 x 5,4 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, ataronjada a la superfície interior i al nucli, marró a la superfície exterior, amb abundant desgreixant fi de mica platejada i calcari petit.

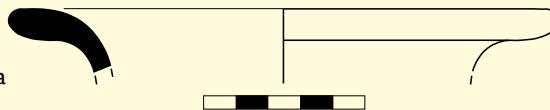
Descripción *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, anaranjada en la superficie interior y en el núcleo, marrón en la superficie exterior, con abundante desgrasante fino de mica plateada y calcáreo pequeño.*

Núm. de registre 10437
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 3,6 x 8 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, ataronjada i amb abundant desgreixant de mica daurada fina i calcari petit.

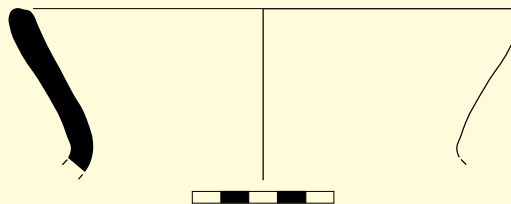
Descripción *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, anaranjada y con abundante desgrasante de mica dorada fina y calcáreo pequeño.*

Núm. de registre 10440
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 6,3 x 6 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli vermellós i superfícies grises, amb desgreixant calcari petit i abundant de mica platejada fina.

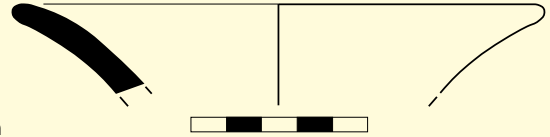
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo rojizo y superficies grises, con desgrasante calcáreo pequeño y abundante de mica plateada fina.*

Núm. de registre 10445
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4,4 x 5 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora esvasada. Pasta dura, de nucli vermellós i superfícies grises, amb desgreixant fi de mica platejada i mica daurada petita.

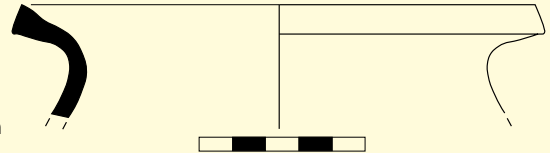
Descripción *Fragmento de borde exvasada. Pasta dura, de núcleo rojizo y superficies grises, con desgrasante fino de mica plateada y mica dorada pequeña.*

Núm. de registre 10446
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,9 x 6 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora d'un vas contenidor ibèric. Pasta dura, marró i amb abundant desgreixant de mica daurada petita.

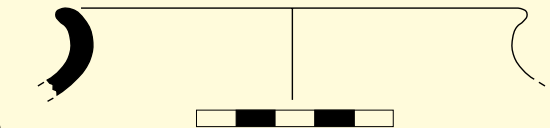
Descripción *Fragmento de borde de un vaso contenedor ibérico. Pasta dura, marrón y con abundante desgrasante de mica dorada pequeña.*

Núm. de registre 10447
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 5,2 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada marronosa i amb desgreixant mitjà calcari i fi de mica platejada.

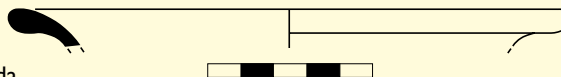
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, naranja amarronada y con desgrasante de tamaño mediano calcáreo y fino de mica plateada.*

Núm. de registre 10448
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,3 x 5,4 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixants petits calcaris i de mica daurada i platejada.

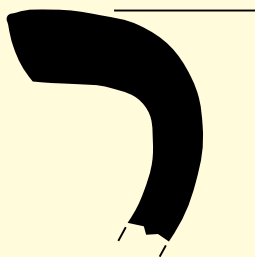
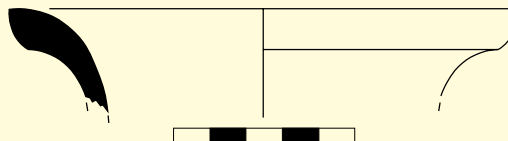
Descripción *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, anaranjada, con desgrasantes pequeños calcáreos y de mica dorada y plateada.*

Núm. de registre 10449
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 3,7 x 6,2 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC.

Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant fi calcari i mica platejada. Acabat amb una lleugera engalba blanquinosa mal conservada.

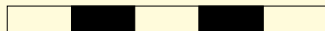
Descripción *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante fino calcáreo y mica plateada. Acabado con un ligero engobe blanquecino mal conservado.*

Núm. de registre 10424
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 3,7 x 5 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC

Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, de nucli i superfície interior taronja i exterior marronosa, amb desgreixant fi calcari i micaci platejat.

Descripción *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, de núcleo y superficie interior naranja y exterior amarronada, con desgrasante fino calcáreo y de mica plateada.*

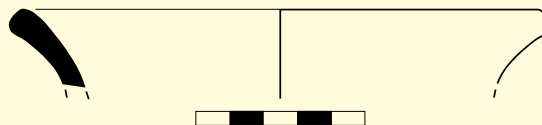

Núm. de registre
Nom de l'objecte
Categoria
Forma
Dimensions
Material i tècnica
Producció
Cronologia
Descripció
Descripción

10438
contenedor
ibèrica oxidada
indeterminada
3,3 x 9 x 0,7 cm
ceràmica a torn
ibèrica
450-50 aC

Fragment de vora exvasada. Pasta dura, marronosa i amb desgreixant fi de mica platejada.

Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, amarronada y con desgrasante fino de mica plateada.

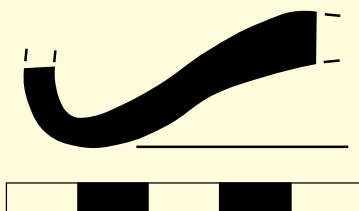
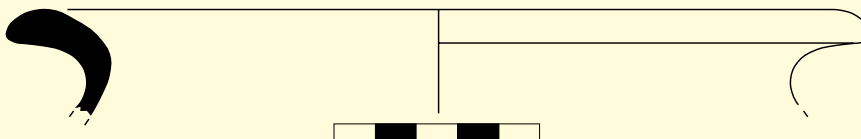

Núm. de registre
Nom de l'objecte
Categoria
Forma
Dimensions
Material i tècnica
Producció
Cronologia
Descripció
Descripción

10441
gerra
ibèrica oxidada
indeterminada
2,8 x 6,6 x 0,8 cm
ceràmica a torn
ibèrica
450-50 aC

Fragment de vora exvasada. Pasta dura, ataronjada rosada, amb desgreixant fi calcari i de mica daurada.

Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, naranja rosada, con desgrasante fino calcáreo y de mica dorada.

Núm. de registre
Nom de l'objecte
Categoria
Forma
Dimensions
Material i tècnica
Producció
Cronologia
Descripció
Descripción

10454
contenedor
ibèrica oxidada
indeterminada
0,7 x 4,3 x 0,6 cm
ceràmica a torn
ibèrica
450-50 aC

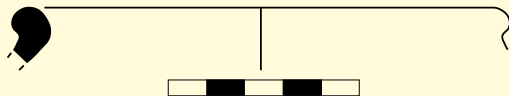
Fragment de base amb fons umbilicat. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb abundants desgreixants fins de mica daurada, platejada i calcari.

Fragmento de base con fondo umbilicado. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, con abundantes desgrasantes finos de mica dorada, plateada y calcáreo.

Núm. de registre 10757
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1,2 x 7,8 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora de llavi arrodonit. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades i amb abundant desgreixant fi de mica daurada.

Descripción *Fragmento de borde de labio redondeado. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas y con abundante desgrasante fino de mica dorada.*

Núm. de registre 10455
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 7,1 x 2,3 x 2 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Nansa de secció circular. Pasta dura, ataronjada i amb abundant desgreixant fi calcari i de mica daurada.

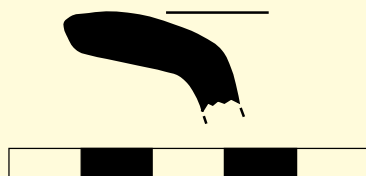
Descripción *Asa de sección circular. Pasta dura, anaranjada y con abundante desgrasante fino calcáreo y de mica dorada.*

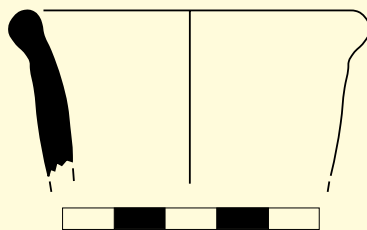
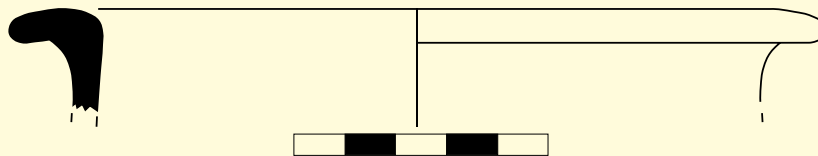
Núm. de registre 10470
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,1 x 4,1 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, de nucli gris blavós, superfícies ataronjades i amb desgreixant de mica daurada fina.

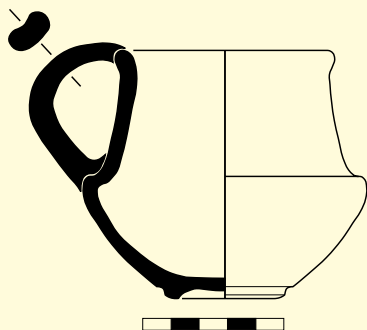
Descripción *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, de núcleo gris azulado, superficies anaranjadas y con desgrasante de mica dorada fina.*

Núm. de registre 10471
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,1 x 4,1 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli gris, superfícies ataronjades marronoses i desgreixant abundant de mica platejada petita i calcari.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo gris, superficies naranjas amarronadas y desgrasante abundante de mica plateada pequeña y calcáreo.*

Núm. de registre 10475
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 3,3 x 3,8 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixants calcari de mida gran i micaci platejat molt fi.
Descripción *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, anaranjada y con desgrasantes calcáreos de tamaño grande y de mica plateada muy fina.*

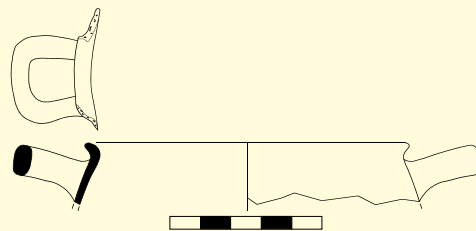

Núm. de registre 3687
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 6 x 8 x 7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 250-50 aC
Descripció Gerreta bitroncocònica amb nansa acintada amb solc superior, restaurada. Pasta ataronjada, dura, amb fins desgreixants calcaris i micacis platejats. Superfície exterior allisada.
Descripción *Jarrita bitroncocónica con asa acintada con surco superior, restaurada. Pasta anaranjada, dura, con finos desgrasantes calcáreos y micáceos plateados. Superficie exterior alisada.*

Núm. de registre 3741
Nom de l'objecte copa
Categoria ibèrica oxidada
Forma imitació d'escif
Dimensions 17 x 17,5 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-200 aC

Descripció Fragment de vora amb nansa horitzontal de secció rectangular. Pasta dura, marró, amb abundant desgreixant de mica daurada fina i calcari petit.

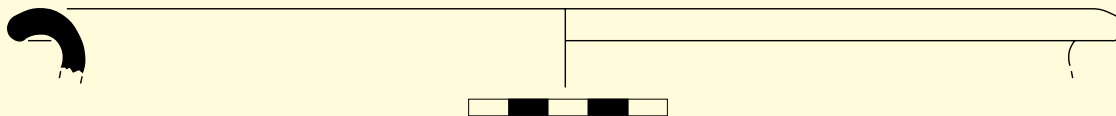
Descripció Fragmento de borde con asa horizontal de sección rectangular. Pasta dura, marrón, con abundante desgrasante de mica dorada fina y calcáreo pequeño.

Núm. de registre 10420
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 1,9 x 7,6 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada i superfícies marró grises, amb desgreixant petit calcari i fi de mica platejada.

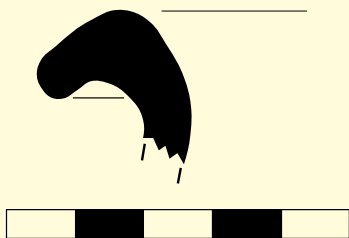
Descripció Fragmento de borde. Pasta dura, anaranjada y superficies marrón grisáceas, con desgrasante pequeño calcáreo y fino de mica plateada.

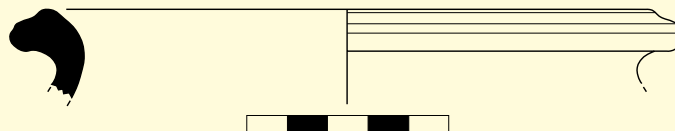
Núm. de registre 10421
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 2,4 x 7,3 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades i amb desgreixant calcari petit i de mica platejada fina.

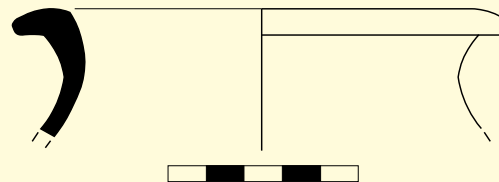
Descripció Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas y con desgrasante calcáreo pequeño y de mica plateada fina.

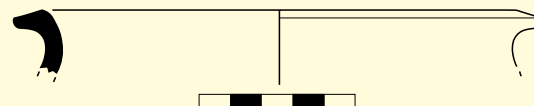
Núm. de registre 10422
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 2,2 x 4,2 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgreixant calcari mitjà i micaci platejat fi.
Descripció Fragmento de borde. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasante calcáreo mediano y mica plateada fina.

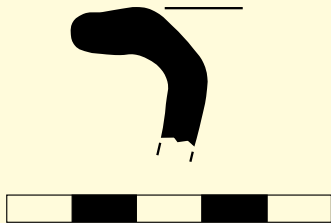

Núm. de registre 10423
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 3,3 x 6,3 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli gris, superfície ataronjada marronosa i amb abundant desgreixant fi de mica daurada i calcari petit.
Descripció Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo gris, superficie naranja amarronada y con abundante desgrasante fino de mica dorada y calcáreo pequeño.

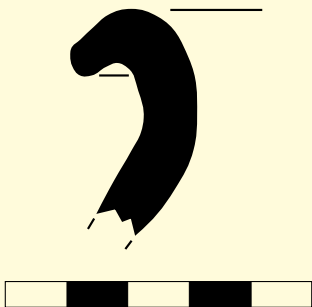

Núm. de registre 10427
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 1 x 2,6 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant petit calcaris i de mica platejada i daurada.
Descripció Fragmento de borde. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante pequeño calcáreo y de mica plateada y dorada.

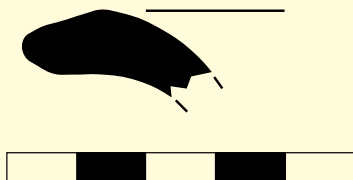

Núm. de registre 10430
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 2,3 x 6,3 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli gris blavós, superfícies ataronjades i amb desgreixant abundant de mica daurada fina.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo gris azulado, superficies anaranjadas y con desgrasante abundante de mica dorada fina.*

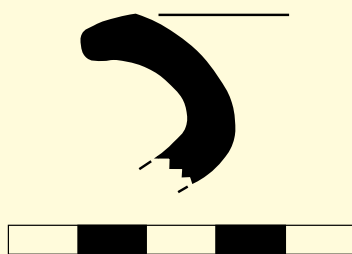
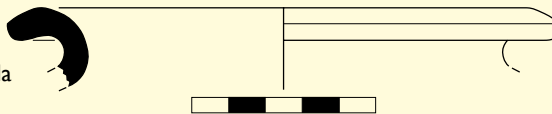

Núm. de registre 10436
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 3,5 x 6,5 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli gris fosc i superfícies ataronjades, amb desgreixant calcari petit i fi micaci platejat.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo gris oscuro y superficies anaranjadas, con desgrasante calcáreo pequeño y fino de mica plateada*

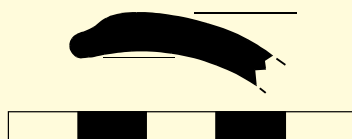

Núm. de registre 10442
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 1,1 x 6 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant calcari mitjà i mica daurada fina.
Descripción *Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante calcáreo mediano y mica dorada fina.*

Núm. de registre 10444
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 2,4 x 6 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant calcari mitjà i de mica platejada fina.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante calcáreo mediano y de mica plateada fina.*

Núm. de registre 10453
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 2,6 x 4 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli sandvitx granatós i gris, superfícies ataronjades i desgreixant calcari petit i mica platejada fina.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo sandwich granate y gris, superficies anaranjadas y desgrasante calcáreo pequeño y mica plateada fina.*

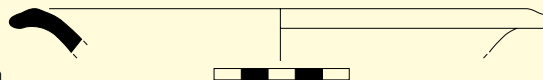

Núm. de registre 10460
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 1 x 5,3 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli granatós i gris fosc, superfícies ataronjades i amb desgreixant de mica fina.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo granate y gris oscuro, superficies anaranjadas y con desgrasante de mica fina.*

Núm. de registre 10466
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 2 x 3,8 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb desgreixant abundant i fi de mica daurada i calcari.

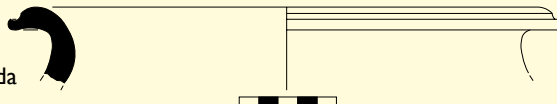
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, con desgrasante abundante y fino de mica dorada y calcáreo.*

Núm. de registre 10683
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica oxidada
Forma coll de cigne
Dimensions 4 x 6,5 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli gris fosc i superfícies ataronjades, amb desgreixant petit calcari i fi de mica platejada.

Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo gris oscuro y superficies anaranjadas, con desgrasante pequeño calcáreo y fino de mica plateada.*

Núm. de registre 3793
Nom de l'objecte gerreta
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 12 x 12 cm (boca), 7 cm (base)
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC

Descripció Vas de ceràmica grollera a torn. Pasta dura de color marró fort amb petites partícules de calç i sorra. La part inferior de la peça presenta una franja incisiva.

Descripción *Vaso de cerámica burda a torno. Pasta dura de color marrón fuerte con pequeñas partículas de cal y arena. La parte inferior de la pieza presenta una franja incisiva.*

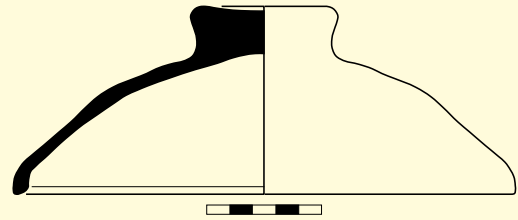

Núm. de registre 3722
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 22 x 9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 400-300 aC

Descripció Plat-tapadora de pom massís, restaurada. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant calcari mitjà. Conté tres parelles de forats de reparació antiga.

Descripción *Plato-tapadera de pomo macizo, restaurado. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante calcáreo de tamaño mediano. Contiene tres pares de agujeros de reparación antigua.*

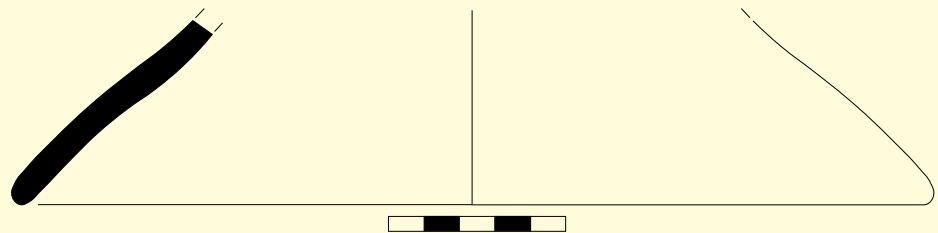
Bibliografía: Martín 1960, lám. XXVIII; Bruguera et al. 2004, 13.

Núm. de registre 10408
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 7,5 x 9,2 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, amb desgreixants petits i abundants de mica platejada i calcari.

Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, con desgrasantes pequeños y abundantes de mica plateada y calcáreo.*

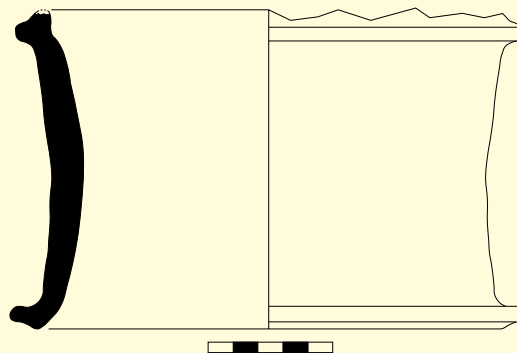

Núm. de registre 3743
Nom de l'objecte rodet
Categoria ibèrica oxidada
Forma rodet
Dimensions 13 x 18,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-200 aC
Descripció Rodet cilíndric

d'extremes oberts i llavis motllurats, avui molt restaurat. Pasta dura, de nucli negrós i superfícies vermelloses, amb desgreixants petits de mica daurada i calcari. Superfície exterior allisada.

Descripció *Rodillo cilíndrico de extremos abiertos y labios moldurados, hoy muy restaurado. Pasta dura, de núcleo negruzco y superficies rojizas, con desgrasantes pequeños de mica dorada y calcáreos. Superficie exterior alisada.*

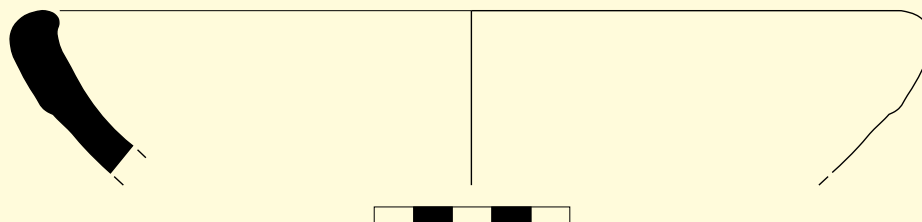
Bibliografía: Martín 1960, lám. XVIII.

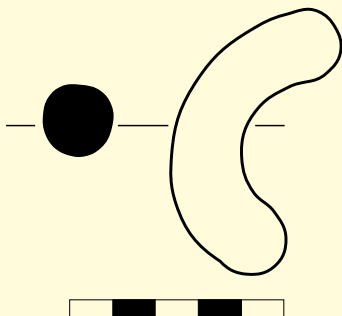

Núm. de registre 10425
Nom de l'objecte morter
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4,3 x 8,8 x 1,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Vora d'un morter ibèric. Pasta dura, de color marró vermellós ennegrit, i amb desgreixant fi de mica i calcària.

Descripció *Borde de un mortero ibérico. Pasta dura, de color marrón rojiza ennegrecida, y con desgrasante fino de mica y calcáreo.*

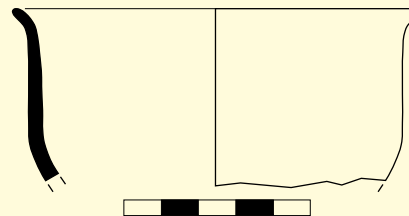
Núm. de registre 10396
Nom de l'objecte fitxa
Categoria ibèrica oxidada
Forma semicircular
Dimensions 6,4 x 1,6 x 1,8 cm
Material i tècnica ceràmica retallada
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Nansa de ceràmica oxidada, tallada i polida en els extrems, reutilitzada amb finalitat desconeguda. Pasta de nucli gris i superfícies marrons, amb desgreixants fins calcaris i de mica platejada.

Descripción *Asa de cerámica oxidada, cortada y pulida en los extremos, reutilizada con finalidad desconocida. Pasta de núcleo gris y superficies marrones, con desgrasantes finos calcáreos y de mica plateada.*

Núm. de registre 10428
Nom de l'objecte copa
Categoria ibèrica oxidada
Forma imitació d'escif
Dimensions 4,6 x 5,2 x 0,3 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 300-200 aC

Descripció Part superior d'una copa que possiblement imita un escif grec. Pasta dura, ataronjada, amb abundant desgreixant fi de mica daurada.

Descripción *Parte superior de una copa que posiblemente imita un escifo griego. Pasta dura, anaranjada, con abundante desgrasante fino de mica dorada.*

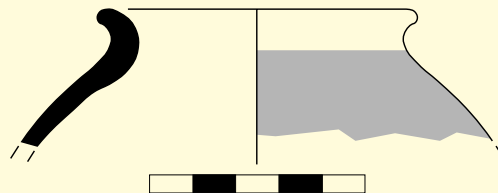
Ceràmiques pintades

Núm. de registre 10831
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 3,5 x 8,2 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica

Cronologia 450-200 aC

Descripció Fragment de vora exvasada i coll d'un vas tancat. Pasta lleugerament tova i porosa, de poc pes, blanquinosa, amb desgreixant fi calcari i partícules negres. Decoració d'una ampla banda de color granatós, molt deteriorada.

Descripción Fragmento de borde exvasado y cuello de un vaso cerrado. Pasta ligeramente blanda y polvorienta, de poco peso, blanquecina, con desgrasante fino calcáreo y partículas negras. Decoración de una ancha banda de color granate, muy deteriorada.

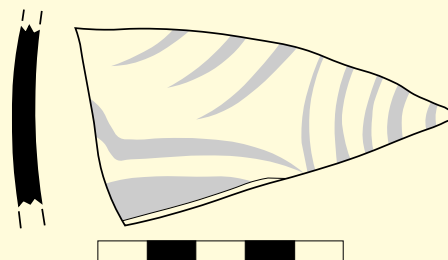

Núm. de registre 10626
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 7,2 x 3,7 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica

Cronologia 200-50 aC

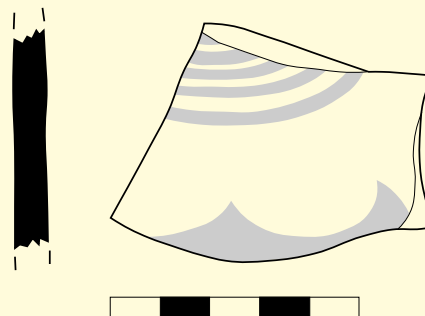
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant fi de mica platejada. Decoració amb pintura vermella vinosa: extrems de semicercles i ones fets amb pinta múltiple.

Descripción Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante fino de mica plateada. Decoración con pintura roja vinosa: extremos de semicículos y ondas realizadas con peine múltiple.

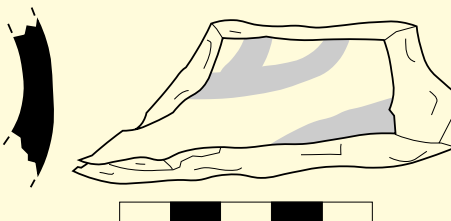
Núm. de registre 10627
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 5,5 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant de mica fina platejada. Decoració amb pintura vermella vinosa: extrems de semicercles i costellams fets amb pinta múltiple.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante de mica fina plateada. Decoración con pintura roja vinosa: extremos de semicírculos y costillas realizadas con peine múltiple.*

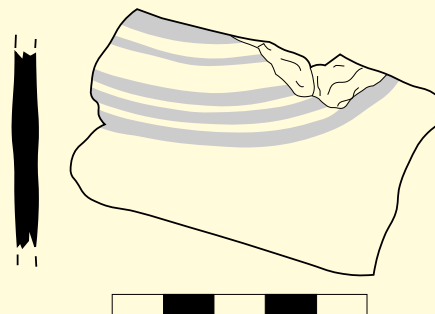
Núm. de registre 10629
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions (2 fragments) 5,8 x 3x 0,9 i 4,9 x 2,4 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgreixant inapreciable. Decoració de pintura en color roig vinós, extrems de motius indeterminats.

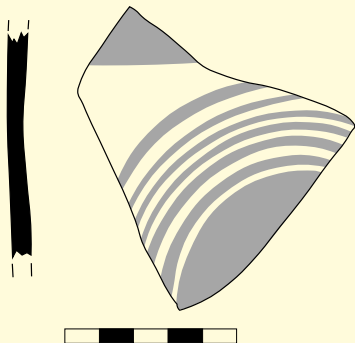
Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasante inapreciable. Decoración de pintura en color rojo vinoso, extremos de motivos indeterminados.*

Núm. de registre 10630
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 4,1 x 6,4 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant fi calcari i de mica daurada. Decoració de semicercels concèntrics en pintura en color roig vinós.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante fino calcáreo y de mica dorada. Decoración de semicírculos concéntricos en pintura en color rojo vinoso.*

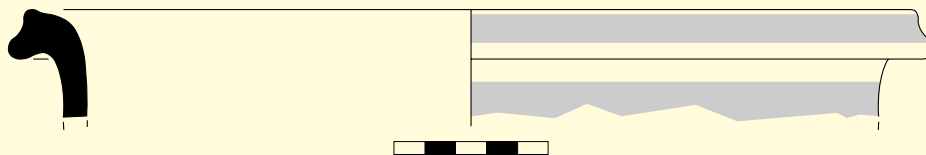

Núm. de registre 10632
Nom de l'objecte vas
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 7,6 x 7,5 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant fi calcari i de mica daurada. Decoració de semicercels concèntrics i una banda horitzontal en pintura en color roig vinós.

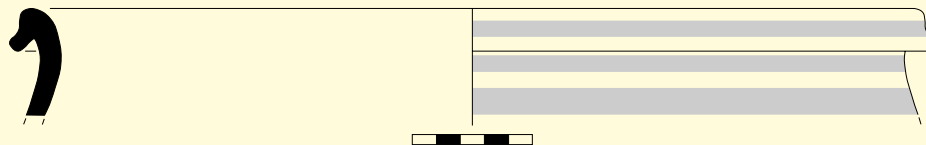
Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante fino calcáreo y de mica dorada. Decoración de semicírculos concéntricos y una banda horizontal de pintura en color rojo vinoso.*

Núm. de registre 10614
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica pintada
Forma coll de cigne
Dimensions 3,5 x 8,1 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de de vora de doble llavi. Pasta dura, beix i amb abundants desgreixants fins de mica daurada i calcari. Decoració vermella vinosa de bandes en la superfície exterior; al damunt del llavi i en la part superior del cos.

Descripción *Fragmento de de borde de doble labio. Pasta dura, beis y con abundantes desgrasantes finos de mica dorada y calcáreo. Decoración rojo vinosa de bandas en la superficie exterior, encima del labio y en la parte superior del cuerpo..*

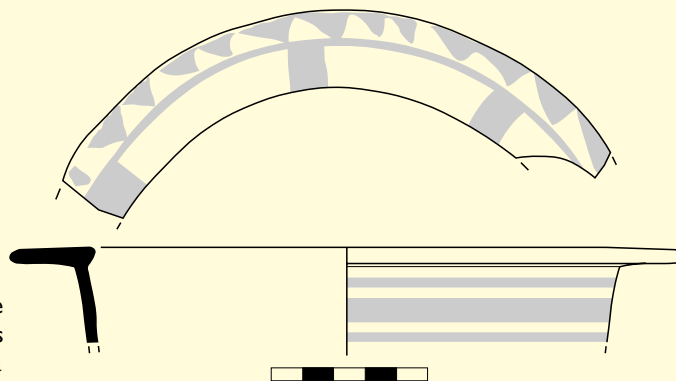

Núm. de registre 3727
Nom de l'objecte gerra
Categoria ibèrica pintada
Forma coll de cigne
Dimensions 5 x 9 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora. Pasta dura, beis, amb desgreixant de mica daurada i calcari, abundant i fi. Decoració de bandes horitzontals de color vermell vinós.
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, beige, con desgrasante de mica dorada y calcáreo, abundante y fino. Decoración de bandas horizontales de color rojo vinoso.*

Núm. de registre 10635
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 4,4 x 7 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 125-50 aC
Descripció

Fragment de vora. Pasta dura, de nucli ataronjat i superfícies beis, amb desgreixant de mica daurada fina. Decoració vermella granatosa: damunt de l'ala una línia perimetral separa el registre exterior, amb dents de llop, del registre interior, que conté alguns quadrats; al cos conserva tres bandes horitzontals.

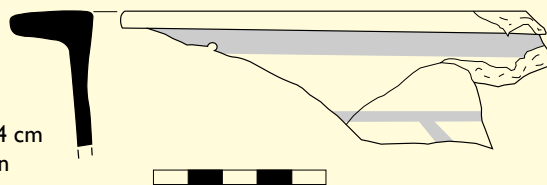

Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, de núcleo anaranjado y superficies beige, con desgrasante de mica dorada fina. Decoración roja granatosa: encima de la ala una línea perimetral separa el registro exterior, con dientes de lobo, del registro interior, que contiene algunos cuadrados; en el cuerpo se conservan tres bandas horizontales.*

Núm. de registre 10830
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma Conde A2
Dimensions 4,1 x 12,5 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 175-75 aC

Descripció Fragment de vora d'ala exvasada i cos cilíndric. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant de mica platejada fina. Decoració en color granatós, una mica perdut: dents de llop damunt de l'ala i al cos dues bandes horitzontals i un traç en diagonal.

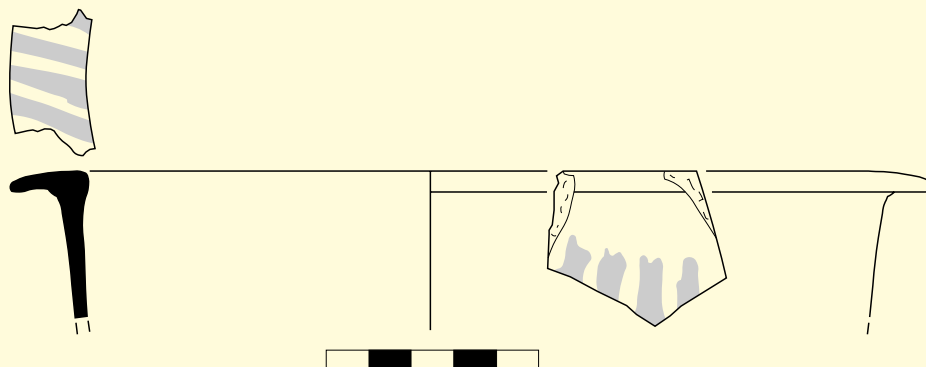
Descripción Fragmento de borde de ala exvasada y cuerpo cilíndrico. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante de mica plateada fina. Decoración en color granate, un poco desaparecida: dientes de lobo encima de la ala y en el cuerpo dos bandas horizontales y un trazo en diagonal.

Núm. de registre 10619
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma Conde A3
Dimensions 3,5 x 4 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-75 aC

Descripció Fragment de vora d'ala exvasada. Pasta dura, beis i amb abundant desgreixant de mica daurada fina. Decoració amb pintura roig vinosa, al damunt de l'ala grups de línies paral·leles efectuades amb pinta múltiple i al cos arranc de semicercles concèntrics.

Descripción Fragmento de borde de ala exvasada. Pasta dura, beis y con abundante desgrasante de mica dorada fina. Decoración con pintura roja vinosa, encima de la ala grupos de líneas paralelas efectuadas con peine múltiple y en el cuerpo arrancan unos semicírculos concéntricos.

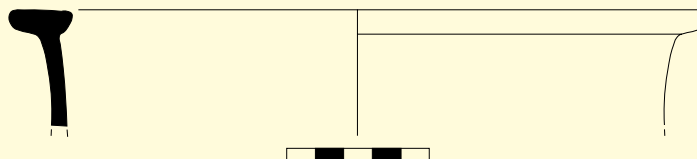

Núm. de registre 10620
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 4,3 x 5,2 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 125-50 aC

Descripció Fragment de vora d'ala exvasada, lleugerament reentrant.. Pasta dura, ataronjada vermellosa, amb desgreixant abundant de mica daurada petita. Superfícies amb acabat engalbat, una mica perdut, de color groc blanquinós i pintura vermella: semicercles concèntrics amb punt central damunt de l'ala i inapreciable al cos.

Descripción *Fragmento de borde de ala exvasada ligeramente reentrante. Pasta dura, naranja rojiza, con desgrasante abundante de mica dorada pequeña. Superficies con acabado engobado, que ha desaparecido un poco, de color amarillento blanquecino y pintura roja: semicírculos concéntricos con punto central encima de la ala e inapreciable en el cuerpo.*

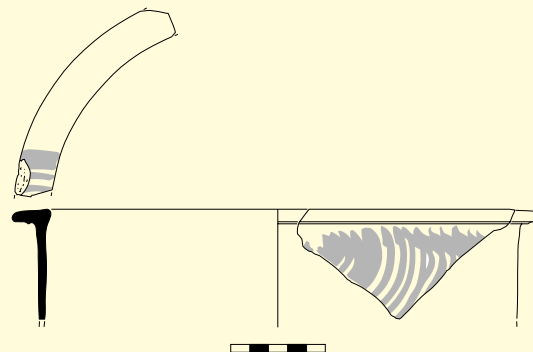
Bibliografía: Serra-Ràfols 1968, 15.

Núm. de registre 10621
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma Conde A1
Dimensions 5,9 x 12 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 125-50 aC

Descripció Fragment de vora d'ala exvasada i cos cilíndric. Pasta dura, marronosa i amb abundant desgreixant inapreciable. Decoració amb pintura color roig granatós: en l'ala grups de línies transversals amb espais de reserva, al cos semicercles concèntrics.

Descripción *Fragmento de borde de ala exvasada y cuerpo cilíndrico. Pasta dura, amarronada y con abundante desgrasante inapreciable. Decoración con pintura color roja granatoso: en el ala grupos de líneas transversales con espacios de reserva, en el cuerpo semicírculos concéntricos.*

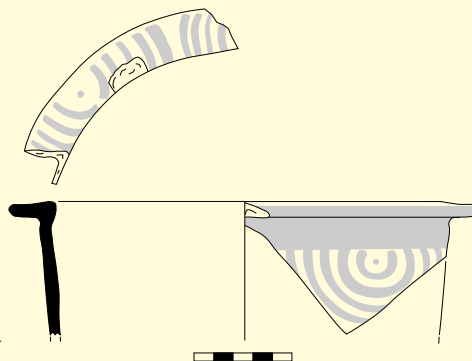

Núm. de registre 10616
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma Conde A3
Dimensions 6,7 x 11,7 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 125-50 aC

Descripció Fragment de vora d'ala exvasada amb el cos una mica troncocònic. Pasta dura, ataronjada vermellova, amb desgreixant de mica daurada fina i alguns elements calcaris petits. Presenta engalba de color groc molt clar, quasi blanca, prèvia a la pintura, que cobreix l'exterior i regalimà a l'interior. Decoració en color vermellós de semicercles concèntrics amb punt central damunt de l'ala, en el cos una banda ampla i semicercles concèntrics amb punt central.

Descripción *Fragmento de borde de ala exvasada con el cuerpo un poco troncocónico. Pasta dura, naranja rojiza, con desgrasante de mica dorada fina y algunos elementos calcáreos pequeños. Presenta engobe de color amarillo muy claro, casi blanco, previo a la pintura, que cubre el exterior y gotea en el interior. Decoración en color rojizo de semicírculos concéntricos con punto central encima del ala, en el cuerpo una banda ancha y semicírculos concéntricos con punto central.*

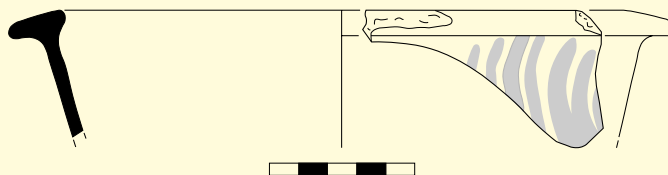
Bibliografía: Serra-Ràfols 1968, 15; Bruguera et al. 2004, lám. 4, 8.

Núm. de registre 10617
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma Conde A3
Dimensions 4,3 x 8 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 125-50 aC

Descripció Fragment de vora d'ala inclinada, alhora exvasada i reentrant. Pasta dura, ataronjada i amb abundant desgreixant fi de mica. Decoració pintada de color roig, molt perduda, que al damunt de la superfície exterior forma semicercles concèntrics.

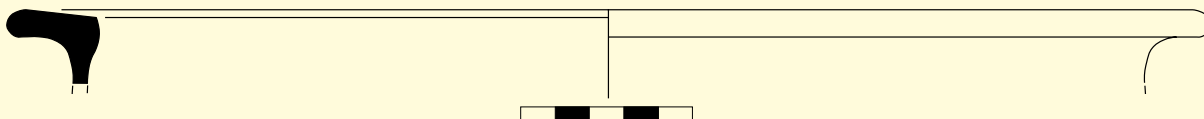
Descripción *Fragmento de borde de ala inclinada, al mismo tiempo exvasada y reentrante. Pasta dura, anaranjada y con abundante desgrasante fino de mica. Decoración pintada de color rojo, muy desaparecida, que encima de la superficie exterior forma semicírculos concéntricos.*

Núm. de registre 10622
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 2,2 x 8,1 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 125-50 aC
Descripció Fragment de vora d'ala plana i exvasada. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant abundant de mica platejada i calcari. Superfície amb una lleu engalba groguenca, molt perduda, i al damunt de l'ala decoració pintada de línies paral·leles roig vinoses, molt perdudes.

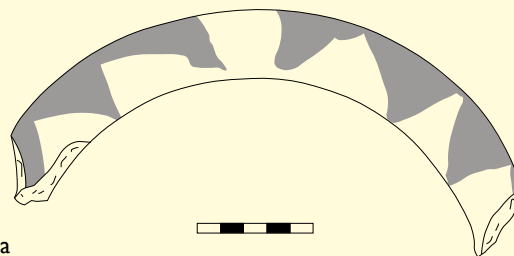
Descripción *Fragmento de borde de ala plana y exvasada. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante abundante de mica plateada y calcáreo. Superficie con un ligero engobe amarillento, muy perdido, y encima de la ala decoración pintada de líneas paralelas rojo vino, prácticamente desaparecidas.*

Núm. de registre 3726
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma Conde A2
Dimensions 9 x 20 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 175-100 aC
Descripció Fragment de vora

d'un càlat que conserva part d'una de les dues nanses, de secció geminada, que portava adherides al cos cilíndric. Pasta dura, ataronjada, de bona factura i desgreixant fi de mica platejada. Decoració vermella vinoso: dents de llop en la part superior del llavi i semicercles concèntrics que alternen amb ones al cos.

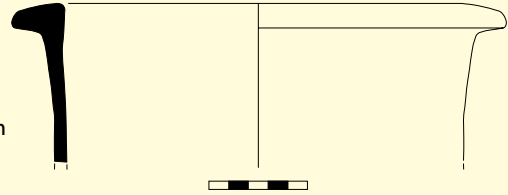
Descripción *Fragmento de borde de un kalathos que conserva parte de una de las dos asas, de sección geminada, adheridas al cuerpo cilíndrico. Pasta dura, anaranjada, de buena factura y desgrasante fino de mica plateada. Decoración rojiza vinoso: dientes de lobo en la parte superior del labio e semicírculos concéntricos que alterna con ondas en el cuerpo.*

Núm. de registre 10331
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma Conde A2
Dimensions 7,8 x 21,2 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 175-75 aC

Descripció Fragment de vora engruixida i exvasada i cos vertical. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixants petits de mica daurada i calcari. Decoració pintada en vermellós, gairebé perduda, al cos conserva una banda horitzontal i semicercles concèntrics.

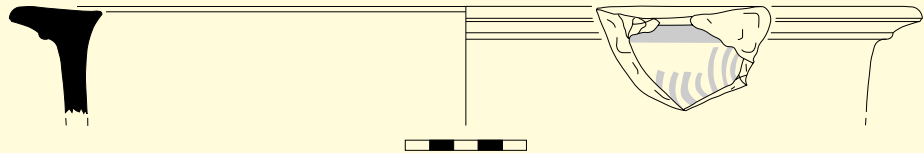
Descripción *Fragmento de borde agrandado y exvasado y cuerpo vertical. Pasta dura, anaranjada, con desgrasantes pequeños de mica dorada y calcárea. Decoración pintada en rojo, casi desaparecida, el cuerpo conserva una banda horizontal y semicírculos concéntricos.*

Núm. de registre 10615
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 4,6 x 5,1 x 1,1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC

Descripció Fragment de vora engruixida i amb motllura, exvasada i alhora lleugerament reentrant. Pasta dura, ataronjada, amb abundant desgreixant fi calcari i de mica daurada fina. Decoració en la part superior de la cara externa d'una banda i semicercles concèntrics pintats en color roig vinós.

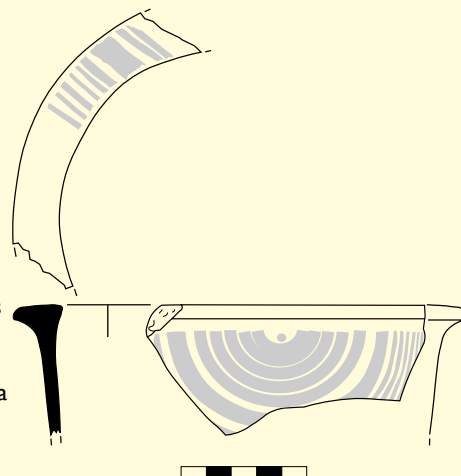
Descripción *Fragmento de borde agrandado y con moldura, exvasado y a la vez ligeramente reentrante. Pasta dura, anaranjada, con abundante desgrasante fino calcáreo y de mica dorada fina. Decoración en la parte superior de la cara externa de una banda y semicírculos concéntricos pintados en color rojo vino.*

Núm. de registre 10618
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma Conde A2
Dimensions 5,3 x 10,8 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 175-75 aC

Descripció Fragment de vora engruixida d'un càlat de perfil rectilini i ala curta. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixants fins calçari i de mica daurada. Decoració pintada de color roig vinós: al damunt de l'ala grups de línies paral·leles efectuades amb pinta múltiple i al cos semicercles concèntrics amb punt central.

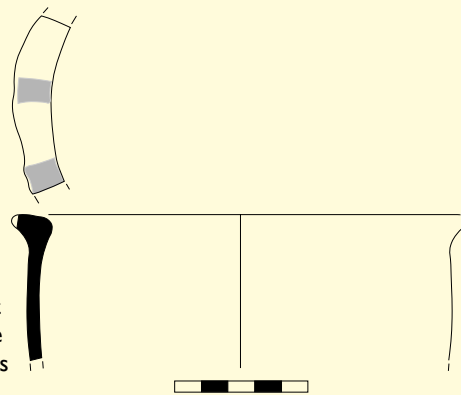
Descripción Fragmento de borde agrandado de un kalathos de perfil rectilino y ala corta. Pasta dura, anaranjada, con desgrasantes finos calcáreos y de mica dorada. Decoración pintada de color rojo vino: encima de la ala grupos de líneas paralelas efectuadas con peine múltiple y en el cuerpo semicírculos concéntricos con punto central.

Núm. de registre 10623
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 5,4 x 6,5 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC

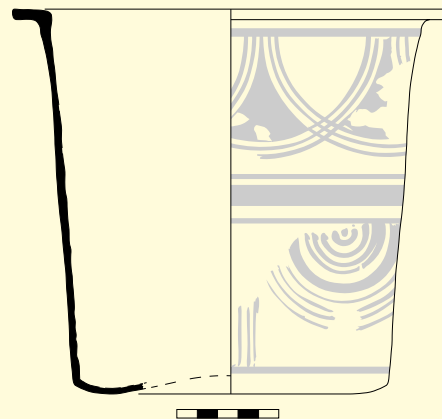
Descripció Fragment de vora d'un vas afí a un càlat. Pasta dura, de nucli gris vermellós i superfícies beix clar, amb abundant desgreixant fi de mica platejada. Tractament de la superfície amb aiguada. Decoració de bandes transversals damunt de l'ala, en color roig vinós.

Descripción Fragmento de borde de un vaso afín a un kalathos. Pasta dura, de núcleo gris rojiza y superficies beis claro, con abundante desgrasante fino de mica plateada. Rotura de la superficie con aguada. Decoración de bandas transversales encima de la ala, en color rojo vino.

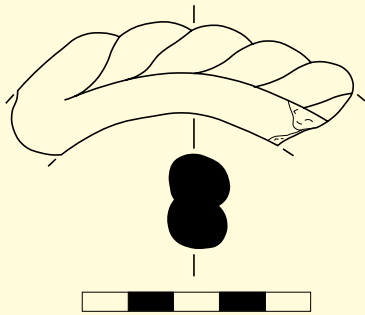
Núm. de registre 3108
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma Conde B2
Dimensions 22 x 25 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-150 aC
Descripció Part superior d'un càlat d'ala plana, cos cilíndric i fons umbilicat, molt restaurat. Pasta dura, marró clara i amb desgredant calcari fi. Decoració amb pintura roig marronosa, no conservada damunt de l'ala, i al cos disposada en dos registres enmarcats per dues bandes i separats per una ampla banda central entre dues fines línies, no sempre regulars; en el fris superior hi ha grups de tres semicercles secants amb alternança d'espais reomplerts de pintura i buits; en el registre inferior semicercles concèntrics amb punt central de nou radis, el central més ample, separats per conjunts de nou línies verticals de les mateixes amplades.

Descripción

Parte superior de un kalathos de ala plana, cuerpo cilíndrico y fondo umbilicado, muy restaurado. Pasta dura, marrón claro y con desgrasante calcáreo fino. Decoración con pintura rojo amarronada, que no se conserva encima de la ala, y en el cuerpo dispone dos registros enmarcados por dos bandas y separados por una ancha banda central entre dos finas líneas, no siempre regulares; en el friso superior hay grupos de tres semicírculos secantes con alternancia de espacios rellenos de pintura y vacíos; en el registro inferior semicírculos concéntricos con punto central de nueve radios, el central más ancho, separados por conjuntos de nueve líneas verticales de las mismas medidas de anchura.

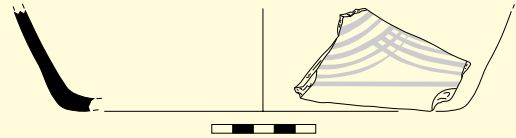

Núm. de registre 10572
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 7,4 x 2,3 x 1,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-150 aC
Descripció Fragment de nansa horitzontal possiblement d'un càlat, composta per dos elements units: una nansa simple i una altra trenada, de secció circular. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant fi de mica platejada i calcari.

Descripción *Fragmento de asa horizontal posiblemente de un kálatos, compuesta por dos elementos unidos: una asa simple y otra trenada, de sección circular. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante fino de mica plateada y calcárea.*

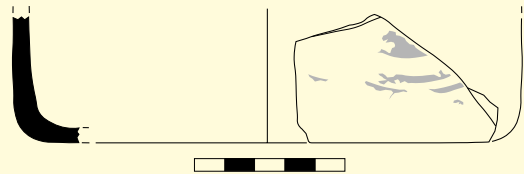
Núm. de registre 10624
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 5,7 x 7,1 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC
Descripció Fragment de fons. Pasta dura, de nucli gris i superfícies ataronjades, desgreixant calcari i mica daurada molt fina. Decoració pintada en color roig vinós en la superfície exterior formada per semicercles concèntrics i una banda horitzontal.

Descripción *Fragmento de base. Pasta dura, de núcleo gris y superficies anaranjadas, desgrasante calcáreo y mica dorada muy fina. Decoración pintada en color rojo vino en la superficie exterior formada por semicírculos concéntricos y una banda horizontal.*

Núm. de registre 10633
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 4,4 x 7 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC
Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant fi de mica daurada. Decoració de pintura roig vinosa de semicercles concèntrics, molt perduda.

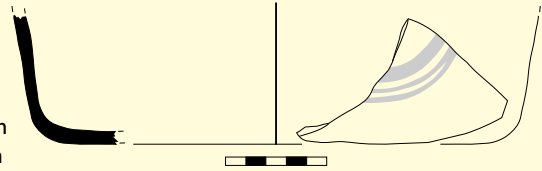
Descripción *Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante fino de mica dorada. Decoración de pintura rojo vino de semicírculos concéntricos, prácticamente desaparecida.*

Núm. de registre 10832
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 4,4 x 7 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC

Descripció Fragment de fons. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant fi de mica daurada. Decoració de semicercles concèntrics en pintura de color roig vinós.

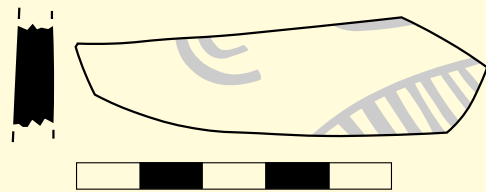
Descripción Fragmento de base. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante fino de mica dorada. Decoración de semicírculos concéntricos en pintura de color rojo vino.

Núm. de registre 10625
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 1,6 x 6,3 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC

Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant inapreciable. Decoració de pintura roig vinosa: possible extrem d'un motiu vegetal i d'un altre element no identificable.

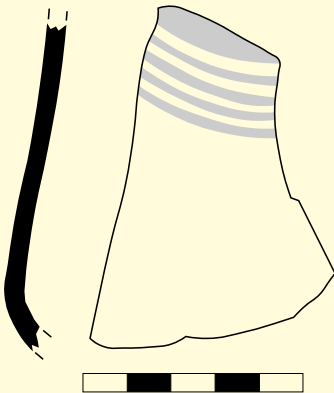
Descripción Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante inapreciable. Decoración de pintura rojo vino: posible extremo de un motivo vegetal y de otro elemento no identificable.

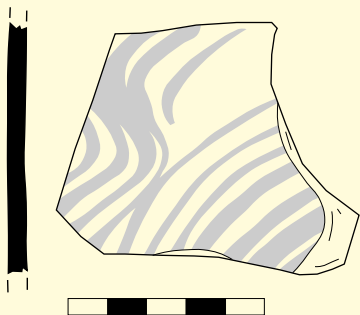

Núm. de registre 10628
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 7,3 x 5,4 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC

Descripció Fragment informe proper al fons. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant fi de mica platejada. Decoració de semicercles concèntrics en pintura de color roig vinós.

Descripción Fragmento informe próximo a la base. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante fino de mica plateada. Decoración de semicírculos concéntricos con pintura de color rojo vino.

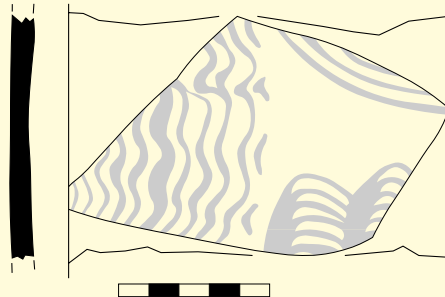
Núm. de registre 10636
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 4,4 x 7 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada, amb mica daurada i platejada abundant i fina. Decoració pintada a la part exterior de cercles concèntrics i bandes ondulades en color vermellós.

Descripción Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada, con mica dorada y plateada abundante y fina. Decoración pintada en la parte exterior de círculos concéntricos y bandas onduladas de color rojizo.

Núm. de registre 10829
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 8,3 x 9,7 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC

Descripció Fragment informe. Pasta dura, marró i amb desgreixant abundant de mica platejada fina. Decoració pintada en color roig vinós: línies ondulades verticals, semicercles concèntrics i costellams.

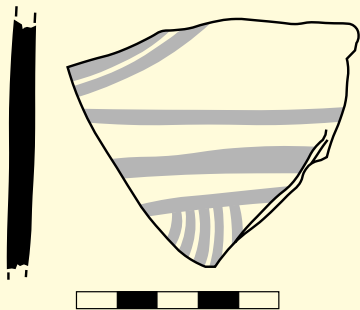
Descripción Fragmento informe. Pasta dura, marrón y con desgrasante abundante de mica plateada fina. Decoración pintada en color rojo vino: líneas onduladas verticales, semicírculos concéntricos y costillas.

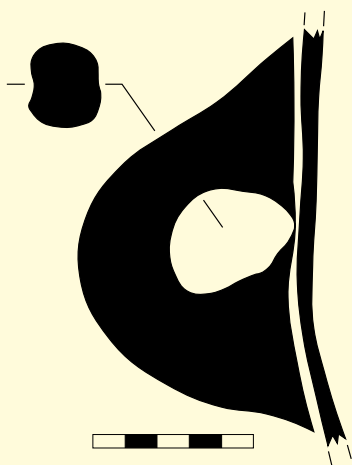

Núm. de registre 10905
Nom de l'objecte càlat
Categoria ibèrica pintada
Forma indeterminada
Dimensions 5,2 x 6,2 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 200-50 aC

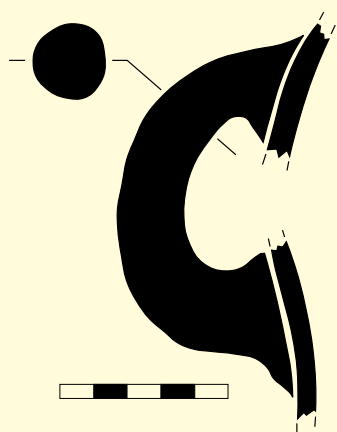
Descripció Fragment informe. Pasta dura, gris fosca i amb desgreixant fi calcari i de mica platejada. La pintura ha esdevingut grisa per excés de cocció. Conserva tres bandes horitzontals i semicercles concèntrics.

Descripción Fragmento informe. Pasta dura, gris oscuro y con desgrasante fino calcáreo y de mica plateada. La pintura es gris por exceso de cocción. Conserva tres bandas horizontales y semicírculos concéntricos.

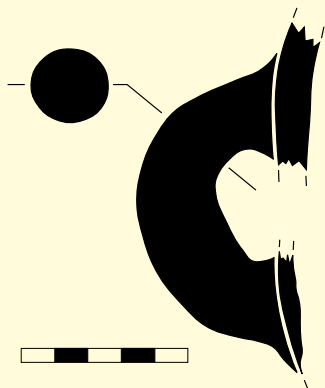

Núm. de registre 10685
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 12 x 2,8 x 2,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Nansa sencera de secció en U. Pasta dura, ataronjada rosada i amb desgrixant fi calcari i de mica platejada.
Descripción *Asa entera de sección en U. Pasta dura, anaranjada rosada y con desgrasante fino calcáreo y de mica plateada.*

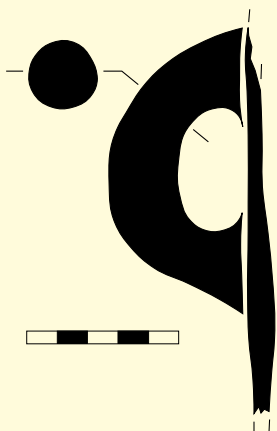
Núm. de registre 10686
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 11,4 x 2,4 x 2,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Nansa sencera de secció circular. Pasta dura, ataronjada rosada i amb desgrixant de mica platejada fina.
Descripción *Asa entera de sección circular. Pasta dura, naranja rosada y con desgrasante de mica plateada fina.*

Núm. de registre 10687
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 10,2 x 2,4 x 2,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Nansa sencera de secció circular. Pasta dura, ataronjada rosada i amb desgreixant abundant de fines partícules de mica platejada.

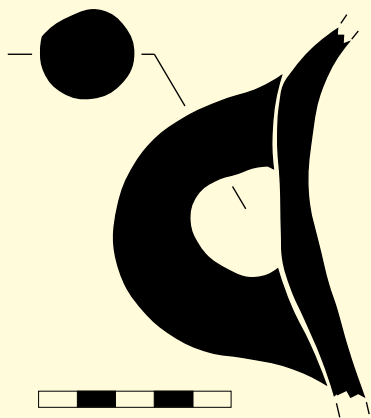
Descripció *Asa entera de secció circular. Pasta dura, naranja rosada y con desgrasante abundante de finas partículas de mica plateada.*

Núm. de registre 10688
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 11 x 2,4 x 2,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Nansa sencera de secció circular. Pasta dura, de nucli gris fort, superfície interior marronosa i superfície exterior ataronjada, amb desgreixant fi de mica daurada i calcari.

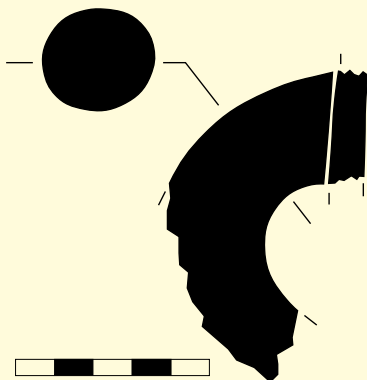
Descripció *Asa entera de secció circular. Pasta dura, de núcleo gris fuerte, superficie interior marrón y superficie exterior anaranjada, con desgrasante fino de mica dorada y calcáreo.*

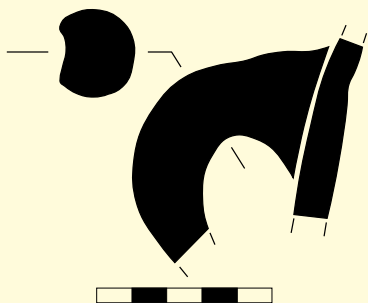
Núm. de registre 10689
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 9,7 x 2,5 x 2,4 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Nansa sencera de secció circular. Pasta dura, de nucli gris fort i superfícies vermelloses i amb desgreixant calcari petit i mica platejada fina.

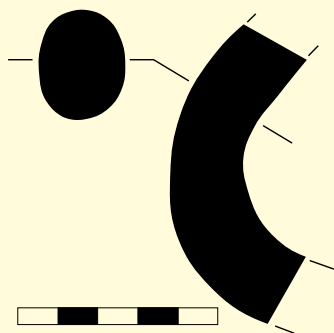
Descripció *Asa entera de secció circular. Pasta dura, de núcleo gris fuerte y superficies rojizas y con desgrasante calcáreo pequeño y mica plateada fina.*

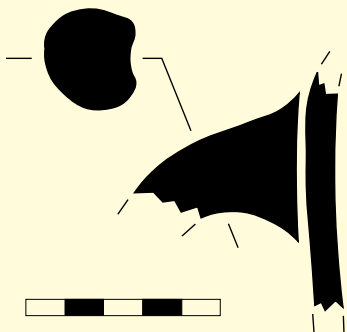
Núm. de registre 10698
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 7,6 x 2,8 x 2,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de nansa de secció circular. Pasta dura, de nucli gris fosc i superfícies ataronjades vermelloses, amb desgredant calcari petit.
Descripció Fragmento de asa de sección circular. Pasta dura, de núcleo gris oscuro y superficies naranjas rojizas, con desgrasante calcáreo pequeño.

Núm. de registre 10694
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 7,7 x 2,6 x 2,1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de nansa de secció en U. Pasta dura, beix amb desgredant petit calcari i de mica daurada.
Descripció Fragmento de asa de sección en U. Pasta dura, beis con desgrasante pequeño calcáreo y de mica dorada.

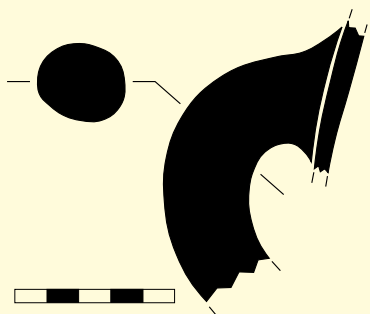

Núm. de registre 10737
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 8 x 2,8 x 2 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de nansa de secció ovalada. Pasta dura, beix i amb desgredant fi calcari i de mica platejada.
Descripció Fragmento de asa de sección ovalada. Pasta dura, beis y con desgrasante fino calcáreo y de mica plateada.

Núm. de registre 10055
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 7 x 7 x 6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de nansa amb un lleu solc dorsal. Pasta dura, de nucli gris blavós, superfície interior ataronjada i exterior beis, amb desgreixant calcari petit i mica platejada fina.

Descripción *Fragmento de asa con un leve surco dorsal. Pasta dura, de núcleo gris azulado, superficie interior anaranjada y exterior beige, con desgrasante calcáreo pequeño y mica plateada fina.*

Núm. de registre 10826
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 10 x 2,5 x 2,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

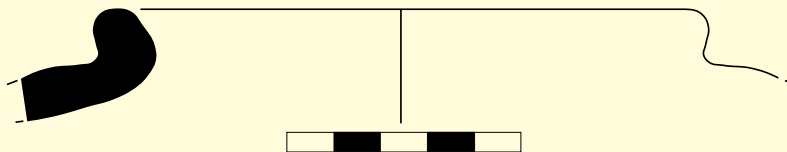
Descripció Fragment d'arrencament de nansa de secció circular. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant petit calcari i de mica daurada.

Descripción *Fragmento de arranque de asa de sección circular. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante pequeño calcáreo y de mica dorada.*

Núm. de registre 10755
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 6,8 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, grisa en el nucli i marró vermellós en la superfície, amb petits desgreixants de mica daurada abundant i més esporàdic de calcari.

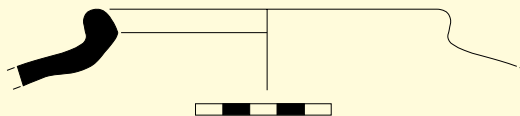
Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, gris en el núcleo y marrón rojizo en la superficie, con pequeños desgrasantes de mica dorada abundante y más esporádico de calcáreo.*

Núm. de registre 10792
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2 x 5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora de llavi alt. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb abundant desgreixant fi de mica daurada.

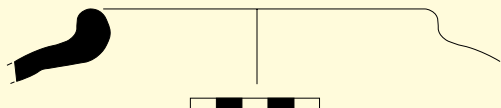
Descripción *Fragmento de borde de labio alto. Pasta dura, naranja rojiza y con abundante desgrasante fino de mica daurada.*

Núm. de registre 10788
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 1,9 x 7,9 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora amb el llavi desenvolupat. Pasta dura, de nucli gris fosc i superfícies ataronjades, amb desgreixants fins i abundants de mica daurada i calcari.

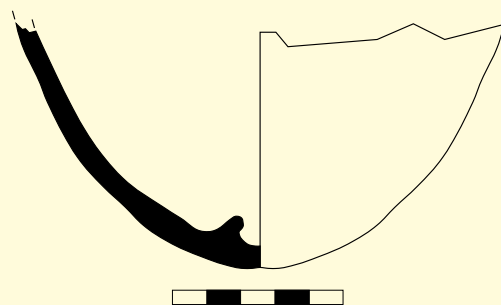
Descripción *Fragmento de borde con el labio desarrollado. Pasta dura, de núcleo gris oscuro y superficies anaranjadas, con desgrasantes finos y abundantes de mica daurada y calcáreo.*

Núm. de registre 10751
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 7 x 7,9 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Pivot. Pasta dura, de nucli vermellós, ataronjada vermellosa a la superfície exterior i ataronjada clara a la superfície interior, amb desgreixants petits i abundants de mica platejada i calcari.

Descripción *Pivote. Pasta dura, de núcleo rojizo, naranja rojiza en la superficie exterior y anaranjada clara en la superficie interior, con desgrasantes pequeños y abundantes de mica plateada y calcáreo.*

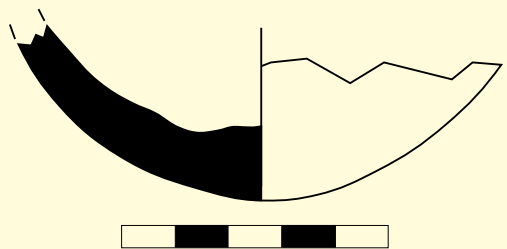

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 1, 6.

Núm. de registre 10753
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 3,2 x 8,8 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Pivot. Pasta dura,

ataronjada i amb desgreixants petits calcaris i micacis.

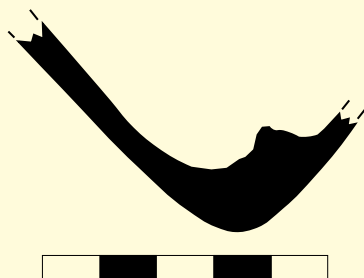
Descripción *Pivote. Pasta dura, anaranjada y con desgrasantes pequeños calcáreos y micáceos.*

Núm. de registre 10746
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 5,8 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de pivot. Pasta dura, ataronjada amb partícules mitjanes de mica platejada.

Descripción *Fragmento de pivote. Pasta dura, anaranjada con partículas tamaño mediano de mica plateada.*

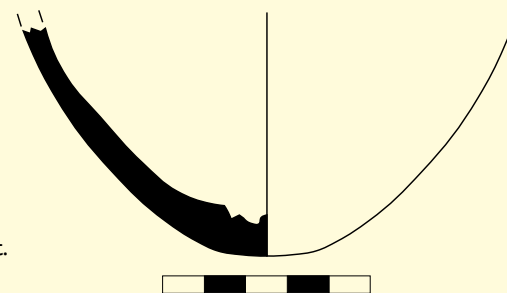
Bibliografía: Albiol et al. 2006, fig. 7.

Núm. de registre 10748
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 5,6 x 7,6 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de pivot.

Pasta dura, de nucli gris fosc, superfícies ataronjades i grises, amb desgreixant petit de mica platejada.

Descripción *Fragmento de pivote. Pasta dura, de núcleo gris oscuro, superficies anaranjadas y grises, con desgrasante pequeño de mica plateada.*

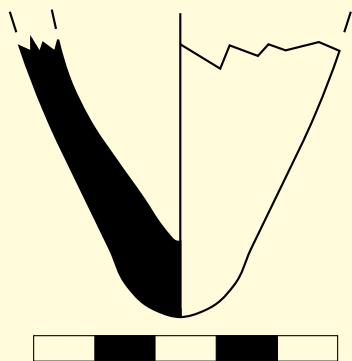
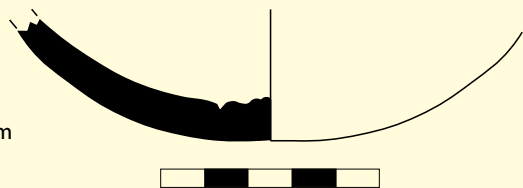

Núm. de registre 10749
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 3,7 x 8,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de pivot. Pasta dura, vermellosa ataronjada a l'interior i gris marró a l'exterior, amb desgreixant de mida mitjana de mica daurada i calcari.

Descripció *Fragmento de pivote. Pasta dura, rojiza anaranjada roja anaranjada en el interior y gris marrón en el exterior, con desgrasante de tamaño mediano de mica dorada y calcárea.*

Bibliografía: Albiol et al. 2006, fig. 7.

Núm. de registre 10745
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 5,1 x 4 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de pivot. Pasta dura, superfície interna gris blavosa i superfície externa ataronjada, depurada però amb desgreixant testimonial de partícules fines calcàries i de mica daurada.

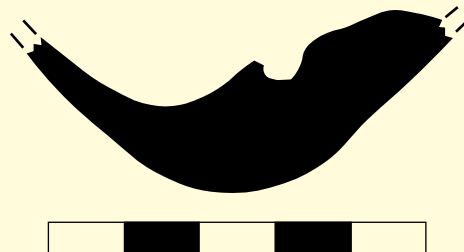
Descripció *Fragmento de pivote. Pasta dura, superficie interna gris azulado y superficie externa anaranjada, depurada pero con desgrasante testimonial de partículas finas calcáreas y de mica dorada.*

Bibliografía: Albiol et al. 2006, fig. 7.

Núm. de registre 10750
Nom de l'objecte àmfora
Categoria ibèrica oxidada
Forma indeterminada
Dimensions 2,5 x 5,3 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a torn
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de pivot de paret de gruix irregular. Pasta dura, grisa fosca a l'interior i beis en la superfície externa, molt depurada.

Descripció *Fragmento de pivote de pared de grosor irregular. Pasta dura, gris oscura en el interior y beis en la superficie exterior, muy depurada.*

CERÀMIQUES IBÈRIQUES
MODELADES A MÀ

CERÁMICAS IBÉRICAS
MOLDEADAS A MANO

Ceràmiques ibèriques modelades a mà

RAMON BRUGUERA

Tot i ser la primera tècnica coneguda, les ceràmiques fetes a mà representen un tant per cent minoritari de tota la producció ceràmica trobada al poblat. Les seves formes deriven dels darrers tipus produïts durant l'edat del bronze a Catalunya per part de les cultures dels camps d'urnes i fins a l'aparició de la cultura ibèrica al segle VI aC. D'entre tota la variada Categoria formal existent fins a aquest moment, la cultura ibèrica en va seleccionar només una petita part, que és la que es troba representada en aquesta secció. La major part d'aquestes ceràmiques estan fetes amb una pasta molt més grollera que la ceràmica a torn i en la seva majoria es tracta de vasos-contenedors de perfil en essa, més alts que amples, destinats a contenir productes, ja fos per emmagatzemar-los o cuinar-los. Presenten una base plana (a vegades una mica umbilicada), un cos alt lleugerament globular, un coll pràcticament inexistent i una vora curta i exvasada (tot i que unes poques també la presenten reentrant). Pel que fa a la decoració, sovint presenten un fris horitzontal disposat en el terç superior de la peça i que pot adoptar formes diferents: digitacions o incisions simples, cordons aplicats i decorats amb digitacions o incisions, impressions circulars, en forma de zig-zaga, sèries de petits mugrons aplicats... Sovint, al damunt d'aquesta decoració es van aplicar diversos mamellons equidistants de grans dimensions (dos o quatre), que feien les funcions de nanses.

Altres tipus de ceràmica a mà trobats al poblat són els bols hemisfèrics baixos i de base plana, safates planes, petits *dolia* de forma cilíndrica, tapadores,

o les gerres de cos globular, coll alt i cilíndric, vora exvasada i una nansa de secció de cinta aplicada des de la vora fins a la panxa.

Finalment, una darrera categoria és la formada pels vasets en miniatura, d'uns 4-5 cm d'alçada per una base de 2-3 cm i un diàmetre de 4-5 cm, així com uns petits bols de cos hemisfèric la funció dels quals encara està per definir però que oscil·la entre servir com a part d'un ritual còltic o funerari, o ser una simple joguina.

Cerámicas ibéricas moldeadas a mano

RAMON BRUGUERA

Recipient de ceràmica a mà trobat a la Zona de Sitges durant la campanya d'excavacions de 1957.

Aunque se trata de la primera técnica conocida, las cerámicas realizadas a mano representan un tanto por ciento minoritario de toda la producción cerámica encontrada en el poblado. Sus formas derivan de los últimos tipos producidos durante la edad del bronce en Cataluña por parte de las culturas de los campos de urnas y hasta la aparición de la cultura ibérica en el siglo VI aC. Entre toda la variada tipología formal existente hasta este momento, la cultura ibérica seleccionó únicamente una pequeña parte, que es la que se encuentra representada en esta sección. La

mayor parte de estas cerámicas están realizadas con una pasta mucho más burda que la cerámica a torno y en su mayoría se trata de vasos-contenedores de perfil en ese, más altos que anchos, destinados a contener productos, ya fuera para almacenarlos o cocinarlos. Presentan una base plana (a veces un poco umbilicada), un cuerpo alto ligeramente globular, un cuello prácticamente inexistente y un borde corto y exvasado (aunque unas pocas también lo presentan reentrante). Respecto a la decoración, a menudo presentan un friso horizontal dispuesto en el tercio superior de la pieza y que puede adoptar formas diferentes: digitaciones o incisiones simples, cordones aplicados y decorados con digitaciones o incisiones, impresiones circulares, en forma de zig-zag, series de pequeños pezones aplicados... A menudo, encima de esta decoración se aplicaron diversos mamelones equidistantes de grandes dimensiones (dos o cuatro), que hacían las funciones de asas.

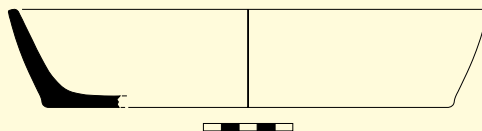
Otros tipos de cerámica a mano encontrados en el poblado son los bols hemisféricos bajos y de base plana, bandejas planas, pequeñas *dolia* de forma cilíndrica, tapaderas, o las jarras de cuerpo globular, cuello alto y cilíndrico, borde exvasado y un asa de sección de cinta aplicada desde el borde hasta el vientre.

Finalmente, una última categoría es la formada por los vasitos en miniatura, de unos 4-5 cm de altura por una base de 2-3 cm y un diámetro de 4-5 cm, así como unos pequeños bols de cuerpo hemisférico la función de los cuales aún está por definir pero que oscila entre servir como parte de un ritual de culto o funerario, o ser un simple juguete.

Núm. de registre 3729
Nom de l'objecte safata
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 12,5 x 10 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 300-100 aC

Descripció Fragment de vora i començament del fons. Pasta dura, marró negrosa, amb abundós degreixant gran de quars, calcari i de mica daurada. Superfícies allisades amb el fons exterior rugós.

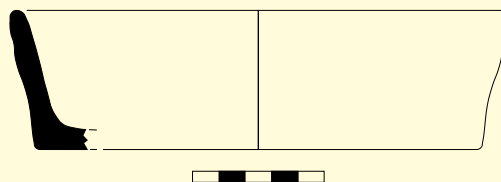
Descripción *Fragmento de borde y principio de la base. Pasta dura, marrón negruzca, con abundante desgrasante grande de cuarzo, calcáreo y de mica dorada. Superficies alisadas con el fondo exterior rugoso.*

Núm. de registre 10841
Nom de l'objecte safata
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5,3 x 8 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora. Pasta dura, marró negrosa, amb abundós degreixant gran de quars, calcari i de mica daurada. Superfície interior allisada i exterior rugosa.

Descripción *Fragmento de borde. Pasta dura, marrón negruzca, con abundante desgrasante de tamaño grande de cuarzo, calcáreo y de mica dorada. Superficie interior alisada y exterior rugosa.*

Núm. de registre 10842
Nom de l'objecte safata
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 4,8 x 8,4 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de carena i començament del fons. Pasta dura, grisa, amb abundós degreixant gran de quars i fi de calcari i mica daurada. Superfície exterior rugosa i allisada a l'interior.

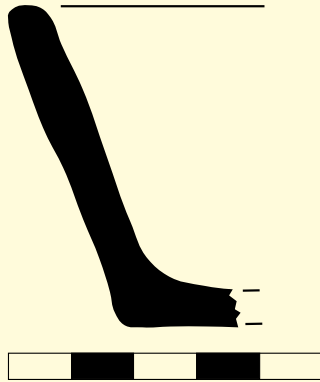
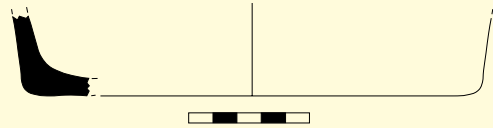
Descripción *Fragmento de carena y principio de la base. Pasta dura, gris, con abundante desgrasante de tamaño grande de cuarzo y fino de calcáreo y mica dorada. Superficie exterior rugosa y alisada en el interior.*

Núm. de registre 10576
Nom de l'objecte safata
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,5 x 8,3 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de carena i començament del fons. Pasta dura, marró vermellosa, a zones negrosa, amb abundós degreixant gran de quars, calcari i de mica daurada. Superfície interior allisada i exterior rugosa.

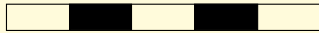
Descripción *Fragmento de carena y principio del fondo base. Pasta dura, marrón rojiza, en zonas negruzca, con abundante degreasante de tamaño grande de cuarzo, calcáreo y de mica dorada. Superficie interior lisa y exterior rugosa.*

Núm. de registre 10844
Nom de l'objecte safata
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5,3 x 5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Vora i arrencament del fons. Pasta dura, marró gris a l'interior i negrosa a l'exterior, amb degreixant petit calcari, de quars i mica daurada. Acabat allisat en la superfície interna i en la vora externa, rugosa en la part externa del fons.

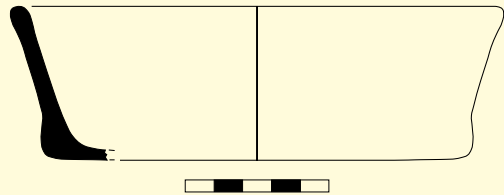
Descripción *Borde y arranque de la base. Pasta dura, marrón gris en el interior y negruzca en el exterior, con desgrasante pequeño calcáreo, de cuarzo y mica dorada. Acabado liso en la superficie interior y en el borde externo, rugosa en la parte externa de la base.*

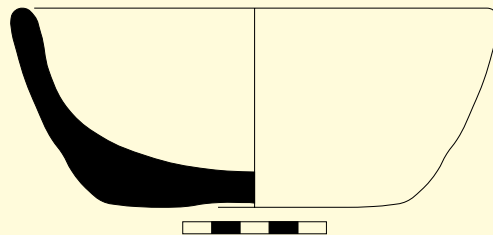
Núm. de registre 10817
Nom de l'objecte safata
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5,5 x 20 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Vora i arrencament de fons d'una safata, molt restaurada. Pasta dura, marró negrosa, amb degreixant abundant calcari mitjà i mica daurada fina. Acabat rugós.

Descripción *Borde y arranque de base de una bandeja, muy restaurada. Pasta dura, marrón negruzca, con desgrasante abundante calcáreo de tamaño mediano y mica dorada fina. Acabado rugoso.*

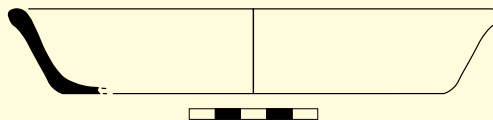
Núm. de registre 10818
Nom de l'objecte safata
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 7,5 x 17 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Petita safata

de parets gruixudes i fons gairebé pla, molt restaurada. Pasta dura, de nucli gris negrós i superfícies marronoses, amb desgreixant abundant de quars gran i mica platejada. Acabat rugós.

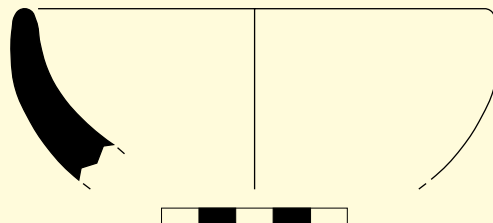
Descripción *Pequeña bandeja de paredes gruesas y base casi plana, muy restaurada. Pasta dura, de núcleo gris negruzco y superficies amarronadas, con desgrasante abundante de cuarzo grande y mica plateada. Acabado rugoso.*

Núm. de registre 10426
Nom de l'objecte plat
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,5 x 6,4 x 0,4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora de safata amb inici del fons pla. Pasta dura, de nucli i superfícies vermelloses marrons, amb desgreixant abundant de quars mitjà, i mica daurada petita.

Descripción *Fragmento de borde de bandeja con inicio de la base plana. Pasta dura, de núcleo y superficies rojas amarronadas, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano, y mica dorada pequeña.*

Núm. de registre 10861
Nom de l'objecte bol
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 6,3 x 1,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Tres fragments de

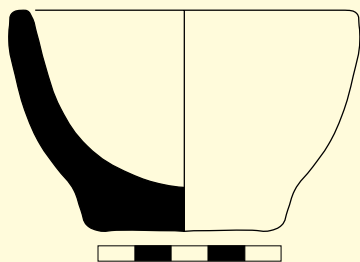
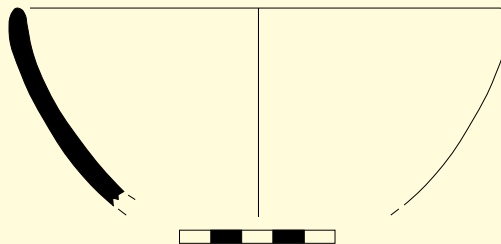
la vora d'un vas modelat a mà de parets gruixudes. Pasta dura, vermellosa i amb desgreixant d'abundants partícules de quars grans. Superfícies allisades.

Descripción *Tres fragmentos del borde de un vaso modelado a mano de paredes gruesas. Pasta dura, rojiza y con desgrasante de abundantes partículas de cuarzo grandes. Superficies lisas.*

Núm. de registre 10865
Nom de l'objecte bol
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 6 x 7,8 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Bol mancat del

fons. Pasta dura, marró negrosa, amb desgredant abundant de quars de mida mitjana i fi de calcari i mica daurada. Acabat allisat només a la superfície interior.

Descripción *Bol sin base. Pasta dura, marrón negruzca, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y fino calcáreo y de mica dorada. Acabado liso únicamente en la superficie interior.*

Núm. de registre 10577
Nom de l'objecte bol
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 6 x 9,5 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Bol sense peu amb base plana, de parets gruixudes, restaurat. Pasta dura, marró vermellosa, amb

desgredant d'abundant de quars i calcari gran i de mica daurada mitjana.

Descripción *Bol sin pie con base plana, de paredes gruesas, restaurado. Pasta dura, marrón rojiza, con desgrasante abundante de cuarzo y calcáreo grande y de mica dorada mediana.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 2, 4.

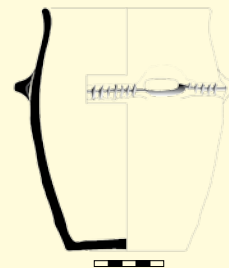

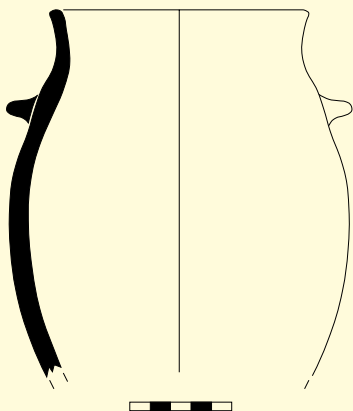
Núm. de registre 3698
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 22 x 11,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-300 aC
Descripció Vas de perfil en S de vora lleugerament

exvasada i fons gairebé pla, molt restaurat. Pasta dura, grisa marró, amb abundós desgredant calcari gran. Decoració d'un cordó aplicat horitzontal, amb insicions, situat en el punt de diàmetre màxim del cos; sobre aquest cordó, de manera equidistant i molt probablement en nombre de quatre es situaven mugrons aplicats de formes diverses.

Descripción *Vaso de perfil en S de borde ligeramente exvasado y base casi plana, muy restaurado. Pasta dura, gris amarillada, con abundante desgrasante calcáreo grande. Decoración de un cordón aplicado horizontalmente, con insiciones, situado en el punto de diámetro máximo del cuerpo; sobre este cordón, de manera equidistante y muy probablemente un total de cuatro se situaban pezones aplicados de formas diversas.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 2, 1

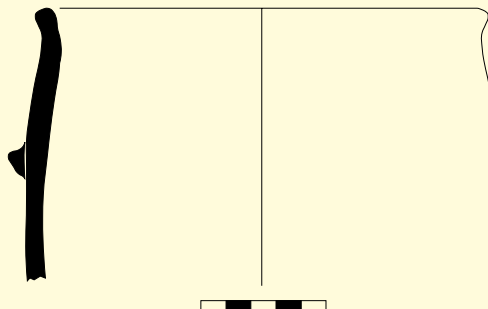
Núm. de registre 3107
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 22 x 17 x 17 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Vas de perfil en S amb la vora lleugerament exvasada i la base plana. Pasta dura, marró vermellosa, amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana. Acabat rugós. Conserva dos mugrons de forma diversa dels quatre originals que feien d'agafadors i que estan situats damunt un cordó aplicat horitzontal i incís.

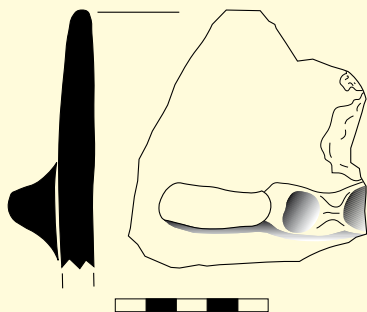
Descripció *Vaso de perfil en S con el borde ligeramente exvasado y la base plana. Pasta dura, marrón rojiza, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano. Acabado rugoso. Conserva dos pezones de forma diversa de los cuatro originales que hacían de agarradores y que estan situados encima de un cordón aplicado horizontalmente e inciso.*

Núm. de registre 10575
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 13,5 x 17 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora

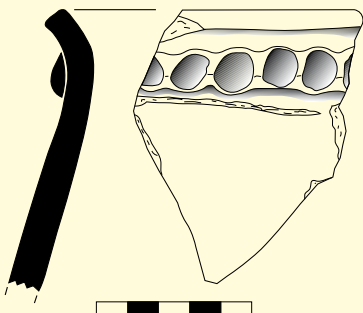
i part superior d'un vas de tendència cilíndrica, amb un petit mugró aplicat damunt la superfície. Pasta dura, grisa marró i amb abundant desgreixant calcari mitjà i esporàdic de mica daurada. Acabat allisat.

Descripció *Fragmento de borde y parte superior de un vaso de tendencia cilíndrica, con un pequeño pezón aplicado sobre la superficie. Pasta dura, gris amarronada y con abundante desgrasante calcáreo de tamaño mediano y esporádico de mica dorada. Acabado alisado.*

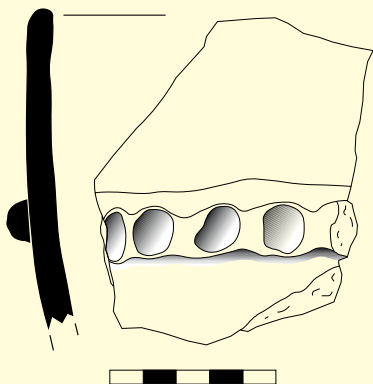

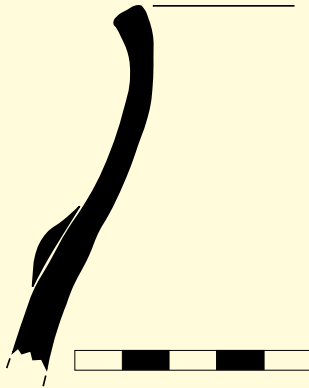
Núm. de registre 10838
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 8,8 x 7,7 x 1,3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora d'un vas globular amb una nansa horitzontal en forma de mugró. Pasta dura, marró grisa i negra, amb desgreixant de quars gran i mica daurada de mida mitjana. Acabat rugós. Decoració d'un cordó horitzontal aplicat i amb digitacions.
Descripción Fragmento de borde de un vaso globular con un asa horizontal en forma de pezón. Pasta dura, marrón grisáceo y negro, con desgrasante de cuarzo grande y mica dorada de tamaño medio. Acabado rugoso. Decoración de un cordón horizontal aplicado y con huellas de dedos.

Núm. de registre 10848
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 9,3 x 7 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora exvasada. Pasta dura, beix marró i amb desgreixant abundant de mida mitjana de quars i mica daurada. Superfícies allisades. Decorat prop de la vora amb un cordó horitzontal amb digitacions.
Descripción Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, beis amarronado y con desgrasante abundante de tamaño mediano de cuarzo y mica dorada. Superficies alisadas. Decorado cerca del borde con un cordón horizontal con huellas de dedos.

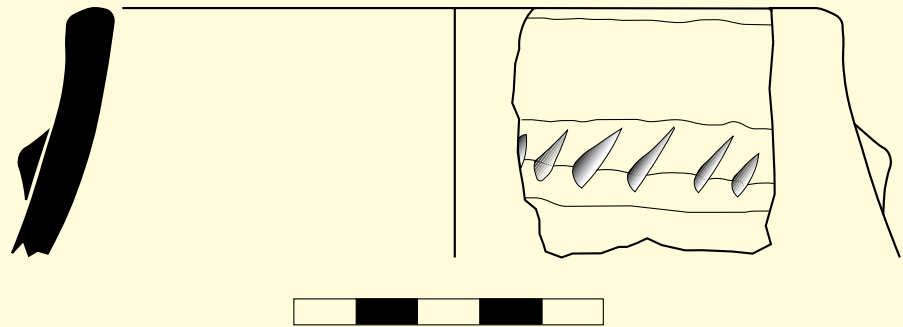

Núm. de registre 10869
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 10 x 8 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora d'un vas globular. Pasta dura, de nucli negrú i superfícies ataronjades, amb desgreixant abundant i gran de quars i petit de mica platejada. Acabat rugós. Decorat amb un cordó horitzontal amb digitacions.
Descripción Fragmento de borde de un vaso globular. Pasta dura, de núcleo negruzco y superficies anaranjadas, con desgrasante abundante y grande de cuarzo y pequeño de mica platejada. Acabado rugoso. Decorado con un cordón horizontal con huellas de dedos.

- Núm. de registre** 10853
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 8 x 5,8 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora d'un vas de perfil en S. Pasta dura, marronosa i amb desgreixant abundant i gran de quars i mica. Acabat rugós. Decoració d'un mugró fet per pesic que conté incisions verticals.
Descripció *Fragmento de borde de un vaso de perfil en S. Pasta dura, amarronada y con desgrasante abundante y grande de cuarzo y mica. Acabado rugoso. Decoración de un pezón realizado por pellizco que contiene incisiones verticales.*

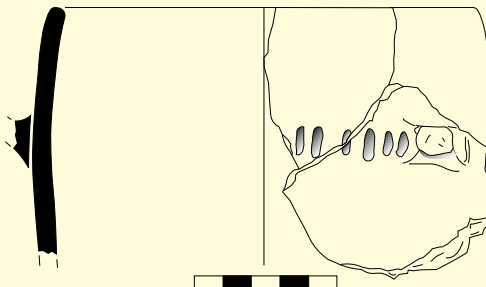
- Núm. de registre** 10879
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 4,2 x 4,3 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment d'un vas de vora reentrant. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marró vermelloses, amb desgreixant abundant de quars mitjà i petit de mica daurada. Acabat interior allisat i exterior rugós. Decoració d'un cordó horitzontal aplicat i amb incisions verticals curtes.
Descripció *Fragmento de un vaso de borde reentrante. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrón rojizo, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y pequeño de mica dorada. Acabado interior alisado y exterior rugoso. Decoración de un cordón horizontal aplicado y con incisiones verticales cortas.*

Núm. de registre 10852
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 9 x 8,2 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Dos fragments de

la vora i part superior d'un vas cilíndric amb nanses, de les quals es conserva un arrencament. Pasta dura, marró amb zones negres i amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana i mica daurada fina. Acabat rugós. Decoració d'una filera horitzontal d'incisions verticals a l'alçada de l'arrencament de la nansa.

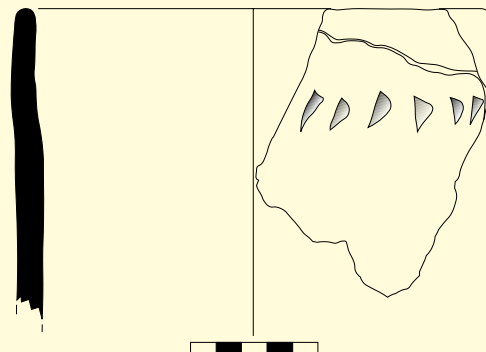
Descripción *Dos fragmentos del borde y parte superior de un vaso cilíndrico con asas, de las cuales se conserva un arranque. Pasta dura, marrón con zonas de color negro y con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y mica dorada fina. Acabado rugoso. Decoración de una hilera horizontal de incisiones verticales a la altura del arranque de la asa.*

Núm. de registre 10854
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 12 x 8 x 1,1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora

d'un vas cilíndric. Pasta dura, marró grisàcia fosca, amb desgreixant abundant de quars mitjà i gran i mica daurada fina. Acabat rugós. Decoració en la superfície exterior d'una filera horitzontal d'ungulacions.

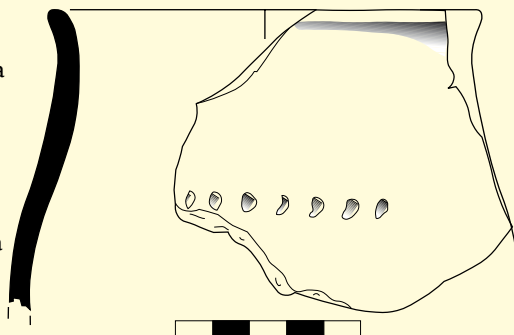
Descripción *Fragmento de borde de un vaso cilíndrico. Pasta dura, marrón grisácea oscura, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y grande y mica dorada fina. Acabado rugoso. Decoración en la superficie exterior de una hilera horizontal de unguilaciones.*

Núm. de registre 10863
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 8 x 6,8 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora

exvasada. Pasta dura, marró vermellosa, amb desgreixant abundant i gran de quars i mica daurada. Superfície exterior rugosa i allisada interior. Decoració d'una filera horitzontal d'ungulacions en el coll.

Descripción Fragmento de borde exvasado. Pasta dura, marrón rojiza, con desgrasante abundante y grande de cuarzo y mica dorada. Superficie exterior rugosa y alisada interior. Decoración de una hilera horizontal de unguilaciones en el cuello.

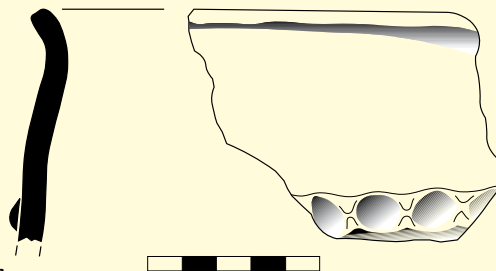

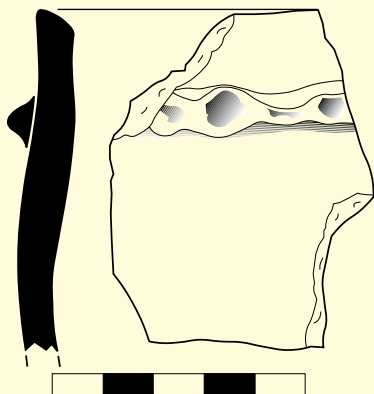
Núm. de registre 10855
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 6,8 x 9 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de vora

lleugerament exvasada d'un vas contenidor.

Pasta dura, grisa negrosa i amb desgreixant abundant de quars gran i de mica daurada mitjana. Vora allisada. Decoració de cordó digitat horitzontal aplicat al coll.

Descripción Fragmento de borde ligeramente exvasado de un vaso contenedor. Pasta dura, gris negruzca y con desgrasante abundante de cuarzo grande y de mica dorada de tamaño mediano. Borde alisada. Decoración de cordón digitado horizontal aplicado al cuello.

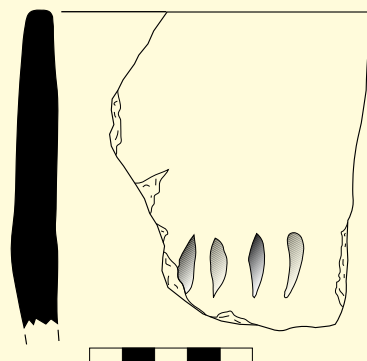

Núm. de registre 10860
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 6,5 x 5,3 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora d'un vas indeterminat. Pasta dura, de nucli negre i superfícies vermelloses marrons, amb desgreixant abundant de quars mitjà. Acabat rugós. Decoració de cordó horitzontal digitat aplicat prop de la vora.

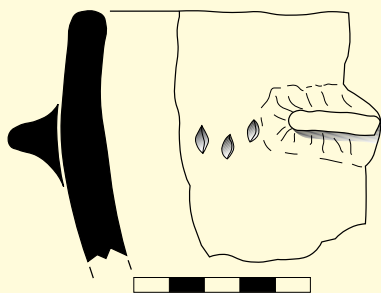
Descripción Fragmento de borde de un vaso indeterminada. Pasta dura, de núcleo negro y superficies rojizas marrones, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano. Acabado rugoso. Decoración de cordón horizontal con incisiones digitales aplicado cerca del borde.

Núm. de registre 10856
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 10 x 7,5 x 1,3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de vora d'un vas indeterminat. Pasta dura, vermellosa amb zones marrons o negres, i amb desgreixant abundant de quars i mica daurada de mida mitjana. Acabat rugós. Decoració d'una franja horitzontal d'incisions verticals.

Descripción Fragmento de borde de un vaso indeterminado. Pasta dura, rojiza con zonas marrones o negras, y con desgrasante abundante de cuarzo y mica dorada de tamaño mediano. Acabado rugoso. Decoración de una franja horizontal de incisiones verticales.

Núm. de registre 10859
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 7,3 x 5,3 x 1,2 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

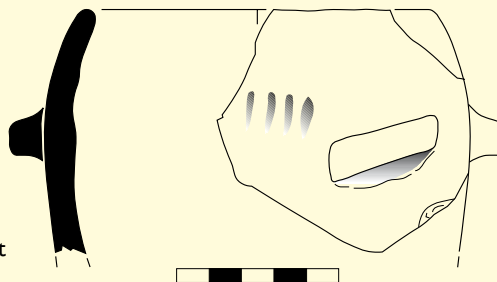
Descripció Fragment de vora d'un vas obert. Pasta dura, marró vermellosa i amb desgreixant abundant de quars mitjà i mica daurada petita. Acabat rugós. Decoració en la superfície exterior d'una banda estreta i irregular de petites incisions, interrompuda per una nansa mugró aplicada.

Descripción Fragmento de borde de un vaso abierto. Pasta dura, marrón rojizo y con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y mica dorada pequeña. Acabado rugoso. Decoración en la superficie exterior de un banda estrecha e irregular de pequeñas incisiones, interrumpida por una asa pezón aplicada.

Núm. de registre 10850
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 7,7 x 8,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de la part

superior d'un vas de vora reentrant amb una nansa en forma de semidisc aplicat. Pasta dura, ataronjada, amb zones vermelloses i grises, desgredant abundant i gran de quars i petit de mica daurada. Superfície rugosa. Decoració d'una franja horitzontal d'incisions verticals.

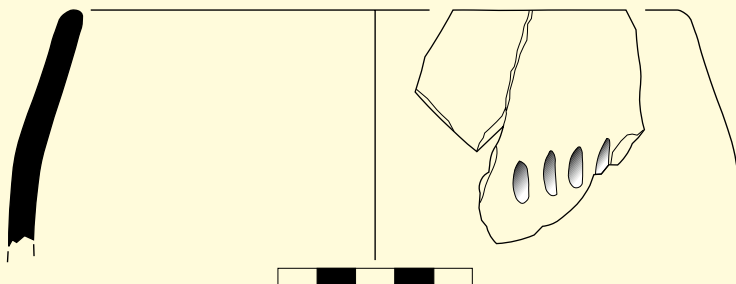
Descripción *Fragmento de la parte superior de un vaso de borde reentrante con un asa en forma de semidisco aplicado. Pasta dura, anaranjada, con zonas rojizas y grises, desgrasante abundante y grande de cuarzo y pequeño de mica dorada. Superficie rugosa. Decoración de una franja horizontal de incisiones verticales.*

Núm. de registre 10851
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 6,5 x 5,7 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC.
Descripció Fragment de la part superior d'un vas de vora reentrant. Pasta dura,

grisa negrosa, amb desgredant abundant de quars de mida mitjana i micaci fi. Superfície rugosa. Decoració d'una franja horitzontal d'incisions verticals.

Descripción *Fragmento de la parte superior de un vaso de borde reentrante. Pasta dura, gris negruzca, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y micáceo fino. Superficie rugosa. Decoración de una franja horizontal de incisiones verticales.*

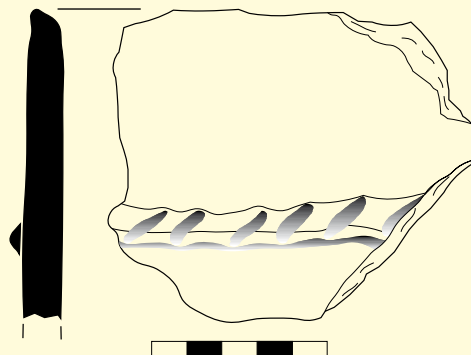

Núm. de registre 10866
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 9 x 10,5 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Part superior d'un

vas de vora reentrant. Pasta dura, de nucli negrós i superfícies marró vermelloses, a zones negres, amb desgreixant abundant de quars mitjà i mica daurada fina. Acabat allisat a la vora i rugós al cos. Decoració d'un cordó horitzontal, prim i amb incisions inclinades.

Descripción

Parte superior de un vaso de borde reentrante. Pasta dura, de núcleo negruzco y superficies marrón rojizas, en zonas negruzcas, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y mica dorada fina. Acabado alisado en el borde y rugoso en el cuerpo. Decoración de un cordón horizontal, delgado y con incisiones inclinadas.

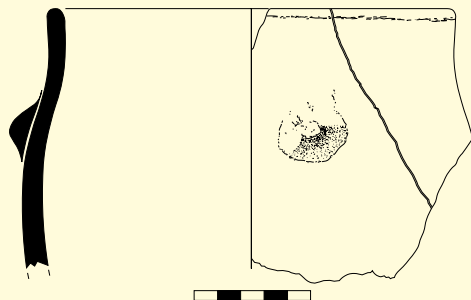

Núm. de registre 10899
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 11,5 x 10,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Dos fragments de

llavi d'una ceràmica a mà corresponent a un vas de perfil en S. Pasta dura, de colors grisos foscos i negres. Desgreixant abundant de quars gran i mica daurada petita. Acabat allisat interior. Decorat amb un mugró premsiu.

Descripción

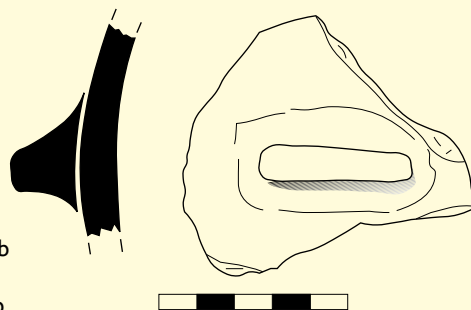
Dos fragmentos de labio de una cerámica a mano correspondiente a un vaso de perfil en S. Pasta dura, de colores grises oscuros y negros, desgrasante abundante de cuarzo grande y mica dorada pequeña. Acabado alisado interior. Decorado con un pezón prensado.

Núm. de registre 10840
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 7,1 x 7,8 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe amb

una nansa en forma de mugró rectangular aplicat. Pasta dura, ataronjada vermellosa, amb desgreixant abundant i gran de quars i fi de mica. Superfícies rugoses.

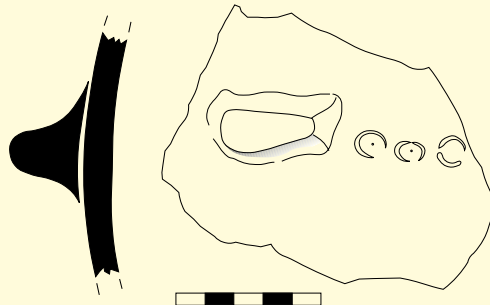
Descripción *Fragmento informe con una asa en forma de pezón rectangular aplicado. Pasta dura, naranja rojiza, con desgrasante abundante y grande de cuarzo y fino de mica. Superfícies rugosas.*

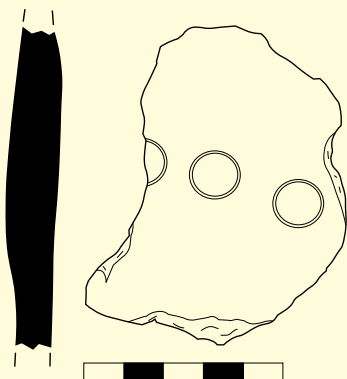

Núm. de registre 3724
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 12 x 8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 200-100 aC
Descripció Fragment informe,

possiblement de coll, amb una nansa de mugró rectangular. Pasta dura, de nucli negrós i superfícies marró vermelloses, amb desgreixant gran de quars i petit calcari i de mica daurada. Superfícies rugoses. Decoració d'una banda de cercles mal impresos que s'aturen en arribar a la nansa.

Descripción *Fragmento informe, posiblemente de cuello, con una asa de pezón rectangular. Pasta dura, de núcleo negruzco y superficies marrón rojizas, con desgrasante grande de cuarzo y pequeño calcáreo y de mica dorada. Superfícies rugosas. Decoración de una banda de círculos mal impresos que se detienen al llegar a la asa.*

Núm. de registre 3725
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma Indeterminada
Dimensions 5 x 8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 200-100 aC

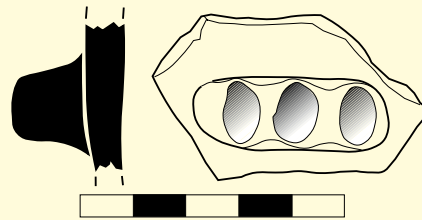
Descripció Fragment informe. Pasta dura, marró vermellosa a zones grisa, amb desgredant gran de quars i petit calcari i de mica platejada. Acabat allisat interior. Decoració en la superfície externa d'una banda horitzontal de circumferències impreses.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, marrón rojizo, en zonas grises, con desgrasante grande de cuarzo y calcáreo pequeño y de mica plateada. Acabado alisado interior. Decoración en la superficie externa de una banda horizontal de circunferencias impresas.*

Núm. de registre 10837
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,1 x 5 x 2,4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment informe. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marró vermelloses, amb desgredant abundant de quars i mica daurada de mida mitjana. Decoració de un mugró horitzontal digitat, de mida gran, que fa funció de nansa.

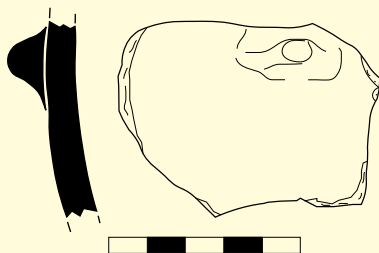
Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrón rojizas, con desgrasante abundante de cuarzo y mica dorada de tamaño mediano. Decoración de un pezón horizontal con incisiones digitales, de tamaño grande, que cumple la función de asa.*

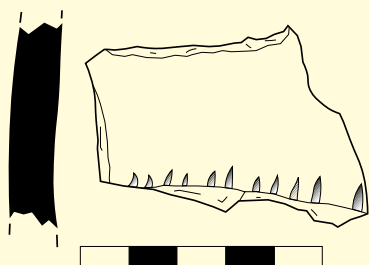

Núm. de registre 10862
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 6 x 6,8 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment informe. Pasta dura, vermellosa ataronjada, amb desgredant abundant de quars i calcari gran i mica platejada petita. Acabat rugós. Presenta un mugró aplicat en la superfície exterior.

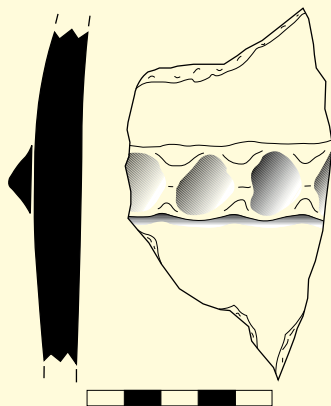
Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, rojiza anaranjada, con desgrasante abundante de cuarzo y calcárea grande y mica plateada pequeña. Acabado rugoso. Presenta un pezón aplicado en la superficie exterior.*

Núm. de registre 10868
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 4,2 x 5,5 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, marró i amb desgreixant abundant calcarí mitjà i petit micaci. Acabat rugós. Decoració en la superfície exterior d'una franja d'incisions verticals.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, marrón y con desgrasante abundante calcárea de tamaño mediano y pequeño micáceo. Acabado rugoso. Decoración en la superficie exterior de una franja de incisiones verticales.*

Núm. de registre 10870
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 9,5 x 5,5 x 1,7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marró negreses, amb desgreixant abundant de quars de mida gran i mica daurada petita. Acabat rugós. Decoració de cordó horitzontal aplicat i digitat.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrón negruzcas, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño grande y mica dorada pequeña. Acabado rugoso. Decoración de cordón horizontal aplicado con incisiones digitales.*

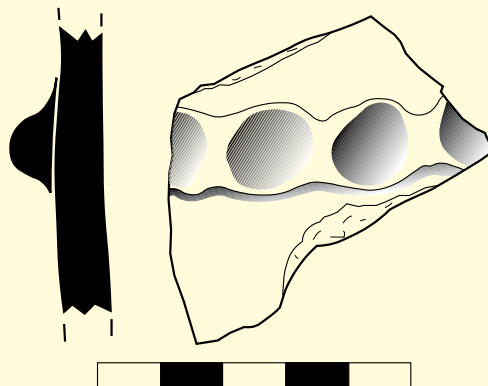
Núm. de registre 10871
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 8,5 x 9,8 x 1,3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marrons, amb desgreixant abundant de partícules de quars de mida mitjana i petit micaci. Acabat rugós. Decoració de cordó horitzontal digitat.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrones, con desgrasante abundante de partículas de cuarzo de tamaño mediano y pequeño micáceo. Acabado rugoso. Decoración de cordón horizontal con incisiones digitales.*

Núm. de registre 10872
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 4,3 x 5,3 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe.

Pasta dura, de nucli negre i superfícies marró vermelloses, amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana i fi calcari i micaci. Superfícies allisades. Decoració de cordó horitzontal digitat.

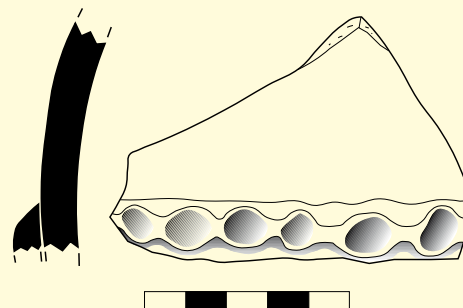
Descripció *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrón rojizo, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y fino calcárea y micáceo. Superficies alisadas. Decoración de cordón horizontal con incisiones digitales.*

Núm. de registre 10873
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5,9 x 8,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe.

Pasta dura, de nucli negre i superfícies vermelloses, amb desgreixant abundant de quars de mida gran i fines partícules de mica daurada. Acabat rugós. Decoració de cordó horitzontal digitat.

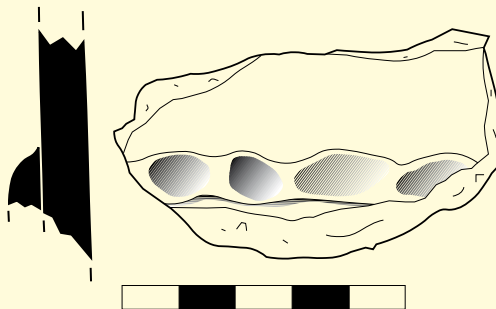
Descripció *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies rojizas, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño grande y finas partículas de mica dorada. Acabado rugoso. Decoración de cordón horizontal con incisiones digitales.*

Núm. de registre 10874
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5 x 6,8 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe.

Pasta dura, de nucli negre i superfícies vermelloses, amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana i petit de mica daurada. Acabat rugós. Decoració de cordó horitzontal digitat.

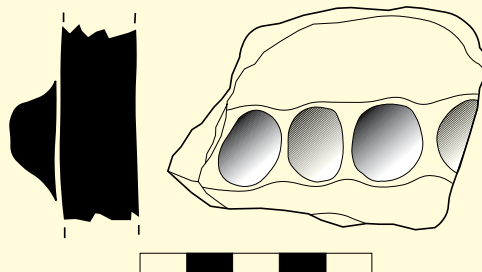
Descripción Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies rojizas, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y pequeño de mica dorada. Acabado rugoso. Decoración de cordón horizontal con incisiones digitales.

Núm. de registre 10875
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 4,6 x 6,3 x 1,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC.
Descripció Fragment informe.

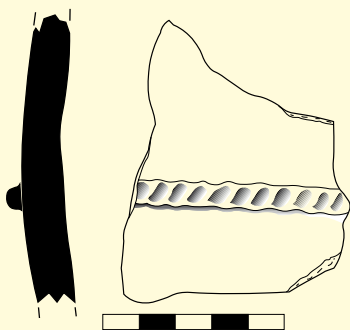
Pasta dura, de nucli negre i superfícies vermelloses, amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana i mica daurada petita. Acabat rugós. Decoració de cordó horitzontal digitat.

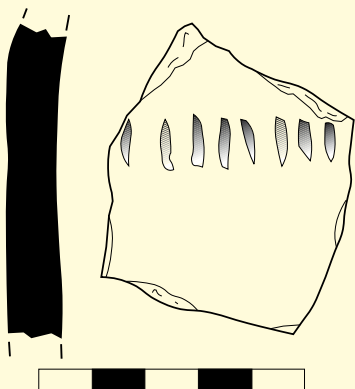
Descripción Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies rojizas, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y mica dorada pequeña. Acabado rugoso. Decoración de cordón horizontal con incisiones digitales.

Núm. de registre 10876
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 8,4 x 6,3 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marró vermelloses, amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana i petit de mica daurada. Acabat interior allisat. Decoració de cordó horitzontal fi i incís.

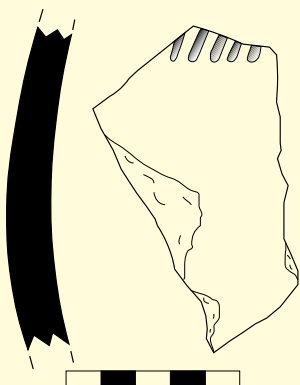
Descripción Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrón rojizo, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y pequeño de mica dorada. Acabado interior alisado. Decoración de cordón horizontal fino e inciso.

Núm. de registre 10877
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5,8 x 4,7 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, vermellosa, amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana i petit de mica daurada. Acabat rugós. Decoració d'una banda horitzontal d'incisions verticals curtes.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, rojiza, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y pequeño de mica dorada. Acabado rugoso. Decoración de una banda horizontal de incisiones verticales cortas.*

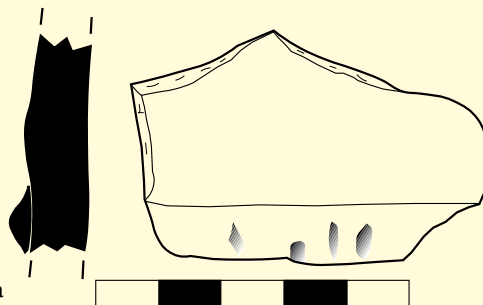

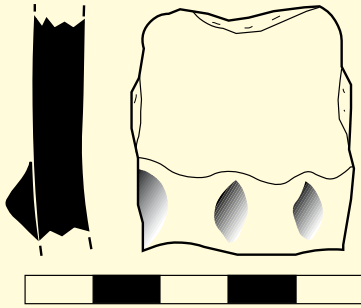
Núm. de registre 10878
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 9,8 x 6 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marrons, amb desgreixant abundant de quars de mida gran i petit de mica daurada. Acabat rugós. Decoració d'una banda horitzontal d'incisions verticals curtes.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrones, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño grande y pequeño de mica dorada. Acabado rugoso. Decoración de una banda horizontal de incisiones verticales cortas.*

Núm. de registre 10880
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,5 x 5,7 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marrons, amb desgreixant abundant de mida mitjana de quars i mica daurada. Acabat allisat. Decoració d'un cordó horitzontal aplicat amb incisions verticals curtes.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrones, con desgrasante abundante de tamaño mediano de cuarzo y mica dorada. Acabado alisado. Decoración de un cordón horizontal aplicado con incisiones verticales cortas.*

Núm. de registre 10881
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,6 x 3,3 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, marronosa, amb desgreixant abundant de mida mitjana de quars i fi de mica. Acabat rugós. Decoració d'un cordó horitzontal amb incisions verticals curtes.

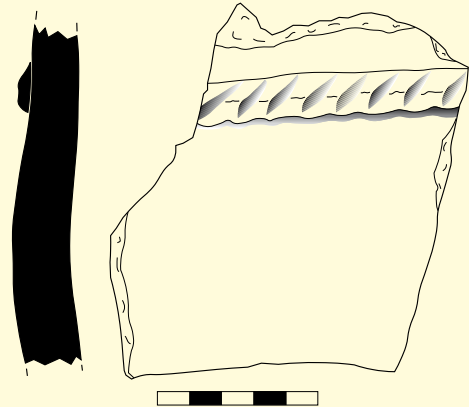
Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, amarronada, con desgrasante abundante de tamaño mediano de cuarzo y fino de mica. Acabado rugoso. Decoración de un cordón horizontal con incisiones verticales cortas.*

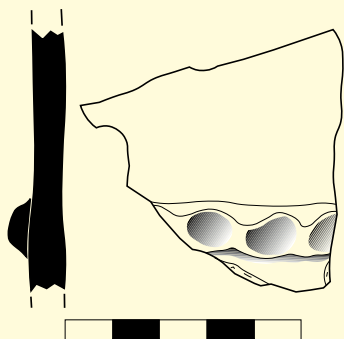
Núm. de registre 10882
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 11,5 x 10 x 1,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe.

Pasta dura, de nucli negre i superfícies marrons, amb desgreixant abundant de mida mitjana de quars i petit de mica daurada. Acabat rugós. Decoració d'un cordó horitzontal amb incisions inclinades.

Descripción *Fragmento informe.*

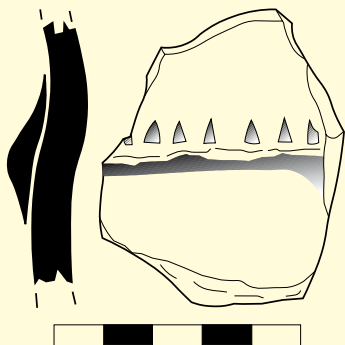
Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrones, con desgrasante abundante de tamaño mediano de cuarzo y pequeño de mica dorada. Acabado rugoso. Decoración de un cordón horizontal con incisiones inclinadas.

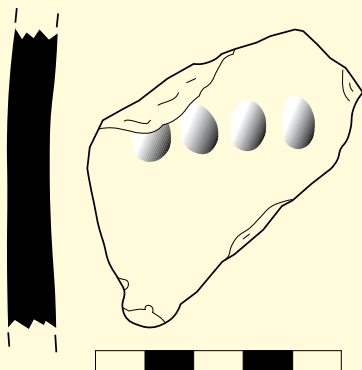
Núm. de registre 10885
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5,7 x 5,5 x 0,7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marrons, amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana i petit de mica daurada. Acabat rugós. Decoració de cordó horitzontal digitat.

Descripció *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrones, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y pequeño de mica dorada. Acabado rugoso. Decoración de cordón horizontal con incisiones digitales.*

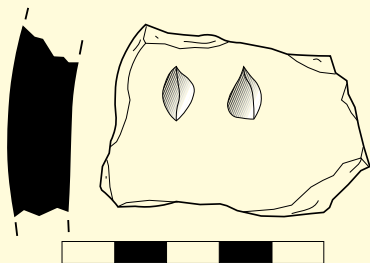
Núm. de registre 10886
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5,8 x 5 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, de nucli negrós, superfícies beix i amb desgreixant abundant de mida mitjana de quars. Decoració d'un cordó horitzontal aplicat amb petites incisions triangulars efectuades amb un estri.

Descripció *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negruzco, superficies beis y con desgrasante abundante de tamaño mediano de cuarzo. Decoración de un cordón horizontal aplicado con pequeñas incisiones triangulares efectuadas con una herramienta.*

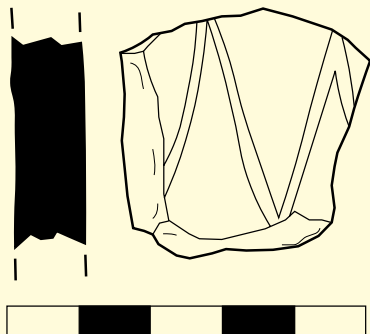
Núm. de registre 10887
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 6 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, de nucli negre i superfícies grises i marrons, amb desgreixant abundant de quars gran i de mica daurada petita. Acabat rugós. Decoració d'una banda horitzontal d'impressions de forma oval fetes amb un estri.

Descripció *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies grises y marrones, con desgrasante abundante de cuarzo grande y de mica dorada pequeña. Acabado rugoso. Decoración de una banda horizontal de impresiones de forma oval realizados con una herramienta.*

Núm. de registre 10888
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 4 x 4,9 x 1,2 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, marró vermellosa, amb desgreixant abundant de quars gran i de mica daurada petita. Acabat rugós. Decoració d'una banda horitzontal d'ungulacions.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, marrón rojiza, con desgrasante abundante de cuarzo grande y de mica dorada pequeña. Acabado rugoso. Decoración de una banda horizontal de marcas unguiales.*

Núm. de registre 10889
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,3 x 3,4 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgreixant abundant de quars mitjà i mica fina. Acabat interior allisat. Decoració en la superfície exterior d'una banda formada per una línia incisa en ziga-zaga.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasante abundante de cuarzo tamaño mediano y mica fina. Acabado interior alisado. Decoración en la superficie exterior de una banda formada por una línea incisa en zig-zag.*

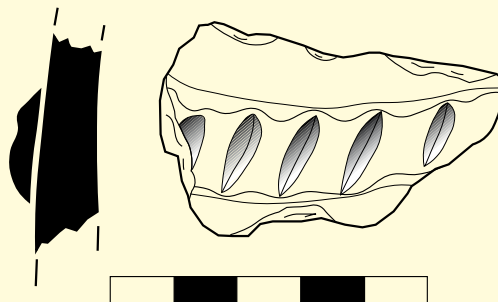
Núm. de registre 10892
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5,7 x 6,3 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, ataronjada vermellosa i amb desgreixant abundant de quars gran i mica daurada fina. Acabat rugós. Decoració de dos cordonets llisos encreuats en forma d'aspa.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, naranja rojiza y con desgrasante abundante de cuarzo grande y mica dorada fina. Acabado rugoso. Decoración de dos cordoncillos lisos entrecruzados en forma de aspa.*

Núm. de registre 10894
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,1 x 3,3 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe.

Pasta dura, de nucli negre i superfícies marrons, amb desgreixant abundant i gran de quars i mica daurada. Acabat allisat interior. Decoració d'un cordó horitzontal amb incisions verticals.

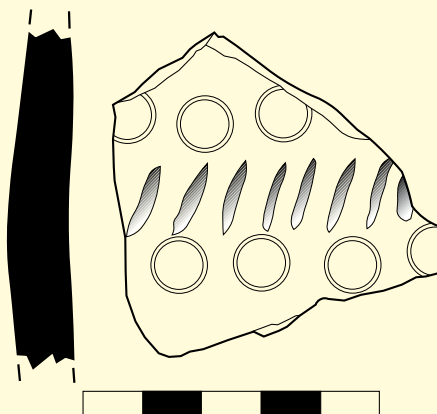
Descripción Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrones, con desgrasante abundante y grande de cuarzo y mica dorada. Acabado alisado interior. Decoración de un cordón horizontal con incisiones verticales.

Núm. de registre 10895
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5,3 x 5,5 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta

dura, ataronjada marró en la superfície interior i grisa fosca en l'exterior, amb desgreixant abundant de mida mitjana de quars i mica daurada. Decoració en la superfície exterior de tres franges horitzontals, la superior i la inferior estan formades per un seguit de circumferències imprèses amb un estri, i la franja central per línies inclinades incisives.

Descripción Fragmento informe. Pasta dura, anaranjada marrón en la superficie interior y gris oscuro en el exterior, con desgrasante abundante de tamaño mediano de cuarzo y mica dorada. Decoración en la superficie exterior de tres franjas horizontales, la superior y la inferior están formadas por una serie de circunferencias impresas con una herramienta, y la franja central por líneas inclinadas incisivas.

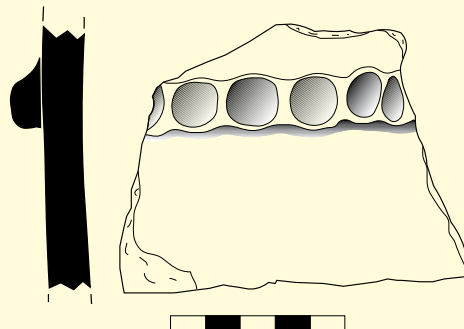

Núm. de registre 10897
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 6 x 6,5 x 1,1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe.

Pasta dura, de nucli negre i superfícies marró vermelloses, amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana i petit de mica daurada.

Acabat rugós. Decoració de cordó horitzontal digitat.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrón rojizo, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y pequeño de mica dorada. Acabado rugoso. Decoración de cordón horizontal digitado.*

Núm. de registre 10898
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5,8 x 6 x 1,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe i rodat. Pasta dura, marró fosc veremellosa, amb desgreixant abundant i gran de quars i mica daurada. Decorat amb un cordó amb digitacions mal conservat.

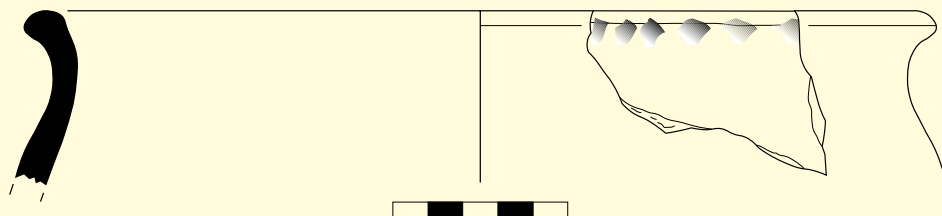
Descripción *Fragmento informe y redondeado. Pasta dura, marrón oscuro rojiza, con desgrasante abundante y grande de cuarzo y mica dorada. Decorado con un cordón con digitaciones mal conservado.*

Núm. de registre 10902
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 2,5 x 3 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment informe. Pasta dura, grisa fosca i amb desgreixant abundant de quars petit i mica daurada fina. Decoració de solcs acanalats horitzontals.

Descripción *Fragmento informe. Pasta dura, gris oscura y con desgrasante abundante de cuarzo pequeño y mica dorada fina. Decoración de surcos acanalados horizontales.*

Núm. de registre 10903
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions diverses
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Nou fragments informes pertanyents a diversos vasos a mà. Pastes dures i ben cuites, de colors ataronjats, vermellosos, marrons i grisàcis. Desgreixant abundant de quars de mida gran. En alguns casos també s'ha pogut constatar la presència esporàdica de mica daurada.
Descripción *Nueve fragmentos informes pertenecientes a diversos vasos a mano. Pastas duras y bien cocidas, de colores anaranjados, rojizos, marrones y grisáceos. Desgrasante abundante de cuarzo de tamaño grande. En algunos casos también se ha podido constatar la presencia esporádica de mica dorada.*

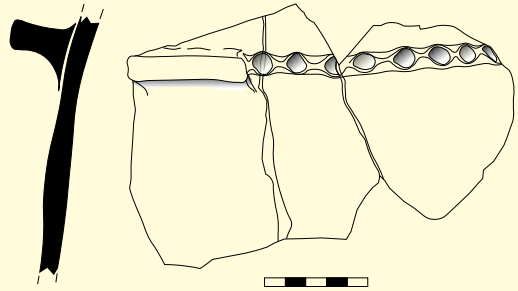
Núm. de registre 10849
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 5 x 6,1 x 0,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Set fragments possiblement del mateix vas, de vora exvasada. Pasta dura, marró vermelloso, amb desgreixant calcari mitjà i mica daurada fina. Superfícies poc allisades. Decoració d'una senefa d'ungulacions en el llavi exterior.
Descripción *Siete fragmentos posiblemente del mismo vaso, de borde exvasado. Pasta dura, marrón rojizo, con desgrasante calcáreo de tamaño mediano y mica dorada fina. Superficies poco alisadas. Decoración de una cenefa de unguilaciones en el labio exterior.*

Núm. de registre 10883
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 13 x 12,5 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC.
Descripció Sis fragments

informes d'un mateix vas. Pasta dura, marró grisa i amb abundant desgreixant de quars mitjà i mica fina. Acabat rugós. Decoració d'un cordó horitzontal digitat sobre el qual es diposa una nansa en forma de llengüeta semicircular.

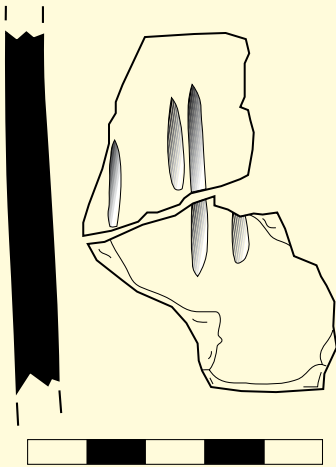
Descripción *Seis fragmentos informes de un mismo vaso. Pasta dura, marrón gris y con abundante desgrasante de cuarzo de tamaño mediano y mica fina. Acabado rugoso. Decoración de un cordón horizontal digitado sobre el cual se coloca una asa en forma de lengüeta semicircular.*

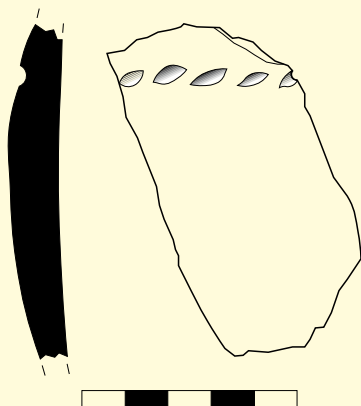

Núm. de registre 10890
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 6,2 x 3,7 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Dos petits fragments informes.

Pasta dura, de nucli negre i superfícies grises i marrons, amb desgreixant abundant de quars gran i micaci fi. Acabat rugós. Decoració d'una banda horitzontal d'incisions verticals llargues i primes, molt properes.

Descripción *Dos pequeños fragmentos informes. Pasta dura, de núcleo negro y superficies grises y marrones, con desgrasante abundante de cuarzo grande y micáceo fino. Acabado rugoso. Decoración de una banda horizontal de incisiones verticales largas y estrechas, muy próximas.*

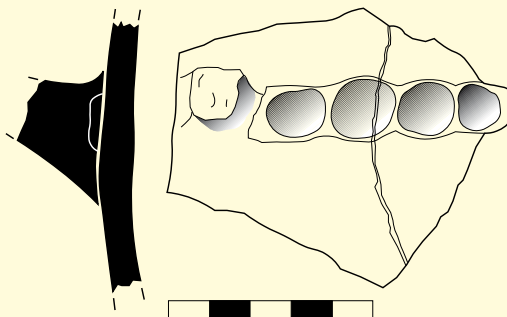
Núm. de registre 10891
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 8 x 4,2 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Dos fragments informes. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marró vermelloses, amb desgreixant abundant de quars gran i mica daurada petita. Acabat allisat interior. Decoració d'una banda horitzontal d'ungulacions.

Descripción *Dos fragmentos informes. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrón rojizo, con desgrasante abundante de cuarzo grande y mica dorada pequeña. Acabado alisado interior. Decoración de una banda horizontal de ungulaciones.*

Núm. de registre 10839
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 6,8 x 8,6 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Dos fragments informes d'un vas amb arrencament de nansa. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marró vermelloses, amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana i fi de mica. Acabat interior allisat. Decoració de cordó horitzontal digitat i aplicat a l'alçada de l'arrencament de la nansa.

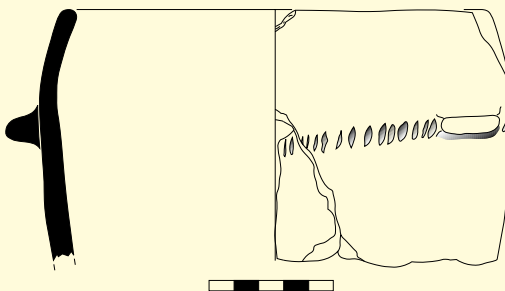
Descripción *Dos fragmentos informes de un vaso con arranque de asa. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrón rojizo, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y fino de mica. Acabado interior alisado. Decoración de cordón horizontal digitado y aplicado a la altura del arranque de la asa.*

Núm. de registre 10867
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 10 x 11,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Dos fragments

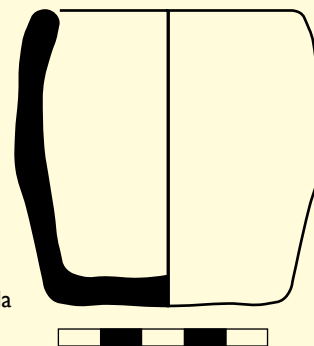
informes d'un vas. Pasta dura, de nucli negre i superfícies marró negrés, amb desgreixant abundant de quars de mida gran i fines partícules de mica daurada. Acabat allisat en la vora i rugós al cos. Decoració d'una filera inclinada d'incisions verticals alterades per llengüetes que fan les funcions d'agafadors.

Descripción *Dos fragmentos informes de un vaso. Pasta dura, de núcleo negro y superficies marrón negruzco, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño grande y finas partículas de mica dorada. Acabado alisado en el borde y rugoso en el cuerpo. Decoración de una hilera inclinada de incisiones verticales alteradas por lengüetas que hacen la función de asas.*

Núm. de registre 3693
Nom de l'objecte vas
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 7 x 6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Vas de tendència cilíndrica, amb llavi reentrant i base plana, restaurat. Pasta dura, ataronjada marró, amb desgreixant abundant calcari, de quars gran i mica daurada petita. Superfície rugosa.

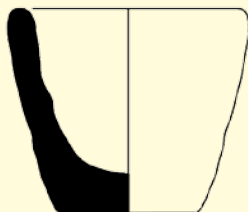
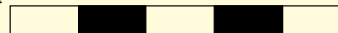
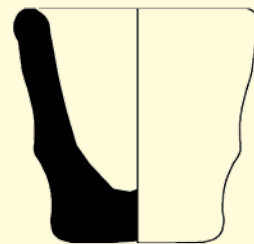
Descripción *Vaso de tendencia cilíndrica, con labio reentrante y base plana, restaurado. Pasta dura, marrón anaranjada, con desgrasante abundante calcáreo, de cuarzo grande y mica dorada pequeña. Superficie rugosa.*

Núm. de registre 3717
Nom de l'objecte vas
Categoria vaset de joguina
Forma indeterminada
Dimensions 5 x 4 cms.
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Petit vaset del tipus de joguina, restaurat. Pasta dura, grisa i amb desgreixant de quars mitjà i mica daurada fina. Superfícies rugoses.

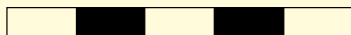
Descripción *Pequeño vasito de miniatura, restaurado. Pasta dura gris y con desgrasante de cuarzo de tamaño mediano y mica dorada fina. Superficies rugosas.*

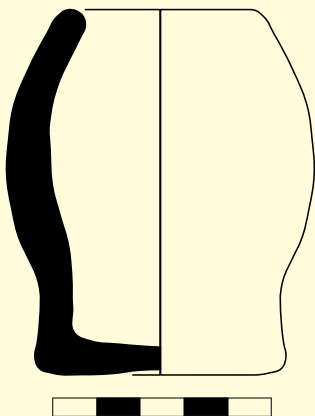

Núm. de registre 3718
Nom de l'objecte vas
Categoria vaset de joguina
Forma indeterminada
Dimensions 5 x 5,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Petit vaset, del tipus de joguina, sencer. Pasta dura, vermella granatosa i marró, amb desgreixant de quars mitjà i mica daurada fina.

Descripción *Pequeño vaso de miniatura entero. Pasta dura, roja granatosa y marrón, con desgrasante de cuarzo de tamaño mediano y mica dorada fina.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 2, 6.

Núm. de registre	10336
Nom de l'objecte	vas
Categoria	ceràmica de cuina
Forma	vas de vora reentrant
Dimensions	8,6 x 5,4 cm
Material i tècnica	ceràmica a mà
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC

Descripció Vas de vora reentrant de tendència cilíndrica, amb la vora reentrant i la base plana. Pasta dura, ataronjada marró i amb desgreixant abundant de quars de mida gran i calcari i mica daurada fina. Superfície rugosa.

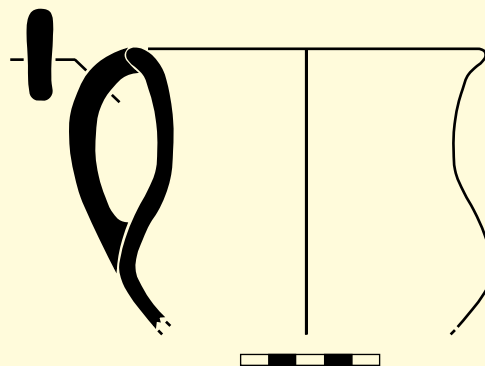
Descripción *Vaso de borde reentrante de tendencia cilíndrica, con el borde reentrante y la base plana. Pasta dura, marrón anaranjada y con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño grande y calcáreo y mica dorada fina. Superficie rugosa.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 2, 4.

Núm. de registre	3700
Nom de l'objecte	gerra
Categoria	ceràmica de cuina
Forma	indeterminada
Dimensions	12,5 x 1,5 x 1,5 cm
Material i tècnica	ceràmica a mà
Producció	edat del bronze
Cronologia	1800-700 aC

Descripció Part superior d'una gerra de vora exvasada, carena suau i nansa de cinta. Pasta dura, marró negrosa, amb desgreixant petit calcari i mica daurada fina. Superfície allisada.

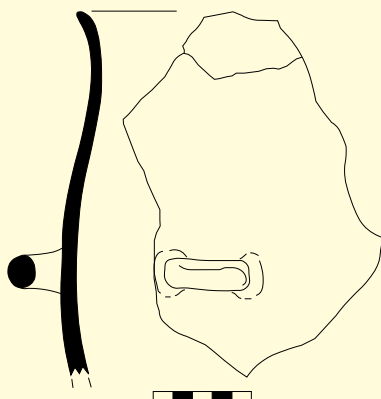
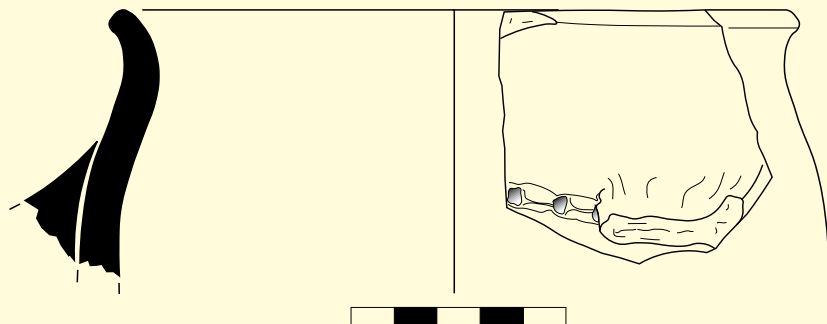
Descripción *Parte superior de un jarrón de borde exvasado, carena suave y asa de cinta. Pasta dura, marrón negruzco, con desgrasante pequeño calcáreo y mica dorada fina. Superficie alisada.*

Núm. de registre 10858
Nom de l'objecte gerra
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 6,1 x 6,4 x 0,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de la part superior d'un vas de perfil en S que conserva l'arrancament d'una nansa de cinta. Pasta dura, de nucli negre i superfícies vermelloses, amb desgreixant abundant de quars de mida mitjana i petits punts de mica daurada. Acabat allisat. Decoració a l'alçada de la nansa d'un cordó horitzontal digitat.

Descripción Fragmento de la parte superior de un vaso de perfil en S que conserva el arranque de una asa de cinta. Pasta dura, de núcleo negro y superficies rojizas, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño mediano y pequeños puntos de mica dorada. Acabado alisado. Decoración a la altura de la asa de un cordón horizontal digitado.

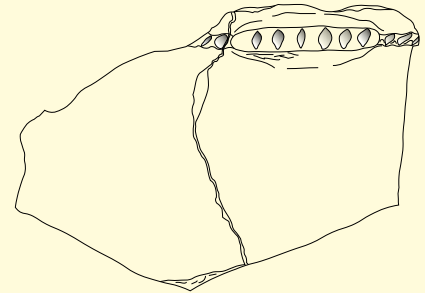

Núm. de registre 3701
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 18,5 x 12 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció edat del bronze
Cronologia 1800-700 aC

Descripció Part superior d'una gran contenidor de vora exvasada, carena suau i nansa horitzontal de secció circular. Pasta dura, marró negrosca, amb desgreixant calcari gran i mica daurada petita. Superfície allisada.

Descripción Parte superior de una gran contenedor de borde exvasado, carena suave y asa horizontal de sección circular. Pasta dura, marrón negruzca, con desgrasante calcáreo grande y mica dorada pequeña. Superficie alisada.

Núm. de registre 3702
Nom de l'objecte contenidor
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 14 x 24,5 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Dos fragments

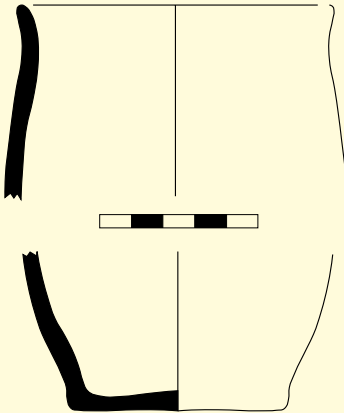

informes d'un mateix vas contenidor.
 Pasta dura, de nucli negrós i superfícies

marró negreses, amb abundant

desgreixant calcari gran i micaci daurat i platejat petit. Superfícies allisades. Decoració de cordó horitzontal amb incisions verticals i un mugró rectangular, també incís.

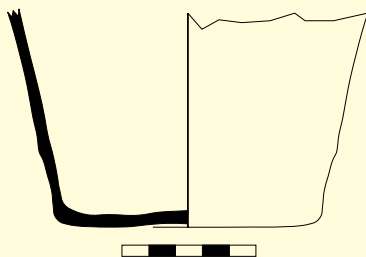
Descripció *Dos fragmentos informes de un mismo vaso contenedor. Pasta dura, de núcleo negruzco y superficies marrón negruzcos, con abundante desgrasante calcáreo grande y micáceo dorado y plateado pequeño. Superficies alisadas. Decoración de cordón horizontal con incisiones verticales y un pezón rectangular, también inciso.*

Núm. de registre 3106
Nom de l'objecte olla
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 16 x 10,5 x 10,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Olla de perfil en S, molt restaurada, de vora lleugerament exvasada i

base plana. Pasta dura, marró gris, amb desgreixant calcari mitjà i abundant de mica daurada també mitjà. Superfície rugosa.

Descripció *Olla de perfil en S, muy restaurada, de borde ligeramente exvasado y base plana. Pasta dura, marrón grisáceo, con desgrasante calcáreo de tamaño mediano y abundante de mica dorada también de tamaño mediano. Superficie rugosa.*

Núm. de registre 3699
Nom de l'objecte olla
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 10 x 9,5 x 14 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-300 aC

Descripció Fons troncocònic amb base gairebé plana d'un vas contenidor; molt restaurat. Pasta dura, grisa i marró, amb desgreixant abundant calcari mitjà i mica daurada petita. Superfícies rugoses.

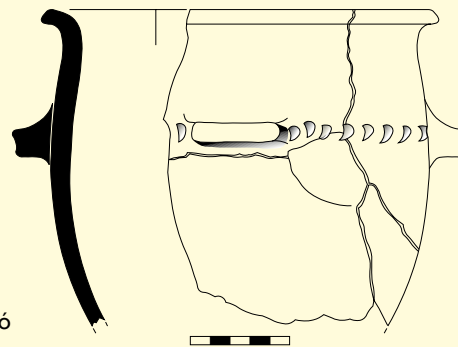
Descripción Base troncocónica prácticamente plana de un vaso contenedor, muy restaurado. Pasta dura, gris y marrón, con abundante desgrasante calcáreo de tamaño mediano y mica dorada pequeño. Superficies rugosas.

Núm. de registre 3703
Nom de l'objecte olla
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 18 x 21 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-300 aC

Descripció Part superior d'un vas de perfil en S. Pasta dura, marró negre, amb desgreixant abundant gran de calcari i mica daurada. Allisada en la part superior. Decoració d'una banda d'ungulacions interrompuda per nanses en forma de mugró rectangular.

Descripción Part superior de un vaso de perfil en S. Pasta dura, marrón negruzco, con abundante desgrasante grande de calcáreo y mica dorada. Alisada en la parte superior. Decoración de una banda de unguilaciones interrumpida por asas en forma de pezón rectangular.

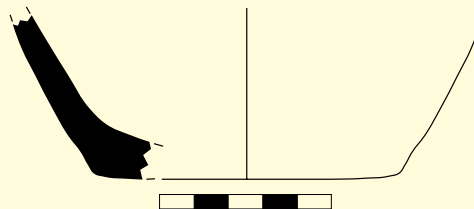
Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 2, 2

Núm. de registre 10843
Nom de l'objecte olla
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 4,8 x 10 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de fons amb base plana. Pasta dura, marró gris i amb desgreixant abundant calcari petit i fi micaci daurat. Superfícies rugoses.

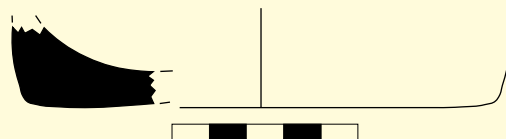
Descripción Fragmento de base plana. Pasta dura, marrón grisácea y con abundante desgrasante calcáreo pequeño y micáceo fino dorado. Superficies rugosas.

Núm. de registre 10845
Nom de l'objecte olla
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 2,5 x 6 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de base plana. Pasta dura, marró negrosa, amb desgreixant abundant i gran de quars i calcari, i fi de mica platejada. Superfície interior allisada i acabat rugós a l'exterior.

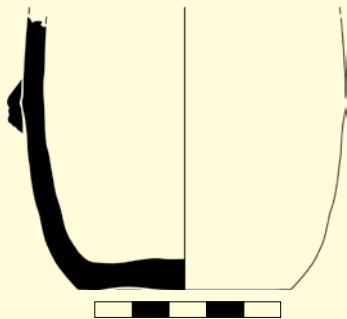
Descripción *Fragmento de base plana. Pasta dura, marrón negruzca, con desgrasante abundante y grande de cuarzo y calcáreo, y fino de mica plateada. Superficie interior alisada y acabado rugoso en el exterior.*

Núm. de registre 10846
Nom de l'objecte olla
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 9,3 x 10,5 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Part inferior d'una olla de base plana. Pasta dura, gris marró, amb desgreixant calcari petit. Superfície rugosa i decorada amb un mugró i incisions horitzontals.

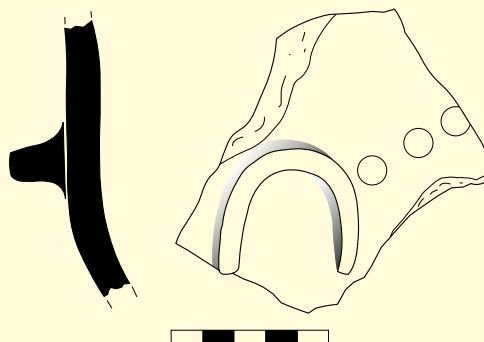
Descripción *Parte inferior de una olla de base plana. Pasta dura, gris marrón, con desgrasante calcáreo pequeño. Superficie rugosa y decorada con un pezón e incisiones horizontales.*

Núm. de registre 10847
Nom de l'objecte olla
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 9,5 x 7,8 x 1,1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment informe, possiblement de coll, amb una nansa de cordó aplicat en forma de ferradura. Pasta dura, de nucli negrós i superfícies vermelloses, amb desgreixant gran de quars i petit calcari i de mica daurada. Superfícies rugoses. Decoració d'una banda de cercles incisos que s'aturen en arribar a la nansa.

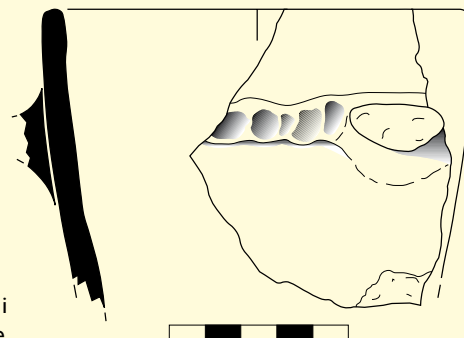
Descripción *Fragmento informe, posiblemente de cuello, con una asa de cordón aplicado en forma de herradura. Pasta dura, de núcleo negruzco y superficies rojizas, con desgrasante grande de cuarzo calcáreo pequeño y de mica dorada. Superficies rugosas. Decoración de una banda de círculos incisos que se detienen al llegar a la asa.*

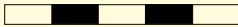
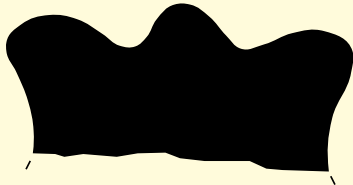
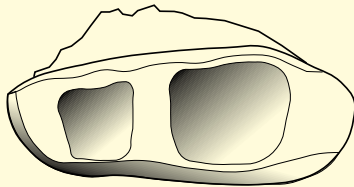

Núm. de registre 10857
Nom de l'objecte olla
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 8,7 x 7 x 0,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Dos fragments possiblement de la vora del mateix vas. Pasta dura, marró negrosa, amb degreixant micaci fi i calcari petit. Superfícies rugoses. Decoració de cordó horitzontal digitat i arrencament de nansa.

Descripción *Dos fragmentos posiblemente del borde del mismo vas. Pasta dura, marrón negruzca, con desgrasante micáceo fino y calcáreo pequeño. Superficies rugosas. Decoración de cordón horizontal con incisiones digitales y arranque de asa.*

Núm. de registre 10836
Nom de l'objecte olla
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,7 x 7,5 x 3,3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Nansa pertanyent a un vas indeterminat. Pasta dura, marró i grisa, amb desgreixant abundant de quars de mida gran. Superfície poc allisada. La nansa té forma de mugró gruixut amb dos grans digitacions en la part superior.

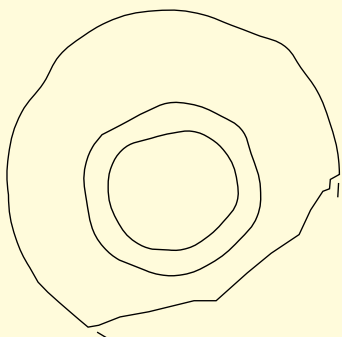
Descripción *Asa perteneciente a un vaso indeterminado. Pasta dura, marrón y gris, con desgrasante abundante de cuarzo de tamaño grande. Superficie poco alisada. La asa tiene forma de pezón grueso con dos grandes incisiones digitales en la parte superior.*

Núm. de registre 3794
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 29 cm de diàm. x 9 cm d'alçada
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Tapadora amb una nansa horitzontal foradada, molt restaurada. Pasta marró gris, dura, amb abundós desgreixant gran de quars i mica daurada. Superfícies allisades. Decorada amb quatre cordons impressos digitalment disposats en forma de creu, incisions en forma d'espiga en la part superior de la nansa, i en filera sobre el llavi exterior.

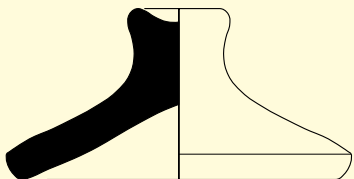
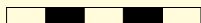
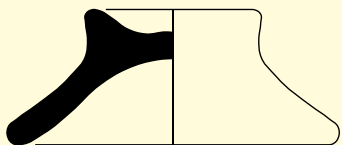
Descripción *Tapadera con una asa horizontal agujereada, muy restaurada. Pasta marrón grisácea, dura, con abundante desgrasante grande de cuarzo y mica dorada. Superficies alisadas. Decorada con cuatro cordones impresos digitalmente dispuestos en forma de cruz, incisiones en forma de espiga en la parte superior de la nansa, y en hilera sobre el labio exterior.*

Núm. de registre 10834
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,5 x 9 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Tapadora pràcticament sencera amb agafador circular, gran i amb clot central. Pasta dura, grisa negrosa, amb abundós desgreixant de mica fina i calcari mitjà. Superfícies rugoses.

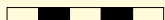
Descripción *Tapadera prácticamente entera con agarrador circular, grande y con agujero central. Pasta dura, gris negruzco, con abundante desgrasante de mica fina y calcáreo de tamaño mediano. Superficies rugosas.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 2, 12.

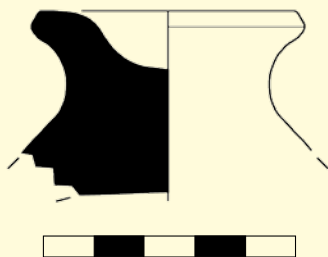
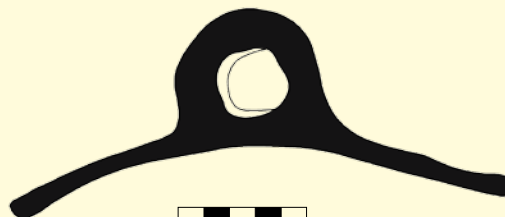
Núm. de registre 10835
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,8 x 8 x 1,1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de tapadora de perfil sencer amb agafador circular amb clot central. Pasta dura, grisa i amb abundant desgreixant petit calcari i de mica daurada. Superfície allisada.

Descripción *Fragmento de tapadera de perfil entero con agarrador circular con agujero central. Pasta dura, gris y con abundante desgrasante pequeño calcáreo y de mica dorada. Superficie alisada.*

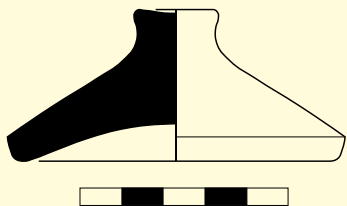
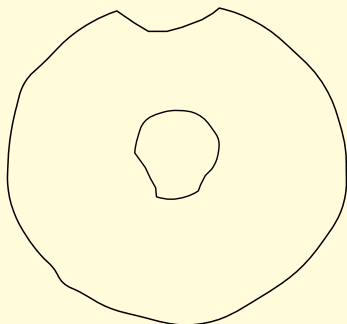

Núm. de registre 10574
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 19,5 x 0,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Tapadora amb nansa en forma de pivot. Pasta dura, ataronjada marró, amb abundant desgreixant calcari i de mica platejada.
Descripció *Tapadera con asa en forma de pivote. Pasta dura, naranja marronosa, con abundante desgrasante calcáreo y de mica plateada.*

Núm. de registre 10573
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 9,5 x 21 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Tapadora amb nansa vertical perforada, parcialment restaurada. Pasta dura, grisa negrosa, amb desgreixant abundant calcari gran i mica daurada fina. Superfícies rugoses.
Descripció *Tapadera con asa vertical perforada, parcialmente restaurada. Pasta dura, gris negruzca, con desgrasante abundante calcáreo grande y mica dorada fina. Superfícies rugosas.*

Núm. de registre 11415
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ceràmica de cuina
Forma indeterminada
Dimensions 3,8 x 5 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Agafador d'una tapadora. Pasta dura, amb le nucli marró i les superfícies vermelloses, amb abundant desgreixant gran de mica platejada, quars i mica daurada. Superfícies allisades.
Descripció *Agarrador de una tapadera. Pasta dura, con el núcleo marrón y las superficies rojizas, con abundante desgrasante grande de mica plateada, cuarzo y mica dorada. Superfícies allisadas.*

Núm. de registre 3696
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ceràmica de cuina
Forma triangular
Dimensions 7,5 x 7,5 x 3,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Tapadora gairebé sencera amb agafador circular amb clot central. Pasta vermellosa amb abundant desgreixant de mica daurada fina i calcari petit. Superfícies allisades.
Descripción *Tapadera prácticamente entera con agarrador circular con agujero central. Pasta rojiza con abundante desgrasante de mica dorada fina y calcáreo pequeño. Superficies alisadas.*
Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 2, 11.

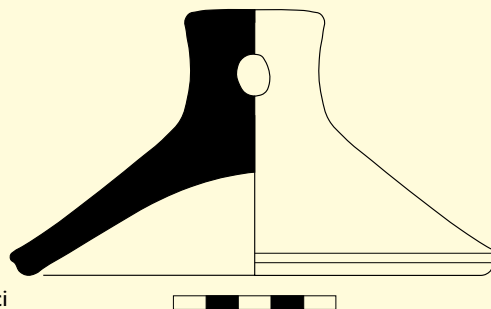
Núm. de registre 3697
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ceràmica de cuina
Forma triangular
Dimensions 10 x 21 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Tapadora de secció triangular amb agafador rectangular i perforació horitzontal, la vora conté una obertura; reconstruïda. Pasta marró vermellosa, amb desgreixant mitjà de mica platejada, mica daurada i calcari. Superfícies allisades.
Descripción *Tapadera de sección triangular con agarrador rectangular y perforación horizontal, el borde tiene una abertura; reconstruida. Pasta marrón rojiza, con desgrasante de tamaño mediano de mica plateada, mica dorada y calcáreo. Superficies alisadas.*

Núm. de registre 10833
Nom de l'objecte tapadora
Categoria ceràmica de cuina
Forma triangular
Dimensions 8,4 x 12 x 1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment

corresponent al perfil sencer d'una tapadora d'agafador quadrangular amb orifici horitzontal. Pasta dura, de superfície interior grisa i vermellós en l'exterior, amb abundant desgreixant de mica daurada fina i calcari gran. Acabat allisat.

Descripción *Fragmento correspondiente al perfil entero de una tapadera de un agarrador cuadrangular con orificio horizontal. Pasta dura, de superficie interior gris y rojiza en el exterior, con abundante desgrasante de mica dorada fina y calcáreo grande. Acabado alisado.*

Bibliografía: Bruguera et al. 2004, lám. 2, 10.

EINES I ALTRES OBJECTES

UTENSILIOS Y OTROS OBJETOS

Eines i altres objectes

FELIP MASÓ

A part de la categoria ceràmica, el conjunt més voluminós de material trobat al poblat el conformen tot un seguit de peces de molt variada funció i fetes de diversos materials. Tot i que la majoria pertanyen a diferents tipus d'oficis, el fet d'haver-se trobat en contextos arqueològics poc clars, en sitges com a material de reompliment o totalment descontextualitzat, no facilita en alguns casos la seva correcta interpretació. Amb tot, podem distingir un seguit de grups; d'entre ells destaca una àmplia col·lecció de peces relacionades amb el món del teixit com són els *pondera* (uns quaranta) i les *fusaioles* (unes trenta). Els *pondera*, d'argila cuita, eren utilitzats com a pes per mantenir el fil del teler tensat; presenten diferents tipologies (rectangulars, trapezoïdals, quadrangulars...), poden tenir un o dos forats per passar-hi els fils i en alguns casos presenten algunes marques com creus, ratlles o impressions en la seva part superior. Pel que fa a les fusaioles, també són d'argila cuita, amb forma bicònica i un forat al mig per fer-hi passar una tija de fusta llarga i prima; la *fusaiola*, que es trobava en un dels extrems de la tija, actuava de contrapès facilitant així la confecció en el fus. No acostumaven a portar decoracions, a excepció d'una que presenta una sanefa de triangles incisos. Una segona col·lecció prou nombrosa és la formada pels objectes de bronze vinculats a àmbits com la pesca (20 hams, 3 pesos de plom i 1 peça de bronze amb un plom al final), objectes ornamentals (2 sivelles de cinturó, 4 fibules, 3 penjolls, 1 arracada, 1 braçalet i algunes anelles) o vinculats a l'àmbit de les creences funeràries (1 petita campaneta amb decoracions de líni-

es incises). Seguint amb els metalls, destaquen també els objectes de ferro, representat per diferents armes (un *soliferreum* fragmentat, diverses puntes de llança, 2 punyals i un umbó d'escut), eines (dues falçs, un martell) o objectes varis com el reforç exterior d'una caixa rectangular i diversos claus i ganxos. Tant els objectes de bronze com els de ferro, presenten un estat de conservació força dolent en la majoria de casos. Dins d'aquest apartat també s'inclouen els objectes lítics, entre els quals es troben un total de set destrals polides de tradició neolítica tot i que àmpliament utilitzades durant milers d'anys, un molí de dues peces complet i alguna altra peça com una possible pedra d'esmolar i un pes.

Pel que fa al vidre, si bé es van arribar a trobar peces senceres durant l'excavació tal i com ho testimonien les descripcions i les fotografies del moment, avui només en queda una petita representació a partir de les parts inferiors de dos ungüentaris d'època romana.

Utensilios y otros objetos

FELIP MASÓ

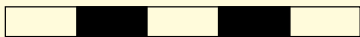
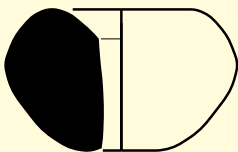
Aparte de la tipología cerámica, el conjunto más voluminoso de materiales encontrados en el poblado lo forman una serie de piezas con una función muy variada y realizadas de diversos materiales. Aunque la mayoría pertenecían a diferentes tipos de oficios, el hecho de haberse encontrado en contextos arqueológicos poco claros, en silos como material de relleno o totalmente descontextualizado, no facilita en algunos casos su correcta interpretación. Aún así, podemos distinguir una serie de grupos; entre ellos destaca una amplia colección de piezas relacionadas con el mundo del tejido como son los *pondera* (unos cuarenta) y las fusayolas (unas treinta). Los *pondera*, de arcilla cocida, eran utilizados como pesos para mantener el hilo del telar tensado; presentan diferentes tipologías (rectangulares, trapezoidales, cuadrangulares...), pueden tener uno o dos agujeros para pasar los hilos y en algunos casos presentan algunas marcas como cruces, rayas o impresiones en la parte superior. Respecto a las fusayolas, también son de arcilla cocida, con forma bicónica y un agujero en el centro para hacer pasar un tallo de madera larga y delgada; la fusayola, que se encontraba en uno de los extremos del tallo, actuaba como contrapeso facilitando así la confección en el huso. No acostumbraban a tener decoración, a excepción de una que presenta una cenefa de triángulos incisos. Una segunda colección también numerosa es la formada por los objetos de bronce vinculados a ámbitos como la pesca (20 anzuelos, 3 pesos de plomo y 1 pieza de bronce con un plomo al final), objetos ornamentales (2

hebillas de cinturón, 4 fíbulas, 3 collares, 1 pendiente, 1 brazalete y unos anillos) o vinculados al ámbito de las creencias funerarias (1 pequeña campanilla con decoraciones de líneas incisas). Siguiendo con los metales, destacan también los objetos de hierro, representado por diferentes armas (un *soliferreum* fragmentado, diversas puntas de lanza, 2 puñales y un umbo de escudo), herramientas (dos hoces, un martillo) o objetos varios como el refuerzo exterior de una caja rectangular y diversos clavos y ganchos. Tanto los objetos de bronce como los de hierro, presentan un estado de conservación bastante malo en la mayoría de los casos.

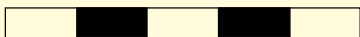
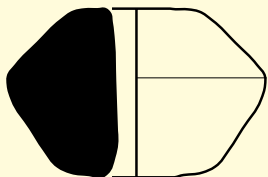
En este apartado también se incluyen los objetos líticos, entre los cuales se encuentran un total de siete hachas pulidas de tradición neolítica aunque ampliamente utilizadas durante miles de años, un molino de dos piezas completo y alguna otra pieza como una posible piedra de afilar y un peso.

Respecto al vidrio, si bien se llegaron a encontrar piezas enteras durante la excavación tal y como lo demuestran las descripciones y las fotografías del momento, hoy únicamente queda una pequeña representación a partir de las partes inferiores de dos ungüentarios de época romana.

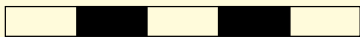
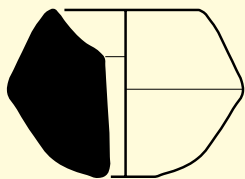
Pondera i fusaioles

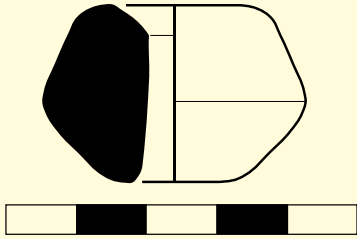
Núm. de registre	10355
Nom de l'objecte	eina tèxtil
Categoria	fusaiole
Forma	Castro A2
Dimensions	2,1 x 3,2 cm
Material i tècnica	ceràmica a mà
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC
Descripció	Cos arrodonit. Pasta dura, grisa marronosa, amb desgreixant abundós calcari mitjà i de mica daurada petita. Superfície poc allisada.
Descripció	<i>Cuerpo redondeado. Pasta dura, grisa amarronada, con desgrasante abundante calcáreo de tamaño mediano y de mica dorada pequeña. Superficie poco alisada.</i>

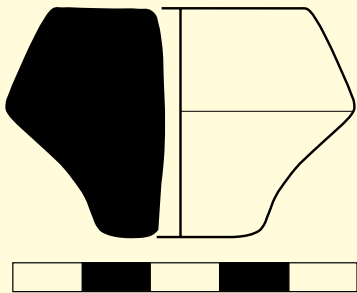
Núm. de registre	10800
Nom de l'objecte	eina tèxtil
Categoria	fusaiole
Forma	Castro D1
Dimensions	2,3 x 3,3 cm
Material i tècnica	ceràmica a mà
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC
Descripció	Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa vermellosa, amb desgreixant mitjà calcari i mica daurada fina. Superfície aspre.
Descripció	<i>Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, gris rojiza, con desgrasante de tamaño mediano calcáreo y mica dorada fina. Superficie áspera.</i>

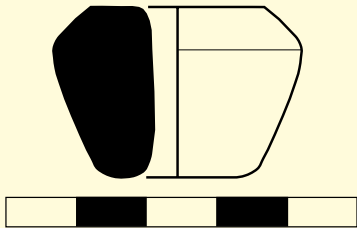
Núm. de registre	10358
Nom de l'objecte	eina tèxtil
Categoria	fusaiole
Forma	Castro D2
Dimensions	2,4 x 3,4 cm
Material i tècnica	ceràmica a mà
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC
Descripció	Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa, amb desgreixant mitjà calcari i mica daurada fina. Superfície allisada.
Descripció	<i>Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, gris, con desgrasante de tamaño mediano calcáreo y mica dorada fina. Superficie alisada.</i>

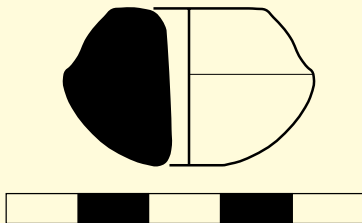
Núm. de registre 10372
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaïola
Forma Castro D2
Dimensions 2,6 x 3,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant inapreciable. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante inapreciable. Superficie alisada.*

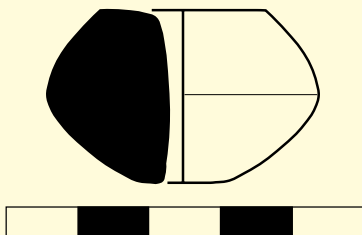
Núm. de registre 3766
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaïola
Forma Castro E1
Dimensions 3 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa, amb desgreixant mitjà calcari i mica daurada. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, gris, con desgrasante de tamaño mediano calcáreo y fino de mica dorada. Superficie alisada.*

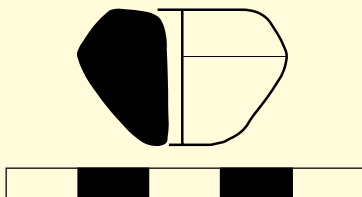
Núm. de registre 10338
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaïola
Forma Castro E1
Dimensions 2,5 x 3,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, marró, amb desgreixant mitjà calcari i mica daurada fina. Superfície aspra.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, marrón, con desgrasante de tamaño mediano calcáreo y mica dorada fina. Superficie áspera.*

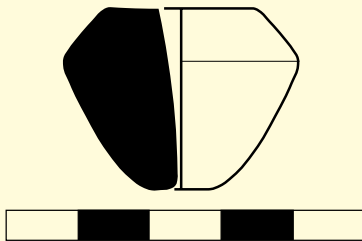
Núm. de registre 10356
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro EI
Dimensions 2,2 x 3,4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa marró, amb desgredant mitjà calcari i mica daurada fina. Superfície aspra.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, gris amarronada, con desgrasante de tamaño mediano calcáreo y mica dorada fina. Superficie aspera.*

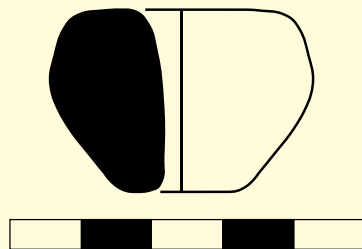
Núm. de registre 10359
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro EI
Dimensions 2,4 x 3,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, marró clar, amb desgredant mitjà calcari i mica daurada fina. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, marrón claro, con desgrasante de tamaño mediano calcáreo y mica dorada fina. Superficie alisada.*

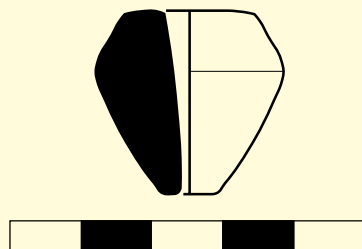
Núm. de registre 10363
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro EI
Dimensions 1,9 x 2,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, marró gris, amb desgredant fi calcari i mica platejada. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, marrón grisácea, con desgrasante fino calcáreo y de mica plateada. Superficie alisada.*

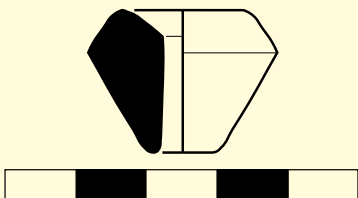
Núm. de registre 10368
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro EI
Dimensions 2,5 x 3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, marronosa, amb desgreixant mitjà calcari i mica daurada fins. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, amarronada, con desgrasante de tamaño mediano calcáreo y mica dorada fina. Superficie alisada.*

Núm. de registre 10369
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro EI
Dimensions 2,6 x 3,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa, amb desgreixant fi calcari i de mica daurada. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, gris, con desgrasante fins calcáres y de mica dorada. Superficie alisada.*

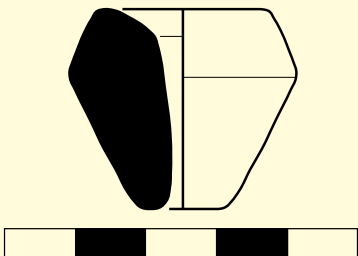
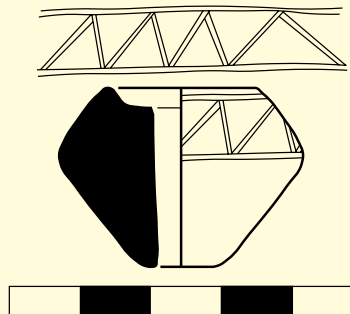
Núm. de registre 10799
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro EI
Dimensions 2,5 x 2,7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa blavosa, amb desgreixant inapreciable. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, gris azulada, con desgrasante inapreciable. Superficie alisada.*

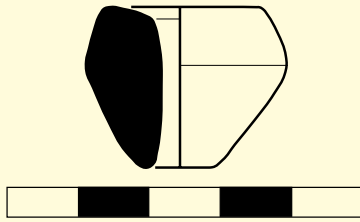
Núm. de registre 3767
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 2 x 2,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa i amb desgreixant calcari petit.
 Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, gris y con desgrasante calcáreo pequeño.*
Superficie alisada.

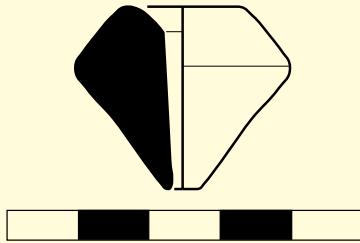
Núm. de registre 3768
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 2,5 x 3,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, marró i amb desgreixant calcari fi. Superfície ben allisada i decorada en la part superior amb una franja de triangles efectuats amb línies incisives.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, marrón y con desgrasante calcáreo fino. Superficie bien alisada y decorada en la parte superior con una franja de triángulos efectuados con líneas incisivas.*

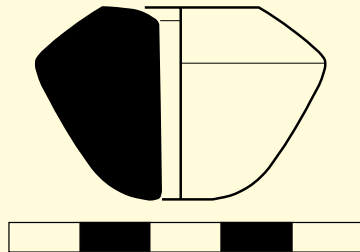
Núm. de registre 10357
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 2,9 x 3,2 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa, amb desgreixant mitjà calcari i mica daurada fina. Superfície aspra.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, gris, con desgrasante calcáreo de tamaño mediano y mica dorada fina. Superficie áspera.*

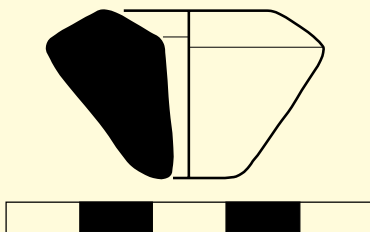
Núm. de registre 10360
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaïola
Forma Castro E2
Dimensions 2,3 x 3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, marró clar, amb desgreixant inapreciable. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, marrón claro, con desgrasante inapreciable. Superficie alisada.*

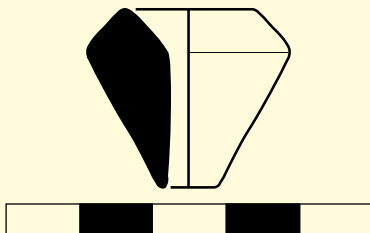
Núm. de registre 10361
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaïola
Forma Castro E2
Dimensions 2,5 x 3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant inapreciable. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante inapreciable. Superficie alisada.*

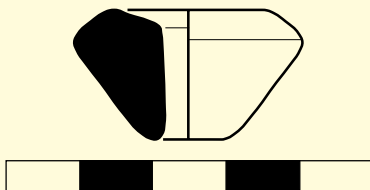
Núm. de registre 10362
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaïola
Forma Castro E2
Dimensions 3,8 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant calcari i mica daurada fina. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante calcáreo y mica dorada fina. Superficie alisada.*

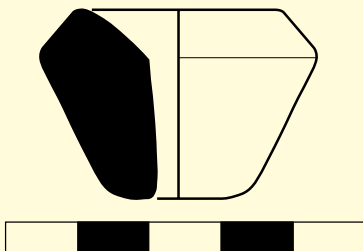
Núm. de registre 10364
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 2,3 x 3,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa, amb desgreixant mitjà calcari i mica daurada fina. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, gris, con desgrasante calcáreo de tamaño medio y mica dorada fina. Superficie alisada.*

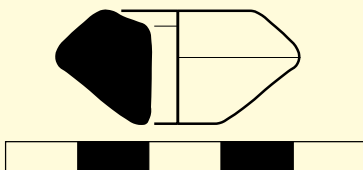
Núm. de registre 10365
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 2,4 x 2,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa, amb desgreixant inapreciable. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura gris, con desgrasante inapreciable. Superficie alisada.*

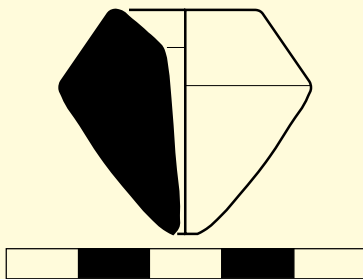
Núm. de registre 10366
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 1,8 x 3,1 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa marró, amb desgreixant calcari i mica daurada fins. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura gris amarronada, con desgrasante calcáreo y mica dorada fina. Superficie alisada.*

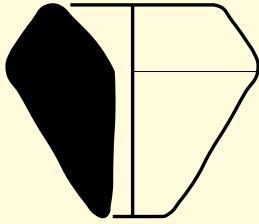
Núm. de registre 10367
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 2,6 x 3,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa, amb desgreixant calcari i mica daurada fina. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura gris, con desgrasante calcáreo y mica dorada fina. Superficie alisada.*

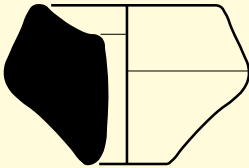
Núm. de registre 10370
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 1,6 x 3,3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa negrosa, amb desgreixant inapreciable. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura gris negruzca, con desgrasante inapreciable. Superficie alisada.*

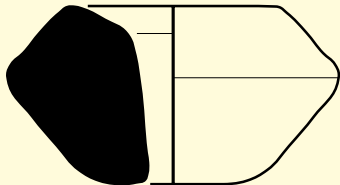
Núm. de registre 10798
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 3 x 3,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa, amb desgreixant inapreciable. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura gris, con desgrasante inapreciable. Superficie alisada.*

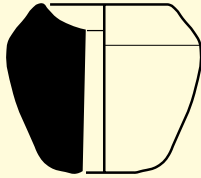
Núm. de registre 10371
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 2,3 x 3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, marronosa, amb desgreixant calcari i mica daurada fina. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura amarronada, con desgrasante calcáreo y de mica dorada fina. Superficie alisada.*

Núm. de registre 10801
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 2,2 x 3,7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa, amb desgreixant calcari i mica daurada fina. Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura gris, con desgrasante calcáreo y mica dorada fina. Superficie alisada.*

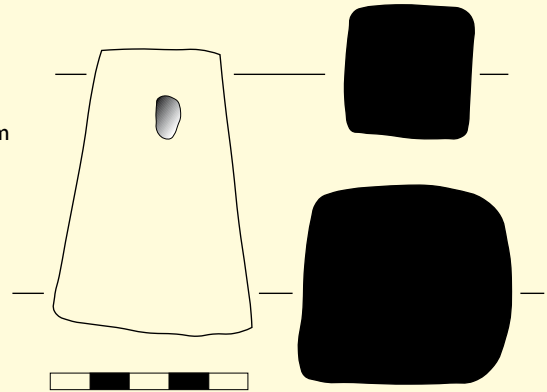

Núm. de registre 10373
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 2,3 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, marronosa, amb desgreixant mitjà calcari i mica daurada fina. Superfície aspra.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura amarronada, con desgrasante de tamaño mediano calcáreo y mica dorada fina. Superficie áspera.*

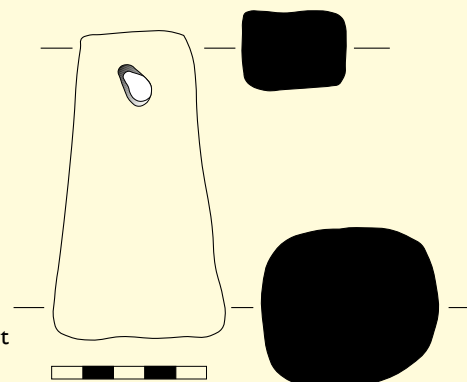

Núm. de registre 10802
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria fusaiola
Forma Castro E2
Dimensions 2,3 x 2,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cos bitroncocònic. Pasta dura, grisa, amb desgrixant inapreciable.
Superfície allisada.
Descripció *Cuerpo bitroncocónico. Pasta dura, gris, con desgrasante inapreciable.*
Superficie alisada.

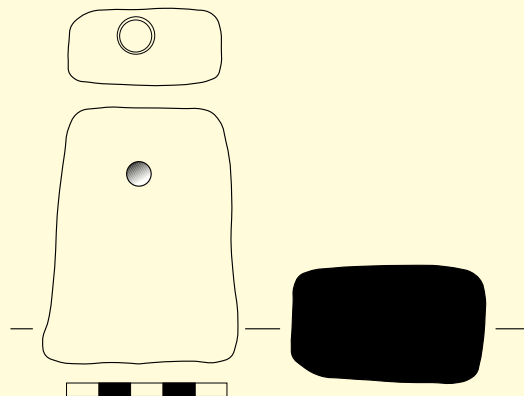
Núm. de registre 3694
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 7,5 x 5 x 4,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal
trapezoïdal amb un orifici transversal.
Pasta dura, ataronjada i amb
desgrixants petits calcari i esquistós, i
abundant de mica daurada. Superfícies
allisades.
Descripció *Ponderal trapezoidal, con un orificio transversal. Pasta dura, anaranjada*
y con desgrasantes pequeños calcáreo y de esquisto, y abundante de mica dorada. Superficies
alisadas.

Núm. de registre 10334
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 10 x 3,7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal. Pasta dura, ataronjada i amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades. La part superior presenta la marca d'un segell circular.
Descripció *Ponderal trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura, anaranjada y con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas. La parte superior presenta la marca de un sello circular.*

Núm. de registre 3695
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 7,5 x 6 x 3,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal. Pasta ataronjada, amb abundant desgreixant petit calcari i mica daurada. Superfícies allisades. Té un cercle imprès a la cara superior.
Descripció *Ponderal trapezoidal, con un orificio transversal. Pasta anaranjada, con abundante desgrasante pequeño calcáreo y mica dorada. Superficies alisadas. Tiene un círculo impreso en la cara superior.*

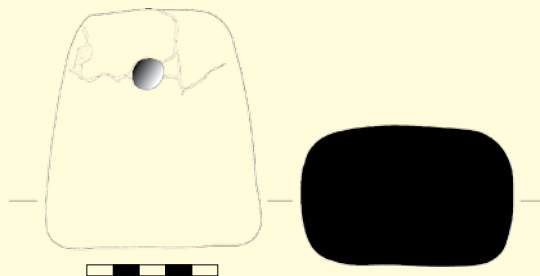

Núm. de registre 3765
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 11 x 9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

trapezoïdal amb un orifici transversal.

Pasta dura, beix vermellosa, amb desgredant calcari gruixut i partícules de mica daurada. Superfícies poc allisades.

Descripció *Ponderal trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura, beis rojiza, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica dorada. Superficies poco alisadas.*

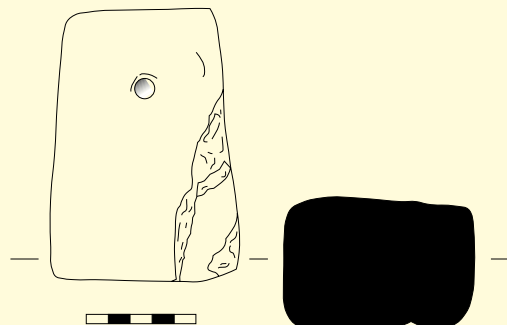

Núm. de registre 10592
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 12 x 8,6 x 5,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

trapezoïdal amb un orifici transversal.

Pasta dura, vermellosa granatosa, amb desgredant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.

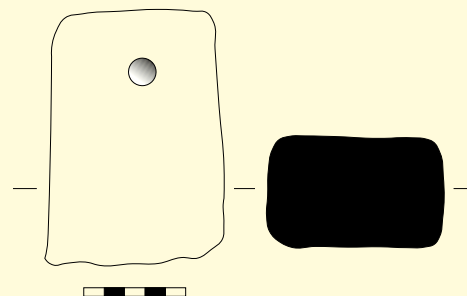
Descripció *Ponderal trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura roja granatosa, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas.*

Núm. de registre 10578
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 12,5 x 8,8 x 5,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal trapezoïdal

amb un orifici transversal. Pasta dura, vermellosa granatosa, amb desgredant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies poc allisades.

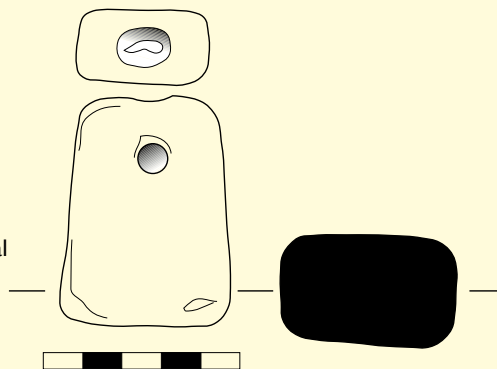
Descripció *Ponderal trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura roja granatosa, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies poco alisadas.*

Núm. de registre 10579
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 5,8 x 4,2 x 2,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal trapezoïdal

amb un orifici transversal. Pasta dura, beix grisaci, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades. La part superior presenta la marca d'un segell oval amb un motiu allargat en relleu.

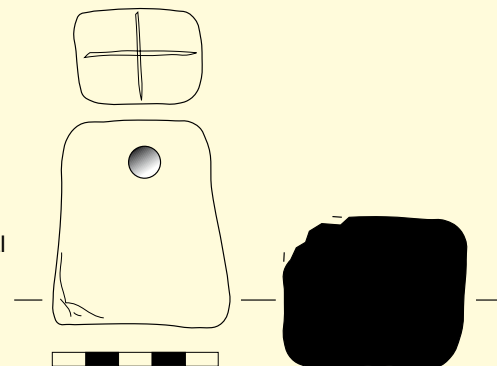
Descripció *Ponderal trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura, beis grisácea, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas. La parte superior presenta la marca de un sello oval con un motivo alargado en relieve.*

Núm. de registre 10596
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 6,3 x 5,5 x 4,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal trapezoïdal

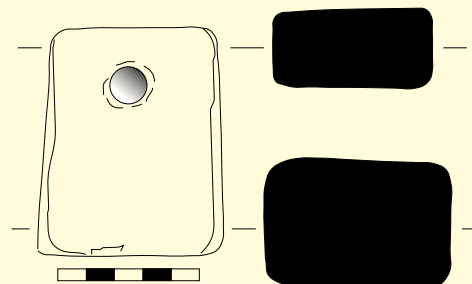
amb un orifici transversal. Pasta dura, vermelloso granatosa, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades. En la part superior presenta una incisió en forma de creu.

Descripció *Ponderal trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura rojo granatosa, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas. En la parte superior presenta una incisión en forma de cruz.*

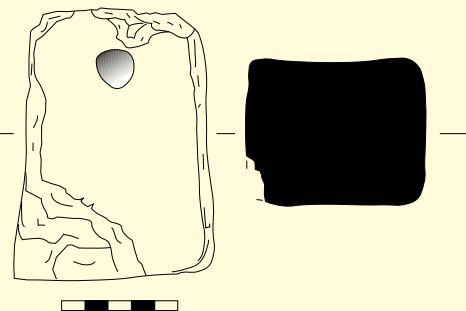

Núm. de registre 10601
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 12,3 x 9,7 x 6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal. Pasta dura, vermellosa granatosa, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.
Descripció *Ponderal trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura rojo granatosa, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superfícies alisadas.*

Núm. de registre 10667
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 8 x 6,6 x 4,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal. Pasta dura, vermellosa i nucli negrós, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.
Descripció *Ponderal de forma trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura rojiza y núcleo negruzco, con desgrasante calcáreo grueso y partículas micáceas. Superfícies alisadas.*

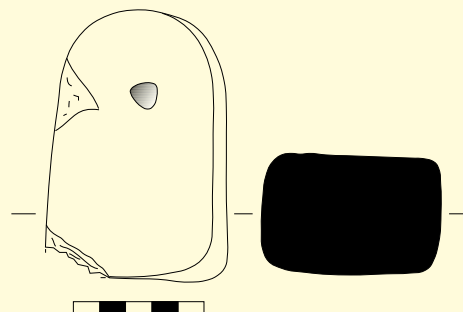
Núm. de registre 10585
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 11,8 x 8,3 x 7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal. Pasta dura, de nucli marronós i superfícies vermelloses, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.
Descripció *Ponderal trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura, de núcleo amarronada y superficies rojizas, con desgrasante calcáreo grueso y partículas micáceas. Superfícies alisadas.*

Núm. de registre 11413
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 11 x 4,5 x 7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, vermellosa, amb desgreixant calcari i partícules micàcies. Superfícies rugoses.

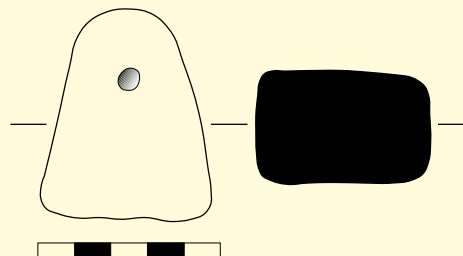
Descripció *Ponderal de forma trapezoïdal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura rojiza, con desgasante calcáreo y partículas micáceos. Superfícies rugosas.*

Núm. de registre 10057
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 6 x 4,5 x 3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta marró vermellosa, amb abundós desgreixant calcari gran i mica paltejada fina. Superfícies rugoses.

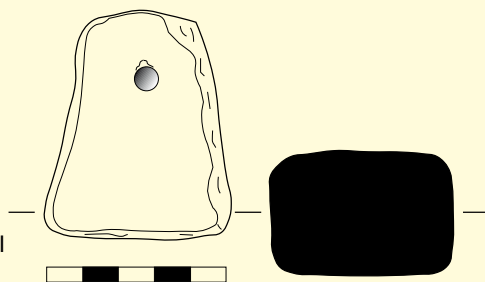
Descripció *Ponderal con la parte superior redondeada y orificio transversal. Pasta marrón rojiza, con abundante desgasante calcáreo grande y mica plateada fina. Superfícies rugosas.*

Núm. de registre 10335
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 6,4 x 3,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, vermellosa, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies rugoses.

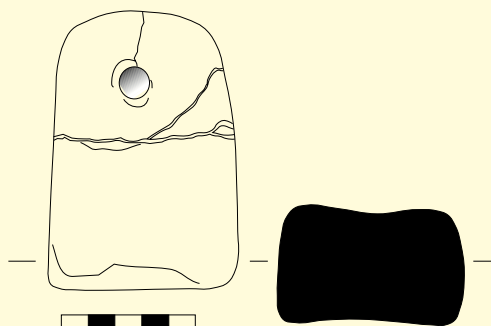
Descripció *Ponderal trapezoïdal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura rojiza, con desgasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superfícies rugosas.*

Núm. de registre 10591
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 9,8 x 6,9 x 4,4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, vermelloso marronosa, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.

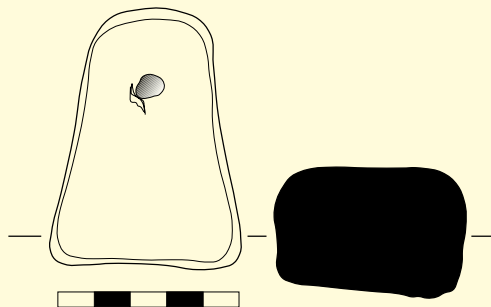
Descripció *Ponderal trapezoidal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura roja amarronada, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas.*

Núm. de registre 10593
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 6,9 x 5,3 x 3,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, vermelloso, amb desgreixant calcari gruixut i partícules grans micàcies daurades. Superfícies ben allisades.

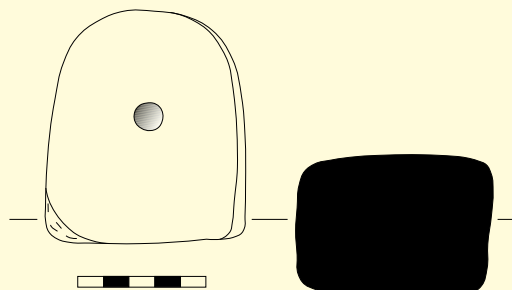
Descripció *Ponderal trapezoidal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura rojiza, con desgrasante calcáreo grueso y partículas grandes de mica doradas. Superficies bien alisadas.*

Núm. de registre 10594
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 9 x 7,6 x 5,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, vermellova, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.

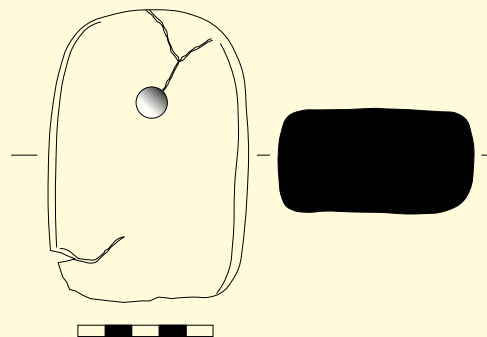
Descripció *Ponderal trapezoidal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura rojiza, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas*

Núm. de registre 10595
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 10,7 x 6,7 x 3,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, vermellova ataronjada, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies rugoses.

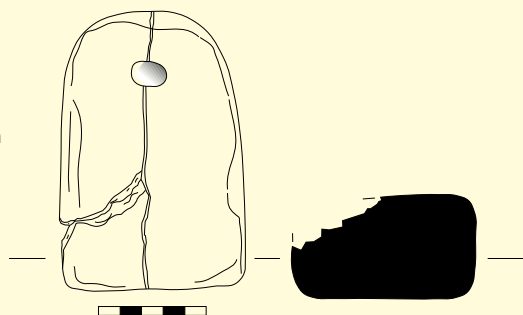
Descripció *Ponderal trapezoidal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura roja anaranjada, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies rugosas.*

Núm. de registre 10588
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 10,5 x 6,6 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, vermellosa marronosa, amb desgredant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies rugoses.

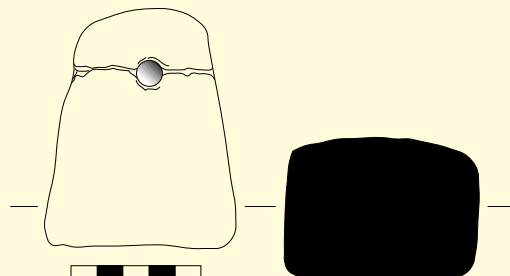
Descripció *Ponderal trapezoidal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura rojo amarronado, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superfícies rugosas.*

Núm. de registre 10589
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 9 x 7,4 x 5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, vermellosa, amb desgredant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.

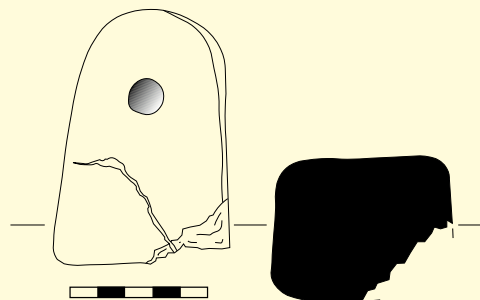
Descripció *Ponderal trapezoidal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura rojiza, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superfícies alisadas.*

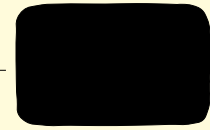
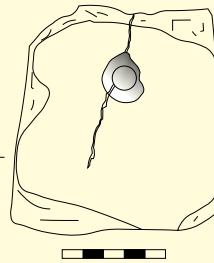
Núm. de registre 10598
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 9,5 x 6,3 x 5,2 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal trapezoïdal

amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, vermellosa, amb desgredant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies rugoses.

Descripció *Ponderal trapezoidal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura rojiza, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superfícies rugosas.*

Núm. de registre 10600
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 11 x 10 x 6,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

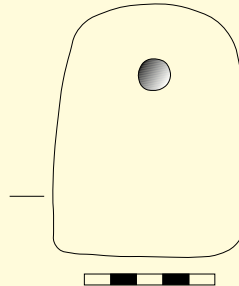

trapezoïdal amb un orifici transversal i

la part superior arrodonida. Pasta dura, vermellosa grisàcia, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.

Descripció *Ponderal trapezoïdal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura rojo grisáceo, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas.*

Núm. de registre 10668
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 9,5 x 7,3 x 4,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

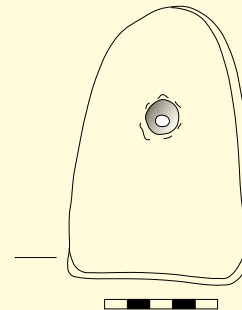

trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura,

marronosa, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.

Descripció *Ponderal trapezoïdal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura amarillada, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas.*

Núm. de registre 10795
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 12 x 8 x 4,8 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

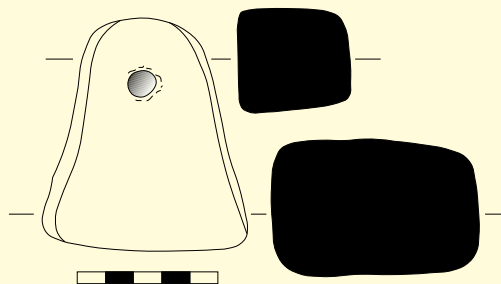

trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura,

marronosa, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.

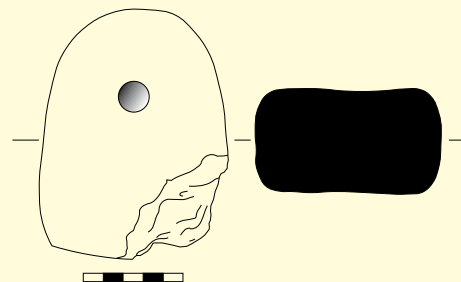
Descripció *Ponderal trapezoïdal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura amarillada, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas.*

Núm. de registre 10797
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 8,3 x 7,5 x 4,9 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

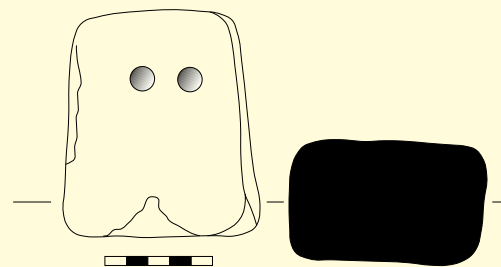
trapezoïdal amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, grisa vermellosa, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies molt allisades.
Descripció *Ponderal trapezoidal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura, gris rojiza, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies muy alisadas.*

Núm. de registre 10583
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 12,5 x 9,5 x 5,2 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal trapezoïdal

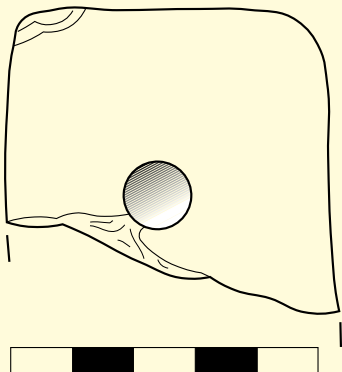
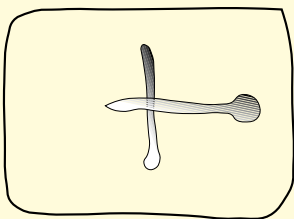

amb un orifici transversal i la part superior arrodonida. Pasta dura, vermellosa i amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies rugoses.
Descripció *Ponderal trapezoidal con la parte superior redondeada y un orificio transversal. Pasta dura roja y con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies rugosas.*

Núm. de registre 10796
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 10,5 x 9 x 5,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

trapezoïdal amb dos orificis transversals. Pasta dura, vermellosa, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.
Descripció *Ponderal trapezoidal con dos orificios transversales. Pasta dura rojiza, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas.*

Núm. de registre 10608
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 5 x 5 x 3,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

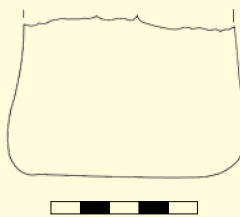
Descripció Part superior d'un ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal. Pasta dura, grisa, amb desgreixant calcari i partícules micàcies. Superfícies molt allisades. La part superior té una incisió en forma de creu.

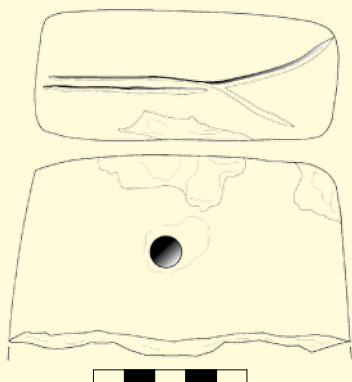
Descripción Parte superior de un ponderal trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura gris, con desgrasante calcáreo y partículas de mica. Superficies muy alisadas. La parte superior dispone de una incisión en forma de cruz.

Núm. de registre 10581
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 5,9 x 8 x 5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Fragment de la part inferior d'un ponderal trapezoïdal. Pasta dura, de nucli marró fosc i superfícies marró vermelloses, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades.

Descripción Fragmento inferior de un ponderal trapezoidal. Pasta dura de núcleo marrón oscuro y superficies marrón rojizo, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas.

Núm. de registre 10584
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 7 x 11,5 x 5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

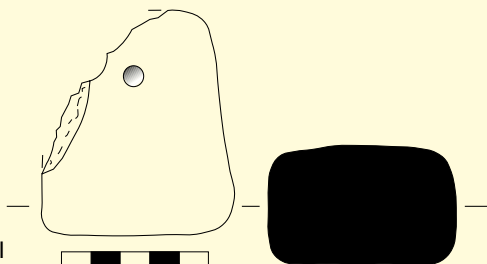
Descripció Fragment de la part superior d'un ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal. Pasta dura, grisa, amb desgreixant calcari gruixut i partícules micàcies. Superfícies allisades. La part superior disposa d'una marca incisa formada per dues línies que s'entrecreuen.

Descripción Fragmento de la parte superior de un ponderal trapezoidal con un orificio transversal. Pasta dura gris, con desgrasante calcáreo grueso y partículas de mica. Superficies alisadas. La parte superior dispone de una marca incisa formada por dos líneas que se entrecruzan.

Núm. de registre 10599
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma trapezoïdal
Dimensions 7 x 6,2 x 3,7 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Ponderal trapezoïdal amb un orifici transversal. Pasta dura, ataronjada, amb desgreixant calcari i partícules micàcies. Superfícies allisades. Li manca la part superior.

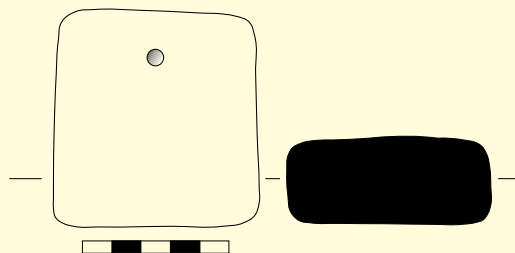
Descripción Ponderal trapezoidal con orificio transversal. Pasta dura, anaranjada, con desgrasante calcáreo y partículas micaceas. Superficies alisadas. Falta la parte superior.

Núm. de registre 10058
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma quadrangular
Dimensions 7 x 7,5 x 2,5 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Ponderal quadrangular amb un orifici transversal. Pasta dura, grisa en un costat i beix en l'altre, amb desgreixant abundant i gran de calcari i mica platejada. Superfícies rugoses.

Descripción Ponderal cuadrangular con orificio transversal. Pasta dura gris en un lado y beis en el otro, con desgrasante abundante y grande de calcáreo y mica plateada. Superficies rugosas.

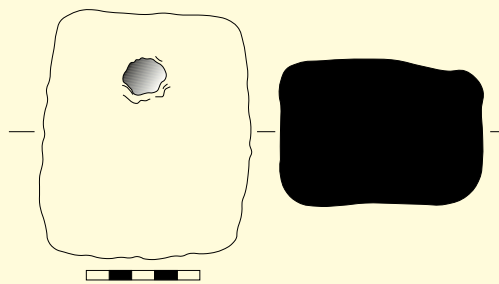

Núm. de registre 10586
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma quadrangular
Dimensions 11 x 9 x 6,3 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

quadrangular amb un orifici transversal.

Pasta dura, vermellosa i amb desgreixant calcari gran i micaci fi. Superfícies rugoses.

Descripció *Ponderal cuadrangular con un orificio transversal. Pasta dura rojiza y con desgrasante calcáreo grande y mica fina. Superfícies rugosas.*

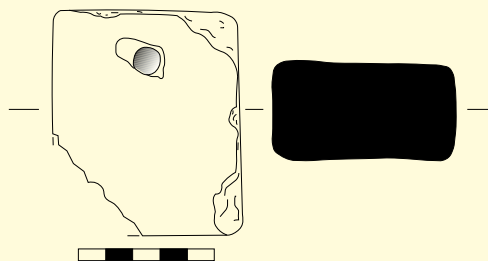

Núm. de registre 10590
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma quadrangular
Dimensions 8,1 x 6,8 x 3,6 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

quadrangular amb un orifici transversal. Pasta

dura, ataronjada grisàcia, amb desgreixant calcari i partícules micàcies. Superfícies rugoses.

Descripció *Ponderal cuadrangular con un orificio transversal. Pasta dura naranja grisácea, con desgrasante calcáreo y partículas de mica. Superfícies rugosas.*

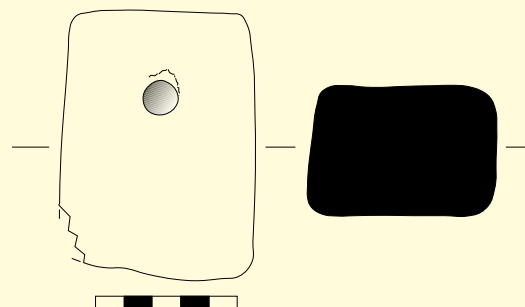

Núm. de registre 10664
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma quadrangular
Dimensions 9,2 x 7 x 4,4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal

quadrangular amb un orifici transversal.

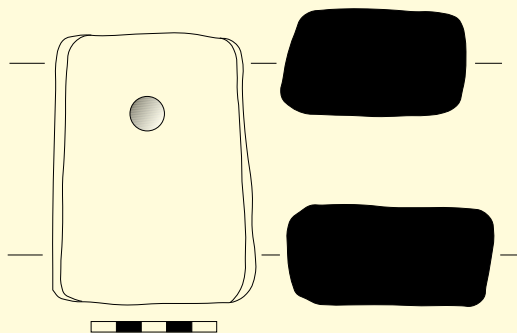
Pasta dura, vermellosa, amb desgreixant calcari i partícules micàcies. Superfícies rugoses.

Descripció *Ponderal cuadrangular con un orificio transversal. Pasta dura rojiza, con desgrasante calcáreo y partículas de mica. Superfícies rugosas.*

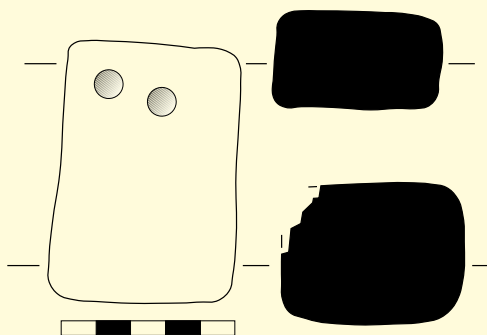
Núm. de registre 10666
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma quadrangular
Dimensions 10,5 x 8 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal
quadrangular amb un orifici transversal.
Pasta dura, vermellosa, amb desgreixant
calcari i partícules micàcies. Superfícies
rugoses.

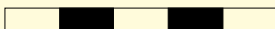
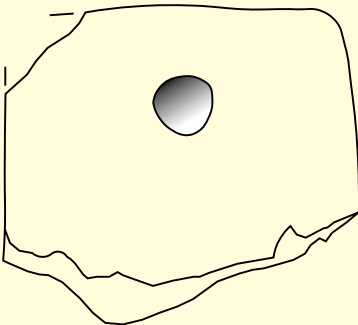
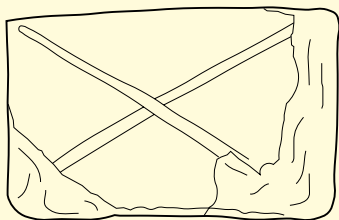
Descripció *Ponderal cuadrangular con un orificio transversal. Pasta dura rojiza, con desgrasante calcáreo y partículas de mica. Superfícies rugosas.*

Núm. de registre 10597
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma quadrangular
Dimensions 7,3 x 5,4 x 4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Ponderal
quadrangular amb dos orificis transversals.
Pasta dura, granatosa, amb desgreixant
calcari i partícules micàcies. Superfícies
molt allisades.

Descripció *Pondus cuadrangular con dos orificios transversales. Pasta dura granatosa, con desgrasante calcáreo y partículas de mica. Superfícies muy alisadas.*

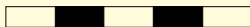
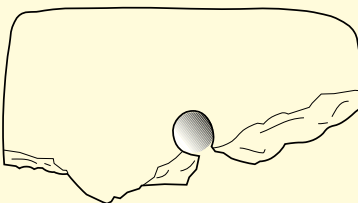
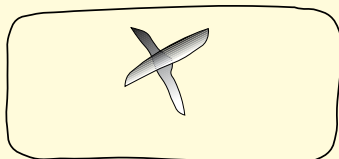

Núm. de registre 10580
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma quadrangular
Dimensions 5,6 x 6,5 x 4,2 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Part superior d'un ponderal quadrangular amb un orifici transversal. Pasta dura, grisa, amb desgreixant calcari i partícules micàcies. Superfícies allisades. En la part superior una incisió en forma d'aspa ocupa tota la superfície.

Descripció *Parte superior de un ponderal cuadrangular con un orificio tranversal. Pasta dura gris, con desgrasante calcáreo y partículas de mica. Superficies alisadas. En la parte superior una incisión en forma de aspa ocupa toda la superficie.*

Núm. de registre 10587
Nom de l'objecte eina tèxtil
Categoria pondus
Forma quadrangular
Dimensions 3,4 x 7,2 x 3,4 cm
Material i tècnica ceràmica a mà
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Descripció Part superior d'un ponderal de forma quadrangular amb un orifici transversal. Pasta dura, grisa amb el nucli marró negrós, amb desgreixant calcari i partícules micàcies. Superfícies allisades. La part superior conté una incisió en forma d'aspa.

Descripció *Parte superior de un ponderal de forma cuadrangular con un orificio tranversal. Pasta dura gris con el núcleo marrón negruzco, con desgrasante calcáreo y partículas de mica. Superficies alisadas. La parte superior contiene una incisión en forma de aspa.*

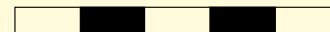
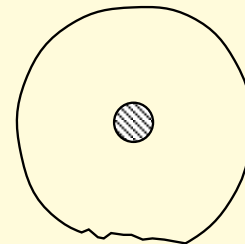
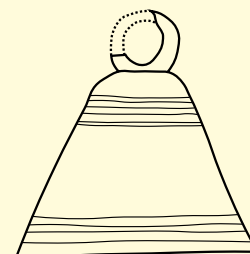
Objectes metàl·lics

Núm. de registre	11338
Nom de l'objecte	eina de bronze
Categoria	agulla de fíbula
Forma	secció circular
Dimensions	7,5 x 0,6 cm
Material i tècnica	bronze
Producció	romana
Cronologia	100-50 aC

Núm. de registre	11339
Nom de l'objecte	eina de bronze
Categoria	agulla de fíbula
Forma	secció circular
Dimensions	11,5 x 0,6 cm
Material i tècnica	bronze
Producció	romana
Cronologia	100-50 aC
Descripció	<i>Peça sencera, conservada en 3 fragments. La punxa és plana.</i>
Descripció	<i>Pieza entera, conservada en 3 fragmentos. La punta es plana.</i>

Núm. de registre	9734
Nom de l'objecte	eina de bronze
Categoria	campana
Forma	indeterminada
Dimensions	4 x 3,5 cm
Material i tècnica	bronze
Producció	ibèrica
Cronologia	100-50 aC
Descripció	<i>Petit tintinabulum mancat de badall i amb la nansa trencada. Decorada amb dos grups de quatre línies incises respectivament disposades en la part superior i inferior.</i>
Descripció	<i>Pequeño tintinabulum al que le falta el badajo y con el asa rota. Decorada con dos grupos de cuatro líneas incises respectivamente dispuestas en la parte superior e inferior.</i>
<i>Bibliografía: Bruguera 2000, fig. 6,1.</i>	

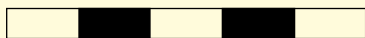
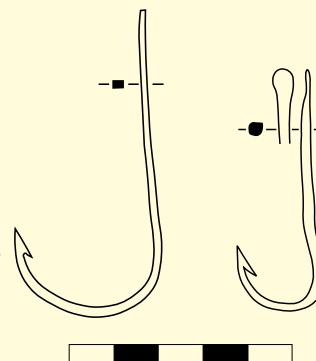
Núm. de registre 9735
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria claus
Forma indeterminada
Dimensions 7,5 x 1,5 / 7,5 x 1,3 / 2 x 1,5
Material i tècnica bronze
Producció romana
Cronologia 100-50 aC
Descripció Conjunt de dos claus sencers de secció quadrada i una taxa de la que es conserva la cabota i l'arrencament de la tija.
Descripció *Conjunto de dos clavos enteros de sección cuadrada y una tasa de la que se conserva la cabeza y el arranque del tallo.*

Bibliografia: Bruguera 2000, fig. 5, 17-18 i 22.

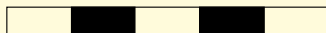

Núm. de registre 9730
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria hams
Forma indeterminada
Dimensions 6,5 x 3 cm / 5,5 x 2 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 100-50 aC
Descripció Dos hams de bronze de diferents mides.
Descripció *Dos anzuelos de bronze de diferentes medidas.*

Bibliografia: Bruguera 2000, fig. 5, 3-4.

Núm. de registre 11340
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria ham
Forma indeterminada
Dimensions 1,5 x 1 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

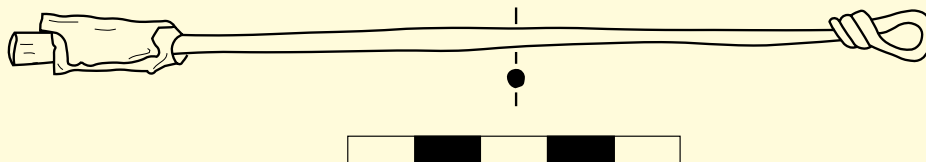

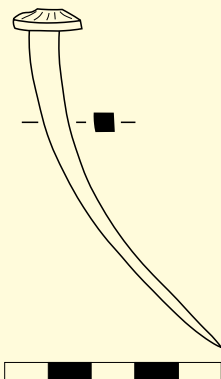
Núm. de registre	I 1341
Nom de l'objecte	eina de bronze
Categoria	ham
Forma	indeterminada
Dimensions	1,5 x 4,5 cm
Material i tècnica	bronze
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC
Descripció	El pes d'aquesta peça suggereix que pugui tenir una part de plom.
Descripció	<i>El peso de esta pieza sugiere que pueda tener una parte de plomo.</i>

Núm. de registre	I 1342
Nom de l'objecte	eina de bronze
Categoria	ham
Forma	indeterminada
Dimensions	2,5 x 7 cm
Material i tècnica	bronze
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC

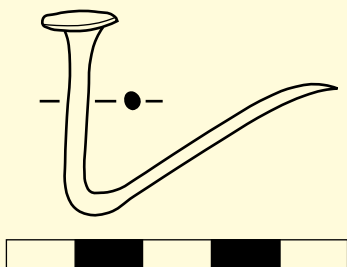
Núm. de registre	I 1343
Nom de l'objecte	eina de bronze
Categoria	ham
Forma	indeterminada
Dimensions	2,3 x 6 cm
Material i tècnica	bronze
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC

Núm. de registre	I 1316
Nom de l'objecte	eina de bronze
Categoria	estri de pesca
Forma	indeterminada
Dimensions	14 x 0,5 cm
Material i tècnica	bronze i plom
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC

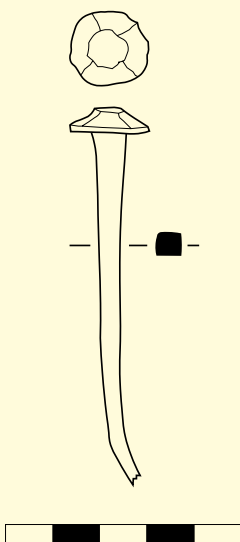

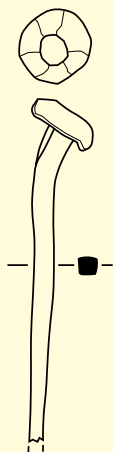
Núm. de registre I 1353
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria clau
Forma indeterminada
Dimensions 6,8 x 1,6 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cabota rodona de secció quadrada.
Descripció *Cabozal redondo de sección cuadrada.*

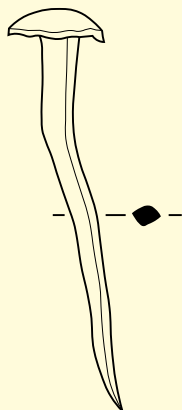
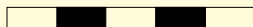
Núm. de registre I 1354
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria clau
Forma indeterminada
Dimensions 8 x 2 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cabota rodona de secció quadrada amb la tija doblegada en angle recte.
Descripció *Cabozal redondo de sección cuadrada con el vástago doblado en ángulo recto.*

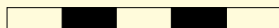
Núm. de registre I 1355
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria clau
Forma cabota rodona, secció quadrada
Dimensions 8 x 1,6 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cabota rodona de secció quadrada.
Descripció *Cabozal redondo de sección cuadrada.*

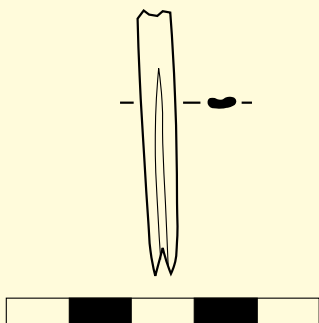

Núm. de registre 11356
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria clau
Forma indeterminada
Dimensions 6,5 x 1 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cabota rodona de secció quadrada.
Descripción Cabezal redondo de sección cuadrada.

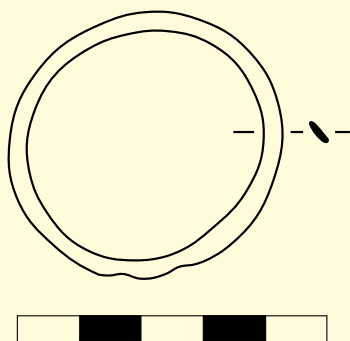

Núm. de registre 11402
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria clau
Forma indeterminada
Dimensions 6 x 1 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cabota rodona de secció quadrada.
Descripción Cabezal redondo de sección cuadrada.

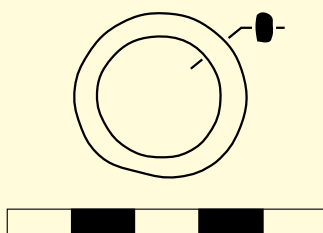

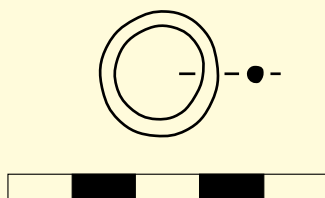
Núm. de registre 11357
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria pinça
Forma indeterminada
Dimensions 4 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Possibles pinces cirúrgiques o element de tocador.
Descripción Posibles pinzas quirúrgicas o elemento de tocador.

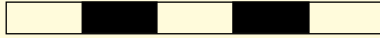
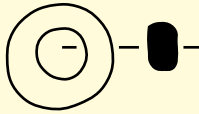
Núm. de registre 11349
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria anella
Forma indeterminada
Dimensions 4,2 cm diàm.
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Núm. de registre 11350
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria anella
Forma indeterminada
Dimensions 2,5 cm diàm.
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Núm. de registre 11351
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria anella
Forma indeterminada
Dimensions 1,5 cm diàm.
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

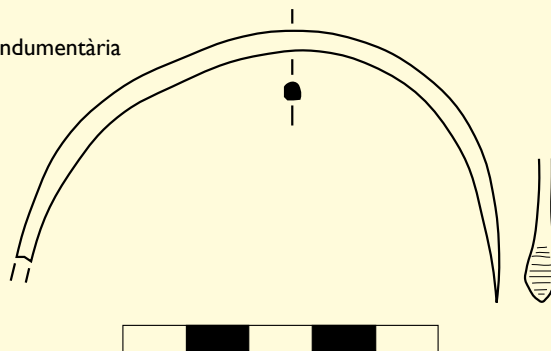

Núm. de registre	I 1352
Nom de l'objecte	eina de bronze
Categoria	anella
Forma	indeterminada
Dimensions	1,3 cm diàm.
Material i tècnica	bronze
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC

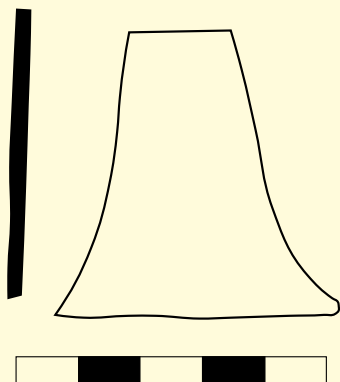
Núm. de registre	I 1401
Nom de l'objecte	eina de bronze
Categoria	anella
Forma	indeterminada
Dimensions	9 x 1,5 cm diàm.
Material i tècnica	bronze
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC

Núm. de registre	I 1359
Nom de l'objecte	eina de bronze
Categoria	nansa
Forma	indeterminada
Dimensions	7 cm
Material i tècnica	bronze
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC
Descripció	Fragment de nansa que presenta un ganxo a l'extrem conservat.
Descripción	<i>Fragmento de asa que presenta un gancho en el extremo conservado.</i>

Núm. de registre 11344
Nom de l'objecte guarniment d'indumentària
Categoria braçalet
Forma indeterminada
Dimensions 7,5 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Núm. de registre 11358
Nom de l'objecte guarniment d'indumentària
Categoria arracada
Forma indeterminada
Dimensions 2,5 cm diàm.
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Núm. de registre 11360
Nom de l'objecte complement
Categoria sivella
Forma indeterminada
Dimensions 3 x 2 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-200 aC

Descripció Peça sencera de la part de la femella d'una sivella de cinturó de forma trapezoïdal.

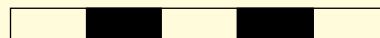
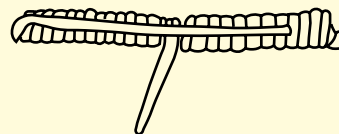
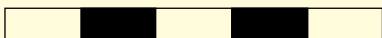
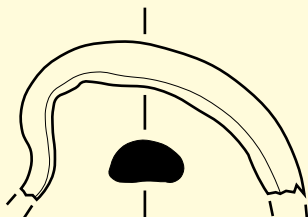
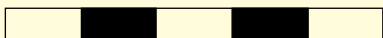
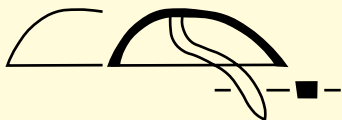
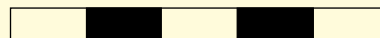
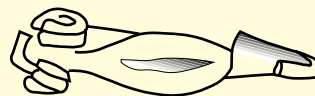
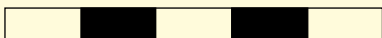
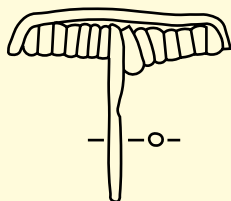
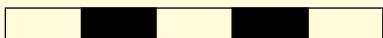
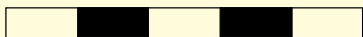
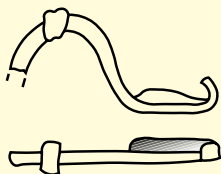
Descripció

Pieza entera de la parte de la hembra de una hebilla de cinturón de forma trapezoidal.

Núm. de registre 11361-11362
Nom de l'objecte complement
Categoria sivella
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 4,3 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-200 aC
Descripció Tres fragments corresponents a la part de la femella d'una sivella de cinturó de tipus rectangular.
Descripció *Tres fragmentos correspondientes a la parte de la hembrilla de una hebilla de cinturón de forma rectangular.*

Núm. de registre 11367
Nom de l'objecte restes de bronze
Categoria indeterminades
Forma indeterminada
Dimensions varies
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

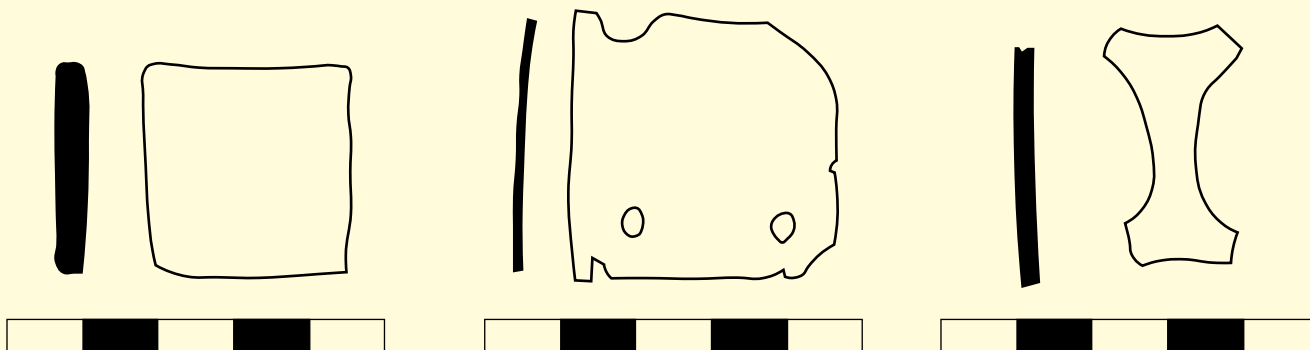
Núms. de registre 11416, 11417, 11418, 11419, 11420, 11421, 11422
Nom de l'objecte complements
Categoria fibules
Forma La Tène I, II i III.
Dimensions entre 2'5 i 4 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Conjunt de set fragments de fibules.
Descripción Conjunto de siete fragmentos de fibulas.

Núms. de registre 11423, 11424, 11425
Nom de l'objecte complement
Categoria aplics
Forma quadrangular i de lingot
Dimensions 2,5 x 2,5 cm; 3,5 x 3,5 cm; 3 x 1,5 cm
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-200 aC

Descripció El primer aplic (11423) presenta una forma quadrangular, és pesat i uniforme. El segon (11424) també és rectangular i té dos orificis circulars en un extrem que sembla que es podrien repetir en el costat oposat. El tercer (11425) presenta la forma d'un petit lingot.

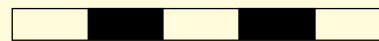
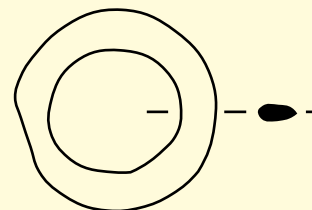
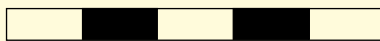
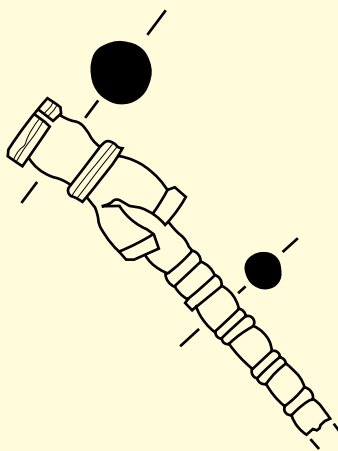
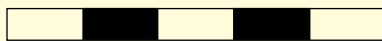
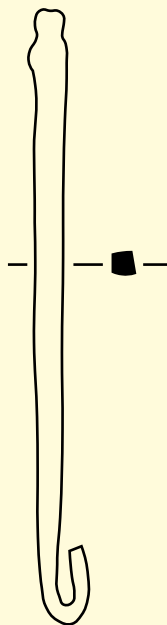
Descripción *El primer aplique (11423) presenta una forma cuadrangular, es pesado y uniforme. El segundo (11424) también es rectangular y tiene dos orificios circulares en un extremo que parece que se podrían repetir en el lado opuesto. El tercero (11425) presenta la forma de un pequeño lingote.*

Núms. de registre 11426, 11427, 11428
Nom de l'objecte diversos
Categoria diversa
Forma indeterminada
Dimensions 8 cm (11426); 5,5 x 0,8 cm (11427); 2,5 cm diàmetre (11428)
Material i tècnica bronze
Producció ibèrica
Cronologia 450-200 aC

Descripció La peça 11426 correspon a un element de bronze allargat i de secció circular amb un extrem aprimat i l'altre acabat en un petit ganxo. La peça 11427 correspon a algun tipus de complement de la indumentària; es tracta d'un fragment format per dues parts, una de secció circular; més prima i treballada en petites seccions circulars, que s'insereix dins d'una altra part més ampla i treballada també en seccions circulars en els extrems i la part del mig. La peça 11428 correspon a una anella circular.

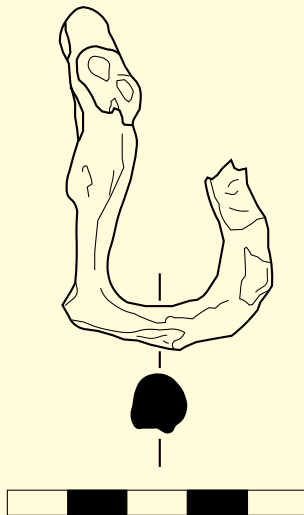
Descripción La pieza 11426 corresponde a un elemento de bronce alargado y de sección circular con un extremo y el otro acabado en un pequeño gancho. La pieza 11427 corresponde a algún tipo de complemento de la indumentaria; se trata de un fragmento formado por dos partes, una de sección circular, más estrecha y trabajada en pequeñas secciones circulares, que se insertan en otra parte más amplia y trabajada también en secciones circulares en los extremos y la parte central. La pieza 11428 corresponde a una arandela circular.

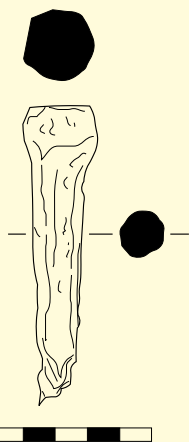

Núm. de registre 10805
Nom de l'objecte eina de ferro
Categoria indeterminat
Forma indeterminada
Dimensions 12 x 4,5 x 3,8 cm
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de ferro trencat en dos trossos.
Fragmento de hierro roto en dos trozos.

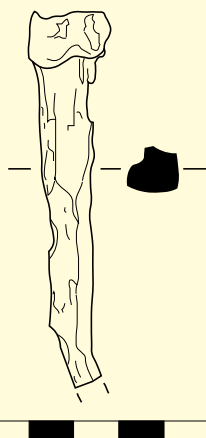
Núm. de registre 11403
Nom de l'objecte eina de ferro
Categoria ganxo
Forma indeterminada
Dimensions 2,8 x 4 cm
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Núm. de registre 11347
Nom de l'objecte eina de ferro
Categoria ganxo
Forma indeterminada
Dimensions 2,8 x 4 cm
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Núm. de registre I 1345
Nom de l'objecte eina de ferro
Categoria clau
Forma indeterminada
Dimensions 9 x 2 cm
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cabota plana de secció quadrangular.
Descripción *Cabezal plano de sección cuadrangular.*

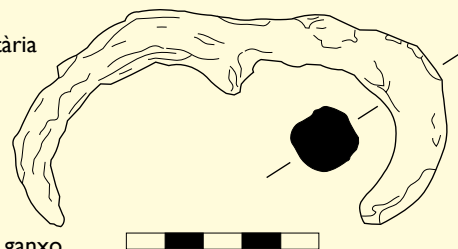

Núm. de registre I 1346
Nom de l'objecte eina de ferro
Categoria clau
Forma indeterminada
Dimensions 8 x 1,5 cm
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Cabota plana de secció quadrangular.
Descripción *Cabezal plano de sección cuadrangular.*

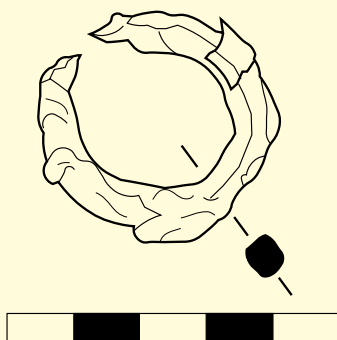
Núm. de registre I 1364
Nom de l'objecte eina de ferro
Categoria claus
Forma indeterminada
Dimensions varies
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Núm. de registre 11363
Nom de l'objecte arma
Categoria soliferreum
Forma indeterminada
Dimensions entre 4,5 - 13 cm
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Part d'un soliferreum de secció quadrada, avui fragmentat en molts bocins. Procedeix d'una sitja, segons dibuix de J.M. Pons i Guri.
Descripción Parte de un soliferreum de sección cuadrada, hoy fragmentado en muchos trozos. Procede de un silo, según un dibujo de J.M. Pons i Guri.
 Bibliografía: Bruguera 2000, fig. 3.

Núm. de registre 11365
Nom de l'objecte guarniment d'indumentària
Categoria ganxo
Forma doble cercle
Dimensions 4,5 x 11 x 1,2
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Peça de ferro de doble ganxo.
Descripción Pieza de hierro de doble gancho.

Núm. de registre 11348
Nom de l'objecte eina de bronze
Categoria anella
Forma indeterminada
Dimensions 3,5 cm
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

Núm. de registre 3778
Nom de l'objecte resta fundició
Categoria escòria
Forma indeterminada
Dimensions 3 x 4 x 1,5 cm
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 100-50 aC
Descripció Fragment amorf.
Descripción *Fragmento amorfo.*

Núm. de registre I 1366
Nom de l'objecte restes de ferro
Categoria indeterminat
Forma indeterminada
Dimensions varies
Material i tècnica ferro
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Conjunt d'esponges fèrriques
Descripción *Conjunto de esponjas fèrricas.*

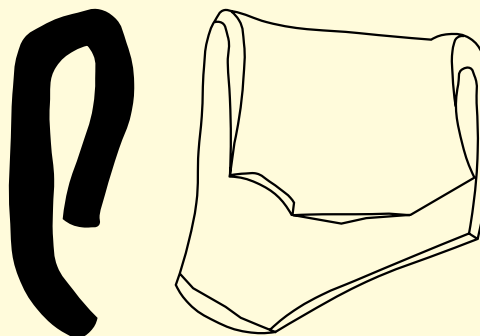
Núm. de registre 3769
Nom de l'objecte eina de plom
Categoria pes de pesca
Forma indeterminada
Dimensions 8 x 3 cm
Material i tècnica plom
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Plom de forma allargada amb talls accidentals a la superfície, possible pes de pesca.
Descripción *Plomo de forma alargada con cortes accidentales en la superficie, posible peso de pesca.*

Bibliografía: Bruguera 2000, 15 i fig. 8,2.

Núm. de registre 11411
Nom de l'objecte eina de plom
Categoria pes de pesca
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 4,5 x 0,5 cm
Material i tècnica plom
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Làmina gruixuda de plom doblegada sobre si mateixa, possible pes de pesca.

Descripción Lámina gruesa de plomo doblegada sobre si misma, posible peso de pesca.

Bibliografía: Bruguera 2000, 15 i fig. 8,3.

Núm. de registre 11412
Nom de l'objecte eina de plom
Categoria armament
Forma indeterminada
Dimensions 3,5 x 1,5 x 1 cm
Material i tècnica plom
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Possiblement fragment fe fona.
Descripción Posiblemente fragmento de honda.

Bibliografía: Bruguera 2000, 15 i fig. 8,4.

Núm. de registre 3770
Nom de l'objecte eina de plom
Categoria pes de pesca
Forma indeterminada
Dimensions 7 x 2,5 cm
Material i tècnica plom
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Plom de forma allargada amb dos vorells marcats, possible pes de pesca.
Descripción Plomo de forma alargada con dos rebordes marcados, posible peso de pesca.

Bibliografía: Bruguera 2000, 15 i fig. 8,1.

Objectes lítics

Núm. de registre 3733
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria destral
Forma indeterminada
Dimensions 10 x 6,5 x 2,7 cm
Material i tècnica
Producció neolítica o posterior
Cronologia 6000-2500 aC
Descripció Destral de superfície repicada i acabat polit, de color beix clar.
Hacha de superficie repicada y acabado pulido, de color beis claro.

Núm. de registre 3734
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria destral
Forma indeterminada
Dimensions 13 x 4,8 x 3,1 cm
Material i tècnica
Producció neolítica o posterior
Cronologia 6000-2500 aC
Descripció Destral de superfície pulida i contorns repicats, de color gris negrós.
Hacha de superficie pulida y contornos repicados, de color gris negruzco.

Núm. de registre 3735
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria destral
Forma indeterminada
Dimensions 4,9 x 3,4 x 0,5 cm
Material i tècnica
Producció neolítica o posterior
Cronologia 6000-2500 aC
Descripció Destral de superfície molt pulida i color gris verdós.
Hacha de superficie muy pulida y color gris verdoso.

Núm. de registre 3736
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria destral
Forma indeterminada
Dimensions 8 x 4 x 2,5 cm
Material i tècnica
Producció neolítica o posterior
Cronologia 6000-2500 aC
Descripció Destral de superfície molt pulida i color negrós.
Descripció *Hacha de superficie muy pulida y color negruzco.*

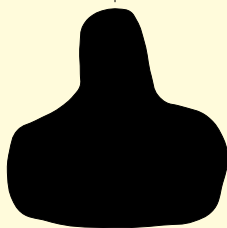
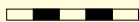
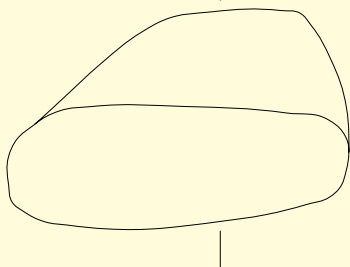
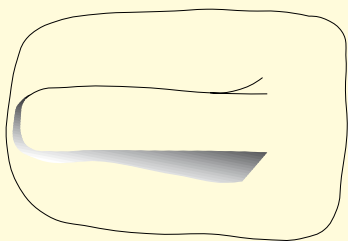
Núm. de registre 3737
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria destral
Forma indeterminada
Dimensions 8,5 x 3,9 x 1,9 cm
Material i tècnica
Producció neolítica o posterior
Cronologia 6000-2500 aC
Descripció Destral de superfície repicada i color gris negrós.
Descripció *Hacha de superficie repicada y color gris negruzco.*

Núm. de registre 3738
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria destral
Forma indeterminada
Dimensions 8,8 x 4,5 x 2 cm
Material i tècnica
Producció neolítica o posterior
Cronologia 6000-2500 aC
Descripció Destral de superfície repicada amb la zona del tall polida, de color gris.
Descripció *Hacha de superficie repicada con la zona del corte pulida, de color gris.*

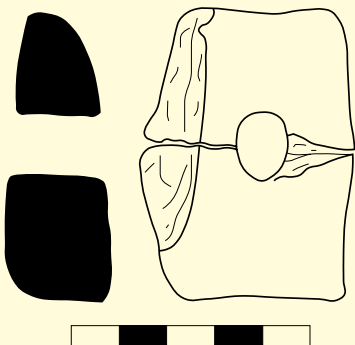
Núm. de registre 3739
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria destral
Forma indeterminada
Dimensions 7 x 4,6 x 2,3 cm
Material i tècnica
Producció neolítica o posterior
Cronologia 6000-2500 aC
Descripció Destral de superfície rugosa i color marronós.
Descripció *Hacha de superficie rugosa y color amarronado.*

Núm. de registre 3772
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria raspador
Forma rectangular amb agafador
Dimensions 12,5 x 7 x 8 cm
Material i tècnica pedra volcànica
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Raspador pla, rectangular i amb agafador.
Descripció *Raspador plano, rectangular y con asidero.*

Núm. de registre 3774
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria pedra d'esmolar
Forma indeterminada
Dimensions 4,5 x 4 x 1,5 cm
Material i tècnica
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de pedra quadrangular, polida, de color gris.
Descripció *Fragmento de piedra cuadrangular, pulida, de color gris.*

Núm. de registre	3773
Nom de l'objecte	eina lítica
Categoria	possible pes
Forma	indeterminada
Dimensions	4 x 6 cm
Material i tècnica	pedra sorrenca polida
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC
Descripció	Objecte indeterminat similar a la part superior d'un ponderal, de forma quadrangular i amb un orifici transversal, en pedra sorrenca.
Descripción	<i>Objeto indeterminado similar en la parte superior de un ponderal, de forma cuadrangular y con un orificio transversal, en piedra arenosa.</i>
Bibliografía: Serra-Ráfols 1968, 16.	

Núm. de registre	3771
Nom de l'objecte	eina lítica
Categoria	molí
Forma	indeterminada
Dimensions	25 x 11 cm
Material i tècnica	
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC
Descripció	Molí barquiforme de pedra volcànica de color gris marró, mancat d'un dels extrems.
Descripción	<i>Molino barquiforme de piedra volcánica de color gris amarronado, falta uno de los extremos.</i>

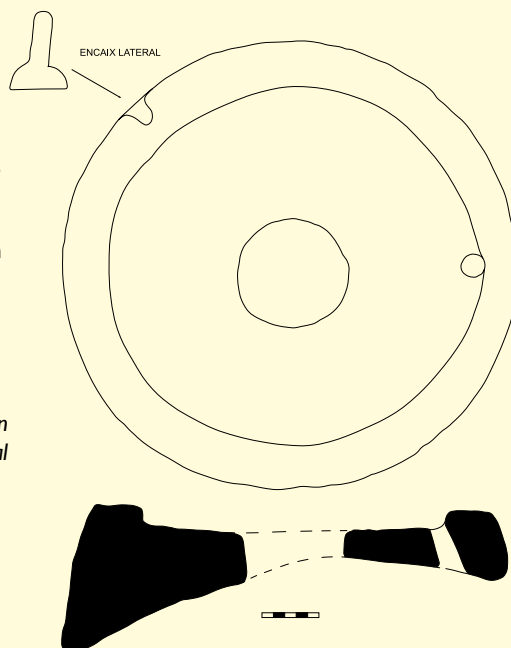
Núm. de registre	9728
Nom de l'objecte	eina lítica
Categoria	molí
Forma	indeterminada
Dimensions	
Material i tècnica	
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC

Núm. de registre 3782
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria molí rotatori
Forma part activa
Dimensions 40 x 10 cm
Material i tècnica conglomerat tallat
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Part superior d'un

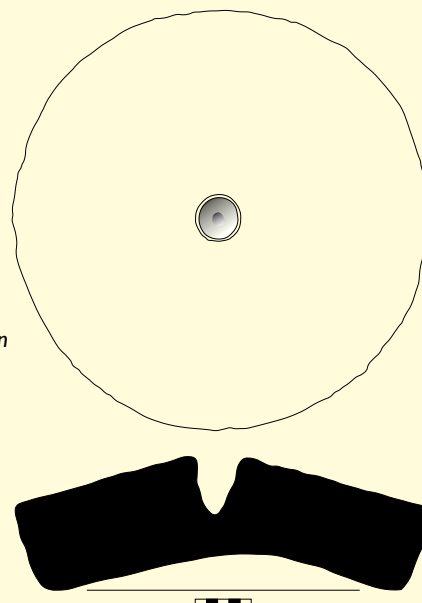
molí rotatori amb un ample forat central i dos encaixos en els extrems oposats, un per al mànec i l'altre, que perfora la peça, per introduir el gra. Pedra grogenca. Relacionat amb 3783.

Descripció *Parte superior de un molino rotatorio con un ancho agujero central y dos encajes en los extremos opuestos, uno por el mango y el otro, que perfora la pieza, para introducir el grano. Piedra amarillenta. Relacionado con el objeto número 3783.*

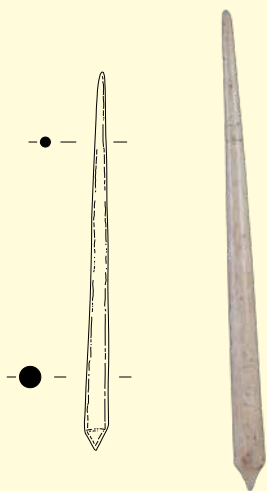
Núm. de registre 3783
Nom de l'objecte eina lítica
Categoria molí rotatori
Forma part pasiva
Dimensions 37 x 9,5 cm
Material i tècnica conglomerat tallat
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Base d'un molí rotatori

de secció convexa amb un forat central. Pedra grogenca. Relacionat amb 3782.
Descripció *Base de un molino de rotación de sección convexa con un agujero central. Piedra amarillenta. Relacionado con el objeto número 3782.*

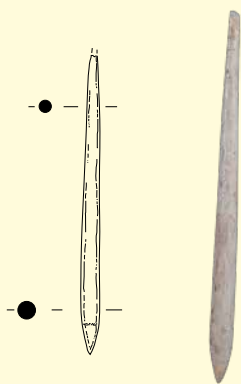

Objectes d'os, vidre i elements constructius

Núm. de registre	9731
Nom de l'objecte	os
Categoria	
Forma	
Dimensions	diverses
Material i tècnica	os
Producció	
Cronologia	
Descripció	Ossos de diferents animals.
Descripción	<i>Huesos de diferentes animales.</i>

Núm. de registre	10059
Nom de l'objecte	eina d'os
Categoria	agulla
Forma	indeterminada
Dimensions	12,5 x 1 cm
Material i tècnica	os
Producció	romana
Cronologia	200-50 aC
Descripció	Agulla d'agençament capilar amb el cap en forma de punxó.
Descripción	<i>Aguja de aseó capilar con cabeza en forma de punzón.</i>

Núm. de registre	10059bis
Nom de l'objecte	eina d'os
Categoria	agulla
Forma	indeterminada
Dimensions	10 x 1 cm
Material i tècnica	os
Producció	romana
Cronologia	200-50 aC
Descripció	Fragment d'agulla capilar amb el cap en forma de punxó.
Descripción	<i>Fragmento de aguja capilar con la cabeza en forma de punzón.</i>

Núm. de registre 11331
Nom de l'objecte eina d'os
Categoria agulla
Forma secció rectangular
Dimensions 9,5 x 0,7 x 0,4 cm
Material i tècnica os
Producció romana
Cronologia 100-50 aC
Descripció Aquesta peça presenta la part superior treballada en forma de rombe pla i està incompleta.
Descripción *Esta pieza presenta la parte superior trabajada en forma de rombo plano y está incompleta.*

Núm. de registre 11332
Nom de l'objecte eina d'os
Categoria agulla
Forma secció circular
Dimensions 8,5 x 1,2 cm
Material i tècnica os
Producció romana
Cronologia 100-50 aC
Descripció Aquesta peça presenta la part superior treballada en forma de punxó i està incompleta.
Descripción *Esta pieza presenta la parte superior trabajada en forma de punzón y está incompleta.*

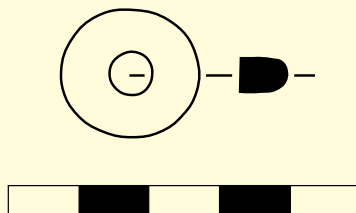
Núm. de registre 11333
Nom de l'objecte eina d'os
Categoria agulla
Forma secció circular
Dimensions 7,5 x 0,4 cm
Material i tècnica os
Producció romana
Cronologia 100-50 aC
Descripció Aquesta peça presenta la part superior treballada en forma de punxó i està incompleta.
Descripción *Esta pieza presenta la parte superior trabajada en forma de punzón y está incompleta.*

Núm. de registre 11334
Nom de l'objecte eina d'os
Categoria agulla
Forma secció circular
Dimensions 5,5 x 0,7 cm
Material i tècnica os
Producció romana
Cronologia 100-50 aC
Descripció Aquesta peça presenta la part superior treballada en forma de punxó i està incompleta.
Descripción *Esta pieza presenta la parte superior trabajada en forma de punzón y está incompleta.*

Núm. de registre 11335
Nom de l'objecte eina d'os
Categoria agulla
Forma secció rectangular
Dimensions 2 x 0,5
Material i tècnica os
Producció romana
Cronologia 100-50 aC
Descripció Fragment pla decorat en una part amb incisions.
Descripción *Fragmento plano decorado en una parte con incisiones.*

Núm. de registre 11336
Nom de l'objecte eina d'os
Categoria agulla de cosir
Forma secció circular
Dimensions 7,5 x 0,4 cm
Material i tècnica os
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Peça incompleta, falta la punxa.
Descripción *Pieza incompleta, falta la punta.*

Núm. de registre 11337
Nom de l'objecte eina d'os
Categoria agulla de cosir
Forma secció circular
Dimensions 11 x 0,6 cm
Material i tècnica os
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Agulla pràcticament sencera, conservada en 4 fragments.
Descripción *Aguja prácticamente entera, conservada en 4 fragmentos.*

Núm. de registre 11368
Nom de l'objecte guarniment d'indumentària
Categoria dena de collaret
Forma circular
Dimensions 1,8
Material i tècnica os
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC

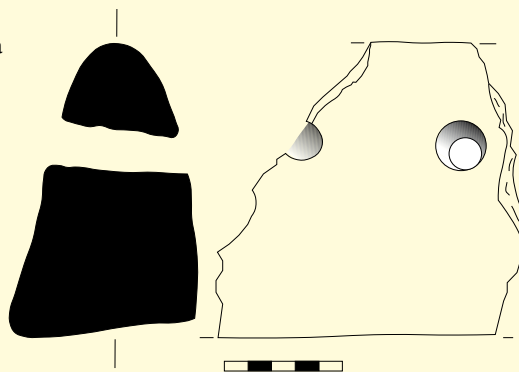
Núm. de registre	3800
Nom de l'objecte	eina d'os
Categoria	agulla de cosir
Forma	indeterminada
Dimensions	7,5 cm x 1 mm
Material i tècnica	os
Producció	ibèrica
Cronologia	200-50 aC
Descripció	Agulla de cosir d'os de color marfil presenta una línia incisa.
Descripció	<i>Aguja de coser de hueso de color marfil presenta una línea incisa.</i>

Núm. de registre	9766
Nom de l'objecte	ungüentaris
Categoria	ungüentaris
Forma	lsings 6
Dimensions	4,5 x 1,5 cm
Material i tècnica	vidre
Producció	romana
Cronologia	100-25 aC
Descripció	Part inferior de dos ungüentaris de vidre, un de color verdós i un altre de color blanc amb restes d'esmalt.
Descripció	<i>Parte inferior de dos ungüentarios de vidrio, uno de color verdoso y otro de color blanco con restos de esmalte.</i>

Núm. de registre	3730
Nom de l'objecte	resta constructiva
Categoria	capfoguer
Forma	massís
Dimensions	13 x 13 cm
Material i tècnica	argila modelada
Producció	ibèrica
Cronologia	450-50 aC
Descripció	Fragment de capfoguer. Pasta dura, vermellosa marró, amb desgreixants calcaris i micacis. Superfícies allisades. Conserva dos orificis.

Descripció *Fragmento de morillo. Pasta dura, marrón rojizo con desgrasantes calcáreos y de mica. Superficies alisadas. Conserva dos orificios.*

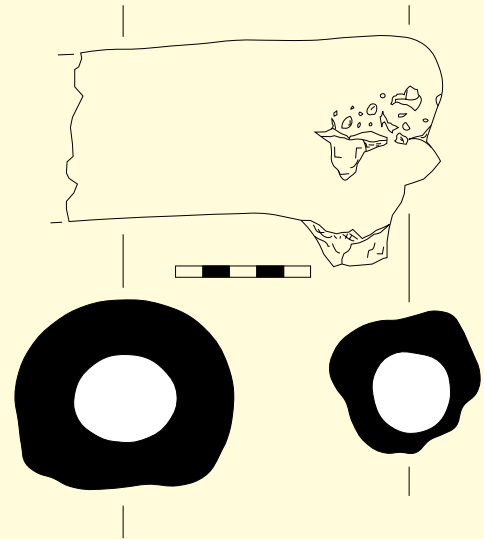
Bibliografía: Maluquer 1963, 34.

Núm. de registre 3775
Nom de l'objecte resta constructiva
Categoria tubera
Forma indeterminada
Dimensions 14 x 22,5 cm
Material i tècnica argila modelada
Producció ibèrica
Cronologia 100-50 aC
Descripció Fragment de tub de terracuita amb restes d'escòria enganxades.
Descripción Fragmento de tubo de tierra cocida con restos de escoria adheridos.

Bibliografía: Serra-Ràfols 1962, 16.

Núm. de registre 3731
Nom de l'objecte resta constructiva
Categoria paviment
Forma indeterminada
Dimensions 6,5 x 6 cm
Material i tècnica argila modelada
Producció ibèrica
Cronologia 450-50 aC
Descripció Fragment de paviment de terra endurida de color marró en la part plana superior i de color vermellós en la part inferior.
Descripción Fragmento de pavimento de tierra endurecida de color marrón en la parte plana superior y de color rojizo en la parte inferior.

FAUNA I MALACOLOGIA

FAUNA Y MALACOLOGÍA

Fauna i malacologia

FELIP MASÓ

L'entorn natural de la Torre dels Encantats no ha canviat pas gaire pel que fa a la flora i fauna. Animals domèstics com gossos, porcs, cabres, ovelles, vaques, bous, cavalls... hi eren presents, com ho testimonia la troballa de les seves restes, a més d'altres de salvatges com senglars i cérvols, dels quals se n'han trobat els ullals d'un i les restes de les banyes de l'altre; possiblement, en els dos casos, vinculats a l'àmbit cultural. La presència de restes òssies també es fa evident en alguns instruments d'os com la troballa de quatre agulles per al cap i dues per cosir, ben polides i amb els capçals ben treballats.

En el poblat també s'hi han trobat restes malacològiques d'àmbit local, pobrament representades per unes quantes petxines de platja, sense cap decoració ni mostres d'haver estat fetes servir com a ornament.

Les poques evidències trobades d'aquests dos tipus de restes així com d'espines de peix són, sens dubte, només una constatació de les quantitats molt més grans que hi hauria hagut en qualsevol moment d'ocupació del poblat. El pas del temps, la mala conservació i el descart en el procés de selecció durant les excavacions de l'època són algunes de les raons d'aquests pobres resultats en aquest àmbit.

Fauna y malacología

FELIP MASÓ

El entorno natural de la *Torre dels Encantats* no ha cambiado demasiado en lo que hace referencia a la flora y fauna. Animales domésticos como perros, cerdos, cabras, ovejas, vacas, bueyes, caballos... eran los que se encontraban, como lo demuestra el descubrimiento de sus restos, además de otros animales salvajes como jabalíes y ciervos, de los cuales se han encontrado los colmillos de uno y los restos de los cuernos del otro; posiblemente, en los dos casos, vinculados al ámbito cultural. La presencia de restos óseos también se hace evidente en algunos instrumentos de hueso como el descubrimiento de cuatro agujas para la cabeza y dos para coser, muy pulidas y con las cabezas muy trabajadas.

En el poblado también se han encontrado restos malacológicos de ámbito local, pobremente representados por unas pocas pechinas de playa, sin ninguna decoración ni muestras de haber sido utilizadas como ornamento.

Las pocas evidencias encontradas de estos dos tipos de restos así como de espines de pescado son, sin duda, únicamente una constatación de las cantidades mucho más grandes que habría habido en cualquier momento de ocupación del poblado. El paso del tiempo, la mala conservación y el descarte en el proceso de selección durante las excavaciones de la época son algunas de las razones de estos pobres resultados en este ámbito.

Núm. de registre 9732
Nom de l'objecte petxines
Categoria
Forma
Dimensions diverses
Material i tècnica
Producció
Cronologia

Núm. de registre 11320
Nom de l'objecte 1 ullal senglar
Categoria
Forma
Dimensions 8 x 1,8
Material i tècnica os
Producció
Cronologia

Núm. de registre 11322
Nom de l'objecte banya cèrvol
Categoria
Forma
Dimensions 8,5 x 13
Material i tècnica os
Producció
Cronologia

Núm. de registre 11328
Nom de l'objecte cargol
Categoria
Forma
Dimensions 2,4 x 2,5
Material i tècnica
Producció
Cronologia

Núm. de registre 11329
Nom de l'objecte vèrtebra de peix
Categoria
Forma
Dimensions 2 x 1,6
Material i tècnica
Producció
Cronologia

ANNEX: PECES EXCLOSES DEL CATÀLEG*

ANEXO: PIEZAS EXCLUÍDAS DEL CATÁLOGO*

(*) En aquest apartat s'hi troben aquelles peces que no s'han inclòs al catàleg pel fet de ser reiteratives d'una mateixa categoria.

(*) En este apartado se encuentran aquellas piezas no incluidas en el catálogo por ser reiterativas de una misma categoría.

CERÀMIQUES
D'IMPORTACIÓ
VERNÍS NEGRE

CERÀMIQUES IBÈRIQUES MODELADES A TORN

reduïdes, oxidades, pintades

àmfores

10528
10537
10538
10539
10542
10554
10556
10684

10378
10397
10401
10402
10413
10419
10451
10456
10462
10468
10474
10476
10483
10484
10485
10486
10487
10488
10489
10631
10634
10637
10654
10655
10702
10733
10739
10793

10056	10706	10760
10376	10707	10761
10377	10708	10762
10379	10709	10763
10380	10710	10764
10381	10711	10765
10382	10712	10766
10383	10713	10767
10384	10714	10768
10385	10715	10769
10389	10716	10770
10391	10717	10771
10392	10718	10772
10393	10719	10773
10395	10720	10774
10613	10721	10775
10638	10722	10776
10639	10723	10777
10640	10724	10778
10641	10725	10779
10642	10726	10780
10643	10727	10781
10644	10728	10782
10645	10729	10783
10646	10730	10784
10647	10731	10785
10648	10732	10786
10690	10734	10787
10691	10738	10789
10692	10740	10790
10693	10742	10791
10695	10744	10819
10699	10747	10822
10700	10752	10824
10703	10756	10825
10704	10758	
10705	10759	

CERÀMIQUES
IBÈRIQUES
MODELADES A MÀ

OBJECTES METÀL·LICS

FAUNA I
MALACOLOGIA

ALTRES

10864
10884
10893
10896
10900
10901

3750 bis
10602
10603
10604
10605
10606
10607
10804

11317
11318
11319
11321
11323
11324
11325
11326
11327
11330

3732
3761
3776
3777
3779
9733
9767

Bibliografia

- “Excavacions al poblat ibèric de la Torre dels Encantats”. A: *Museu*, 1950, núm. 2, p. 13
- “Excursió a Caldetas”. A: *El Excursionista*, 1881, núm. 34
- “Exposició arqueològica”. A: *Vida Parroquial*, Arenys de Mar, 1950, núm. 75
- “Importantes excavaciones”. A: *Vida Parroquial*, Arenys de Mar, 1950, núm. 72
- ABASCAL, Juan Manuel; Helena GIMENO. *Epigrafía hispánica*. Madrid: Real Academia de la Historia, 2000. (Colección catálogos i antigüedades, I,2)
- ALBIOL, Ester; Ramon BRUGUERA; Eugeni BURGUEÑO. “El material amfòric del Museu Fidel Fita (Arenys de Mar)”. A: *XXII Sessió d'Estudis Mataronins: 19 de novembre de 2005*, Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria: Institut Municipal d'Acció Cultural, 2006, p. 19-33
- ALMAGRO BASCH, Martín; Josep de C. SERRA-RÀFOLS; Josep COLOMINES ROCA. *Carta Arqueológica de España: Barcelona*. Madrid: CSIC, 1945
- ALMAGRO BASCH, Martín. *Las inscripciones ampuritanas griegas, ibéricas y latinas*, Barcelona: CSIC, 1952. (Monografías ampuritanas, II)
- ALMAGRO-GORBEA, Martín. *Epigrafía prerromana*. Madrid: Real Academia de la Historia, 2003. (Catálogo del Gabinete de Antigüedades I)
- ARTIGAS, Marta, et al. *Carta Arqueológica: Arenys de Mar, Arenys de Munt, Caldes d'Estrac i Sant Iscle de Vallalta*. Arenys de Munt: Ajuntament : Col·lectiu pel Museu-Arxiu d'Arenys de Munt, 1997. (Col·lecció Raimon Torroja, 1)
- ASENSIO, David, et al. “Paisatges ibèrics: Tipus d'assentaments i formes d'ocupació del territori a la costa central de Catalunya durant el període ibèric ple”. A: *Saguntum: papeles del Laboratorio de Arqueología de Valencia*, núm. extra 1 (1998), p. 373-386 (exemplar dedicat a: Actas del Congreso Internacional “Los Iberos, Príncipes de Occidente”, Centre Cultural de la Fundació “la Caixa”, Barcelona, 12, 13 i 14 de març de 1998)
- BALIL, Alberto; Miguel OLIVA PRAT; Eduard RIPOLL i PERELLÓ. “Actividades arqueológicas en Cataluña durante los años 1952 y 1953”. Separata de: *Archivo Español de Arqueología*, núm. 91. Madrid : CSIC, 1955, p. 166-174
- BARBERÀ, Josep; Xavier DUPRÉ. “Els laietans, assaig de síntesi”. A: *Fonaments*, 1984, núm. 4, p. 31-86
- BARBERÀ, Josep. “La necrópolis ibèrica de Cabrera de Mar”. A: *Ampurias: revista de prehistòria, arqueologia i etnologia*, 1958, núm. XXX, p. 97-150
- BATISTA, Ricard; Ricard MARTÍN “Campanya de excavaciones en el poblado ibérico de la Torre dels Encantats (Arenys de Mar)”. A: *Ampurias: revista de prehistòria, arqueologia i etnologia*, 1959, núm. XXI, p. 273-275
- BONAMUSA, Joan. “La investigació arqueològica al Maresme”. A: *L'Arqueologia a Catalunya durant la república i el franquisme (1931-1975): Actes de les Jornades d'Historiografia celebrades a Mataró els dies 24 i 25 d'octubre de 2002*. Mataró: Patronat Municipal de Cultura: Museu de Mataró, 2003, p. 125-139
- BRUGUERA, Ramon “L'arqueologia a Arenys”. A: *Salobre*, 1996, vol. IV, núm. 5, p. 17-20
- BRUGUERA, Ramon “Els objectes metàl·lics del poblat ibèric de la Torre dels Encantats (Arenys de Mar, El Maresme)”. A: *Ituro*, 2000, vol. 2, p. 9-16
- BRUGUERA, Ramon; David GARCÍA; Àlex ROS. *El poblat ibèric de la Torre dels Encantats*. Arenys de Mar: Museu d'Arenys de Mar, 2004

- BRUGUERA, Ramon "Les sitges del poblament ibèric de la Torre dels Encantats (Arenys de Mar)". A: *XXIV Sessió d'Estudis Mataronins : 1 de desembre 2007*. Mataró: Museu Arxiu de Santa Maria: Institut Municipal d'Acció Cultural, 2008, p. 7-17
- CARRERAS CANDI, Francesc. *Caldetas o l'Antiga Quadra d'Estrach: notes històriques*. Barcelona: *L'Avenç*, 1893
- CASTANYER, P.; E. SANMARTÍ; J. TREMOLEDA. "Céramiques à vernis noir de Roses". A: *Lattara*, 1993, núm. 6, p. 542-544
- CASTRO, Zaira. "Fusayolas ibéricas, antecedentes y empleo". A: *Cypsela*, 1980, núm. III, p. 127-146
- CONDE, María José. "Estudi sobre un recipient ibèric: vasos amb broc inferior". A: *Fonaments*, 1987, núm. 6, p. 27-60
- DESY, Philippe. *Les timbres amphoriques de l'Apulie républicaine: documents pour une histoire économique et sociale*. Oxford: BAR, 1989. (International series, 554)
- DURAN I CAÑAMERAS, Fèlix "Pons: Torre dels Encantats". A: *Butlletí de la Societat Catalana d'Estudis Històrics*, 1952-53, núm.1, p. 60
- FORN, Francesc "Un patrimoni per protegir: La Torre dels Encantats". A: *Salobre*, 1992, vol. I, núm. 2, p. 6-7
- FUENTES ESTAÑOL, María José. *Corpus de las inscripciones fenicias, púnicas y neopúnicas de España*. Barcelona: l'autora, 1986
- GARBINI, Giovanni. "La questione dell'alfabeto". A: MOSCATI, Sabatino. *I Fenici*. Milà: Bompiani, 1988, p. 86-103
- ISINGS, Clasina. *Roman Glass from Dated Finds*. Groningen: Wolters, 1957. (Archaeologica Traiectina, 2)
- MALUQUER DE MOTES, Juan. "Sobre el uso de morillos durante la Edad del Hierro en la cuenca del Ebro". A: *Príncipe de Viana*, 1963, núm. 90-91, p. 29-39
- MARTÍN TOBIÁS, Ricardo. "Estudio del poblamiento en el Maresma y sus estribaciones: del Besòs al Tordera". Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 1960 (Tesi de llicenciatura)
- MARTÍN, TOBIÁS, Ricardo. "Poblamiento layetano en el Maresma : Síntesis de un estudio general". A: *VII Congreso Nacional de Arqueología (Barcelona, 1960)*. Saragossa, 1962, p. 240-250
- MASPONS i CAMARASA, Jaume "Agricultura". A: CARRERAS CANDI, Francesc. *Geografia General de Catalunya*. Barcelona: Albert Martí, 1908-1918
- MATEU I LLOPIS, Felipe. "Hallazgos monetarios (VI)". A: *Ampurias*, 1951, núm. XIII, p. 238
- MATEU I LLOPIS, Felipe. "Hallazgos monetarios". A: *Numario Hispánico*, 1952, vol. I, núm. 1-2, p. 241
- MATEU I LLOPIS, Felipe. "Hallazgos monetarios". A: *Numario Hispánico*, 1953, vol. VII, núm. 13, p. 238
- MONCUNILL, NOEMÍ. "Lèxic d'inscripcions ibèriques:1991-2006". Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, Departament de Filologia Llatina, 2007 (Tesi de llicenciatura)
- NAVARRO, Rosario. *Las fibulas en Cataluña*. Universitat de Barcelona: Instituto de Arqueología y Prehistoria, 1970. (Publicaciones eventuales, 16)
- OLESTI, Oriol. *El territori del Maresme en època republicana (s. III-I a.C.): estudi d'arqueomorfologia i història*. Mataró: Caixa d'Estalvis Laietana, 1995 (Premi Iluro 1994)
- PALOMER, Josep "La Torra dels Encantats : notes històriques arenyenques". A: *Arenys i sa Comarca*, 1919, p.2-4

- PALOU, Hug. *El jaciment ibèric romanitzat de la Torre dels Encantats*. Arenys de Mar, 1994 (Informe)
- PANOSA, Maria Isabel. *La escritura ibèrica en Cataluña y su contexto socioeconómico (siglos V-I aC)*. Vitoria, 1999. (Anejos de Veleia, sèrie minor, 13)
- PASCUAL, Ricard. "Àmfora". A: *Mediterrània*, 1966, vol. setembre, p. 1-3
- PELLICER, José María. *Estudios histórico-arqueológicos sobre Iluro, antigua ciudad de España Tarraconense. Región Layetana*. Mataró: Feliciano Horta, 1887
- PONS i GURI, Josep Maria. "Un poblat ibèric al terme d'Arenys". A: *Oreig*, Arenys de Mar, 1932, núm.16, p. 2-3
- PONS i GURI, Josep Maria. "Notes per l'arqueologia del Maresme". A: *Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya*. Barcelona, 1938, núm. 513-514, p. 5-22
- PONS i GURI, Josep Maria. "Sobre unas pipas romanas". A: *Boletín de la Biblioteca-Museo Balaguer*. Vilanova i la Geltrú, 1954, p. 85-88
- PREVOSTI, Marta. *Cronologia i poblament a l'àrea rural d'Iluro*. Mataró: Caixa Laietana, 1981. (Premi Iluro 1980)
- PUIG, Anna M.; Aurora MARTÍN, coords. *La colònia grega de Rhodè (Roses, Alt Empordà)*. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya : Diputació de Girona : Ajuntament de Roses, 2006. (Sèrie Monogràfica 23)
- PUIG, Anna M. "Les ceràmiques de vernís negre". A: PUIG, Anna M.; Aurora MARTÍN, coords. *La colònia grega de Rhodè (Roses, Alt Empordà)*. Girona: Museu d'Arqueologia de Catalunya : Diputació de Girona : Ajuntament de Roses, 2006. (Sèrie Monogràfica 23), p. 303-471
- PY, Michel "Céramique attique à vernis noir". A: *Lattara*, 1993, núm. 6, p. 117-131
- PY, Michel "Unguentariums, Dictionnaire des céramiques antiques (VIIe s. av. n. è.-VIIe s. de n. è.) en Méditerranée nord-occidentale (Provence, Languedoc, Ampurdan)". A: *Lattara*, 1993, núm. 6, p. 581-584.
- RAMÓN, Joan. *Las ánforas fenicio-púnicas del Mediterráneo Central y Occidental*. Barcelona: Universitat de Barcelona; Eivissa: Consell Insular d'Eivissa i Formentera, Conselleria de Cultura, Educació i Patrimoni, 1995. (Instrumenta, 2)
- RIBAS, Marià. "El poblat ibèric del Turó del Castellar". A: *Diari de Mataró*, 27 de juliol de 1932
- RIBAS, Marià. *El poblament d'Ilduro. Estudi arqueològic i topogràfic des dels temps prehistòrics fins a la destrucció d'Ilduro*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1952
- RIBAS, Marià. "Algunos datos interesantes sobre las monedas de Ilduro". A: *Pyrenae*, 1973, núm. 9, p. 165-173
- RIBERA LACOMBA, Albert, coord. *Manual de ceràmica romana: del mundo helenístico al Imperio Romano*. Alcalá de Henares: Museo Arqueológico Regional, 2013
- RICCI, Massimo. "Per una cronologia delle lucerne tardo-repubblicane". A: *Rivista di Studi Liguri*, 1973, vol. 39, núm. 2-4, p. 168-234
- RODRÍGUEZ VILLALBA, Alícia, et al. *La ceràmica de la costa catalana a Ullastret*. Ullastret: Museu d'Arqueologia de Catalunya, 2003
- STYLOW, Armin U. "Los inicios de la epigrafía latina en la Bética : el ejemplo de la epigrafía funeraria". Separata de: *Roma y el nacimiento de la cultura epigráfica en Occidente*. Zaragoza: Institución Fernando el Católico, 1995, p. 219-238

- SALARICH, Joaquim. *Apuntes para la historia de Caldas de Estrach, (vulgo) Caldetas*. Barcelona: La Renaixensa, 1882
- SANAHUJA, Maria Encarna. "Instrumental de hierro agrícola e industrial de la época ibero-romana en Cataluña". A: *Pyrenae*, 1971, núm. 7, p. 61-110
- SANMARTÍ, Joan. "Algunas observaciones sobre la distribución de cerámicas áticas en la costa central de Cataluña durante el siglo V aC". A: *Huelva Arqueológica*, 1992, vol. XIII, núm. 2, p. 35-57
- SANMARTÍ, Joan. "La cultura ibèrica". A: *L'Avenç*, 1994, núm. 182, p. 32-53
- SANMARTÍ, Joan. "La difussion des amphores massaliètes sur la côte centrale de Catalogne". A: *Études Massaliètes*, 1990, núm. 2, p. 171-178
- SANMARTÍ, Joan. "*La Laietània ibèrica : estudi d'arqueologia i història*". Universitat de Barcelona, 1968 (Tesi doctoral)
- SANMARTÍ, Joan. "Les ceràmiques de vernís negre del poblat de la Torre dels Encantats (Arenys de Mar, Maresme) : campanya del 1957". A: *Homenatge a Miquel Tarradell*. Barcelona: Curial, 1993, p. 475-497
- SANMARTÍ, Joan; Joan SANTACANA. *Els ibers del Nord*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2005
- SANMARTÍ, Enric. *La cerámica campaniense de Emporion y Rhode*. Barcelona: Diputació Provincial, Institut de Prehistòria i Arqueologia, 1978. (Monografies Emporitanes, IV)
- SERRA-RÀFOLS, Josep de C. "El poblamiento de la Maresma o Costa de Levante en la época anterromana". A: *Ampurias*, 1942, vol. IV, p. 69-110
- SERRA-RÀFOLS, Josep de C. *Forma Conventus Tarraconensis*. Barcelona: Memòries de l'Institut d'Estudis Catalans, 1928, vol. I-4
- SERRA-RÀFOLS, Josep de C. "Llocs d'habitació ibèrics a la costa de Llevant". A: *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*, 1927-31, núm. VIII, p. 41-54
- SERRA-RÀFOLS, Josep de C. "Notes sobre la indústria del ferro a Catalunya abans de la romanització". A: *Saguntum: Papeles del Laboratorio de Arqueología de Valencia*, 1968, núm. 5, p. 9-21
- SILES, Jaime. *Léxico de inscripciones ibéricas*. Madrid: Ministerio de Cultura, Dirección General de Bellas Artes y Archivos, 1985. (Epigrafía hispánica, 2)
- SOLÍAS, Josep Maria. *Museu d'Arenys*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Servei de Museus, 1983
- TARRADELL, Miquel. *Les arrels de Catalunya*. Barcelona: Vicens Vives, 1962
- TRIAS, Glòria. *Cerámicas griegas de la Península Ibérica*. València: W. L. Bryant Foundation, 1967. (Publicaciones de Arqueología Hispánica, 2)
- UNTERMANN, Jürgen, ed. "Die iberischen Inschriften aus Spanien". A: *Monumenta Linguarum Hispanicarum*. Wiesbaden: Ludwig Reichert, 1990, vol. III
- YLLA-CATALÀ, Miquel S. "Joaquim Salarich i Verdaguer. Erudit metge, bon patrici, cronista de la ciutat". A: *Ausa*, 1984, vol. XI, núm. 110-111, p. 271-310
- ZAMORA, Dolors, et al. "El poblament a la Laietània central i septentrional durant el període ibèric ple. Una proposta d'organització territorial". A: *Territori polític i territori rural durant l'edat del Ferro a la Mediterrània Occidental. Actes de la Taula Rodona celebrada a Ullastret del 25 al 27 de maig de 2000*. Girona, 2001, p. 203-226. (Monografies d'Ullastret, 2)

CATÁLOGO DE LOS MATERIALES ARQUEOLÓGICOS DE LA TORRE DELS ENCANTATS

Colección del Museu d'Arenys de Mar

Presentación

JOAN MIQUEL LLODRÀ NOGUERAS

Regidor de Cultura de l'Ajuntament d'Arenys de Mar

Uno de los equipamientos más dinámicos de Arenys de Mar es, sin duda, su museo -nuestro museo- del cual este año, a pesar de que sus orígenes se remontan a varios años atrás, celebramos su trigésimo aniversario. Poseedor de importantes colecciones, exhibidas en las salas o conservadas en los almacenes -encajes, minerales y piezas vinculadas a la historia local y comarcal, entre otros-, el Museo de Arenys de Mar destaca por el número de actividades realizadas a lo largo del año, muchas más de las que sus visitantes puedan imaginarse. Y es que una de las principales actividades de su museo, como sucede con todos, pasa de puertas adentro, en archivos y bibliotecas. Nos referimos a la investigación, una tarea que a nivel general quizás resulte menos llamativa o atractiva que visitas comentadas, talleres o cursos, pero que resulta igual de provechosa y, por encima de todo, necesaria. El museo debe asegurar la conservación del patrimonio artístico e histórico común, de todos, que le ha sido confiado, para disfrute de las actuales y futuras generaciones, y favorecer tanto como pueda su difusión. Al mismo tiempo es necesario, sin embargo, estudiar y documentar este patrimonio, tareas en las que, no hace falta decirlo, la catalogación es tan fundamental como indispensable.

Tener en nuestras manos el catálogo del fondo arqueológico del poblado ibérico de la Torre dels Encantats es un acontecimiento que nos debe llenar a todos de satisfacción. En primer lugar porque pone de manifiesto que nuestro museo, lejos de ser un ce-

menterio estéril de recuerdos del pasado, anclado en el tiempo, está muy vivo, con la mirada puesta en el mañana, con un montón de proyectos que, poco a poco, se van convirtiendo en realidades. En segundo lugar, y más importante, porque el presente catálogo es el primer estudio completo, exhaustivo y científico, de todos los objetos procedentes de este destacado yacimiento: una obra que culmina, en algunos aspectos, y complementa, en otros, los diversos trabajos publicados en torno a este asentamiento íbero a lo largo de los años- y ya hace ciento treinta de las primeras excavaciones. La elaboración de este compendio era, por tanto, un trabajo pendiente no sólo desde el punto de vista científico sino también como homenaje a todos aquellos, muchos arenenses y también caldenses, que han dedicado muchas horas de su vida a recuperar del olvido este viejo y bello rincón de nuestra geografía municipal e histórica, desde el ámbito académico -pienso especialmente en Josep M. Pons i Guri y José Luis Maya- y, como no, desde el asociativo. Enhorabuena a los arqueólogos Ramon Bruguera, Ignasi Garcés y Felip Masó que, en estrecha colaboración con el Museo de Arenys de Mar y el Archivo Histórico Fidel Fita, han hecho posible que hoy podamos disfrutar de este catálogo, un paso más en el conocimiento de nuestros orígenes. Este catálogo no es el fin del camino, es tan sólo su principio...

Arenys de Mar, setembre de 2013

Introducción

Tal y como nos explica la literatura clásica, el griego Ulises tuvo que sufrir un largo periplo para poder volver a su querida Ítaca. Con el estudio de los materiales de la *Torre dels Encantats*, depositados en el Museo de Arenys de Mar, ha pasado algo parecido a la historia de Homero: también han tenido que hacer un largo camino hasta que no han sido conocidos.

La mayor parte de estos materiales fueron descubiertos durante las campañas realizadas en los años cincuenta del siglo pasado. Una vez finalizadas, Josep Maria Pons i Guri empezó a preparar una monografía del yacimiento, las láminas que se conservan en el Arxiu Històric Fidel Fita de Arenys de Mar son la prueba de ello. Desgraciadamente, la monografía nunca se llegó a publicar por una serie de desavenencias que, hoy en día, ya han sido prácticamente olvidadas.

Durante la década de los sesenta el yacimiento se convirtió en un referente, del cual se escribía en las publicaciones especializadas de la época. Esta llama, sin embargo, se fue apagando con el transcurso de los años, volviéndose un completo desconocido a los ojos de las nuevas generaciones. Uno de los autores de esta publicación recuerda que, en un encuentro con miembros del Museo de Mataró, en los años noventa, uno de los asistentes llegó a comentar que la *Torre dels Encantats* era considerado como un poblado ibérico fantasma, no tanto por el juego de palabras del nombre que recibe,

como por el hecho de que de los trabajos importantes realizados casi no se conocía nada.

Esta anécdota sólo apunta una sólida realidad que permaneció a lo largo de muchos años: el conocimiento que se tenía del poblado más importante de la costa layetana era prácticamente nulo. Es más, el interés que demostraron algunos investigadores por el yacimiento no supuso su salida del olvido.

Los infortunios también contribuyeron a esta situación: a principios del siglo XXI el profesor José Luís Maya conseguía iniciar un estudio que por una parte, procedía a dibujar los objetos guardados en el Museo de Arenys de Mar, y por otra parte encargaba al arqueólogo Joan Francès un proyecto de intervenciones futuras; pero una irreparable enfermedad frustró aquellos planes de recuperación.

En los últimos años, el Museo de Arenys de Mar y la asociación *Arrels Cultura* de Caldes d'Estrac han realizado una serie de acciones que comprenden, entre otras, rutas a pie, exposiciones y publicaciones, todas ellas encaminadas a reivindicar la importancia de este yacimiento y acercarlo a los vecinos de Caldes, de Arenys de Mar y de todo el país. Precisamente ésta es la finalidad del presente catálogo: dar a conocer, con una tipología actualizada, estos descubrimientos obtenidos y depositados en el Museo de Arenys de Mar, así como finalizar una de los dos tareas que trazó José Luís Maya.

La primera parte del libro consta de cuatro artículos sobre el yacimiento. El primero nos transporta a su historia, a través de diferentes citas de personas relacionadas, de una manera u otra con la *Torre dels Encantats*. El segundo sitúa el poblado en su contexto histórico, formando parte de la Layetania, y describiendo cuál era su relación con otros poblados ibéricos y foráneos. El tercero nos acerca a la correspondencia entre J.M. Pons i Guri y J. de C. Serra-Ràfols durante los años 1949-50, donde se pueden apreciar diversos aspectos de esta campaña de excavaciones. Por último, se presenta un texto sobre la rica epigrafía (ibérica, púnica, griega y latina) aparecida en este yacimiento, y que ha despertado el interés de algunos estudiosos.

El catálogo propiamente dicho ocupa la segunda parte del libro. Las piezas han sido clasificadas en los siguientes grupos y orden: cerámica de importación, cerámica ibérica a torno, cerámica ibérica a mano, herramientas y otros objetos y fauna y malacología. Dentro de cada grupo, las piezas han sido clasificadas por categorías y formas. Los números de registro de las piezas son variados ya que el inventario con carácter científico se ha realizado en diversas fases. Al final del catálogo, hay un anexo con los números de aquellas piezas que no se han incluido al ser reiterativas de una misma categoría. Ojalá que el interesante conjunto que presentamos en este volumen pueda despertar, en un futuro, el

interés de investigadores e instituciones para realizar un nuevo estudio de las estructuras excavadas y, también, una ampliación de los trabajos en las zonas no excavadas.

Nuestro agradecimiento a Neus Ribas, directora del Museo de Arenys de Mar, por habernos confiado la realización de este trabajo; a Hug Palou, director del Arxiu Històric Fidel Fita de Arenys de Mar por las facilidades que nos ha proporcionado para consultar la documentación de la Torre dels Encantats; a David García Rubert, por la ayuda gráfica; a David Castañeda, por las fotografías, a Santi Artigas por el diseño y maquetación; a Anna Maria Rauret, por facilitarnos documentación inédita, y a Joan Sanmartí, por las orientaciones sobre el yacimiento.

Los autores

La Torre dels Encantats en el contexto histórico de la Layetania

IGNASI GARCÉS

Profesor agregado del Departamento de Prehistoria, Historia Antigua y Arqueología de la Universidad de Barcelona

Corría el año 218 aC, se había iniciado la Segunda Guerra entre romanos y cartagineses, y un ejército romano llegaba por primera vez a tierras catalanas. En aquel momento en la costa central habitaba un pueblo, los layetanos, que formaba parte de un conjunto de entidades que compartían afinidades lingüísticas y culturales. Eran los íberos, que se extendían por la costa mediterránea peninsular, desde el río Erau, en la región de Le Midi francés, siguiendo por Cataluña, área oriental de Aragón, País Valenciano, Albacete y Murcia hasta el extremo oriental de Andalucía.

Conocemos la existencia de los layetanos por los escritores griegos que vivieron en tiempos del dominio romano, pero se trata de una documentación breve y problemática. El primer autor que los menciona es el geógrafo Estrabón (65 aC-20 dC): “Toda la costa, entre Gibraltar y Tarragona, escasea en puertos, mientras que desde Tarragona es rica en puertos y fértil, y la habitan los layetanos, lartolaietes y otros pueblos hasta Ampurias” (3, 4, 8). Estrabón no visitó nunca la península Ibérica y lo que explica lo copia de escritores anteriores, como el historiador Polibio, que vivió a mediados del siglo II aC, o los viajeros Posidonio y Artemidoro, ambos de principios del siglo I aC. Con posterioridad, también se refirieron a ellos algunos autores romanos, como Plinio el Viejo (23-79 dC) (NH, 3,

4, 21), o griegos, como Ptolomeo (siglo II dC), que hablan de Layetania, una *regio* administrativa romana no necesariamente idéntica a la antigua entidad ibérica. Aún así, parece coherente proponer que los layetanos habitaban las actuales comarcas del Maresme, Vallès Oriental y Vallès Occidental hasta la Cordillera prelitoral, el Barcelonès y el Baix Llobregat, y que los límites geográficos iban desde el río Tordera hasta el macizo del Garraf. Ptolomeo (2, 6, 18) indica que *Blandae* (Blanes, la Selva) también era layetana, sin que sea posible saber si se trata de un error o de una modificación de época romana. En cualquier caso, la situación geográfica de Arenys de Mar se sitúa con claridad dentro del ámbito layetano y, a la vez, en una interesante posición fronteriza con otras dos formaciones: los indigetes de la costa norte catalana, y los ausetanos que, aunque tenían su centro en la Plana de Vic, parece que controlaban un tramo de la Tordera, una buena vía de contacto entre la costa y el interior. Si queremos saber más cosas de los antiguos layetanos necesitamos acudir al conocimiento arqueológico.

La formación de los layetanos

Antes de los íberos, en la fase avanzada de la prehistoria denominada neolítica, se vivía en cabañas aisladas o en pequeñas agrupaciones, reflejo de

comunidades dedicadas a la agricultura y la ganadería; la situación no cambió durante la edad de bronce. El descubrimiento de hachas de piedra pulida en la *Torre dels Encantats* puede indicar que el lugar fue ocupado en alguno de estos momentos; pero no se puede descartar tampoco que las hachas fuesen recogidas por los íberos atribuyéndoles propiedades mágicas, según una práctica constatada en otros lugares. En las vecinas llanuras del Vallès y ampurdanesas se detecta, entre el siglo IX aC y la primera mitad del siglo VI aC, un incremento en el número de tumbas, indicio de un aumento demográfico, del establecimiento de las poblaciones y de una mejora en la producción agrícola. Desde el siglo VII aC se añade la gradual adopción de la metalurgia del hierro y el contacto con los navegantes fenicios que visitan las costas catalanas. Poco después, a inicios del siglo VI aC, los griegos fundan la colonia de Ampurias en la costa ampurdanesa.

La necesidad de conseguir tierras, derivada del aumento demográfico, y el control del incipiente tráfico comercial exterior debían ser semilla de unos principios de desigualdad social, de la aparición de la competencia entre los grupos y de los caudillajes locales; los cambios culminaron con la formación de la cultura ibérica. En ésta podemos distinguir un período antiguo (550-400 aC), caracterizado por la formación de comunidades de ámbito regional, como ahora los layetanos. Lo más visible fue los inicios de la fabricación de cerámicas con la ayuda del torno de ceramista, es decir en talleres y no en ámbitos domésticos como hasta el momento; otros oficios también se especializaron y se contaba con un amplio abanico de herramientas de hierro. Y también de armas, que muestran la aparición de élites guerreras, acompañadas de los linajes y de ideologías aristocráticas. Las cabañas fueron sustituidas por complejas casas rectangulares, construi-

das con piedra y tierra y alineadas en calles. Otro elemento destacado fue la aparición, en puntos elevados y de control estratégico del territorio, de grandes asentamientos fortificados. Precisamente en la fase final de este período, desde 450 aC, se datan las cerámicas de importación más antiguas identificadas en la *Torre dels Encantats*, que nos orientan sobre sus orígenes, aunque mal conocidos, éstos se han de vincular con el proceso formativo layetano.

La plenitud de los layetanos

En el periodo ibérico pleno (400-200 aC) tuvo lugar el máximo desarrollo de la cultura ibérica, dotada ahora de una nueva herramienta: una escritura propia que ha dejado diversos ejemplos en la *Torre dels Encantats*. En esta época se manifiesta la jerarquización del territorio y la formación de centros urbanos. En el área layetana la primacía corresponde al núcleo de la montaña de Burriac (Cabrera de Mar), situada en el centro del Maresme y con una extensión de 10 ha. Si se calcula la distancia entre Burriac y otros centros equivalentes como Ullastret (Baix Empordà), por los indigetes, Tarragona, por los cosetanos, El Cogulló (Sallent, Bages), por los lacetanos, y El Turó del Montgròs (El Brull, Osona), por los ausetanos, se deduce el territorio layetano en unos 2.000 km² coincidiendo, en líneas generales, con los escritores antiguos. En esta época se llenaron las llanuras y las vertientes aptas para el cultivo con multitud de pequeños emplazamientos, centros productores de alimentos que, cuando se han podido documentar, han mostrado una extensión entre los 60 m² y 0,5 ha. Uno de los pocos que se tiene información detallada es Can Xercavins (Cerdanyola del Vallès, Vallès Occidental).

Entre la gran extensión de Burriac y la modestia de estas granjas y pequeñas aldeas se sitúan tres tipos de hábitats intermedios: las ciudadelas, las al-

deas fortificadas y las ciudades de segundo orden. Las ciudadelas son centros de menos de media ha. dotados de sólidas fortificaciones que controlan lugares de paso. En la Layetania se conocen poco, pero se puede acudir al ejemplo cosetano de Alorda Park (Calafell, Baix Penedès). Las aldeas fortificadas son núcleos de población más grandes, entre 0,5 y 1 ha., rodeadas de defensas simples, en muchas ocasiones de un muro perimetral, y dedicadas a la producción mixta, agropecuaria y artesanal; entre los layetanos un caso excavado sería El Puig Castellar (Santa Coloma de Gramenet, Barcelonès). Finalmente, las ciudades de segundo orden ejercen un papel de capitalidad comarcal y a menudo presentan fortificaciones dotadas de murallas y torres. Este sería el caso de Adarró (Vilanova i la Geltrú, Garraf), de unas 4 ha., el núcleo mayor de la Cosetania oriental; del Turó d'en Boscà (Badalona, Barcelonès), con 2 ha., importante centro del Maresme occidental; del Turó de Ca n'Oliver (Cerdanyola del Vallès), de 1,5 ha., el más destacado del Vallès Occidental; y de la *Torre dels Encantats*, de 4 ha., el más importante del Maresme oriental. La Torre se encuentra a unos quince kilómetros de Burriac, la misma distancia que hay entre Burriac y El Turó d'en Boscà, y entre éste y el Turó de Ca n'Oliver. Los núcleos de segundo orden formarían, así, una especie de cordón defensivo en los límites layetanos. No es posible saber cuántos habitantes llegó a reunir *Els Encantats*, tampoco se ha demostrado que todo el recinto llegara a estar edificado, las antiguas excavaciones únicamente comprenden 900 m² y es mucho lo que desconocemos. La propuesta más razonable es considerar una densidad de 400 habitantes por ha. en los núcleos de poblamiento concentrado, esto comportaría una notable población de unas 1.500 personas, pero insistimos en que es preciso prudencia con estos cálculos.

En el periodo ibérico pleno determinados empla-

zamientos ibéricos también servirán como centros receptores de las cosechas y se dotarán de conjuntos de silos, unos depósitos excavados en el subsuelo. Las antiguas intervenciones en la *Torre dels Encantats* evidenciaron algunos silos, también presentes en Burriac y en el importante centro de Montjuïc (Barcelona). Los íberos producían cereales (cebada y trigo), y donde había cebada se hacía cerveza. No se puede descartar el conocimiento de la vid, ni de una incipiente producción de aceite o del aprovechamiento de frutales. La ganadería conocía la oveja, la cabra, el cerdo, la vaca y el caballo. La pesca está documentada en la *Torre dels Encantats* por la presencia de anzuelos de bronce y plomos de pesos de red, también lo está la recolección de marisco. En cambio, la caza se convirtió en un pasatiempo aristocrático. Herreros y orfebres perfeccionaron sus técnicas, muestra de ello es la variedad de herramientas de hierro documentadas y algunas fíbulas de bronce destinadas a sujetar la ropa. Según indican las fuentes literarias, a los íberos les gustaba lucir vestidos bien realizados, que también eran símbolo de un estatus social. Aparte de la lana, se conoce un taller de lino en el Coll del Moro (Gandesa, Terra Alta) y una tintorería en Sant Miquel d'Olèrdola (Alt Penedès). La producción textil era una actividad básicamente femenina, repartida entre todos los hábitats, también en la *Torre dels Encantats*, como muestra la colección de torteras, piezas de alfarería que hacían de tope de un huso de madera dedicado al hilado, y los *pondera*, palabra latina que designa los pesos de telar de arcilla cocida. Los habitáculos estaban dotados de varias habitaciones: un espacio para el hogar y pernoctación, otro de almacén y, a veces, uno de trabajo; ocasionalmente había casas más complejas. En el interior se realizaba la molienda de cereales con la ayuda de un invento ibérico: el molino rotatorio de dos piezas; en la Torre se cono-

ce uno fabricado en piedra porosa. Los productos importantes (vino, aceite, metales y cerámicas de calidad) procedían de diversos lugares mediterráneos. No tenemos datos sobre las prácticas funerarias de los antiguos pobladores de los Encantats; de hecho, en la Layetania únicamente existen en la necrópolis de Burriac (Cabrera de Mar).

De layetanos a romanos

Roma venció a Cartago a finales del siglo III aC, en el marco de este conflicto los íberos adoptaron el uso de la moneda. La consolidación del dominio romano, después de la gran revuelta ibérica sofocada por Catón en el 195 aC, y la conversión de Hispania en territorio provincial, derivan a una última fase cultural: el periodo ibérico tardío o ibe-romano (200-40 aC). Se ha escrito que durante éste la *Torre dels Encantats* se despobló y se volvió a repoblar, pero opinamos que esto no se produjo, según nos indican los materiales de la colección de Arenys de Mar. En todo el mundo ibérico, la primera mitad del siglo II aC es una etapa mal documentada, aunque por el contrario, le sigue otra de recuperación demográfica y económica.

En el nuevo escenario la diversidad de importaciones cede frente a la presión de los productos itálicos: son frecuentes las ánforas con vino y aceite y vasos de barniz negro campanianos. No obstante, la vida cotidiana no se ve modificada, incluso ahora se impulsa un centro productor de hierro en la *Torre dels Encantats*. Buena parte de las cerámicas ordinarias y de los grafitos ibéricos datan de esta época.

De forma gradual los romanos se iban implantando en el territorio y lo modificaban. Primero fueron los campamentos militares, después el trazado de vías a finales del siglo II aC, lo siguieron la fundación de la ciudad de Baetulo (Badalona), en la frontera del 100 aC, y la de Iluro (Mataró), en la primera mitad del siglo I aC, y, en especial, la implantación rural de nuevos modelos productivos, como las *villae* especializadas en la producción de vino, desde el segundo cuarto del siglo I aC. Mientras, los layetanos habían iniciado un camino de integración. Hacia los años 50-25 aC no tenían razón de ser las antiguas ciudades secundarias, ni tan solo tenía sentido ya vivir en lugares amurallados y la *Torre dels Encantats* fue abandonada.

IMÁGENES:

1. Principales núcleos layetanos (siglos VI-I aC). 1. Torre dels Encantats o Turó del Castellar (Arenys de Mar); 2. Puig Castell (Vallgorguina); 3. Can Rossell (Llinars del Vallès); 4. Turó del Vent (Llinars del Vallès); 5. Burriac (Cabrera de Mar); 6. Céllecs (Orrius); 7. La Cadira del Bisbe (Premià de Dalt); 8. La Torre Roja (Caldes de Montbui); 9. Castellruf (Santa Maria de Martorelles); 10. Turó de Montgat (Montgat); 11. Turó d'en Bosca (Badalona); 12. Puig Castellar (Santa Coloma de Gramanet); 13. Can Calvet (Santa Coloma de Gramanet); 14. Les Malexes (Montcada i Reixac); 15. Granja Solei (Santa Perpètua de Mogoda); 16. Pla de la Bruguera (Cerdanyola del Vallès); 17. Can Xercavins (Cerdanyola del Vallès); 18. Turó de la Rovira (Barcelona); 19. Montjuïc (Barcelona); 20. La Peña del Moro (Sant Just Desvern); 21. Santa Creu d'Olorda (Molins de Rei); 22. Can Fatjó (Rubí); 23. Rellinars (Rellinars); 24. El Castell (Esparraguera); 25. Puig Castellar (Sant Vicenç dels Horts); 26. Sant Ramon (Sant Boi de Llobregat); 27. El Calamot (Gavà); 28. Puig Castellar (Begues); 29. Puig Castell (Sant Cebrià de Vallalta); 30. Montpalau (Pineda de Mar).
2. La montaña del Puig Castellar, hoy poblada de pinos entre los cuales sobresale la medieval *Torre dels Encantats*, ha sido históricamente un excelente punto de control de la costa.
3. Pesos de telar encontrados en las excavaciones de la *Torre dels Encantats*. Una muestra de la actividad textil ibérica.
4. Parte superior de una ánfora grecoitalica de época romana encontrada en la *Torre dels Encantats*. Aún hoy se pueden observar restos de una inscripción pintada en el cuello.

Las voces del poblado

Historiografía y estudios sobre la *Torre dels Encantats*

FELIP MASÓ

Licenciado en Prehistoria, Historia Antigua y Arqueología por la Universidad de Barcelona

Introducción

El conjunto arqueológico de la *Torre dels Encantats* se encuentra en el extremo sudoeste del término municipal de Arenys de Mar, en el límite con la población de Caldes d'Estrac, con unas coordenadas de 2°31'53" de longitud este y 41°34'43" de latitud. Consta de tres elementos: el poblado ibérico, datado entre mediados del siglo V y mediados del siglo I a.C., la torre de defensa medieval del siglo XIII (con una fortificación del siglo XVI) y cuatro búnkeres de la Guerra Civil Española, todos situados sobre un montículo de 68 m.s.n.m.

Existen referencias escritas de la torre desde el siglo XVIII como la que menciona con motivo de la Guerra de Sucesión el historiador Pere de Masriera citado por el Reverendo Josep Palomer: "Y cuando las tropas del Archiduque se apoderaron de la Ciudad, el general Villalón, uno de los jefes de la tropa de Felipe de Anjou, y ayudante del Virrey Velasco, se escapó por la puerta del Ángel y marchó en dirección a Francia, perseguido por las tropas vencedoras. Llegó a las cercanías de Areñs el día 11 de Octubre y se alojó en una Torre situada en un punto elevado antes de entrar en la población, la cual Torre fue edificada en el siglo pasado para seguro contra los piratas..." (Palomer, 1919, p. 3). En este texto la torre no tiene asociado otro calificativo que

el de su emplazamiento. Más adelante, en un documento del 1742 se dice que "al no haber lugar de vigilancia se acordó por consenso de todos dejar los guardas de la Torre del Pujol y que solo viva en ella Joan Vinardell y su familia, todos ellos de Estrac." (Palomer, 1919, p. 3). El *pujol* al cual se refiere el texto era el Puig Castellar, según como se le conocía en la época medieval. No será hasta el 1765 cuando se encuentra por primera vez el nombre actual de *Encantats* (Encantados) para referirse a la torre: "los honorables señores reunidos miraron de utilizar las murallas dentadas de los alrededores de la *Torre dels Encantats* para poner cañones para atacar de lejos a los piratas." (Palomer, 1919, p. 3). Desde aquel momento siempre ha sido conocida con este apelativo rodeado de leyendas.

Evidentemente, en ese momento nadie sospechaba que a poca distancia de la superficie se encontraban los restos del poblado ibérico, parte de las piedras del cual se habían utilizado para construir la propia torre. Fue preciso esperar aún un siglo para que se descubriera su existencia gracias a los trabajos del médico e historiador de Vic Joaquim Salarich, residente en el municipio de Caldes e impulsor de las primeras actuaciones en el montículo. Desde entonces, la historiografía del poblado ibérico de la *Torre dels Encantats* ha sido siempre

complicada. En primer lugar, por el momento en que se produjo su descubrimiento, en el siglo XIX, una época en la que la arqueología estaba aún en manos de aficionados sin método y donde prevalecían los restos por encima del estudio y el análisis en conjunto, de forma que las primeras investigaciones y descubrimientos estaban exentos del rigor científico actual, con la consiguiente pérdida de una valiosa información hoy en día irrecuperable. De esta situación ya se lamentaba en 1932 el que sería el futuro director de las excavaciones, J.M. Pons i Guri: “La mayoría de estos fragmentos de cerámica, desperdigados, proceden de las desgraciadas excavaciones realizadas alrededor del año 1882 en los silos que constituían la necrópolis del poblado y de las cuales solamente se ha podido averiguar la situación de uno. La falta de técnica y la ignorancia ocasionaron entonces la destrucción de la cerámica en buen estado y han impedido también realizar posteriormente una excavación metódica y científica de la necrópolis” (Pons i Guri, 1932, p. 3). En segundo lugar, tal y como comenta el mismo Pons i Guri: “El poblado está destrozándose por la actuación del tiempo, a causa de la utilización de sus piedras para otras construcciones y, sobretodo, por las tareas de cultivo en aquel lugar, las cuales son causa de que se vayan destruyendo las partes que no sirven de apoyo para la contención del terreno” (Pons i Guri, 1932, p. 2). Por si esto no fuera suficiente, cuando en los años 30 se empiezan a llevar a cabo las primeras investigaciones en época moderna, éstas se ven interrumpidas por el estallido de la Guerra Civil Española que tendrá efectos directos sobre el yacimiento con la destrucción de algunos de los muros para utilizar los sillares como material constructivo de baterías y búnkeres. Y, finalmente, cuando de nuevo se reanuden los trabajos durante los años 40 y 50, éstos únicamente se limitan a pequeñas

intervenciones de urgencia que nunca se acabarán de consolidar de forma regular, entre otras cosas porque el poblado se encuentra en una propiedad privada con la dificultad que esto implica. Desde entonces, a pesar de los esfuerzos de instituciones como los Ayuntamientos de Arenys de Mar y Caldes d’Estrac, asociaciones de voluntarios como *Arrels Cultura* o iniciativas académicas como las del desaparecido Dr. J.L. Maya de la Universidad de Barcelona, no se ha llevado a cabo, en el poblado, ninguna intervención arqueológica, si bien los trabajos de campo han sido sustituidos por investigaciones a partir de los materiales encontrados durante las campañas previas, dando lugar a una buena cantidad de reseñas, artículos, monografías e incluso, algunos capítulos de tesis de licenciatura y doctorales.

Las primeras actuaciones 1881-1930. Las piedras empiezan a hablar.

A pesar de la problemática historiografía del yacimiento, la documentación recuperada del poblado y su estudio posterior permite hacernos una idea aproximada de su historia e importancia. En primer lugar, destacan sus grandes dimensiones; en una ponencia realizada por J.M. Pons i Guri informa que sus trabajos “afectan un sector de unos novecientos metros cuadrados, en la parte noreste del poblado, probablemente un barrio industrial, ensanchamiento de la parte primitiva, que representa 1/30 parte de la superficie total.” (Duran i Cañameras, 1950, p. 60). Esta gran extensión viene corroborada por estudios posteriores que calculan la extensión total del poblado en unos 20.000 metros cuadrados (Olesti, 1995, p. 492) o incluso en 40.000 metros cuadrados (Asensio *et al.*, 1998, p. 376).

Las primeras actuaciones realizadas en el poblado se llevaron a cabo el 5 de julio de 1881 por Joaquim Salarich y los socios de la *Associació Ex-*

ursionista la Catalanista; según su propio boletín publicado en Agosto de 1881: “En el pueblo de Estrac, vulgarmente *Caldetes*, fueron cordialmente recibidos por nuestro socio delegado el diligente historiógrafo y entusiasta catalanista Sr. Salarich, médico de esta población, que los acompañó enseguida al montículo que se alza al N.E. de la villa y en la cima del cual se encuentra la Torre denominada de los Encantados, punto donde debían realizarse las excavaciones que eran primordial objeto de la excursión. Llegados allí se procedió acto seguido (y previa la venia que había ya concedido el propietario del terreno) a abrir varias vallas o pequeñas trincheras en la dirección que los mismos que cultivaban aquellos campos indicaron que solían encontrar restos de obra antigua. El resultado, si bien no correspondió en absoluto a lo que se esperaba, fue suficiente para dejar confirmada la existencia en aquel punto, en tiempos antiguos probablemente anteriores a la dominación romana, de una población numerosa.” (Anónimo, 1881).

El descubrimiento de numerosos restos de grandes vasos cerámicos confundió a Salarich y a los excursionistas que interpretaron, en un primer momento, que estos eran los restos de urnas funerarias y, en consecuencia, se trataba de una necrópolis: “Se encontraron, en particular, rellenando una fosa trabajada en la roca que se descubrió a unos dos palmos de profundidad, que permitían suponer eran de grandes vasos que habían contenido restos o cenizas de cadáveres.” (Anónimo, 1881). Pero posteriormente, una revisión de los materiales les hizo cambiar de opinión “La abundancia de los restos cerámicos nos había hecho creer en la existencia de una gran fosa donde sería enterrada en la época que nos ocupa, la población romana de *Caldetas*; la variedad empero de restos, no solo de ánforas sino también de platos, fuentes, etc. de barro grosero de unas, de pasta finísima los otros, y todos

mezclados y confundidos con los procedentes de los tiempos primitivos, nos hizo ver lo equivocado de nuestra idea y creímos deber adherirnos al dictamen de una comisión especial nombrada por la Asociación Catalanista de Excursionistas Científicos para estudiar los indicados restos, dice así “Una vez examinados los pequeños fragmentos de cerámica, hierro y demás objetos, y atendidas las explicaciones de V., -el autor,- ha opinado que en el lugar donde han sido hallados aquellos debería haber existido alguna villa ó rica vivienda, perteneciente a la época romana más esplendorosa, pues si bien lo que se tuvo a la vista es indudablemente romano, presenta ciertas reminiscencias del arte griego...” (Salarich, 1882, p. 31-32).

Aquel mismo año Salarich localizó y excavó cinco silos, el material de los cuales fue estudiado en colaboración con J.M. Pellicer y unos cuantos voluntarios de Mataró, aunque las discrepancias entre ambos hizo que se publicasen los resultados de forma independiente, mientras que las piezas encontradas se depositaron en el Museo Diocesano de Vic. Las conclusiones sobre la función de los silos también fueron dispares: mientras que para unos se trataba de estructuras de enterramiento correspondientes a una necrópolis, para otros como Pellicer eran silos para el almacenamiento de trigo tal y como demuestra contundentemente: “Muy diferentes son, sin embargo, las consecuencias que sacamos de las que él sacó, por ser diferente el criterio que nos guía” (Pellicer, 1887, p. 92); “Negamos por consiguiente que el podio de Castellar tuviese tal carácter” (de cementerio) (Pellicer, 1887, p. 94, nota 1); “Siendo la opinión corriente y muy fundada que esta clase de excavaciones (los silos) sirvieron para guardar frutos y cereales, natural es que la adoptáramos los que primero escribimos sobre las del podio Castellar” (Pellicer, 1887, p. 95); para rematar con una total rotundidad: “(...) la ab-

soluta carencia de restos humanos, la multitud en cambio de huesos de diversos animales y tantos útiles nunca dedicados a símbolos funerarios, fueron tantos datos que no nos dejaron afirmar en esta sentencia.” (Pellicer, 1887, p. 95).

La disputa por saber de qué tipo de yacimiento se trataba (necrópolis, villa romana o asentamiento ibérico), se extendió en el tiempo con partidarios en los dos bandos; así, el historiador J. Maspons defendía que se trataba de una villa romana: “De los depósitos para trigo y otros granos, de los antiguos silos, no hay duda que se encontraron ejemplares cerca de los castros y torres de las cimas de las montañas y en otros lugares cerca de las villas” (Maspons, 1893, p. 468) mientras que el también historiador J. de C. Serra-Ràfols creía que era un poblado ibérico. Finalmente, con la prospección realizada en el año 1930 por parte de J.M. Pons i Guri, Marià Ribas, F. Prat y Mn. Salvador Riera, se llega a la conclusión que los restos encontrados pertenecían a un poblado ibérico, tal y como mencionan en los títulos de sus reseñas: “El poblado ibérico del Turó Castellar”, artículo de M. Ribas publicado en el *Diari de Mataró* el 27 de Julio, y “Un poblado ibérico en el término de Arenys”, artículo de J.M. Pons i Guri en el diario de Arenys de Mar *Oreig* nº 16: “Para acabar, felicitamos efusivamente al autor (M. Ribas) por haber dado a conocer como poblado lo que sólo era conocido como una necrópolis por los estudios de Salarich y de Pellicer, de forma que el nombre del poblado de Arenys se una a las demás estaciones ibéricas de la comarca, Puig Castellar, Céllechs, Castell Ruf, Alfar, Burriach, Argenton, Cabrils y Montpalau.” (Pons i Guri, 1932, p. 3). Así también lo recoge la primera *Carta Arqueológica de España* del año 1945, publicado por M. Almagro, J. Colominas y el mismo J. de C. Serra-Ràfols: “En el término de Arenys de Mar, pero tocando al de Caldes de Estrac o Caldetas, se

eleva el Turó de Castellar, coronado por una gran torre cilíndrica medieval, conocida con el nombre de *Torre dels Encantats*, con el que es denominado también el poblado ibérico allí existente.” (Almagro *et al.*, 1945, p. 35).

Las excavaciones de J.M. Pons i Guri (1935, 1944, 1949-50 y 1957). Las voces se hacen más fuertes.

Con los prometedores resultados de esta prospección, J.M. Pons i Guri consiguió el permiso para excavar de nuevo el poblado en abril de 1935 encontrando un nuevo silo. Pero el inicio de la guerra paralizó los trabajos que no se reanudaron hasta que, entre el 27-29 de agosto de 1944, se realizó una excavación de urgencia de un silo que amenazaba con ser destruido por unos movimientos de tierra, y donde destacó el descubrimiento de un *soliferreum* fragmentado.

Las dos campañas más importantes dirigidas por J.M. Pons i Guri fueron las del 1949-50 y la del 1957 (codirigida con E. Ripoll), durante las cuales se localizaron más silos y parte de la estructura urbana e industrial del poblado (fundición de hierro). Estos resultados, sin embargo, no aparecieron más que en pequeños apuntes de publicaciones locales como *Vida Parroquial*, donde quizá exageran un poco la importancia de los descubrimientos: “Prosiguen desde hace unos tres meses los trabajos que dirige la Comisaría Local de Excavaciones, en el paraje de la Torre “dels Encantats” de este término municipal. (...) a más de los restos de habitación humana, como son cerámica y utensilios, aparecen las antiguas construcciones, calles y un granero de grandes proporciones, ejemplar único en España.” (Anónimo, 1950). En realidad, este gran granero hoy en día ha sido reinterpretado como un horno de cal: “Durante esta campaña, en la zona se excavó una gran estructura interpretada como un silo,

aunque, por sus características, no se parecía a las anteriores. Hoy en día, la hipótesis más plausible sobre esta estructura es un horno de cal de época medieval” (Bruguera, 2007, p. 10). La versión más detallada de los descubrimientos de la excavación de 1957 es la que presentan R. Batista y R. Martín Tobías donde, además de describir los sectores excavados y los descubrimientos realizados, mencionan que: “Los materiales proporcionados por esta excavación, que están en curso de estudio para su próxima aparición, junto con los de la anterior campaña, han pasado a formar parte del recién inaugurado Museo Municipal de Arenys de Mar” (Batista, Martín Tobías, 1959, p. 275).

De Pons i Guri hasta la actualidad (1957-2013). Las nuevas voces.

Desde esta última cita y hasta la actualidad, no se ha realizado ninguna otra intervención arqueológica en el poblado, si bien el estudio de sus

materiales ha estado siempre presente en el ámbito científico y académico, con una larga lista de artículos y monografías realizadas por arqueólogos, historiadores, estudiantes y profesores universitarios que han intentado seguir dando voz a las piedras y a los restos del poblado. Pero aunque han pasado más de 130 años desde su primera excavación, aún son válidas las palabras de su primer excavador, Joaquim Salarich, cuando decía que: “Tal vez nuevos descubrimientos y hallazgos más completos darán nueva luz sobre un punto verdaderamente interesante.” (Salarich, 1882, p. 31-32). No hay ninguna duda de que el poblado es más que interesante, y que nuevas intervenciones arqueológicas pondrían de relieve su más que segura importancia en el contexto histórico de la Layetania. Esperemos que pronto nuevas generaciones sigan siendo las voces que hagan hablar a las piedras del poblado ibérico de la *Torre dels Encantats*.

IMÁGENES:

1. Vista del Puig Castellar y la *Torre dels Encantats* desde el mar, 1920 (Archivo Arrels Cultura)
2. Retrato de Joaquim Salarich (Foto Museu d'Arenys de Mar)
3. Primera excavación, 2 de octubre de 1949 (Foto AHFF)
4. Excavación en el Sector Este, febrero de 1950 (Foto AHFF)
5. Calle pavimentada (Foto AHFF)
6. J.M. Pons i Guri dirigiendo la visita a las excavaciones, 9 de abril de 1950 (Foto AHFF)
7. Conjunto de estructuras descubiertas en la excavación en el Sector Central, abril de 1957 (Foto AHFF)
8. Excavación del Sector Central, abril de 1957 (Foto AHFF)

La excavación de un gran silo/pozo en la campaña de 1949-50

(Según la correspondencia entre J.M. Pons i Guri y J. de C. Serra-Ràfols)¹

RAMON BRUGUERA

Licenciado en Prehistoria, Historia Antigua y Arqueología por la Universidad de Barcelona

En este capítulo se quiere dar a conocer la correspondencia entre Josep Maria Pons i Guri y Josep de Calassanç Serra-Ràfols durante la campaña de excavaciones de 1949-50 en la *Torre dels Encantats*, que centra gran parte de la atención en el descubrimiento de un silo de grandes dimensiones, fuente de controversia durante todos estos años.

J.M. Pons i Guri defendió que era un silo, pero estas cartas demuestran que durante la excavación tuvo dudas sobre si esta era la verdadera función de la estructura. La forma, diferente del resto de silos excavados en el poblado, y la presencia de restos blancos fueron las fuentes de esta incertidumbre.

A partir de los argumentos del Sr. Ramos, fue aceptando que era un silo. Incluso encontró explicaciones a hechos como que la salida del cereal fuese fuera de la muralla, apuntando que el silo fue realizado después de la pacificación llevada a cabo por Catón (principios siglo II aC). Pero posteriormente, algunos estudiosos como Martín Tobías, aportaron información adicional, como el descubrimiento de cerámica medieval dentro de este silo, que mantuvieron viva esta problemática (Martín R., 1960, p. 112).

En los años noventa del siglo XX, José Luis Maya defendió que esta estructura parecía más bien un horno en lugar de un silo. A partir de este punto de

vista, el tríptico de las caminatas al yacimiento, organizadas por la asociación *Arrels Cultura* de Caldes d'Estrac, establece la denominación de horno/silo a esta estructura.

Observando toda la información recogida a lo largo de los años, podemos afirmar que esta estructura podría ser un horno de cal, posiblemente utilizado durante la construcción de la torre medieval. Los hornos de cal suelen construirse en pendiente y, como se ve en la sección, éste tiene la boca en la parte inferior de la pendiente.

La cueva sería la *boca* por donde se introducía la leña, mientras el hoyo dentro de la cueva sería la *olla* donde se quemaba la leña. Toda esta parte sería la *cámara de combustión*, esto se constataría por el descubrimiento de cenizas durante la excavación. La gran apertura circular-cilíndrica realizada con piedras sería el *cañón* o *cámara de carga*, que es donde se depositan las capas de piedra calcárea. Las paredes de piedra estarían revestidas de una capa de arcilla, hoy desaparecida, que tendría la función de evitar que el calor escapara por las juntas. El *gorro* es la parte superior, que no se ha conservado (*Figura 1*).

Para finalizar, los restos de color amarillo probablemente serían cal, ya que adquiere un color amarillo dorado cuando está cocida.

1. Querría expresar mi agradecimiento al Arxiu Històric Fidel Fita (AHFF) de Arenys de Mar y al Archivo del Institut d'Estudis Catalans (IEC) por las facilidades para consultar las cartas y otra documentación relacionada.

Era el mes de Diciembre de 1949 cuando se inició la primera campaña de excavaciones en el poblado de la *Torre dels Encantats*. Motivados por el gran número de restos visibles que se encontraron en una campaña anterior únicamente de prospección (Pons i Guri, 1938), se decidió a trabajar la zona norte desde el mes de Diciembre de 1949 hasta Febrero de 1950. Los descubrimientos resultantes fueron extraordinarios: habitaciones, diversos silos, uno de los cuales era de grandes dimensiones, e, incluso, una fundición de hierro.

Aunque no se ha conservado, se sabe con certeza que J.M. Pons i Guri realizaba un diario de las excavaciones; pero sí se conservan las plantas y algunas de las secciones de las zonas excavadas en el Arxiu Històric Fidel Fita de Arenys de Mar, y también de buena parte de los materiales encontrados en la excavación y conservados en el Museo de Arenys de Mar. A pesar de que estos testimonios nos pueden aportar una valiosa información para conocer este yacimiento, hay una importante fuente que nos permite profundizar en toda su magnitud y lo que llegó a representar, sobretudo en el caso de la excavación del silo de grandes dimensiones. Hablamos de la correspondencia que mantuvieron J.M. Pons i Guri y J. de C. Serra-Ràfols, que se encuentra depositada en el Institut d'Estudis Catalans de Barcelona. Algunas copias de estos originales se encuentran en el Arxiu Històric Fidel Fita de Arenys de Mar, conservadas aún en el papel de calco con el que se realizaron en su día.

Pero, ¿Cómo nace esta correspondencia? ¿Qué papel juega J. de C. Serra-Ràfols en esta excavación? Una vez acabada la guerra, se creó la *Comisaría General de Excavaciones Arqueológicas*. Dirigida por Julio Martínez Santaolalla, cada provincia contaba con su *Comisaría Provincial* que, en el caso de Barcelona, estaba dirigida por Epifani de Fortuny, barón de Esponellà, el secretario del cual era Serra-Ràfols. Estas comisarías provinciales estaban compuestas, a

su vez, por diversos comisarios locales, siendo el de Arenys de Mar J.M. Pons i Guri, aunque su área de actuación llegó a abarcar todo el *Alt Maresme* (Bonamusa, 2002, p. 128).

J.M. Pons i Guri y J. de C. Serra-Ràfols tenían un vínculo doble: primero la gran amistad que les unía y, segundo y aún más relevante, el cargo que ostentaba J. de C. Serra-Ràfols, desarrollando tareas de apoyo y asesoramiento en las excavaciones de la provincia. Ambos factores confluyeron en una serie de resultados, los cuales han quedado reflejados en esta correspondencia.

Las cartas de Pons i Guri a Serra-Ràfols

Carta del 3-12-1949

Los trabajos empezaron con la excavación de cuatro catas. Su ubicación no fue casual: a partir de los trabajos de los años treinta, las catas se realizaron donde existía la sospecha de la presencia de paredes. Las catas A y B, situadas en la parte más noroeste, resultaron poco profundas (0,5 m), conservando unas paredes de 2-3,5 palmos sobre el pavimento antiguo desde donde arrancan. El resto de catas eran más profundas, con unas paredes más altas.

Es importante remarcar que, desde un primer momento, en la cata A destacó el descubrimiento de una especie de pozo, con unas paredes exteriores de 3 palmos y una profundidad interior de 2 m (aunque no se podía concretar con exactitud) (*Figura 3*). Esta estructura estaba llena de grandes piedras y un poco de tierra (*Figura 2, zona sin numerar*).

Con todos estos descubrimientos, J.M. Pons i Guri propuso a J. de C. Serra-Ràfols una visita a la excavación el 8 de diciembre. El motivo de esta cita era, por una parte, poder aclarar algunas dudas pero, sobretudo, J.M. Pons i Guri quería desvelar la incógnita que presentaba el hecho de que la arcilla que revestía las paredes del pozo tuviera un color más

rojizo que el barro utilizado en la construcción de los muros del poblado.

Esta carta también nos muestra una preocupación que se convertirá en una constante durante toda la campaña de excavaciones: el apartado económico. A principios de diciembre, el banco no tiene ninguna noticia sobre el dinero para poder pagar la excavación. Finalmente, estos trabajos fueron sufragados con dinero público y aportaciones particulares. En relación a estas últimas, aún se conserva, en el Arxiu Històric Fidel Fita de Arenys de Mar, un recibo de 500 pesetas, correspondiente a un donativo de Don Felipe Ferrer.

Carta del 16-12-1949

Esta carta no nos desvela si Serra-Ràfols fue finalmente a visitar el yacimiento el día 8, pero sí que consta otra propuesta de visita para el día 22.

Las paredes aparecían a medida que se avanzaba en la excavación de las diversas catas. En un principio, J.M. Pons i Guri entrevió que, muy probablemente, algunas de ellas acabarían coincidiendo y destacaba que estaban muy bien construidas (con piedra y barro).

También informaba de que el material de las catas A y B era muy escaso, pero no el de la cata D, donde apareció cerámica campaniense (tres fragmentos con estampilla), cerámica ática con figuras rojas, ánforas griegas, ánfora ibérica, fragmentos de *tegula*, grandes clavos de hierro y algún fragmento de cerámica a mano.

Otra de las tareas sobre la cual escribe es la instrucción al personal de la excavación: la falta de trabajo en el ramo de la construcción le permitió contratar albañiles en lugar de meros peones e, incluso, mediante un constructor, los pudo contratar, quedando así cubierto el riesgo de cualquier accidente que se pudiera producir. Empezó a vaciarse el pozo.

Buenas noticias económicas: se recibió una transferencia de 1.000 pesetas de parte de J. de C. Serra-Ràfols.

Carta del 26-12-1949

Los trabajos del silo continuaban con el propósito de encontrar la salida, aunque, a medida que se iba descendiendo, era evidente que estaba un poco desviado. Es en este momento y por primera vez, cuando se cita el descubrimiento de una sustancia blanca, que está mezclada con la arena. Éste no fue el único descubrimiento en el interior del silo. También se encontró el cráneo de un mamífero de mandíbula superior alargada, que J.M. Pons i Guri atribuyó, en un primer momento, a una rata. Para contrastarlo con una segunda opinión, lo envió al veterinario del pueblo. Gracias a sus conocimientos de zoología, hizo que esta colaboración puntual se repitiera en otros descubrimientos faunísticos que se encontraron en el yacimiento.

Esta visión multidisciplinaria se volvió a reflejar cuando la sustancia blanca se analizó en el laboratorio local, aunque de una forma muy elemental. Los análisis no ofrecieron el resultado esperado, esto aconsejó unos análisis morfológicos para poder obtener una información más precisa. Por este motivo, con calma y con la ayuda de una lupa, J.M. Pons i Guri llegó a observar minuciosamente la forma de algún grano alargado y también de fragmentos de pequeñas láminas, similares al centeno. Pero el más pequeño contacto al intentar separarlos causó que se destruyeran, razón por la cual intentó realizar la operación con una hoja nueva de afeitar, aplicando posteriormente un baño de parafina.

De vuelta al silo, J.M. Pons i Guri no se atrevió a ensancharlo hasta que no llegó el maestro de obras ya que pensó que, si lo hacía en forma de valle, de arriba a abajo, la integridad del silo podía peligrar y, si lo seguía en cueva, podía provocar su hundimiento. La gran solución podría ser la realización de un revestimiento de madera, opción que resultaba totalmente inviable porque comportaría gastar todo el presupuesto del que disponía.

Carta del 9-1-1950

La llegada de 1.000 pesetas, enviadas por J. de C. Serra-Ràfols, supuso un respiro para la situación económica de la excavación.

Los trabajos se fueron ampliando a las zonas denominadas E y F (*Figura 2, habitaciones 5-8*) que presentaban similitudes con la zona D; en este nuevo espacio destacaba el descubrimiento de una rampa empedrada al lado de las paredes E (*habitaciones 5 y 7*) que daba acceso a la zona D. A causa de la aparición de la calle, las tareas de excavación siguieron en dirección SE, dejando a la vista el empedrado. En una etapa posterior también se excavaron las habitaciones del otro lado de la calle (*Figura 1, habitaciones 1-3*). Los descubrimientos materiales de la zona E-F más destacadas fueron una campanilla de bronce, monedas y una lucerna, entre otros.

Sobre el silo grande, empezaron a plantearse dudas, fundamentalmente sobre su verdadera función. J.M. Pons i Guri encuentra acertados los argumentos ofrecidos por el Sr. Ramos que, aunque no resolvían algunas incógnitas, defendían en todo momento que el pozo era un silo. Contra esta afirmación tenemos, en primer lugar, su sección cilíndrica y su sistema de recogida de grano, nada habituales en una estructura de este tipo. Además, volviendo a los restos blancos encontrados a lo largo de la excavación, la revisión de las notas que se realizaron fue que indagara, preguntando incluso a los albañiles, si había algo que le pudiera dar alguna certeza sobre este argumento, cosa que finalmente no consiguió.

En este preciso momento, los trabajos estaban afectando el margen donde los niveles de los recintos se unen a la muralla, esta última localizada en la prospección del año 1930. Su muro perimetral ya no existía porque, durante la Guerra Civil, se había desmontado para construir defensas de costa en la playa de la *Musclera*. El resultado fue el descubrimiento de las piedras de la muralla mezcladas con arena, y enseguida aparecía arenisca a los lados. Eso

sí, se encontraba a la entrada de la cueva (salida del silo) (*Figura 3*). También destacaba la extracción de tierra con cenizas y de la ya conocida sustancia blanca, en el conducto de salida y en el suelo de la cueva. En el suelo, bajo el margen y a la altura de la entrada, aparecieron unas piedras bien situadas que podían haber sido un escalón o la barrera de esta zona.

Los citados trabajos comportaron el hundimiento de la zona porque la parte superior de la cueva no era estable, aunque en un primer momento se aguantaba. Siguiendo las indicaciones del Sr. Ramos, se planteó si la pared que cerraría el grano no sería de arena, sino que podría ser de piedra, como la situada a un metro, y que la cámara podría alargarse hasta conectar con este muro. Ésta era la línea de actuación en este momento: comprobar si la alineación de las piedras era la base de una pared.

Carta del 21-1-1950

Curiosamente, sabemos que esta carta tiene dos versiones, ya que ambas se conservan en el Arxiu Històric Fidel Fita de Arenys de Mar. En el Institut d'Estudis Catalans únicamente se conserva una, que es la que recibe J. de C. Serra-Ràfols, con una estratigrafía más detallada y una información precisa sobre el silo que nos ocupa este artículo.

Continuaron las excavaciones en las zonas E y F, aunque éstas estaban pendientes de un hilo, esperando las ayudas que debían llegar desde Arenys de Mar. Si observamos la planimetría, deducimos que, finalmente, este apoyo económico sí que se debió materializar.

La excavación minuciosa de los departamentos o cámaras 1 (empedrado), 2 (núm. 7 de la planta) y 4 (núm. 8 de la planta) comportó la obtención de una buena estratigrafía, confirmándose que las casas eran anteriores al empedrado: las habitaciones quedaban en un nivel inferior, situación que los habitantes del poblado resolvieron construyendo nue-

vas paredes y realizando aportaciones de tierra para subir los pavimentos. Se comprobó también que, una vez limpia, la calle tenía un desguace central.

El resto de piedras al margen no confirmaba la posibilidad de que se pudiera tratar de la barrera de la cueva del grano, cosa que hizo que J.M. Pons i Guri siguiera efectuando pruebas sobre el terreno, los resultados de las cuales le hicieron pensar en la utilización de una puerta de madera, fácilmente movable, para poder retener el grano. Además, y volviendo a la misteriosa sustancia que se encontraba en el fondo del silo, en el conducto e incluso, en el vaciado, la hizo examinar por un ingeniero agrónomo que determinó que no era trigo. El experto opinaba que se trataba de carbonato de cal, producido por las filtraciones de agua y sedimentado de forma esponjosa. Aunque J.M. Pons i Guri estaba esperando las noticias de los análisis de Madrid, tal y como preguntaba a Serra-Ràfols en esta carta, él hizo estudiar la sustancia al alcalde del momento, de profesión farmacéutico. Los resultados fueron afirmativos: una reacción propia de los carbonatos.

Carta sin fecha

Con certeza sabemos que es posterior a las otras, porque ya se menciona el descubrimiento del taller metalúrgico. Precisamente, esta estructura que se había excavado recientemente fue grabada para formar parte de la película *Laietania*, a cargo del Cine Fòrum. Con el paso del tiempo, esta filmación se ha convertido en un testimonio importante y único, ya que la zona sufrió, pocos días después, ataques vandálicos que desfiguraron por completo su fisonomía.

Se fue preparando la exposición sobre las excavaciones, prevista inicialmente del 8 al 18 de Marzo de 1950, que debía inaugurar el Comisario General Sr. Santaolalla, con maquetas y piezas restauradas por J.M. Pons i Guri y por el Museo Arqueológico de Barcelona. Hoy en día sabemos que la exposición se celebró en los meses de Abril y Mayo, y que Santaolalla no llegó a asistir (Anónimo, 1950). En estos momentos, estamos ante los últimos días de la excavación, que se acababa aunque la situación económica era un desastre.

IMÁGENES:

Figura 1. Sección del posible silo (dibujo J.M. Pons i Guri, depositado en el AHFF)

Figura 2. Planta de la excavación del año 1949-50 (dibujo J.M. Pons i Guri, depositado en el AHFF)

Figura 3. Boca del posible silo (fotografía J.M. Pons i Guri, depositada en el AHFF)

Figura 3 bis. Posible salida del grano (fotografía J.M. Pons i Guri, depositada en el AHFF)

Los documentos epigráficos de la *Torre dels Encantats*

IGNASI GARCÉS

Profesor agregado del Departamento de Prehistoria, Historia Antigua y Arqueología de la Universidad de Barcelona

El conocimiento actual del núcleo ibérico de la Torre dels Encantats deriva de antiguas intervenciones no sistemáticas, agravadas por la pérdida posterior de diversos objetos, en particular de inscripciones y monedas. A pesar de este adverso punto de partida, se puede recuperar una parte de la información que en su día se obtuvo con la lectura directa de las piezas conservadas o bien de diversa documentación generada. Inscripciones y monedas orientan de forma significativa sobre la actividad económica y las relaciones exteriores de la comunidad humana que habitó entre los siglos V y I aC, una época caracterizada por una compleja interrelación mediterránea.

Si a los epígrafes conservados en el Museo sumamos aquellos hoy perdidos, pero de los que tenemos noticia, hacen un total de 40 casos repartidos entre 35 objetos. Se trata de palabras aisladas, fragmentos de palabras, iniciales o simples marcas. A pesar de su brevedad, la sorpresa deriva del hecho de que coinciden cuatro tipos de escritura: púnica (también denominada cartaginesa), griega, latina e ibérica; como era de esperar, la mayoría de inscripciones corresponden a la última, siendo los otros testimoniales, y casi accidentales. Una variedad así, únicamente acostumbra a encontrarse en puntos de intercambio destacados, como la griega Ampurias o la púnica Ibiza.

Algunas de las inscripciones de la *Torre dels Encantats* han sido mencionadas y reproducidas en diversos trabajos desde mediados del siglo XX, este es el caso de la inscripción latina MAR. El primer estudioso que trató parte de los grafitos ibé-

ricos fue el alemán J. Untermann, el cual incluyó once en sus *Monumenta* (Untermann, 1990), con las numeraciones C.6.1-11, según la correspondencia que le facilitaron M. Mayer y I. Rodà en 1985. De forma paralela J.M. Pons i Guri realizó, hacia 1957, calcos de 23 grafitos que reunió en una lámina nunca publicada y que, en el año 2000, y ya en edad avanzada, cedió al profesor M. Almagro Gorbea, de la *Real Academia de la Historia*, para que la llevara a imprenta (Almagro Gorbea, 2003 = AL); el editor añadió comentarios sin realizar una autopsia. Durante el otoño de 2012, mientras realizábamos la revisión de las inscripciones conservadas en el Museo de Arenys de Mar, tuvimos noticia de una versión de dicha lámina con 28 grafitos compuesta por el arqueólogo R. Martín Tobías cuando éste realizaba su tesis de licenciatura (Martín Tobías, 1960 = MT). Esta segunda lámina también quedó inédita y hemos podido acceder a ella gracias a la gentileza de su viuda, Dra. A.M. Rauret. Los calcos de J.M. Pons i Guri y Martín Tobías son las únicas evidencias de las cuales disponemos de las inscripciones perdidas.

En el caso de las monedas, la documentación disponible indica que se encontraron un total de 39, de las cuales únicamente se conserva una que es prácticamente ilegible, por lo cual el comentario que podemos hacer aquí es limitado. Se encontraron monedas romanas, ibéricas, gaditanas e ibicencas, pero esta diversidad es engañosa: era Roma quien introducía la práctica monetaria en Hispania durante los siglos II-I aC, respetando lenguas e iconografías indígenas.

Inscripciones púnicas

Una inscripción de esta grafía aparece en la base externa de un bol de cerámica de barniz negro de Atenas (3723), forma Lamb. 22. El grafito se efectuó con trazo seguro y, como corresponde a esta escritura, se lee de derecha a izquierda: *šm*. Almagro (AL 4A) considera una marca o la abreviatura de un nombre personal derivado de un teónimo, como *šidqmlqart* (Melcart es Justo) y, sin haber visto el objeto integro, indica una datación en los siglos IV-III aC, pero el vaso se sitúa en 425-300 aC (Py, 1993, p. 126). El tipo de signos utilizados concuerda con las variantes de los siglos V-III aC encontradas en el Egeo, Abidos y Sidón (Garbini, 1988, p. 94-97), con las localizadas en el sudeste de la península ibérica (Fuentes, 1986, 02.03) y con el mallorquín Pecio del Sec (Fuentes 1986, 10.18, 10.26 i 12.12). La inscripción confirma las relaciones comerciales de Ibiza con la costa catalana.

Almagro (AL 5A = MT 18) también considera púnico un grafito sobre un vaso de cerámica de barniz negro y lee: *š*. No hemos podido identificarlo.

Inscripciones griegas

El pequeño fragmento 3751 corresponde a la base de un bol, seguramente de la forma Roses 12, que contiene en el interior una cartela con la marca griega ΙΩΝ·Σ. Pertenece al taller de NIKIA-IWN, así denominado porque presenta indistintamente una de estas dos palabras en marcas a menudo entrecruzadas. Se trata de una producción de la ciudad griega de *Rodhe* (Rosas, Alt Empordà) (Castanyer *et al.*, 1993, p. 543; Puig, 2006), que decoraba los boles con unas palmetas características de las que se conocen tres casos en el catálogo y dos más entre los materiales de la *Torre dels Encantats* guardados en el MAC de Barcelona, uno de ellos con la cartela NIKIA (Sanmartí, 1993, figs. 4.3 y 5). Sellos idénticos, en forma de cruz de bordes redondeados y leyenda ΙΩΝ·Σ, se conocen en Ampurias (Sanmartí

Gregó, 1978, n. 233) y en la misma Rosas (Puig, 2006, p. 402 i 450, marca n. 44, figs. 8.24.5, 8.170.1 y 3). Data de los años 250-200 aC.

También se ha señalado un posible grafito griego sobre la base externa de un bol de barniz negro (42, AL 69A). Almagro lee las iniciales ΠΒ, o tal vez ΠΔ como el numeral 20. En el original se observa que el primer signo no presenta el trazo superior tan largo como el calco; también se puede corregir el objeto: no se trata de un vaso ático sino de una producción campaniense A tardía, este hecho rebaja la cronología a 125-50 aC. Ambas observaciones abren la posibilidad de las iniciales latinas PB. En el lado opuesto le acompaña un segundo grafito, una *i* ibérica. El hecho de que la base de un vaso contenga grafitos en dos lenguas no es inusual entre escrituras en contacto: en Ampurias se conoce la base de un vaso ático con dos inscripciones, griega e ibérica (Almagro Basch, 1952, p. 77-78).

Inscripciones ibéricas

La epigrafía ibérica, como cabía esperar, es abundante pero implica un problema añadido, que no es otro que los íberos, después de un proceso histórico conocido como la romanización, adoptaron la lengua latina de los vencedores y perdieron su lengua ancestral. Hoy es posible leer las inscripciones ibéricas, un sistema de escritura descifrado por M. Gómez Moreno en 1922 y en constante corrección, pero no es posible entender su significado. Las agrupamos por soportes.

En cerámica campaniense A antigua (225-175 aC) encontramos dos casos. El primero es una base de bol (3793, C.6.11) que conserva dos letras separadas: **[a ta]**, que también se podrían leer: **[ta r]** o **[u ta]**, la cara interna presenta una roseta impresa de siete pétalos con punto central; y una base de plato de pescado Lamb. 23 con una *i* (3958 AL 80A). La campaniense A tardía (125-50 aC) presenta más casos, hasta siete: la base de un bol con una *i* (3686,

AL 69A), mencionado al hablar de los grafitos griegos; (3719, C.6.7), con un final de palabra que conserva dos signos inseguros:]*š; (3957, AL 76A), con una letra **ti**; (10558, AL 89A), con dos signos, uno en cada superficie, de difícil lectura: (a) **ka** o **ku** i (b) **a** o **ř**; (10352, AL 72A), con una marca de aspa o letra **da**; (10612, MT 19?), con la letra **a**; i (10681) con dos signos opuestos: **ti** y **s**, y con la rareza de no aparecer en ninguna lámina.

Entre los fragmentos informes de campaniense A encontramos (10554, C.6.4), con un final de palabra:]**katin**; el segmento **kati** es un formante de nombres personales documentado dos veces en Azaila (Teruel) (E.1.387-388), también en la forma **karkankati** (C.8.8) de Puig Castellar (Sta. Coloma de Gramenet, Barcelonès), y en **katilir'talar'i** (B.23.14) de una inscripción rupestre de Ossejà (Cerdanya francesa) (Moncunill, 2006, p. 52). También es informe (10610, C.6.8, AL 81A, MT 17), con dos signos al final de palabra:]*i.

Encima de cerámica campaniense B (125-50 aC) hay tres casos. El primero es un plato forma Lamb. 5, con un gran grafito (10808, AL 70A, MT 2) que Almagro lee **n** porque los calcos así lo presentan, pero la autopsia indica **ki**, variante **ki1** (Untermann 1990, 246), o una marca anepigráfica. El segundo es un plato afín (10609), con una marca estrella o una letra **ta**, que se venía considerando una **ti** (AL 77A). El tercero es un bol forma Lamb. 3 (10611, AL 75), con la letra **be**.

La inscripción ubicada en el soporte más moderno de la Torre dels Encantats sería la que se encuentra en una base de cerámica aretina de barniz negro (3684) (50-25 aC), con las letras **bal**, mejor que la lectura **bau** (AL 73A).

Había también grafitos sobre fragmentos cerámicos de barniz negro hoy perdidos que no se pueden adscribir ahora a ningún tipo específico. Este es el caso de C.6.10, con la inscripción dudosa: **sba** o **kiba** o **baki** o **bas**, pero que, si correspondiera

a MT 1, el segundo signo podría ser **u** y entonces leerse **su** o **us**. También lo es de la marca aspa o signo **da**, que se indica dos veces (AL 71A = MT 9, y 86A = MT 22), de la marca **v** o letra **l** en tres ocasiones (AL 74A, 82A = MT 14 y 85A = MT 23), de la marca flecha o vocal **u** (AL 79A = MT 15) y de la muy especulativa letra **ti** (AL 78A = MT 20).

Los grafitos ibéricos pueden encontrarse en otras cerámicas, como un fragmento de ánfora itálica (10659, C.6.9) con el principio de palabra: ***ka**] realizada con grandes letras. También pueden aparecer encima de objetos comunes, como el pequeño vaso gris de la costa catalana con dos letras en la base externa: **ar** (3714, C.6.3), abreviatura de un nombre personal. El soporte es un bol afín en la forma 30 de Ullastret (Rodríguez Villalba, 2003), de amplia cronología (400-200 aC), similar a ejemplares de la necrópolis de Cabrera de Mar (Maresme) (Barberà, 1970, p.134, n. 7178, Fig. 18). Otro soporte es la cerámica oxidada, con los fragmentos informes: (3716, C.6.5), que conserva la parte central de una palabra:]**ne**]; o (C.6.6, AL 84A, MT 26), hoy no localizable y con un final de palabra:]**ken**.

Dos objetos de plomo, hoy desaparecidos, contenían inscripciones. Uno era un disco (C.6.1, AL 87A, MT 27) de 35 mm. de diámetro, del cual se ignora el peso, tal vez un *pondus* o una ficha. En el anverso presentaba una inscripción circular y en el reverso marcas. Con dificultad, Untermann leía (a) **a****tirtal*ar** / (b) **ol I I**, pero Almagro, sobre un calco diferente, proponía (a)]**a?atatar?nm?lka**] / (b) **tuta**. Si lo comparamos con MT 27 se repite (b), pero la lectura del anverso sería (a)] **a*atatar*m*lka**]. En síntesis, ninguno de los dibujos permite una lectura segura. El segundo objeto era una plaqueta alargada con signos en las dos caras (C.6.2, 88A, MT 28), en el anverso Untermann leía **taban**, corregido por Almagro a **tabal**, pero el calco MT vuelve a decir **taban**; coincidimos con Almagro cuando descarta la lectura **ka** en el reverso y opta por una marca.

Inscripciones latinas

Además del posible caso mencionado al hablar de la epigrafía griega, hay una asa de ánfora (3710) con una cartela rectangular, que contiene en relieve las letras: ANTIO. La forma *Λ* es resultado de no prever en el sello la impresión. Corresponde a la abreviatura del nombre de origen griego Antio(chus). Otra asa con la inscripción ANTIO fue encontrada a finales del siglo XIX en Mont Éryx (Segesta, Sicilia) (Desy, 1989, p. 159, n. 1249), pero al tratarse de un descubrimiento de superficie no nos aclara ni el tipo de ánfora ni la cronología. Antiochus era uno de los operarios de condición servil que producían ánforas en la región sur itálica de Apulia durante la República romana tardía, ánforas que exportaban aceite por todo el Mediterráneo Occidental. Resulta más difícil saber si nuestro estampador también utilizó sellos afines a lo largo de su vida o son el resultado de otros productores portadores de idéntico nombre. Por ello no se puede descartar una relación con la marca ANTIO encontrada en dos ejemplares en Bedjam (Túnez) (Desy, 1989, n. 1261) y en un tercero guardado en el Museo de Bolonia (Italia) (Desy, 1989, n. 167), en estos casos sobre ánforas Lamb. 2, que orientan una fecha de 100-50 aC; también se documenta la marca ANTIOC sobre la parte posterior de una ánfora encontrada en las excavaciones de Uzita (Túnez) (Desy, 1989, n. 303). Si la inscripción anterior puede ser tanto griega como latina, ya que *Antio* se escribe igual en ambas escrituras, no se da este problema con el grafito sobre una base de cerámica campaniense B de Cales, posiblemente de la forma Lamb. 8 (3712), donde

se puede leer MAR, efectuado con letras seguras que se adaptan al espacio disponible. La M es muy amplia, propia de la epigrafía romana republicana hasta Augusto (Stylow, 1995, p. 222), la A no presenta ángulos en el trazo de unión y la R aparece normalizada. Soporte y características indican una fecha de 125-50 aC. Se trata de la abreviatura de un nombre que puede ser reconstruido de diferentes formas: *Mar(cellus)*, *Mar(cius)*, *Mar(cus)* o *Mar(ius)*, entre otros, y que indicaría una marca de propiedad o la acción de un expendedor itálico.

En el cuello de una ánfora greco-itálica del tipo LWd y cronología en 200-125 aC, aunque muy desvanecido, se conserva un *titulus pictus* (anotación pintada) en rojo. Parece identificarse en dos líneas C·L[/ T[--. Estas anotaciones indicaban el año de la producción u otras características del vino que contiene.

Monedas

Las excavaciones proporcionaron una notable colección de monedas que, desgraciadamente, han desaparecido. El grupo más numeroso lo constituían treinta monedas ibéricas de diez cecas diferentes, las más representadas eran las consideradas layetanas (**ilduro y laiesken**), así como la ceca de **kesse** (Tarragona), que tuvo una gran difusión. El resto del conjunto eran cuatro monedas romanas, dos púnicas de *Ebusus* (Ibiza) y una fenicia de *Gades* (Cadis). También había dos ejemplares ilegibles, uno de los cuales aún se conserva en el Museo de Arenys de Mar. Todas estas monedas corresponden a los siglos II-I aC.

IMÁGENES:

1. Calco inédito de los grafitos sobre cerámicas y plomos que efectuó R. Martín Tobías (1960) con notas cedidas por J. M. Pons i Guri.

Catàleg dels materials arqueològics de la Torre dels Encantats

Col·lecció del Museu d'Arenys de Mar

Ajuntament
d'Arenys de Mar

SETEMBRE 2013